

Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU1

Statens budget 2019 Rambeslutet

Sammanfattning

I betänkandet behandlar finansutskottet budgetpropositionens förslag till utgiftstak för 2019, 2020 och 2021, riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, förslag till statens inkomster och utgiftsramar för 2019, förslag till preliminära utgiftsramar och inkomstberäkningar för 2020 och 2021 samt förslag till ändringar i skatte- och avgiftsregler m.m. som ligger till grund för inkomstberäkningen. Budgetpropositionen för 2019 har beslutats av en övergångsregering. I detta sammanhang behandlas också alternativa budgetförslag i motsvarande delar från motionärerna. När riksdagen har behandlat detta betänkande och fattat beslut om ramarna för budgetens 27 utgiftsområden är ramarna styrande för riksdagens fortsatta behandling av budgeten.

Rambeslutet

Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 401, 1 475 och 1 496 miljarder kronor för åren 2019–2021. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag till utgiftsramar och beräkningen av ålderspensionssystemets utgifter för 2019, regeringens förslag till beräkning av inkomster i statens budget för 2019, regeringens förslag om övriga inkomster i statens budget för 2019 och förslag till ändringar i skatte- och avgiftsregler. Utskottet tillstyrker vidare de preliminära utgiftsramarna och de preliminära inkomstberäkningarna för 2020 och 2021. Utgifterna i statens budget för 2019 uppgår till sammanlagt 1 019 miljarder kronor och de beräknade inkomsterna till 1 097 miljarder kronor 2019. Statens budgetsaldo uppgår därmed till 78 miljarder kronor 2019.

Den ekonomiska utvecklingen

Världsekonomin har vuxit i stadig takt 2018, trots ökade handelspolitiska spänningar. BNP-tillväxten har varit något mindre synkroniserad jämfört med 2017, med en snabbt ökande tillväxt i USA samtidigt som tillväxten dämpats

i många andra ekonomier. Utskottet konstaterar att den globala tillväxten framöver väntas minska något. Sveriges BNP-tillväxt förväntas stiga från 2,1 procent 2017 till 2,5 procent 2018 för att sedan mattas av något 2019. Utskottet konstaterar att regeringens prognos för BNP-tillväxten i huvudsak ligger i linje med andra relevanta aktörers prognoser. Det gäller även prognosen för arbetslösheten och för inflationen.

Som regeringen framhåller finns det osäkerheter i prognosen för den makroekonomiska utvecklingen. Faktorer som kan leda till en annan utveckling än beräknat omfattar bl.a. ökade handelspolitiska spänningar, ekonomiska och finansiella effekter av Storbritanniens kommande utträde ur EU och stramare finansiella förhållanden än förväntat. Utskottet noterar att eftersom budgetpropositionen lämnats av en övergångsregering är prognosen förknippad med större osäkerhet än normalt.

Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Utskottet tillstyrker regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Som en följd av de särskilda principer som tillämpats vid utformningen av budgetpropositionen omfattar regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken endast en bedömning av utsikterna för svensk ekonomi och en uppföljning av de budgetpolitiska målen.

Givet de särskilda principer som tillämpats vid utformningen av budgetpropositionen väntas det finansiella sparandet uppgå till 1,2 procent av BNP 2019 och förstärkas till 2,6 procent av BNP 2021. Överskotts målet följs upp genom det strukturella sparandet som beräknas uppgå till 0,4 procent 2018 och till 0,8 procent 2019. För 2019 ligger sparandet något över målet om en tredjedels procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Regeringen bedömer att det inte är någon tydlig avvikelse.

Reservationer

I betänkandet finns 8 reservationer (M, SD, C, KD, L). Ledamöterna från Moderaterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning av ärendet justerat sina yrkanden enligt vad som framgår av reservationerna 1 och 5. I betänkandet finns ett särskilt yttrande (S, V, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:1 Förslag till statens budget för 2019, finansplan och skattefrågor.

Cirka 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	6
Redogörelse för ärendet.....	10
Ärendet och dess beredning.....	10
Utskottets överväganden.....	12
1 Den ekonomiska utvecklingen.....	12
1.1 Propositionen.....	12
1.2 Kompletterande information.....	19
1.3 Utskottets bedömning.....	22
2 Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.....	24
2.1 Propositionen.....	24
2.2 Motionerna.....	31
Moderaternas riktlinjer.....	31
Sverigedemokraternas riktlinjer.....	34
Centerpartiets riktlinjer.....	38
Kristdemokraternas riktlinjer.....	42
Liberalernas riktlinjer.....	45
2.3 Utskottets ställningstagande.....	49
3 Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomster.....	50
3.1 Utgiftstak för staten.....	51
3.2 Utgiftsramar för utgiftsområdena 2019.....	52
3.3 Övriga utgifter i statens budget 2019.....	62
3.4 Beräkningen av inkomsterna i statens budget 2019.....	63
3.5 Ändringar i skatte- och avgiftsregler.....	72
3.6 Ålderspensionssystemets utgifter 2019.....	89
3.7 Preliminära utgiftsramar och inkomstberäkningar 2020 och 2021.....	89
3.8 Skatteutskottets yttrande.....	100
3.9 Kompletterande information.....	100
3.10 Utskottets ställningstagande.....	100
4 Bemyndiganden om lån och andra ekonomiska åtaganden.....	102
4.1 Bemyndiganden om upplåning.....	102
4.2 Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar.....	102
4.3 Myndigheternas räntekontokrediter.....	103
4.4 Bemyndiganden att överskrida anslag.....	104
Reservationer.....	106
1. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (M, KD).....	106
2. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (SD).....	133
3. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (C).....	134
4. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (L).....	136
5. Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget, punkt 2 (M, KD).....	137
6. Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget, punkt 2 (SD).....	140

7. Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget, punkt 2 (C).....	143
8. Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget, punkt 2 (L).....	145
Särskilt yttrande.....	147
Statens budget 2019 (S, V, MP).....	147
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	154
Propositionen.....	154
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19.....	155
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens förslag till utgiftsramar och inkomstberäkning 2019.....	160
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till preliminära utgiftsramar och inkomstberäkning 2020–2021.....	169
<i>Bilaga 4</i>	
Reservanternas förslag till utgiftsramar och inkomstberäkning 2019.....	172
<i>Bilaga 5</i>	
Reservanternas förslag till preliminära utgiftsramar och inkomstberäkningar 2020–2021.....	184
<i>Bilaga 6</i>	
Regeringens lagförslag.....	196
<i>Bilaga 7</i>	
Reservanternas lagförslag.....	202
<i>Bilaga 8</i>	
Skatteutskottets yttrande.....	208
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1.1 BNP-utvecklingen i omvärlden 2017–2021.....	13
Tabell 1.2 Försörjningsbalansen.....	15
Tabell 1.3 Makroekonomiska nyckeltal 2017–2021.....	16
Tabell 1.4 Prognosjämförelser i budgetpropositionen.....	19
Tabell 2.1 Finansiellt sparande i offentlig sektor och indikatorer för avstämning mot överskottsmålet.....	25
Tabell 2.2 Utgiftstak för staten enligt regeringen.....	26
Tabell 2.3 Statens budgetsaldo och statsskulden enligt regeringen.....	27
Tabell 2.4 Inkomster i statens budget enligt regeringen.....	27
Tabell 2.5 Den offentliga sektorns finansiella sparande enligt regeringen.....	28
Tabell 2.6 Finansiellt och strukturellt sparande enligt olika bedömare.....	29
Tabell 2.7 Den offentliga sektorns finanser (M).....	31
Tabell 2.8 Kommunsektorns finanser (M).....	32
Tabell 2.9 Utgiftstak för staten (M).....	32
Tabell 2.10 Statens budgetsaldo och statsskulden (M).....	32
Tabell 2.11 Inkomster i statens budget (M).....	33
Tabell 2.12 Den offentliga sektorns finanser (SD).....	35
Tabell 2.13 Kommunsektorns finanser (SD).....	35
Tabell 2.14 Utgiftstak för staten (SD).....	36
Tabell 2.15 Statens budgetsaldo och statsskulden (SD).....	36
Tabell 2.16 Inkomster i statens budget (SD).....	37
Tabell 2.17 Den offentliga sektorns finanser (C).....	39

Tabell 2.18 Kommunsektorns finanser (C).....	39
Tabell 2.19 Utgiftstak för staten (C).....	39
Tabell 2.20 Statens budgetsaldo och statsskulden (C).....	40
Tabell 2.21 Inkomster i statens budget (C).....	40
Tabell 2.22 Den offentliga sektorns finanser (KD).....	42
Tabell 2.23 Kommunsektorns finanser (KD).....	43
Tabell 2.24 Utgiftstak för staten (KD).....	43
Tabell 2.25 Statens budgetsaldo och statsskulden (KD).....	43
Tabell 2.26 Inkomster i statens budget (KD).....	44
Tabell 2.27 Den offentliga sektorns finanser (L).....	46
Tabell 2.28 Kommunsektorns finanser (L).....	46
Tabell 2.29 Utgiftstak för staten (L).....	47
Tabell 2.30 Statens budgetsaldo och statsskulden (L).....	47
Tabell 2.31 Inkomster i statens budget (L).....	48
Tabell 3.1 Regeringens och motionärernas förslag till utgiftstak för staten 2019–2021.....	52
Tabell 3.2 Härledning av de sammanlagda utgiftsramarna 2019.....	53
Tabell 3.3 Regeringens och motionärernas förslag till utgiftsramar 2019.....	60
Tabell 3.4 Regeringens och motionärernas förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget 2019.....	70
Tabell 3.5 Regeringens och motionärernas förslag till preliminära utgiftsramar 2020.....	92
Tabell 3.6 Regeringens och motionärernas förslag till preliminära utgiftsramar 2021.....	94
Tabell 3.7 Regeringens och motionärernas förslag till preliminär inkomstberäkning 2020.....	96
Tabell 3.8 Regeringens och motionärernas förslag till preliminär inkomstberäkning 2021.....	98

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 1 och avslår motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 1,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 1 (M, KD)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (L)

2. Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget

a) Utgiftstak för staten 2019–2021

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 401 miljarder kronor 2019, 1 475 miljarder kronor 2020 och 1 496 miljarder kronor 2021.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 2 och 3 samt avslår motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 2,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 2.

b) Utgiftsramar för utgiftsområdena 2019

Riksdagen fastställer utgiftsramar för utgiftsområdena 2019 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 6 och avslår motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 5,

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 3,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 3 i denna del.

c) Övriga utgifter i statens budget 2019

Riksdagen godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2019, beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2019 och beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2019 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 7, 11 och 12 samt avslår motion

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 3 i denna del.

d) Beräkningen av inkomsterna i statens budget 2019

Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2019 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 4 och avslår motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 3 i denna del,

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 i denna del,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 5 i denna del,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 i denna del och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 5 i denna del.

e) Ändringar i skatte- och avgiftsregler

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,

2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),

3. lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 16–18 och avslår motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 3 i denna del, 7 och 8,

2018/19:2377 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 3,

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 i denna del,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkandena 5 i denna del och 7–20,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 i denna del och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 5 i denna del, 7 och 8.

f) Ålderspensionssystemets utgifter 2019

Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 317 572 miljoner kronor för 2019.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 8.

g) Preliminära utgiftsramar och beräkning av inkomster i statens budget 2020 och 2021

Riksdagen godkänner de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdena och den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2020 och 2021 som riktlinje för regeringens budgetarbete enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 5 och 9 samt avslår motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 6,

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 4 och 6,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkandena 4 och 6 samt

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 4 och 6.

Reservation 5 (M, KD)

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (C)

Reservation 8 (L)

3. Bemyndigande om upplåning

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 10.

4. Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2019 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 43 500 miljoner kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 13.

5. Myndigheternas räntekontokrediter

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2019 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 14 200 miljoner kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 14.

6. Bemyndigande för ramanslag

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas och överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 15.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 10 december 2018

På finansutskottets vägnar

Elisabeth Svantesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Elisabeth Svantesson (M), Fredrik Olovsson (S), Niklas Wykman (M), Oscar Sjöstedt (SD), Adnan Dibrani (S), Emil Källström (C), Ulla Andersson (V), Jessika Roswall (M), Dennis Dioukarev (SD), Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD), Ingemar Nilsson (S), Mats Persson (L), Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M), Eva Lindh (S) och Charlotte Quensel (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Den 15 november 2018 lämnade en övergångsregering proposition 2018/19:1 Förslag till statens budget för 2019. I propositionen lämnas förslag till rambeslut, dvs. utgiftsramar och beräkningar av inkomsterna på statens budget.

I propositionen anføres att särskilda principer har tillämpats vid utformningen av propositionen med anledning av att den har beslutats av en övergångsregering (prop. 2018/19:1 volym 1, s. 23–24). Utgångspunkten för förslagen i propositionen har varit den budget som riksdagen har beslutat för 2018 efter förslag i budgetpropositionen för 2018. Vidare har vissa generella justeringar av anslagen gjorts i enlighet med vad som redovisas i propositionen. Lagförslag som är politiskt okontroversiella och som inte kan genomföras under pågående budgetår, har inkluderats i de fall det råder bred politisk samsyn om förslagen. Regeringen har avstått från att redovisa någon framtida politisk inriktning i propositionen.

I betänkandet behandlar utskottet propositionen och motionärernas alternativa budgetförslag enligt förteckningarna i bilaga 1. I bilaga 2 återges regeringens förslag till utgiftsramar och inkomstberäkning för 2019. I bilaga 3 återges regeringens förslag till preliminära utgiftsramar och inkomstberäkning 2020–2021. I bilaga 4 återges reservanternas förslag till utgiftsramar och inkomstberäkning för 2019. I bilaga 5 återges reservanternas förslag till preliminära utgiftsramar och inkomstberäkningar 2020–2021. Regeringens lagförslag återges i bilaga 6 och reservanternas lagförslag i bilaga 7.

Motionärernas alternativa budgetförslag över inkomster och utgifter presenteras i partimotion 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M), partimotion 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD), partimotion 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C), partimotion 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) och partimotion 2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L).

Den 4 december 2018 närvarade finansutskottet vid skatteutskottets sammanträde. På sammanträdet lämnades information av Skatteverkets generaldirektör inför beredningen av skatteförslagen i propositionen och motionerna. Den 5 december 2018 närvarade finansutskottet vid skatteutskottets sammanträde. På sammanträdet lämnades information av Finansdepartementet inför beredningen av skatteförslagen i propositionen och motionerna.

Ledamöterna från Moderaterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning av ärendet justerat sina yrkanden enligt vad som framgår av reservationerna 1 och 5.

Första steget i rambeslutsprocessen

Riksdagens beslutsordning för nästkommande års budget – rambeslutsprocessen – består av två steg som framgår av 11 kap. 18 § riksdagsordningen. I det första steget, som behandlas i detta betänkande, ska riksdagen i ett och samma beslut fastställa ramarna för de olika utgiftsområdena och godkänna en beräkning av inkomsterna i statens budget. I rambeslutet ingår också att riksdagen ska godkänna en beräkning av andra betalningar som påverkar statens lånebehov, och fatta beslut med anledning av de budgetpolitiska mål som riksdagen har beslutat om. Enligt tillägsbestämmelse till 11 kap. 18 § fastställs också preliminära inkomstberäkningar och utgiftsramar för det andra och tredje tillkommande budgetåret i rambeslutet. I enlighet med etablerad praxis ingår även ett godkännande av ålderspensionssystemets utgifter. I rambeslutet ingår vidare att ta ställning till olika förslag till ändringar i skatte- och avgiftsregler och beräkna effekterna av dessa ändringar. Effektberäkningarna ger ett underlag för att bedöma hur stora inkomsterna i statens budget kommer att bli. Mot denna bakgrund är alla förslag som avser utgiftsramar m.m. och beräkningen av inkomsterna i statens budget sammanförda i en enda beslutspunkt, det s.k. rambeslutet i utskottets förslag till riksdagsbeslut (förslagspunkt 2, avsnitt 3 i betänkandet).

De beslutade utgiftsramarna får inte överskridas i den fortsatta beredningen av anslagen, dvs. i det andra steget i rambeslutsprocessen. Ett utskotts förslag till fördelning av anslagen inom ett utgiftsområde kan inte heller beslutas av riksdagen innan riksdagen fattat beslut om utgiftsramarna. När fackutskotten bereder och lägger fram förslag till beslut om anslagen inom respektive utgiftsområde får de inte lägga fram förslag som går utöver den fastställda ramen för utgiftsområdet. Inte heller får förslag som överskrider ramen läggas fram i reservationer.

Yttrande från skatteutskottet

Normalt brukar finansutskottet bereda samtliga utskott tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen och aktuella motioner. Med anledning av den korta beredningstiden som nu varit för handen, beslutade utskottet på sitt sammanträde den 20 november 2018 att endast bereda skatteutskottet tillfälle att senast den 6 december yttra sig över skatteförslagen. Skatteutskottets yttrande (2018/19:SkU1y) återges i bilaga 8.

Utskottets överväganden

1 Den ekonomiska utvecklingen

Utskottets bedömning i korthet

Världsekonomin har vuxit i stadig takt 2018, trots ökade handelspolitiska spänningar. BNP-tillväxten har varit något mindre synkroniserad jämfört med 2017, med en snabbt ökande tillväxt i USA samtidigt som tillväxten dämpats i många andra ekonomier. Utskottet konstaterar att den globala tillväxten framöver väntas minska något. Sveriges BNP-tillväxt förväntas stiga från 2,1 procent 2017 till 2,5 procent 2018 för att sedan mattas av något 2019. Utskottet konstaterar att regeringens prognos för BNP-tillväxten i huvudsak ligger i linje med andra relevanta aktörers prognoser. Det gäller även prognosen för arbetslösheten och för inflationen. Som regeringen framhåller finns det osäkerheter i prognosen för den makroekonomiska utvecklingen. Faktorer som kan leda till en annan utveckling än beräknat omfattar bl.a. ökade handelspolitiska spänningar, ekonomiska och finansiella effekter av Storbritanniens kommande utträde ur EU och stramare finansiella förhållanden än förväntat. Utskottet noterar att eftersom budgetpropositionen lämnats av en övergångsregering är prognosen förknippad med större osäkerhet än normalt.

1.1 Propositionen

Regeringen konstaterar att konjunkturen i svensk ekonomi de senaste åren har stärkts, även om BNP-tillväxten mattats av. Under det första halvåret 2018 växte BNP i hög takt, mycket tack vare en hög tillväxt i hushållens konsumtion. Regeringen anför att företagen fortsatt är optimistiska om konjunkturutsikterna, framför allt inom industrin. Regeringen bedömer att BNP-tillväxten stiger från 2,1 procent 2017 till 2,5 procent 2018. För 2019 bedömer regeringen att tillväxten mattas av något till 2,1 procent, främst till följd av lägre bostadsinvesteringar och mindre bidrag från offentlig konsumtion än under föregående år.

Jämfört med den ekonomiska vårpropositionen har regeringen reviderat ned bedömningen av BNP-tillväxten för hela prognosperioden, och främst för 2018 och 2020. Revideringen för 2018 kan enligt regeringen i huvudsak förklaras av nedrevideringen av tidigare BNP-utfall i nationalräkenskaperna. För åren efter 2018 är det främst en lägre offentlig konsumtion som bidrar till nedrevideringen av BNP-tillväxten. Det kan enligt regeringen förklaras av de särskilda principer som använts vid utformningen av budgetpropositionen för

2019. Prognosen för tillväxten i sysselsättning och arbetskraft har reviderats upp jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Regeringen anför att det främst beror på ett starkare utfall än väntat under de tre första kvartalen 2018. Vidare har arbetslösheten reviderats upp för hela prognosperioden, och enligt regeringen beror det främst på att arbetskraften utvecklats starkare än sysselsättningen.

I regeringens prognos i budgetpropositionen för 2019 har information som fanns tillgänglig t.o.m. den 25 oktober 2018 beaktats. Regeringen konstaterar att eftersom budgetpropositionen för 2019 lämnas av en övergångsregering är prognoserna förknippade med större osäkerhet än normalt.

Utvecklingen i omvärlden 2018 och 2019

Regeringen anför att världsekonomin har vuxit i stadig takt under 2018, trots ökade handelspolitiska spänningar. Enligt regeringen har tillväxten dock varit mindre synkroniserad jämfört med 2017, med en snabbt ökande tillväxt i USA samtidigt som tillväxten dämpats i många andra ekonomier, i synnerhet i Europa men även i flera framväxande ekonomier. Hushåll och företag är dock alltfjämt överlag optimistiska, även om de inte är lika positiva som under 2017. Oljepriset har stigit det senaste året, men regeringen förväntar sig inte att det påverkar den globala BNP-tillväxten mer än marginellt. Utvecklingen för världshandeln och industrikonjunkturen har dämpats under 2018, och även exportorderingången har stigit i en långsammare takt än 2017. En bidragande orsak till utvecklingen kan enligt regeringen vara en ökad osäkerhet om hur framtida handelsrelationer kommer att se ut, och begynnande kapacitetsbegränsningar i vissa sektorer. Den ökade osäkerheten om de globala tillväxtförutsättningarna har under hösten tagit sig uttryck i ökad turbulens på många av världens börser.

Regeringen bedömer att en ökad sysselsättning, en alltfjämt expansiv penningpolitik i många ekonomier och draghjälp från en expansiv amerikansk finanspolitik gör att BNP i världen kan väntas växa med 3,8 procent 2018, vilket är den högsta tillväxttakten på sju år. BNP-tillväxten bedöms i stort sett hålla i sig även 2019.

Tabell 1.1 BNP-utvecklingen i omvärlden 2017–2021

Årlig procentuell förändring

	2017	2018	2019	2020	2021
Euroområdet	2,4	2,1	1,8	1,5	1,5
USA	2,2	2,9	2,5	1,8	1,5
Kina	6,9	6,6	6,1	5,9	5,8
Världen ¹	3,7	3,8	3,7	3,7	3,7

¹BNP sammanviktad med köpkraftsjusterade BNP-vikter enligt Internationella valutafonden (IMF).

Källa: Budgetpropositionen för 2019.

I euroområdet dämpades BNP-tillväxten under 2018 efter att 2017 ha varit den starkaste på tio år. Enligt regeringen har draghjälpen från exporten avtagit, och den har inte kompenenserats fullt ut av en ökad inhemsk efterfrågan.

Förtroendeindikatorer bland hushåll och företag har fallit, och inom industrin har nedgången accelererat under hösten. Indikatorerna är dock fortfarande något över historiska medelvärden. Ekonomin i euroområdet får också fortsatt draghjälp av en expansiv penningpolitik och förbättringar på arbetsmarknaden. En fortsatt hög efterfrågan väntas medföra ökade investeringar. Regeringen räknar med en BNP-tillväxt på 2,1 procent 2018 och 1,8 procent 2019.

Utsikterna för den brittiska ekonomin har enligt regeringen försämrats sedan folkomröstningen om EU-medlemskapet 2016. Konsumtionen förbättrades något under det första halvåret 2018. Sparandet är dock på historiskt låga nivåer. Investeringarna som redan tidigare bromsats in till följd av osäkerhet kring det kommande EU-utträdet, föll kraftigt under det första halvåret, liksom exporten. Inhemsk efterfrågan väntas fortsätta att utvecklas svagt 2018 och 2019. Sammantaget bedömer regeringen att BNP-tillväxten mattas av till 1,3 procent 2018 och 2019, vilket är nära en halvering av tillväxttakten som förelåg innan folkomröstningen 2016.

I USA har ekonomin fortsatt att utvecklas starkt under 2018 och regeringen bedömer att konjunkturuppgången kommer att fortsätta under 2019, även om tillväxten mattas av till följd av ett alltmer ansträngt resursutnyttjande och en gradvis mindre expansiv penningpolitik. Den expansiva finanspolitiken bidrar på kort sikt till BNP-tillväxten men driver samtidigt upp den höga statsskulden ytterligare. Den högre tillväxten ökar inflationstrycket, vilket väntas leda till en mer åtstramande penningpolitik. BNP-tillväxten förväntas uppgå till 2,9 procent 2018 och dämpas till 2,5 procent 2019.

BNP-tillväxten i Kina har saktat in under 2018, vilket enligt regeringen bl.a. beror på myndigheternas försök att begränsa den höga kreditillväxten och minska de finansiella riskerna. Även handelskonflikten med USA tynger utvecklingen. Investeringstillväxten har sjunkit och hushållen är mer försiktiga än tidigare. Enligt regeringen har de kinesiska myndigheterna som svar på detta återgått till att stimulera ekonomin med hjälp av penning- och finanspolitik. Regeringen bedömer att BNP-tillväxten kommer att uppgå till 6,6 procent 2018 och dämpas till 6,1 procent 2019.

Utvecklingen i Sverige 2018 och 2019

Regeringen beräknar att BNP-tillväxten i svensk ekonomi kommer att uppgå till 2,5 procent 2018 och 2,1 procent 2019. Under det första halvåret 2018 var tillväxten i hushållens konsumtion hög, och det var framför allt en stark utveckling i detaljhandeln och tjänstekonsumtionen som bidrog till utvecklingen. Under 2018 och 2019 förväntas konsumtionen växa med 2,3 respektive 2,4 procent, vilket är i linje med den genomsnittliga ökningstakten sedan 2000. Regeringen bedömer att den offentliga konsumtionen kommer att öka under 2018 jämfört med 2017, för att sedan mattas av under 2019.

Investeringstillväxten bedöms av regeringen fortsätta att vara stark. Till följd av en tid med högt resursutnyttjande ökar behovet av kapacitetshöjande

investeringar. Investeringarna fortsätter därmed att öka 2019, dock med en långsammare takt än tidigare. Under det första halvåret 2018 var bostadsbyggandet något lägre än under de senaste åren, men det är fortfarande på en historiskt sett mycket hög nivå. Regeringen konstaterar att det råder stor osäkerhet om hur bostadspriserna kommer att utvecklas under slutet av 2018 och under 2019. Antalet beviljade bygglov har sedan en hög nivå i mitten av 2017 minskat, och byggbranschens optimism om framtiden har minskat påtagligt. Sammantaget bedömer regeringen att bostadsinvesteringarna minskar de närmaste åren, dock från mycket höga nivåer. De senaste årens goda inkomstutveckling, den starka utvecklingen på arbetsmarknaden och fortsatt låga räntor är enligt regeringen faktorer som talar för en fortsatt stark efterfrågan på bostäder 2019.

Regeringen konstaterar att exporten motsvarar ca 45 procent av svensk BNP, och att de senaste årens förbättrade omvärldskonjunktur har gynnat svensk exportefterfrågan. Det första halvåret 2018 växte exporten dock i måttlig takt, men fler indikatorer tyder på förbättrade exportutsikter framöver, och tillsammans med den jämförelsevis svaga kronan gör detta att exporten väntas öka i en snabbare takt resterande delen av 2018 och 2019.

Tabell 1.2 Försörjningsbalansen

Årlig procentuell förändring

	Mdkr 2017 ¹	2017	2018	2019	2020	2021
Hushållens konsumtion	2 041	2,2	2,3	2,4	2,7	2,5
Offentlig konsumtion	1 196	0,0	1,0	0,1	-2,0	-1,7
Fasta bruttoinvesteringar	1 143	6,1	3,6	1,9	1,9	1,7
Lagerinvesteringar ²	31	0,1	0,2	-0,1	0,0	0,0
Export	2 077	3,2	3,3	4,1	3,8	3,4
Import	1 908	4,8	3,5	2,9	3,1	2,6
BNP	4 579	2,1	2,5	2,1	1,6	1,7
BNP, kalenderkorrigerad		2,4	2,6	2,1	1,4	1,5

¹Löpande priser.

²Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter.

Källa: Budgetpropositionen för 2019.

Under första halvan av 2018 har både sysselsättningen och arbetskraften fortsatt att öka i relativt snabb takt, enligt regeringen. Särskilt arbetskraften har ökat i snabb takt, vilket har lett till att minskningen i arbetslösheten har stannat av. Regeringen bedömer att den gynnsamma konjunkturutvecklingen under 2018 medför att sysselsättningen fortsätter att öka i relativt hög takt. Även arbetskraften väntas fortsätta växa och sammantaget medför detta att arbetslösheten väntas uppgå till 6,4 procent 2018. Under 2019 fortsätter sysselsättningen och arbetskraften att öka, men i en långsammare takt än under 2018 till följd av en något mer dämpad efterfrågan och en långsammare tillväxt av befolkningen i arbetsför ålder. Arbetslösheten väntas dock vara oförändrad.

Resursutnyttjandet i svensk ekonomi har ökat sedan 2013 och bedöms vara högre än normalt 2018 och 2019. Enligt regeringen talar en rad faktorer för

detta. Jämförelsevis långa rekryteringstider i näringslivet och höga bristtal enligt Konjunkturbarometern tyder på att det är svårare än vanligt att rekrytera efterfrågad arbetskraft. Även Arbetsförmedlingens arbetsgivarundersökning visar att arbetsgivarna upplever stor brist på arbetskraft, också inom offentlig sektor. Regeringen pekar vidare på att det finns indikatorer som tyder på att företagen utnyttjar befintlig produktionskapacitet i högre utsträckning än normalt. Samtidigt har det mer ansträngda resursutnyttjandet inte gett något påtagligt avtryck i löneutvecklingen och bristen på arbetskraft kan enligt regeringen därmed fortsätta vara hög en tid utan att det medför någon större risk för överhettning. Regeringen bedömer att BNP-gapet uppgår till 1,5 procent av BNP både 2018 och 2019.

Under perioden januari t.o.m. september 2018 uppgick inflationen mätt med KPIF i genomsnitt till omkring 2 procent, och regeringen förväntar sig att den ligger kvar på denna nivå resterande delen av 2018. KPIF exklusive energi uppgick under januari t.o.m. september till 1,4 procent. Ett högre resursutnyttjande än normalt i Sverige och i omvärlden talar enligt regeringen för att den underliggande inflationen kommer att stiga snabbare de kommande åren. Utvecklingen dämpas dock av att företagens inflationsförväntningar är låga och att löneutvecklingen är dämpad jämfört med tidigare perioder med ansträngt resursutnyttjande. Regeringen konstaterar att de avtalade hyresökningarna för 2018 är jämförelsevis låga och att förhandlingsbuden inför 2019 antyder att hyresökningarna blir måttliga även detta år. Ett fortsatt stort direkt bidrag från stigande energipriser medför dock att KPIF-inflationen förväntas uppgå till 2 procent 2019.

Tabell 1.3 Makroekonomiska nyckeltal 2017–2021

Årlig procentuell förändring om inget annat anges

	2017	2018	2019	2020	2021
BNP, fasta priser	2,1	2,5	2,1	1,6	1,7
BNP-gap, procent av potentiell BNP	0,8	1,4	1,3	0,5	0,0
Produktivitet, kalenderkorrigerad	0,3	0,7	1,3	0,9	1,3
Arbetskraft 15–74 år	2,0	1,3	0,9	0,5	0,5
Sysselsatta 15–74 år	2,3	1,7	0,9	0,5	0,4
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	6,7	6,4	6,4	6,4	6,5
KPI, årsgenomsnitt	1,8	2,0	1,9	2,3	2,6
KPIF ¹ , årsgenomsnitt	2,0	2,1	2,0	1,9	2,0
Reporänta, årsgenomsnitt	-0,5	-0,5	-0,3	0,0	0,3

¹Inflation mätt med KPI med fast bostadsränta.

Källa: Budgetpropositionen för 2019.

Utvecklingen 2020 och 2021

I regeringens bedömning av den ekonomiska utvecklingen 2020 och 2021 antar regeringen att inga nya störningar påverkar ekonomin. Konjunkturläget antas därför gå mot ett mer balanserat resursutnyttjande. Prognosen för BNP-utvecklingen bestäms huvudsakligen av tillväxten i produktivitet och antalet

arbetade timmar. Regeringens prognosprinciper innebär att skattesatserna hålls oförändrade utöver beslutade och beräknade förändringar, och det är bara beslutade och beräknade förändringar av statens utgifter som beaktas i prognosen. Prognosprinciperna kan enligt regeringen få som konsekvens att den kommunala konsumtionen avviker från det demografiska behovet. Regeringen konstaterar att eftersom budgetpropositionen för 2019 lämnas av en övergångsregering är prognoserna förknippade med större osäkerhet än normalt.

Regeringen bedömer att konjunkturen i de avancerade ekonomierna når sin topp 2019 och att BNP-tillväxten därefter mattas av något. Tillväxten i flera av de framväxande ekonomierna förväntas också dämpas något framöver. Sammantaget bidrar detta till att regeringen förväntar sig att svensk export kommer att växa i en något lägre takt 2020 och 2021 jämfört med 2019.

Regeringen bedömer att den offentliga konsumtionen minskar 2020 och 2021, men att penningpolitiken till stor del kommer att motverka den negativa effekt på efterfrågan som detta för med sig. Ekonomin förutsätts därför gå mot ett mer balanserat läge 2021. Regeringen bedömer därmed att BNP-tillväxten blir lägre 2020 och 2021 än 2018 och 2019. Tillväxten i sysselsättningen och arbetskraften mattas också av. Det relativt höga resursutnyttjandet 2018 och 2019 bidrar till en högre löneökningstakt, och inflationen mätt med KPIF bedöms vara nära 2,0 procent 2020 och 2021. Regeringen förväntar sig att Riksbanken kommer att höja reporäntan gradvis, vilket bidrar till stigande statsobligationsräntor. Låga styrräntor i omvärlden väntas bidra till en jämförelsevis långsam ränteökning.

Osäkerheter i prognosen och alternativa scenarier

En eskalerande handelskonflikt som eventuellt omfattar fler länder än USA och Kina skulle enligt regeringen kunna leda till en väsentligt svagare global ekonomisk utveckling än i prognosen. En annan osäkerhetsfaktor som regeringen lyfter fram är hur den framtida ekonomiska och politiska relationen mellan EU och Storbritannien kommer att se ut efter att Storbritannien lämnat unionen i mars 2019. Det finns också osäkerhet kopplad till Italiens finanspolitik, som i värsta fall kan leda till en oro för hela det europeiska samarbetet, i första hand inom ramen för den ekonomiska och monetära unionen (EMU). Det kan innebära risker för den finansiella stabiliteten och en sämre utveckling för den europeiska ekonomin. Andra riskfaktorer som nämns är att räntorna i omvärlden kan stiga snabbare än förväntat, att det i många framväxande ekonomier finns finansiella sårbarheter i form av stora bytesbalansunderskott och hög skuldsättning, samt klimatförändringarnas och extrema väderhändelsers effekter på den ekonomiska utvecklingen. En kraftig inbromsning av tillväxten i Kina är också en riskfaktor. Konjunktur-utvecklingen i omvärlden kan enligt regeringen också bli starkare än väntat. I EU innebär det relativt låga resursutnyttjandet och den expansiva penningpolitiken att det finns lediga resurser. I USA är det tänkbart att den

expansiva finanspolitiken kan komma att få större effekter på den ekonomiska utvecklingen än väntat 2018 och 2019.

I Sverige utgör hushållens skuldsättning och utvecklingen på bostadsmarknaden en risk, anser regeringen. Prisutvecklingen på bostäder förefaller enligt regeringen ha stabiliserats de senaste månaderna, men om priserna skulle sjunka ytterligare eller om räntorna skulle stiga mer än vad hushållen förväntar sig kan det leda till negativa effekter för svensk ekonomi, via bl.a. lägre bostadsinvesteringar och lägre konsumtion. Enligt regeringen talar dock de senaste årens goda ekonomiska utveckling och förväntningar om fortsatt låga räntor faktorer för att efterfrågan på bostäder förblir stark. Vidare konstaterar regeringen att om centrala aktörers bedömning av resursutnyttjandet i ekonomin skulle visa sig avvika väsentligt från det verkliga utnyttjandet skulle detta innebära att den penning- och finanspolitik som bedrivits har varit mindre väl avvägd än väntat.

Därutöver redogör regeringen för två alternativa scenarier för den ekonomiska utvecklingen. I det första scenariot antas en högre inflation än väntat i USA medföra en snabbare åtstramning av den amerikanska penningpolitiken, vilket leder till att långa räntor och riskpremier stiger. Det innebär striktare kreditvillkor, en starkare dollarkurs och fallande tillgångspriser, vilket medför att aktiviteten i den amerikanska ekonomin dämpas. Det bidrar enligt regeringen också till kapitalutflöden och växelkursförsvagningar i framväxande ekonomier, samt ökad stress på de globala finansmarknaderna. Sammantaget medför det att tillväxten i omvärlden blir lägre än i huvudscenariot. En lägre tillväxt i omvärlden hämmar svensk tillväxt via en lägre svensk exportefterfrågan, och sammantaget väntas svensk BNP-tillväxt bli lägre 2019 än i huvudscenariot.

I det andra alternativa scenariot väntas tillväxten i euroområdet utvecklas snabbare än i huvudscenariot. Efter höga tillväxttall under 2017 dämpades tillväxten i euroområdet under de första tre månaderna 2018. Situationen på arbetsmarknaden har samtidigt fortsatt att förbättras, medan räntor till hushåll och företag är låga. Detta tyder enligt regeringen på att konjunkturen i euroområdet skulle kunna bli starkare än förväntat 2018. Det skulle stärka svensk exporttillväxt och sammantaget leda till en högre BNP-tillväxt 2019.

Prognosjämförelser

Regeringen bedömer att prognosen för BNP-tillväxten 2018 och 2019 är i linje med Konjunkturinstitutets, Europeiska kommissionens och Riksbankens prognoser. Enligt regeringen är skillnaderna mellan prognoserna små ur ett statistiskt perspektiv. Regeringens prognos för arbetslösheten är i linje med övriga bedömares prognoser för både 2018 och 2019. Även regeringens prognoser för inflationen ligger nära övriga bedömares.

När det gäller resursutnyttjandet mätt med BNP-gapet beräknar regeringen, Konjunkturinstitutet och Riksbanken att det kommer att vara positivt 2018 och 2019. Europeiska kommissionen beräknar i stället att resursutnyttjandet blir

betydligt mindre ansträngt. Regeringen konstaterar att skillnaderna sammantaget är små mellan regeringens och övriga bedömares prognoser.

Tabell 1.4 Prognosjämförelser i budgetpropositionen

	2018	2019
BNP, procentuell förändring		
Regeringen	2,5	2,1
Konjunkturinstitutet	2,4	1,9
Europeiska kommissionen	2,4	1,9
Riksbanken	2,3	1,9
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år		
Regeringen	6,4	6,4
Konjunkturinstitutet	6,3	6,2
Europeiska kommissionen	6,3	6,3
Riksbanken	6,3	6,4
Inflation, procentuell förändring, årsgenomsnitt, KPIF/HIKP		
Regeringen	2,1/2,0	1,9/1,7
Konjunkturinstitutet	2,1/2,0	2,2/2,1
Europeiska kommissionen	-1,9	-1,7
Riksbanken	2,2/2,1	2,1/2,1
BNP-gap, procent av potentiell BNP		
Regeringen	1,4	1,3
Konjunkturinstitutet	1,5	1,3
Europeiska kommissionen	0,1	-0,3
Riksbanken	1,5	1,3

Källa: Budgetpropositionen för 2019. Publiceringsdatum för regeringen den 15 november, Konjunkturinstitutet den 10 oktober, Europeiska kommissionen den 12 juli för BNP och HIKP och den 3 maj för övriga variabler, Riksbanken den 24 oktober 2018.

1.2 Kompletterande information

I regeringens prognos i budgetpropositionen för 2019 har information som fanns tillgänglig t.o.m. den 25 oktober 2018 beaktats. I detta avsnitt redovisas ett antal prognoser och indikatorer över svensk ekonomi som publicerats efter det datumet.

EU-kommissionens höstprognos

EU-kommissionen bedömer i sin höstprognos från i början av november att ökad global osäkerhet, handelspolitiska spänningar och högre oljepriser dämpar tillväxttakten i EU. Till viss del kan även avtagande förbättringar på arbetsmarknaden och kapacitetsbegränsningar i vissa medlemsstater hålla tillbaka tillväxten. Tillväxten förväntas framför allt drivas av privat konsumtion och investeringar. BNP-tillväxten för EU som helhet beräknas av kommissionen avta från 2,6 procent 2017 till 2,2 procent 2018, 2,0 procent

2019 och 1,9 procent 2020. Utvecklingen i euroområdet förväntas följa motsvarande mönster.

Sveriges ekonomi bedöms växa med 2,4 procent 2018 för att sedan kylas av något till en tillväxttakt på 1,8 procent 2019 och 2020. Avmattningen beror enligt kommissionen främst på minskad inhemsk efterfrågan i form av minskade investeringar och minskad privat konsumtion. Den offentliga konsumtionen förväntas öka 2018 och sedan minska 2019 och 2020. Exporten förväntas öka något svagare jämfört med tidigare prognoser på grund av ökad osäkerhet om världshandeln och minskad tillväxttakt i USA. Arbetslösheten väntas minska 2018 jämfört med 2017, men brist på viss typ av arbetskraft och problem med matchning gör att arbetslösheten endast förväntas minska något 2019 och 2020. Inflationen förväntas öka till 2,1 procent 2018 och minska något till 1,9 procent 2019.

OECD:s prognos för världsekonomin

Enligt OECD:s prognos för världsekonomin från i mitten av november är den globala BNP-tillväxten stark, men den har nått sin topp och ekonomin står inför ökade risker, såsom handelspolitiska spänningar och stramare kreditvillkor. Den globala BNP-tillväxten bedöms minska gradvis från 3,7 procent 2018 till ca 3,5 procent 2019 och 2020. I många länder ligger arbetslösheten på låga nivåer, och brist på arbetskraft börjar visa sig. Tillväxten i handel och investeringar har dämpats, och högre räntor och en stigande dollarkurs har resulterat i kapitalutflöden från många framväxande ekonomier. Därtill förväntas den penningpolitiska och finanspolitiska stimulansen minska i OECD-länderna.

Svensk BNP-tillväxt bedöms även fortsättningsvis drivas av stark export och inhemsk efterfrågan. BNP-tillväxten förväntas uppgå till 2,5 procent 2018 och sedan avta till 1,9 procent 2019 och 2020. Avmattningen bedöms bero på minskade investeringar i framför allt bostäder och kapacitetsbegränsningar i många sektorer. Arbetslösheten väntas minska till 6,2 procent 2018 för att sedan plana ut 2019 och 2020, eftersom arbetstagare som är svåra att anställa utgör en stigande andel av de arbetssökande. OECD bedömer att de huvudsakliga riskerna för svensk ekonomi utgörs av minskad export till följd av ökad protektionism och minskad konsumtion på grund av sjunkande bostadspriser. Därtill kan en expansiv makroekonomisk policymix skapa obalanser och innebära sårbarheter inför nästa konjunkturedgång.

Ny statistik över läget i svensk ekonomi

Enligt *Nationalräkenskaperna* minskade BNP med 0,2 procent tredje kvartalet 2018 jämfört med andra kvartalet 2018. Det var första kvartalet sedan andra kvartalet 2013 som BNP krympte. Det var främst hushållens konsumtion som förklarade nedgången, följt av minskade lagerinvesteringar. Fasta bruttoinvesteringar och exportnettot bidrog positivt. Offentlig konsumtion

hade endast en marginell påverkan på BNP-utvecklingen. Jämfört med tredje kvartalet 2017 steg BNP-tillväxten med 1,6 procent.

Under tredje kvartalet 2018 minskade hushållens konsumtion med 1 procent jämfört med föregående kvartal och höll tillbaka BNP-utvecklingen med 0,5 procentenheter. Hushållens konsumtion av transporter och fordon bidrog mest till nedgången. Lagerinvesteringar höll tillbaka BNP-utvecklingen med 0,4 procentenheter. Fasta bruttoinvesteringar ökade med 0,8 procent jämfört med det andra kvartalet och bidrog med 0,2 procentenheter till BNP-utvecklingen. Exporten ökade med 0,3 procent jämfört med andra kvartalet, vilket bidrog med 0,1 procentenheter till BNP-utvecklingen. Exporten av tjänster ökade, medan exporten av varor minskade. Importen minskade med 0,6 procent, vilket bidrog till BNP-utvecklingen med 0,3 procent.

Produktionen inom näringslivet minskade med 0,2 procent jämfört med det andra kvartalet. Det var en bred nedgång som bl.a. drevs av handelsbranschen och tillverkningsindustrin. Produktionen i de varuproducerande branscherna minskade med 1,1 procent medan den i de tjänsteproducerande branscherna ökade med 0,3 procent. Antalet sysselsatta i hela ekonomin ökade med 0,3 procent tredje kvartalet jämfört med föregående kvartal. Rensat för inflation ökade hushållens disponibla inkomster med 2,4 procent jämfört med det föregående kvartalet (källa: SCB, publicerat den 29 november 2018).

Konjunkturbarometern föll i november för andra månaden i rad, från 107,6 i oktober till 106,7 i november. Trots nedgången indikerar barometern ett starkare stämningsläge än normalt i ekonomin, och det är framför allt tillverkningsindustrin som bidrar till detta. Indikatorn för tillverkningsindustrin steg till följd av goda omdömen om orderstockarnas storlek inom främst konsumtionsvaruindustrin. Indikatorn för bygg- och anläggningsverksamhet föll för tredje månaden i rad vilket i huvudsak förklaras av nedjusterade anställningsplaner. Detaljhandels indikator steg, vilket bl.a. beror på höjda förväntningar på försäljningen de kommande månaderna. Indikatorn för tjänstesektorn föll för andra månaden i rad och hamnar för första gången på fyra år strax under det historiska genomsnittet. Nedgången förklaras till stor del av en svagare efterfrågan på företagets tjänster. Hushållens indikator gick ned något och visar på en mer dämpad syn på ekonomin än normalt bland hushållen (källa: Konjunkturinstitutet, publicerat den 28 november 2018).

Inflationstakten enligt KPIF uppgick till 2,4 procent i oktober, vilket var en nedgång med 0,1 procent från september. Inflationstakten enligt KPI var 2,3 procent i oktober, vilket var oförändrat jämfört med september (källa: SCB, publicerat den 14 november 2018).

Enligt *Småhusbarometern* steg småhuspriserna med nästan 2 procent under augusti–oktober 2018 jämfört med den föregående tremånadersperioden. I storstadsregionerna Storgöteborg och Storstockholm sjönk priserna med 2 respektive 7 procent, medan priserna i Stormalmö steg med 1 procent. På

årsbasis har priserna totalt stigit med 1 procent (källa: SCB, publicerat den 8 november 2018).

Enligt preliminära uppgifter minskade *nybyggnationen av bostadslägenheter* med 16 procent under de tre första kvartalen 2018 jämfört med samma period 2017. Av de påbörjade lägenheterna finns nästan 80 procent i flerbostadshus, och av dessa var preliminärt en dryg majoritet upplåtna som hyresrätter (SCB, publicerat den 19 november 2018).

Hushållens bostadslån hade i oktober 2018 en årlig tillväxttakt på 5,9 procent, en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med september. Bostadslånen utgör 82 procent av den totala utlåningen från monetära finansinstitut (MFI). Hushållens konsumtionslån hade en årlig tillväxttakt på 8,1 procent i oktober, en ökning med 0,6 procentenheter jämfört med september (källa: SCB, publicerat den 27 november 2018).

Medlingsinstitutet beräknar att *löneökningstakten* i ekonomin som helhet var 2,5 procent i september, jämfört med samma månad i fjol. Löneökningarna fram till september var därmed något högre än under helåret 2017 då de uppmättes till 2,3 procent i ekonomin som helhet. I näringslivet ökade lönerna med 2,4 procent och i offentlig sektor med 2,6 procent i september. Enligt Medlingsinstitutet har högkonjunkturen så långt inte gjort något större avtryck på löneökningarna (källa: Medlingsinstitutet, publicerat den 30 november 2018).

Enligt *Arbetskraftsundersökningarna* (AKU) ökade antalet sysselsatta under det tredje kvartalet 2018 jämfört med samma kvartal 2017. Antalet sysselsatta i åldern 15–74 år uppgick till 5 183 000 personer, vilket är 79 000 fler än under tredje kvartalet i fjol. Sysselsättningsgraden ökade med 0,5 procentenheter till 69,4 procent. Även säsongsrensade data visar på en uppgång. Arbetslösheten uppgick till 6,1 procent av arbetskraften under det tredje kvartalet. Den säsongsrensade arbetslösheten uppgick till 6,4 procent. Ungdomsarbetslösheten uppgick till 14,2 procent (källa: SCB, publicerat den 6 november 2018).

1.3 Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar inledningsvis att regeringen i enlighet med budgetlagen (9 kap. 3 § och 9 kap. 5 §) redovisar en prognos över ekonomins utveckling tillsammans med en utvärdering av olika bedömares prognoser över BNP-tillväxten. Den makroekonomiska prognos som presenteras i propositionen ligger till grund för både regeringens budgetförslag och motionärernas budgetalternativ. Utskottet noterar att eftersom budgetpropositionen lämnats av en övergångsregering är prognosen förknippad med större osäkerhet än normalt.

Världsekonomin har vuxit i stadig takt 2018, trots ökade handelspolitiska spänningar. Utskottet noterar också regeringens bedömning att tillväxten har varit mindre synkroniserad jämfört med 2017, med en snabbt ökande tillväxt i USA samtidigt som tillväxten dämpats i många andra ekonomier.

Utvecklingstakten i världshandeln och industriproduktionen har dämpats, där bidragande orsaker kan vara ökad osäkerhet om hur framtida handelsrelationer kommer att se ut och begynnande kapacitetsbegränsningar i vissa länder. Oron för en försvagad global tillväxt har också medfört ökad turbulens på många av världens börser. Utskottet noterar regeringens bedömning att BNP-tillväxten i världsekonomin kan väntas växa med 3,8 procent 2018 och 3,7 procent 2019.

Regeringen bedömer att Sveriges BNP-tillväxt förväntas stiga från 2,1 procent 2017 till 2,5 procent 2018 för att sedan mattas av något 2019. Utskottet noterar att nationalräkenskaperna visar att BNP-tillväxten tredje kvartalet 2018 minskade med 0,2 procent jämfört med föregående kvartal, och att det var första kvartalet sedan andra kvartalet 2013 som BNP minskade. Konjunkturbarometern i november föll för andra månaden i rad, men trots nedgången indikerar den fortfarande ett starkare stämningsläge än normalt i ekonomin. Utskottet konstaterar att regeringens prognos för BNP-tillväxten i huvudsak ligger i linje med andra relevanta aktörers prognoser. Det gäller även prognosen för arbetslösheten och för inflationen.

Utskottet framhåller i likhet med regeringen att det finns osäkerheter i prognosen för den makroekonomiska utvecklingen. Internationellt omfattar dessa bl.a. ökade handelspolitiska spänningar, ekonomiska och finansiella effekter av Storbritanniens kommande utträde ur EU och Italiens finanspolitik som riskerar att skapa oro för samarbetet inom främst EMU. Därtill utgör snabbare än förväntat stigande räntor i omvärlden, finansiella sårbarheter i många framväxande ekonomier och en inbromsning av tillväxten i Kina riskfaktorer. I Sverige utgör hushållens skuldsättning och utvecklingen på bostadsmarknaden osäkerheter som kan leda till en annan ekonomisk utveckling än beräknat.

2 Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Som en följd av de särskilda principer som tillämpats vid utformningen av budgetpropositionen omfattar riktlinjerna för den ekonomiska politiken endast en bedömning av utsikterna för svensk ekonomi och en uppföljning av de budgetpolitiska målen.

Jämför reservation 1 (M, KD), 2 (SD), 3 (C) och 4 (L).

I detta avsnitt behandlas förslag om riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Propositionens förslag beskrivs i avsnitt 2.1 och motionärernas i avsnitt 2.2.

2.1 Propositionen

Regeringens inriktning för den ekonomiska politiken

Sverige styrs av en övergångsregering. Någon särskild reglering om hur en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering ska utformas finns inte. I en promemoria från Statsrådsberedningen har vissa riktlinjer utfärdats för det praktiska arbetet. Mot den bakgrunden omfattar regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken endast en bedömning av utsikterna för svensk ekonomi (se avsnitt 1 i betänkandet) och en uppföljning av de budgetpolitiska målen. Någon redovisning av den framtida politiska inriktningen lämnas inte. Ramarna för statens verksamhet 2019 framgår i stället av förslaget till statens budget för 2019 (se avsnitt 3 i betänkandet).

Offentliga finanser och budgetpolitiska mål

Uppföljning av målet för det finansiella sparandet

Enligt 2 kap. 1 a § budgetlagen ska regeringen vid minst två tillfällen under året redovisa för riksdagen hur målet för det finansiella sparandet uppnås. Regeringen ska då beakta effekterna av beslutade och för riksdagen presenterade budgetåtgärder.

Från och med 2019 är målet för den offentliga sektorns finansiella sparande en tredjedels procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Det strukturella sparandet för innevarande och nästkommande år används för att bedöma måluppfyllelsen i förhållande till överskottsmalet i ett

framåtblickande perspektiv. För att i efterhand utvärdera om överskottsmålet uppnåtts och för att upptäcka systematiska avvikelser används ett bakåtblickande åttaårigt genomsnitt av det faktiska finansiella sparandet.

I tabell 2.1 redovisas utfall och prognos för det offentliga finansiella sparandet, ett bakåtblickande åttaårssnitt för det finansiella sparandet samt det strukturella sparandet.

För 2019 uppgår det strukturella sparandet till 0,8 procent av BNP. Givet de särskilda principer som tillämpats vid utformningen av propositionen bedöms det strukturella sparandet förstärkas fr.o.m. 2019 och uppgå till 2,6 procent av BNP 2021. Det strukturella sparandet ligger något över målet 2019, men regeringen bedömer att det inte är någon tydlig avvikelse. Regeringen anser därför att sparandet är i linje med den nya nivån för överskottsmålet.

Det bakåtblickande genomsnittet av det finansiella sparandet ligger enligt regeringens bedömning under målnivån. Regeringen anger att detta delvis förklaras av den utdragna lågkonjunktorens effekter på de offentliga finanserna i och med finans- och skuldskrisen, men också av ofinansierade finanspolitiska åtgärder.

Tabell 2.1 Finansiellt sparande i offentlig sektor och indikatorer för avstämning mot överskottsmålet

*Procent av BNP respektive potentiell BNP
Utfall 2017 och prognos 2018–2021*

	2017	2018	2019	2020	2021
Finansiellt sparande	1,6	1,0	1,2	2,0	2,6
Bakåtblickande åttaårssnitt	-0,2				
Strukturellt sparande ¹	0,9	0,4	0,8	1,8	2,6
BNP-gap	0,8	1,4	1,3	0,5	0,0

¹Andel av potentiell BNP.

Källa: Budgetpropositionen för 2019.

Utgiftstaket för staten – uppföljning

Enligt 9 kap. 3 § budgetlagen ska regeringen redovisa prognoser över utgifterna under utgiftstaket. Om det finns en risk för att ett beslutat utgiftstak kommer att överskridas ska regeringen enligt 2 kap. 4 § för att undvika detta vidta sådana åtgärder som den har befogenhet till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder.

I propositionen görs en uppföljning av de beslutade nivåerna för utgiftstak 2018–2020. Regeringen bedömer att utrymmet mellan utgiftstaket och de faktiska beräknade takbegränsade utgifternas storlek, dvs budgeteringsmarginalen, är tillräcklig för att hantera den osäkerhet som finns i bedömningen av utgiftsutvecklingen 2018–2020. Regeringen bedömer också att budgeteringsmarginalen blir något mindre 2018 och något större 2019 jämfört med den prognos som redovisades i 2018 års ekonomiska vårproposition. För 2020 väntas budgeteringsmarginalen bli betydligt större än prognosen i 2018 års vårproposition. Eftersom propositionen lämnas av en

övergångsregering är förutsättningarna som dessa beräkningar bygger på mycket osäkra.

I tabell 2.2 redovisas de utgiftstak som riksdagen beslutat om fram till 2020 och regeringens förslag till utgiftstakets nivå 2021 tillsammans med prognosen för de takbegränsade utgifterna. För förslag till beslut om utgiftstak för 2021 se vidare avsnitt 3.1 Utgiftstak för staten.

Tabell 2.2 Utgiftstak för staten enligt regeringen

Miljoner kronor

	2018	2019	2020	2021
Summa utgifter exkl.				
statsskuldräntor	977 415	990 298	994 262	996 833
Minskning av anslagsbehållningar		-11 289	-5 552	-5 067
Utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	307 608	317 572	327 328	337 429
Takbegränsade utgifter	1 285 023	1 307 870	1 321 590	1 334 262
Budgeteringsmarginal	51 977	93 130	153 410	161 738
<i>Budgeteringsmarginal i procent av takbegränsade utgifter</i>	<i>4,0</i>	<i>7,1</i>	<i>11,6</i>	<i>12,1</i>
Utgiftstak för staten	1 337 000	1 401 000	1 475 000	1 496 000
<i>Utgiftstak för staten i procent av BNP</i>	<i>27,9 %</i>	<i>28,0 %</i>	<i>28,4 %</i>	<i>27,8 %</i>

Anm.: Prognos för 2018.

Källa: Budgetpropositionen för 2019.

Prognoser över statens budget, statsskulden och de offentliga finanserna 2019–2020

Enligt 9 kap. 3 § budgetlagen ska regeringen redovisa prognoser över bl.a. statens inkomster och utgifter, statens lånebehov och den offentliga sektorns inkomster, utgifter och skulder. Enligt regeringen är de prognoser som lämnas i propositionen förknippade med en större osäkerhet än normalt eftersom propositionen lämnas av en övergångsregering.

Regeringens prognos visar på ett överskott i statens budget 2019–2021. Statens budgetsaldo beräknas överstiga 50 miljarder kronor varje år 2019–2021, men varierar kraftigt mellan åren. Variationen förklaras i huvudsak av periodisering av skatter. Kapitalplaceringar på skattekonton av hushåll och företag väntas komma att tas ut när räntenivån i ekonomin åter blir positiv, vilket regeringen antar kommer att ske i början av 2020. Dessa uttag beräknas försvaga budgetsaldot med 65 miljarder kronor 2020.

Överskottet i statens budget innebär att statens lånebehov minskar, vilket bidrar till en lägre statsskuld. Statsskulden fortsätter att minska både nominellt och uttryckt som andel av BNP. I slutet av 2021 beräknas skuldkvoten, dvs. den konsoliderade statsskulden som andel av BNP, uppgå till 15 procent. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden, beräknas minska under prognosperioden till följd av de beräknade överskotten i de offentliga finanserna. År 2021 beräknas bruttoskulden understiga 30

procent av BNP. Bruttoskulden understiger referensvärdet i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt som innebär att skulden inte bör överstiga 60 procent av BNP.

Tabell 2.3 Statens budgetsaldo och statsskulden enligt regeringen

Miljoner kronor

	2019	2020	2021
Inkomster i statens budget	1 097 500	1 081 768	1 179 298
däruv Inkomster av försäld egendom	5 000	5 000	5 000
Utgifter i statens budget	1 018 973	1 028 066	1 013 442
däruv Statsskuldsträntor	25 155	24 155	8 655
Riksgäldskontorets nettoutlåning	3 628	9 740	8 044
Kassamässig korrigering	0	0	0
Statens budgetsaldo	78 526	53 702	165 856
Statsskuld vid årets slut	1 019 471	954 320	807 303
<i>Statsskuld i procent av BNP</i>	<i>20,4 %</i>	<i>18,4 %</i>	<i>15,0 %</i>
<i>Maastrichtskulden i procent av BNP¹</i>	<i>34,6 %</i>	<i>31,6 %</i>	<i>28,5 %</i>

¹ Skulden består av den konsoliderade statsskulden och kommunsektorns skulder på kapitalmarknaden, med avdrag för AP-fondernas innehav av statspapper.

Källa: Budgetpropositionen för 2019.

I tabell 2.4 redovisas inkomsterna i statens budget fördelat på olika inkomstslag. Som framgår av tabellen väntas i princip samtliga inkomstslag bidra till ökningen av inkomsterna i statens budget 2019–2021. År 2020 beräknas periodiseringarna till –58 miljarder kronor, vilket främst förklaras av att kapitalplaceringar som gjorts på skattekontot väntas tas ut.

Tabell 2.4 Inkomster i statens budget enligt regeringen

Miljoner kronor

	2019	2020	2021
Direkta skatter på arbete	679 004	703 606	727 453
Indirekta skatter på arbete	607 653	629 753	651 801
Skatt på kapital	271 462	288 306	298 214
Skatt på konsumtion och insatsvaror	595 936	617 654	638 722
Övrigt	21 505	19 529	20 121
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 175 560	2 258 847	2 336 312
Avgående poster, skatter till andra sektorer	–1 038 636	–1 075 168	–1 112 890
Statens skatteintäkter	1 136 924	1 183 679	1 223 422
Periodiseringar	8 366	–58 579	1 518
Statens skatteinkomster	1 145 290	1 125 100	1 224 941
Övriga inkomster	–47 790	–43 332	–45 643
Inkomster i statens budget	1 097 500	1 081 768	1 179 298

Källa: Budgetpropositionen för 2019.

I tabell 2.5 redovisas den offentliga sektorns finansiella sparande och dess fördelning på respektive delsektor. Den gradvisa förstärkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande förklaras huvudsakligen av utvecklingen i staten. Från och med 2019 beräknas sparandet i staten

successivt stärkas till följd av att utgifterna minskar som andel av BNP. Det är bl.a. utgifter för aktivitets- och sjukersättning samt migration som förväntas minska.

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet väntas redovisa ett mindre överskott under hela prognosperioden 2019–2021. Det förklaras av att direktavkastningen på AP-fondernas tillgångar i form av ränteintäkter och utdelningar bedöms bli något högre än avgiftsunderskottet.

Kommunsektorns finansiella sparande väntas vara negativt under samma period. Tillväxten i antalet arbetade timmar förväntas dämpas under perioden 2019–2021 jämfört med tidigare period, vilket väntas bidra till att de kommunala skatteinkomsterna utvecklas långsammare. I enlighet med propositionens förslag minskar också statsbidragens nivå. Samtidigt antas antalet unga och äldre i befolkningen öka, vilket driver på kommunala konsumtions- och investeringsutgifter. Utgifterna väntas därför öka snabbare än inkomsterna, vilket resulterar i ett avtagande finansiellt sparande under perioden.

Tabell 2.5 Den offentliga sektorns finansiella sparande enligt regeringen

Miljoner kronor

	2019	2020	2021
Offentlig sektors inkomster	2 456 310	2 554 864	2 644 989
Offentlig sektors utgifter	2 394 230	2 452 689	2 505 000
Finansiellt sparande	62 080	102 176	139 989
Staten	86 827	127 355	164 758
Ålderspensionssystemet	4 655	6 686	9 471
Kommunsektorn	-29 402	-31 866	-34 240
<i>Finansiellt sparande i procent av BNP</i>	<i>1,2 %</i>	<i>2,0 %</i>	<i>2,6 %</i>

Källa: Budgetpropositionen för 2019.

Uppföljning av statens budget och de offentliga finanserna 2018

Enligt prognosen för 2018 bedöms skatteinkomsterna öka med 49 miljarder kronor jämfört med beräkningarna i statens budget för 2018, främst på grund av periodiseringseffekter. Det förklaras av att intäktsräntan på skattekotot har skapat incitament för företaget att fortsätta placera pengar på kontot utöver skattebetalningar under året.

Utgifterna i statens budget bedöms bli ca 1 miljarder kronor lägre än vad som ursprungligen anvisades. Med beaktande av vår- och höständringsbudgetarna samt två extra ändringsbudgetar bedöms utgifterna bli ca 27 miljarder kronor lägre än vad som totalt anvisats. Nedrevideringen av utgifterna förklaras främst av att färre personer väntas få ersättningar från vissa transfereringssystem. Det gäller framför allt utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering och 15 Studiestöd. Samtidigt bedöms utgifterna inom vissa områden bli högre än vad som beräknades i statens

budget för 2018. Det beror på ändrade volymer eller på makroekonomiska förutsättningar. Det gäller i huvudsak anslag under utgiftsområde 8 Migration och utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Regeringen har reviderat upp prognosen för den offentliga sektorns finansiella sparande för 2018 till 49 miljarder kronor. I förhållande till den prognos som redovisades i 2018 års ekonomiska vårproposition innebär det att prognosen reviderats upp med 3 miljarder kronor. Regeringen anger att det främst beror på att inkomster från produktionsskatter och kapitalsskatter väntas bli högre än tidigare beräknat.

Finansiellt och strukturellt sparande enligt olika bedömare

Regeringen jämför i propositionen olika bedömningar av det finansiella och strukturella sparandet för den offentliga sektorn se tabell 2.6. Detta följer av att regeringen enligt 9 kap. 5 § budgetlagen regelbundet ska redovisa en utvärdering av sina prognoser.

Tabell 2.6 Finansiellt och strukturellt sparande enligt olika bedömare

Procent av BNP eller potentiell BNP

	2018	2019	2020	2021
<i>Finansiellt sparande</i>				
Regeringen	1,0	1,2	2,0	2,6
Konjunkturinstitutet	0,7	0,7	0,8	0,6
Konjunkturinstitutet exkl. åtgärder	0,7	0,7	1,0	1,5
Ekonomistyrningsverket	0,9	0,7	1,1	1,9
Riksbanken	0,9	0,9	0,7	
EU-kommissionen	0,8	0,9		
OECD	1,0	0,9		
IMF	1,0	0,8	0,6	0,4
<i>Strukturellt sparande</i>				
Regeringen	0,4	0,8	1,8	2,6
Konjunkturinstitutet	0,2	0,1	0,5	0,5
Konjunkturinstitutet exkl. åtgärder	0,1	0,1	0,7	1,4
Ekonomistyrningsverket	0,4	0,5	0,9	1,9
EU-kommissionen	0,7	1,0		
OECD	0,3	0,4		
IMF	0,7	0,7	0,5	0,4

Anm.: Publiceringsdatum för Konjunkturinstitutet 2018-10-10, Konjunkturinstitutet exkl. åtgärder 2018-10-10, Ekonomistyrningsverket 2018-08-31, Riksbanken 2018-10-24, EU-kommissionen 2018-05-03, OECD 2018-05-25 och IMF 2018-10-09.

Källa: Budgetpropositionen för 2019.

Regeringen prognostiserar en starkare utveckling av de offentliga finanserna än övriga bedömare. Både Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket gör en försiktigare bedömning av hur inkomsterna från kapitalsskatter kommer att utvecklas. För 2019–2021 tillkommer även en betydande skillnad i bedömningen av de finanspolitiska åtgärder som tidigare aviserats. I regeringens redovisning hanteras de enligt de särskilda principer som

tillämpats vid utformningen av propositionen, medan de ingår i såväl KI:s som ESV:s prognos. Skillnaden mellan regeringens och Europeiska kommissionens bedömningar förklaras framför allt av olika bedömningar av den framtida makroekonomiska utvecklingen, konsumtionsefterfrågan, utvecklingen på arbetsmarknaden och inflationsutvecklingen.

När det gäller regeringens bedömning av det strukturella sparandet är skillnaderna i vissa fall större i förhållande till andra bedömare. Det kan enligt regeringen dels bero på olika bedömningar av ekonomins potentiella BNP-nivå, dels på skillnader i beräkningsmetoder.

Granskning och ekonomisk styrning

Regeringen avstår från att redovisa sina bedömningar av EU:s och Finanspolitiska rådets rekommendationer mot bakgrund av att det är en övergångsregering som lämnat budgetpropositionen.

Utvecklingen av den ekonomiska styrningen

I juli 2018 beslutade regeringen om ändrade regler i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. De nya reglerna syftar bl.a. till att göra myndigheternas resultatredovisningar mer ändamålsenliga för regeringens uppföljning och därmed också som underlag för resultatredovisningen till riksdagen. Reglerna träder i kraft den 1 januari 2019 men ska tillämpas första gången för årsredovisningen för 2019.

Under 2018 har det bl.a. bedrivits ett arbete med att utveckla styrningen av den avgiftsbelagda verksamheten, vilket resulterat i ändrade bestämmelser om avgiftssamråd i avgiftsförordningen (1992:191). Ändringarna innebär bl.a. att myndigheterna ska samråda med ESV om sina avgifter vart tredje år i stället för varje år. Syftet är att minska den administrativa bördan samtidigt som avgiftssamråden, när de görs, kan bli mer kvalificerade. Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2019.

Vidare införs en ny bestämmelse i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att ekonomiska åtaganden som ingåtts med stöd av äldre beställningsbemyndiganden ska redovisas i myndigheternas årsredovisningar.

Intern styrning

När det gäller intern styrning och kontroll beslutade regeringen i juni 2018 om ändrade regler för att utveckla den interna styrningen och kontrollen i staten. Förändringarna avser främst reglerna i förordningen om intern styrning och kontroll, men det har även gjorts ändringar i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag och internrevisionsförordningen. Förändringarna syftar till att verksamhetsanpassa regelverket genom att tydliggöra att processen för myndigheternas interna styrning och kontroll är myndighetsledningens ansvar. Ändringarna ska även leda till en minskad administrativ börda då det har

förtydligats att den interna styrningen och kontrollen ska avse väsentliga risker. Därutöver har dokumentationskravet anpassats till att omfatta myndigheternas behov. Vidare har det gjorts vissa förändringar i sak av den interna styrningen och kontrollen, bl.a. ska myndigheternas process för intern styrning och kontroll omfatta skydd mot korruption och bedrägerier. Det har även tydliggjorts vad myndighetsledningarnas bedömning i myndigheternas årsredovisningar av den interna styrningen och kontrollen ska avse.

2.2 Motionerna

Moderaternas riktlinjer

I partimotion 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) föreslås i yrkande 1 att riksdagen godkänner motionens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Offentliga finanser och budgetpolitiska mål

Enligt motionärerna har regeringen bedrivit en omotiverat expansiv finanspolitik, vilket försvagat det strukturella sparandet. Mot bakgrund av regeringens oförsiktiga finanspolitik och av att svensk ekonomi nu är på väg in i en avmattning anser motionärerna att svensk ekonomi inte gynnas av en åtstramande politik. I stället vill motionärerna se en gradvis återgång till en väl avvägd bana för de offentliga finanserna. Återgången till ett starkare sparande som ligger mer i linje med överskottsmålet bör inledas redan 2019, men åtstramningen bör vara begränsad givet den avmattning i svensk ekonomi som väntas. I tabell 2.7 framgår beräkningen av de offentliga finanserna med Moderaternas budgetalternativ jämfört med regeringens budgetförslag. Det finansiella sparandet är ca 17 miljarder kronor lägre 2019 än vad regeringen redovisar. För 2020 och 2021 försvagas sparandet ytterligare med ca 32 respektive ca 43 miljarder kronor jämfört med regeringens redovisning.

Tabell 2.7 Den offentliga sektorns finanser (M)

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2019	2020	2021
Offentlig sektors inkomster	-16 075	-17 069	-17 034
Offentlig sektors utgifter	+1 016	+15 527	+26 580
Finansiellt sparande	-17 091	-32 596	-43 614
Staten	-17 380	-32 956	-44 021
Ålderspensionssystemet	+74	+195	+217
Kommunsektorn	+215	+165	+190
<i>Finansiellt sparande i procent av BNP (nivå)</i>	0,9 %	1,3 %	1,8 %

Källa: Moderaternas partimotion 2018/19:2934.

De effekter som Moderaternas budgetalternativ väntas få på kommunsektorns finanser framgår av tabell 2.8. Effekterna förklaras i huvudsak av att motionärerna vill se utökade medel till kommunsektorn.

Tabell 2.8 Kommunsektorns finanser (M)

Miljoner kronor – avvikelser från regeringen

	2019	2020	2021
Kommunernas inkomster	+4 680	+10 260	+11 543
Kommunal inkomstskatt	-1 520	-1 165	-1 057
Kapitalinkomster och övriga inkomster	±0	±0	±0
Statsbidrag under utgiftsområde 25	+6 200	+11 425	+12 600
därav ekonomiska regleringar	+1 700	+1 700	+1 700
Statsbidrag från övriga utgiftsområden	±0	±0	±0
Utgifter	+4 465	+10 095	+11 353
Finansiellt sparande i kommunsektorn	+215	+165	+190

Källa: Moderaternas partimotion 2018/19:2934.

Moderaternas förslag till utgiftstak framgår av tabell 2.9. Det är 50 miljarder kronor lägre än det beslutade utgiftstaket för 2019, 87 miljarder kronor lägre än det beslutade utgiftstaket för 2020 och 66 miljarder kronor lägre än det utgiftstak som regeringen föreslår för 2021.

Tabell 2.9 Utgiftstak för staten (M)

Miljoner kronor – avvikelser från regeringen

	2019	2020	2021
Takbegränsade utgifter	+2 825	+17 052	+28 044
Budgeteringsmarginal	-52 825	-104 052	-94 044
Utgiftstak för staten	-50 000	-87 000	-66 000

Källa: Moderaternas partimotion 2018/19:2934.

I tabell 2.10 redovisas inkomster och utgifter i statens budget med Moderaternas budgetalternativ jämfört med regeringens budgetförslag.

Tabell 2.10 Statens budgetsaldo och statsskulden (M)

Miljoner kronor – avvikelser från regeringen

	2019	2020	2021
Inkomster i statens budget	-14 555	-15 904	-15 977
därav inkomster av försäld egendom	±0	±0	±0
Utgifter i statens budget	+2 825	+17 052	+28 044
därav Statsskuld räntor	±0	±0	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	±0	±0	±0
Kassamässig korrigerings	±0	±0	±0
Statens budgetsaldo	-17 380	-32 956	-44 021
Statsskuld vid årets slut	+17 380	+50 335	+94 356

Källa: Moderaternas partimotion 2018/19:2934.

Inkomsterna minskar främst till följd av att motionärerna vill se sänkta skatter på arbete. Utgifterna ökar bl.a. till följd av att motionärerna förordar ökade anslag till Försvarsmakten, förbättrade villkor för Sveriges lantbrukare genom utökade anslag samt ökade resurser till välfärden. Budgetsaldot försvagas med ca 17 miljarder kronor 2019 jämfört med regeringens budgetförslag. Statsskulden ökar på samma sätt med ett högre belopp än vad som blir fallet med regeringens förslag.

Av tabell 2.11 framgår inkomsterna i statens budget med Moderaternas budgetalternativ jämfört med regeringens beräkningar fördelat på olika typer av inkomster. En förstärkning av jobbskatteavdraget och sänkt skatt för pensionärerna utöver regeringens förslag förklarar främst varför de direkta skatterna på arbete beräknas bli lägre med Moderaternas budgetalternativ än med regeringens förslag. Indirekta skatter på arbete beräknas bli lägre främst eftersom motionärerna föreslår att den särskilda löneskatten för äldre avskaffas. Motionärerna förordar en slopad flygskatt, vilket bl.a. förklarar de lägre skatteinkomsterna på konsumtion och insatsvaror jämfört med regeringens beräkning.

Tabell 2.11 Inkomster i statens budget (M)

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2019	2020	2021
Direkta skatter på arbete	-13 443	-12 582	-12 552
Indirekta skatter på arbete	-1 079	-1 963	-1 824
Skatt på kapital	+102	+182	+159
Skatt på konsumtion och insatsvaror	-1 628	-2 641	-2 741
Offentliga sektorns skatteintäkter	-16 048	-17 004	-16 958
avgår skatter från andra sektorer	+1 493	+1 100	+981
Statens skatteintäkter	-14 555	-15 904	-15 977
Periodiseringar	±0	±0	±0
Statens skatteinkomster	-14 555	-15 904	-15 977
Övriga inkomster	±0	±0	±0
Inkomster i statens budget	-14 555	-15 904	-15 977

Källa: Moderaternas partimotion 2018/19:2934.

Moderaternas inriktning av den ekonomiska politiken

I Moderaternas budgetmotion anføres att stabila statsfinanser tillsammans med reformer för ökad sysselsättning och starkare tillväxt är den självklara basen för Moderaternas ekonomiska politik. Att långsiktigt stärka Sveriges konkurrenskraft förutsätter en effektiv och ambitiös klimatpolitik och motionärerna satsar på klimaforskning och infrastruktur för ett fossilfritt samhälle. Samtidigt behöver det internationella klimatarbetet stärkas.

Motionärerna vill se starka drivkrafter att arbeta, med lägre skatt på arbetsinkomster, och bidrags- och transfereringssystem som främjar arbetslinjen. Genom att den nedre skiktgränsen höjs kommer färre att betala

statlig inkomstskatt. Jobbskatteavdraget förstärks med 10 miljarder kronor så att det lönar sig bättre för fler att gå från bidrag till arbete. Det måste bli enklare att lära sig jobbet på jobbet samtidigt som anställningskostnaderna för att anställa dem som står längst från arbetsmarknaden måste sänkas. Inträdesjobb, en förenklad anställning för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen och slopad arbetsgivaravgift i tre år, bör därför införas. Ett tredubblat RUT-avdrag bidrar till att skapa fler enklare jobb. Anställningskostnaderna för äldre sänks genom att den särskilda löneskatten för personer som fyllt 65 år slopas. Entreprenörers generationsskiften underlättas. Det ska också löna sig att ha arbetat. I motionen föreslås att alla pensionärer ska få sänkt skatt, inklusive den miljon pensionärer som har lägst pension.

Staten behöver klara sina grundläggande uppgifter. För att stärka försvaret tillförs sammanlagt 18 miljarder kronor till försvaret under perioden 2019–2021, varav 3 miljarder kronor 2019. Polismyndigheten förstärks så att antalet polisanställda ökar med 10 000 till 2024. Bland andra satsningar finns höjda polislöner, betald polisutbildning och ett utrustningslyft. Ökade medel föreslås också till Tullverket, Åklagarmyndigheten, Sveriges Domstolar och Kriminalvården.

Tillgängligheten till sjukvården ska öka oavsett var man bor. En ny och uppdaterad kömiljard införs. Kunskapsfokus i skolan stärks, med fler skoltimmar och fler lärarassistenter. Resurserna till välfärden ökar med 5 miljarder kronor till kommuner och landsting.

Medel för att rena hav, sjöar och vattendrag tillförs. 100 miljoner kronor satsas på teknikneutral laddinfrastruktur och klimatfokus i biståndet ökar. Överindexeringen av drivmedelsskatter bör avskaffas. Dieselskattehöjningen för lantbruket ska stoppas och flygskatten avskaffas. Nya steg för en god infrastruktur i hela landet ska tas, med ökade resurser till väg- och järnvägsunderhåll och satsningar på bredbandsutbyggnad.

Motionärerna vill ha en parlamentarisk utredning för att skapa en långsiktigt hållbar och brett respekterad migrationspolitik. Till dess att en ny permanent lagstiftning finns på plats behöver den tillfälliga lagen, som löper ut i juli nästa år, förlängas. Motionärerna satsar medel på en särskild språkförskola för de barn som växer upp i familjer som inte talar svenska.

Arbetsförmedlingen bör effektiviseras och Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag minska. Kostnadseffektiviteten i de arbetsmarknadspolitiska insatserna bör öka, och resurserna till de arbetsmarknadspolitiska insatserna bör minska med 2,6 miljarder kronor.

Sverigedemokraternas riktlinjer

I partimotion 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) föreslås i yrkande 1 att riksdagen godkänner motionens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Offentliga finanser och budgetpolitiska mål

Av tabell 2.12 framgår beräkningen av de offentliga finanserna med Sverigedemokraternas budgetalternativ jämfört med regeringens förslag. Som framgår av tabellen är det finansiella sparandet ca 30 miljarder kronor lägre 2019 än i regeringens budgetförslag. För 2020 och 2021 är det finansiella sparandet ca 32 respektive 26 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. Som andel av BNP innebär det en minskning med 0,6 procentenheter 2019, 0,7 procentenheter 2020 och 0,5 procentenheter 2021 jämfört med regeringens budgetalternativ.

Tabell 2.12 Den offentliga sektorns finanser (SD)

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2019	2020	2021
Offentlig sektors inkomster	-11 969	-25 707	-24 087
Offentlig sektors utgifter	+18 210	+6 810	+2 690
Finansiellt sparande	-30 179	-32 517	-26 777
Staten	-34 565	-46 935	-48 210
Ålderspensionssystemet	+1 172	+2 336	+2 523
Kommunsektorn	+3 214	+12 082	+18 910
<i>Finansiellt sparande i procent av BNP (nivå)</i>	0,6 %	1,3 %	2,1 %

Källa: Sverigedemokraternas partimotion 2018/19:1913.

De effekter som Sverigedemokraternas budgetalternativ väntas få på kommunsektorns finanser framgår av tabell 2.13. Kommunernas inkomster är högre än i regeringens budgetförslag, vilket framför allt förklaras av att motionärerna vill se utökade medel till kommunsektorn för att skapa förutsättningar att erbjuda heltidsanställningar samt utökade medel för ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. Den kommunala inkomstskatten är högre än i regeringens budgetalternativ, vilket förklaras av att motionärerna föreslår att det förhöjda grundavdraget för äldre slopas till förmån för ett förändrat jobbskatteavdrag. Effekten neutraliseras genom att motionärerna reglerar statsbidraget med motsvarande belopp.

Tabell 2.13 Kommunsektorns finanser (SD)

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2019	2020	2021
Kommunernas inkomster	+9 432	+14 985	+18 703
Kommunal inkomstskatt	+30 309	+34 370	+35 992
Kapitalinkomster och övriga inkomster	±0	±0	±0
Statsbidrag under utgiftsområde 25	-15 549	-15 310	-11 132
därav ekonomiska regleringar	-30 309	-34 370	-35 992
Statsbidrag från övriga utgiftsområden	-5 328	-4 075	-6 157
Utgifter	+6 218	+2 903	-207
Finansiellt sparande i kommunsektorn	+3 214	+12 082	+18 910

Källa: Sverigedemokraternas partimotion 2018/19:1913.

Sverigedemokraternas förslag till utgiftstak framgår av tabell 2.14. Det är 12 miljarder kronor lägre än det beslutade utgiftstaket för 2019, 67 miljarder kronor lägre än det beslutade utgiftstaket för 2020 och ca 74 miljarder kronor lägre än det utgiftstak som regeringen föreslår för 2021.

Tabell 2.14 Utgiftstak för staten (SD)

Miljoner kronor – avvikelser från regeringen

	2019	2020	2021
Takbegränsade utgifter	-7 713	-13 142	-11 869
Budgeteringsmarginal	-4 457	-54 434	-62 123
Utgiftstak för staten	-12 170	-67 576	-73 992

Källa: Sverigedemokraternas partimotion 2018/19:1913.

I tabell 2.15 redovisas inkomster och utgifter i statens budget i Sverigedemokraternas budgetalternativ jämfört med regeringens förslag. Motionärerna vill se att skillnaden i beskattningen av pension och lön avskaffas helt och att det ordinarie jobbskatteavdraget förstärks, vilket i huvudsak förklarar att inkomsterna beräknas bli lägre än i regeringens budgetförslag. De lägre utgifterna förklaras bl.a. av att motionärerna vill se en lägre biståndsram, minskade anslag till kommunersättning vid flyktingmottagande och för etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare. Budgetsaldo blir därmed lägre med Sverigedemokraternas budgetalternativ än med regeringens förslag. Statsskulden ökar på samma sätt med ett högre belopp än vad som blir fallet med regeringens förslag.

Tabell 2.15 Statens budgetsaldo och statsskulden (SD)

Miljoner kronor – avvikelser från regeringen

	2019	2020	2021
Inkomster i statens budget	-42 278	-60 077	-60 079
därav inkomster av försäld egendom	±0	±0	±0
Utgifter i statens budget	-7 713	-13 142	-11 869
därav Statsskuld räntor	±0	±0	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	±0	±0	±0
Kassamässig korrigering	±0	±0	±0
Statens budgetsaldo	-34 565	-46 935	-48 210
Statsskuld vid årets slut	+34 565	+81 500	+129 709

Källa: Sverigedemokraternas partimotion 2018/19:1913.

Av tabell 2.16 framgår inkomsterna i statens budget med Sverigedemokraternas budgetalternativ jämfört med regeringens beräkningar fördelat på olika typer av inkomster. De direkta skatterna är lägre än i regeringens budgetförslag främst till följd av att motionärerna vill att skillnaden i beskattningen av pension och lön avskaffas helt och att det ordinarie jobbskatteavdraget förstärks. Motionärerna vill se att den särskilda löneskatten för äldre slopas, vilket främst förklarar varför de indirekta skatterna är lägre jämfört med regeringens budgetförslag. Skatten på kapital

och konsumtion är båda högre än i regeringens budgetalternativ, vilket bl.a. förklaras av att motionärerna vill se ett återställande av vissa momssatser till 25 procent.

Tabell 2.16 Inkomster i statens budget (SD)

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2019	2020	2021
Direkta skatter på arbete	-19 108	-16 607	-17 024
Indirekta skatter på arbete	-2 203	-20 922	-20 375
Skatt på kapital	+1 683	+4 082	+5 667
Skatt på konsumtion och insatsvaror	+10 427	+10 912	+10 849
Offentliga sektorns skatteintäkter	-9 571	-22 905	-21 253
avgår skatter från andra sektorer	-30 307	-34 732	-36 406
Statens skatteintäkter	-39 878	-57 637	-57 659
Periodiseringar	±0	±0	±0
Statens skatteinkomster	-39 878	-57 637	-57 659
Övriga inkomster	-2 400	-2 440	-2 420
Inkomster i statens budget	-42 278	-60 077	-60 079

Källa: Sverigedemokraternas partimotion 2018/19:1913.

Sverigedemokraternas inriktning av den ekonomiska politiken

Sverigedemokraterna lyfter fram vård, sammanhållning, migration samt lag och rättsväsende som områden där det krävs skyndsamma reformer för att inte samhällskontraktet ska lösas upp. Att stärka den nationella identiteten och det svenska kulturarvets ställning är enligt motionärerna en förutsättning för att befrämja en positiv samhällsutveckling och nationell sammanhållning.

Motionärerna vill se kraftigt sänkt inkomstskatt för löntagare och pensionärer. Medel avsätts även för stärkt garantipension, utökad bostadstillägg och slopad särskild löneskatt för äldre. I motionen framhålls att Sverigedemokraternas budgetalternativ har relativt sett störst positiva ekonomiska konsekvenser för individer med låg inkomst och för äldre och kvinnor.

På vårdområdet behövs mer resurser men också en ökad effektivitet. För att säkerställa en jämlik, tillgänglig sjukvård av hög kvalitet anser motionärerna att staten bör ha ett tydligt ansvar för styrning och finansiering. Möjligheten att flytta huvudmannaskapet från landstingen till staten bör utredas. Motionärerna anser att medel bör avsättas till LSS och att lagstiftningen bör ses över så att de ursprungliga intentionerna med lagen kan uppnås. Vidare krävs insatser för att göra arbete inom hälso- och sjukvård mer attraktivt i syfte att säkra sjukvårdens kompetensförsörjning.

För en långsiktigt hållbar migrationspolitik krävs enligt Sverigedemokraterna en stark nationalstat med väl fungerande institutioner och respekt för landets gränser. Motionärerna vill vidare se krafttag mot illegala migranter bl.a. genom förbättrade gränskontroller och fler

förvarspplatser. Det nuvarande regelverket för anhöriginvandring bör skärpas genom försörjningsansvar. Ersättningarna till kommunerna vid flyktingmottagande minskas i Sverigedemokraternas budgetalternativ i takt med de minskade kostnader som följer av partiets migrationspolitik. När det gäller arbetskraftsinvandringen bör fokus enligt motionärerna ligga på behovsprövad invandring av högutbildade.

Sverigedemokraterna vill se omfattande satsningar på trygghet, lag och ordning. Sverigedemokraternas målsättning är att ytterligare 7 000 poliser ska utbildas fram till 2025. Därutöver krävs enligt motionärerna även att flertalet myndigheter inom rättsväsendet tillförs mer resurser. Motionärerna förespråkar även straffskärpningar, framför allt för vålds- och sexualbrott men även för t.ex. inbrott och organiserad brottslighet.

Sverigedemokraterna anser också att ytterligare medel bör tillföras försvaret inklusive medel för att återuppbygga det civila försvaret. Andra omfattande satsningar bör enligt motionärerna göras på småföretagare genom sänkta arbetsgivaravgifter och slopat sjuklöneansvar. För att värna löntagarna bör arbetslöshetsförsäkringen göras obligatorisk och vara statligt finansierad. Vidare bör taket för ersättning vid arbetslöshet höjas.

Centerpartiets riktlinjer

I partimotion 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) föreslås i yrkande 1 att riksdagen godkänner motionens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Offentliga finanser och budgetpolitiska mål

Motionärerna konstaterar att Sverige befinner sig på toppen av en internationell högkonjunktur. Prognoserna för kommande år pekar dock på stigande arbetslöshet och lägre tillväxt. Trots flera år av högkonjunktur är det enligt motionärerna många som står utanför arbetsmarknaden. Motionärerna pekar på tecken på att högkonjunkturrens topp är passerad och anser att det är stabiliseringspolitiskt motiverat att säkerställa att de offentliga finanserna är i ett sådant skick att de klarar av en framtida lågkonjunktur. Den ekonomiska politiken bör därför vara försiktigt åtstramande och säkerställa att det finanspolitiska ramverkets mål nås, och då särskilt överskottsmålet. Politiken bör fokusera på att genomföra reformer som stärker den svenska ekonomins långsiktiga tillväxtförmåga och som sänker jämviktsarbetslösheten. Den typen av reformer bedöms ha en låg offentligfinansiell kostnad, varför de enligt motionärerna är lämpliga att genomföra i rådande konjunkturläge. Centerpartiets finansiella sparande är 14 miljarder kronor lägre 2019 än vad som blir fallet med regeringens politik. För 2020 och 2021 är sparandet 23 respektive 26 miljarder kronor lägre än i regeringens budgetalternativ, vilket framgår av tabell 2.17.

Tabell 2.17 Den offentliga sektorns finanser (C)*Miljoner kronor – avvikelser från regeringen*

	2019	2020	2021
Offentlig sektors inkomster	-9 982	-10 980	-11 045
Offentlig sektors utgifter	+4 044	+12 568	+15 287
Finansiellt sparande	-14 026	-23 548	-26 332
Staten	-13 899	-22 658	-25 462
Ålderspensionssystemet	-127	-890	-870
Kommunsektorn	±0	±0	±0
<i>Finansiellt sparande i procent av BNP (nivå)</i>	1,0 %	1,5 %	2,1 %

Källa: Centerpartiets partimotion 2018/19:2610.

De effekter som Centerpartiets budgetalternativ väntas få på kommunsektorns finanser framgår av tabell 2.18. Motionärerna anser inte att staten ska detaljstyra kommuner och landsting, vilket förklarar varför de riktade statsbidragen minskar. I stället vill motionärerna se en ökning av de generella statsbidragen.

Tabell 2.18 Kommunsektorns finanser (C)*Miljoner kronor – avvikelser från regeringen*

	2019	2020	2021
Kommunernas inkomster	+2 447	+8 490	+9 030
Kommunal inkomstskatt	+707	-290	-130
Kapitalinkomster och övriga inkomster	±0	±0	±0
Statsbidrag under utgiftsområde 25	+3 420	+9 780	+10 160
därav ekonomiska regleringar	-1 080	+280	+160
Statsbidrag från övriga utgiftsområden	-1 680	-1 000	-1 000
Utgifter	+2 447	+8 490	+9 030
Finansiellt sparande i kommunsektorn	±0	±0	±0

Källa: Centerpartiets partimotion 2018/19:2610.

Centerpartiets förslag till utgiftstak framgår av tabell 2.19. Det är 19 miljarder kronor lägre än det beslutade utgiftstaket för 2019, 114 miljarder kronor lägre än det beslutade utgiftstaket för 2020 och 96 miljarder kronor lägre än det utgiftstak som regeringen föreslår för 2021.

Tabell 2.19 Utgiftstak för staten (C)*Miljoner kronor – avvikelser från regeringen*

	2019	2020	2021
Takbegränsade utgifter	+3 210	+11 968	+14 547
Budgeringsmarginal	-22 210	-125 968	-110 547
Utgiftstak för staten	-19 000	-114 000	-96 000

Källa: Centerpartiets partimotion 2018/19:2610.

I tabell 2.20 redovisas inkomster och utgifter i statens budget i Centerpartiets budgetalternativ jämfört med regeringens förslag. Inkomsterna minskar bl.a. till följd av att motionärerna föreslår sänkta skatter på arbete. Utgiftsökningen

förklaras av att motionärerna bl.a. vill se ökade anslag inom rättsväsendet och försvaret och en ökning av de allmänna bidragen till kommunerna. Samtidigt anser man att utgifterna på många utgiftsområden bör sänkas jämfört med regeringens förslag, bl.a. förordas minskade anslag till Migrationsverket och Arbetsförmedlingen och minskade investeringsstöd för bostadsbyggande. Sammantaget innebär det att budgetsaldot försvagas med nästan 14 miljarder kronor jämfört med regeringens budgetalternativ. Statsskulden ökar därmed med motsvarande belopp.

Tabell 2.20 Statens budgetsaldo och statsskulden (C)

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2019	2020	2021
Inkomsterna i statens budget	-10 689	-10 690	-10 915
därav inkomster av försäld egendom	±0	±0	±0
Utgifterna i statens budget	+3 210	+11 968	+14 547
därav Statsskuld räntor	±0	±0	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	±0	±0	±0
Kassamässig korrigering	±0	±0	±0
Statens budgetsaldo	-13 899	-22 658	-25 462
Statsskuld vid årets slut	+13 899	+36 557	+62 019

Källa: Centerpartiets partimotion 2018/19:2610.

Av tabell 2.21 framgår inkomsterna i statens budget med Centerpartiets budgetalternativ jämfört med regeringens beräkningar fördelat på olika typer av inkomster. De direkta och indirekta skatterna är lägre än i regeringens budgetförslag, vilket framför allt förklaras av att motionärerna vill se ett utökat jobbskatteavdrag och av att den särskilda löneskatten för äldre avskaffas och sänkta arbetsgivaravgifter.

Tabell 2.21 Inkomster i statens budget (C)

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2019	2020	2021
Direkta skatter på arbete	-7 122	-8 137	-8 217
Indirekta skatter på arbete	-3 626	-3 720	-3 710
Skatt på kapital	+470	+537	+507
Skatt på konsumtion och insatsvaror	+80	+140	+140
Offentliga sektorns skatteintäkter	-9 858	-10 840	-10 940
avgår skatter från andra sektorer	-731	+250	+90
Statens skatteintäkter	-10 589	-10 590	-10 850
Periodiseringar	±0	±0	±0
Statens skatteinkomster	-10 589	-10 590	-10 850
Övriga inkomster	-100	-100	-65
Inkomster i statens budget	-10 689	-10 690	-10 915

Källa: Centerpartiets partimotion 2018/19:2610.

Centerpartiets inriktning av den ekonomiska politiken

Centerpartiet förordar att politiken inriktas på reformer som stärker tillväxten, öppnar upp för fler jobb, ökar tryggheten och snabbar på miljöomställningen.

Klyvningen av arbetsmarknaden, där stora grupper stängs ute, behöver brytas. Motionärerna vill att det ska bli billigare att anställa, att det ska löna sig att arbeta och att matchningen ska fungera bättre. Nyanlända bedöms i mycket högre grad behöva gå från bidragsberoende till att ha en egen försörjning. Därför vill motionärerna se ansvarsfulla strukturreformer som öppnar upp såväl arbetsmarknaden som bostadsmarknaden. Även skattesystemet bör reformeras för att premiera företagande och arbete. Motionärerna vill också se ett ökat jobbfokus i trygghetssystemen.

För att öppna dörren till arbetsmarknaden för stora grupper vill motionärerna att det införs inträdesjobb, där nyanlända och ungdomar utan gymnasieexamen tillåts att ta ett jobb till något lägre ingångslön. Motionärerna vill också att det införs ett intensivt integrationsår, för att snabba på integrationen. Arbetsförmedlingen bedöms ha misslyckats med sitt uppdrag, varför motionärerna föreslår att den läggs ned i sin nuvarande form och ersätts av fristående förmedlare som får betalt efter resultat.

När det gäller bostadsmarknaden vill motionärerna bl.a. att reglerna för byggande förenklas och ändras så att det blir enklare att bygga på fler ställen. För att gynna rörlighet och tillkomsten av nya hyresrätter förordar motionärerna att systemet för hyressättning reformeras.

För att bryta den regionala klyvningen föreslår motionärerna att reglerna för småföretag förenklas och att infrastrukturen i hela landet förstärks, genom att järnvägen rustas upp och bredbandsutbyggnaden snabbas på.

Var man än bor och arbetar i Sverige ska man känna sig trygg. Det kräver enligt motionärerna en välfärd som fungerar och finns i hela landet. Motionärerna vill därför se utökade resurser till Försvarsmakten, Polismyndigheten och kommunerna samt till Sveriges bönder efter sommarens svåra torka.

För att klara klimatutmaningen krävs det enligt motionärerna styrmedel som minskar utsläppen och leder till en grön tillväxt. Förorenaren ska betala för sina utsläpp, samtidigt som ny grön teknik stimuleras. Transporterna, vars utsläpp inte minskat tillräckligt snabbt, behöver ställa om snabbare. Därför vill motionärerna bl.a. att det införs en grön bilbonus för personbilar, premier för transporter som minskar utsläppen och krav på biobränsleinblandning för både flyg och tunga transporter.

Enligt motionärerna kommer i dag en alltför stor andel av skatteuttaget från jobb och företagande. Motionärerna vill att skattebördan skiftar till mer stabila och mindre skadliga skattebaser, som konsumtion. Motionärerna vill också att den gröna skatteväxlingen förstärks, genom att skatten på utsläpp och miljöförstöring höjs och genom att skatten på jobb och företag sänks.

Kristdemokraternas riktlinjer

I partimotion 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) föreslås i yrkande 1 att riksdagen godkänner motionens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Offentliga finanser och budgetpolitiska mål

Mot bakgrund av att prognoserna nu pekar mot en konjunkturavmattning anser motionärerna att en neutral finanspolitik bör vara riktmärke för 2019. Detta för att inte riskera en expansiv politik i en fortsatt högkonjunktur, men samtidigt inte riskera att i en konjunkturomvändning agera alltför åtstramande.

Kristdemokraternas finansiella sparande är ca 18 miljarder kronor lägre 2019 än vad som blir fallet med regeringens politik. För 2020 och 2021 blir sparandet ca 37 miljarder kronor respektive ca 58 miljarder kronor lägre jämfört med regeringens politik, vilket framgår av tabell 2.22

Tabell 2.22 Den offentliga sektorns finanser (KD)

Miljoner kronor – avvikelser från regeringen

	2019	2020	2021
Offentlig sektors inkomster	-6 610	-12 585	-17 897
Offentlig sektors utgifter	+11 471	+25 057	+40 804
Finansiellt sparande	-18 081	-37 643	-58 701
Staten	-15 252	-30 398	-50 993
Ålderspensionssystemet	+580	+794	+884
Kommunsektorn	-3 409	-8 039	-8 592
<i>Finansiellt sparande i procent av BNP nivå</i>)	0,9 %	1,2 %	1,5 %

Källa: Kristdemokraternas partimotion 2018/19:2991.

De effekter som Kristdemokraternas budgetalternativ har på kommunsektorns finanser framgår av tabell 2.23. Kristdemokraterna vill se en utökning av de generella statsbidragen till kommunsektorn, jämfört med regeringens förslag, vilket i huvudsak förklarar ökningen av kommunernas inkomster med Kristdemokraternas budgetalternativ. Samtidigt ökar kommunsektorns utgifter, vilket medför att kommunsektorns finansiella sparande minskar jämfört med regeringens förslag.

Tabell 2.23 Kommunsektorns finanser (KD)*Miljoner kronor – avvikelse från regeringen*

	2019	2020	2021
Kommunernas inkomster	+9 928	+7 856	+9 715
Kommunal inkomstskatt	+1 854	-2 368	-2 659
Kapitalinkomster och övriga inkomster	±0	±0	±0
Statsbidrag under utgiftsområde 25	+8 074	+10 224	+12 374
därav ekonomiska regleringar	+400	+400	+400
Statsbidrag från övriga utgiftsområden	±0	±0	±0
Utgifter	+13 337	+15 895	+18 307
Finansiellt sparande i kommunsektorn	-3 409	-8 039	-8 592

Källa: Kristdemokraternas partimotion 2018/19:2991.

Kristdemokraternas förslag till utgiftstak framgår av tabell 2.24. Det är 50 miljarder kronor lägre än det beslutade utgiftstaket för 2019, 87 miljarder kronor lägre än det beslutade utgiftstaket för 2020 och 66 miljarder kronor lägre än det utgiftstak som regeringen föreslår för 2021.

Tabell 2.24 Utgiftstak för staten (KD)*Miljoner kronor – avvikelse från regeringen*

	2019	2020	2021
Takbegränsade utgifter	+6 788	+20 180	+35 755
Budgeringsmarginal	-56 788	-107 180	-101 755
Utgiftstak för staten	-50 000	-87 000	-66 000

Källa: Kristdemokraternas partimotion 2018/19:2991.

I tabell 2.25 redovisas effekterna på inkomster och utgifter i statens budget i Kristdemokraternas budgetalternativ jämfört med regeringens budgetförslag. Som en följd av de skattesänkningar som Kristdemokraterna föreslår och utgiftsökningar i form av utökade anslag bl.a. inom rättsväsende, försvar, hälso- och sjukvård, äldreomsorg och stöd till familjer och barn samt för allmänna bidrag till kommuner jämfört med vad regeringen föreslår blir budgetsaldot ca 16 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. Statsskulden ökar på samma sätt med ett högre belopp än med regeringens budgetförslag.

Tabell 2.25 Statens budgetsaldo och statsskulden (KD)*Miljoner kronor – avvikelse från regeringen*

	2019	2020	2021
Inkomster i statens budget	-8 464	-10 217	-15 238
därav inkomster av försäld egendom	±0	±0	±0
Utgifter i statens budget	+7 588	+20 980	+36 555
därav Statsskuld räntor	±0	±0	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	+800	+800	+800
Kassamässig korrigering	±0	±0	±0
Statens budgetsaldo	-16 052	-31 198	-51 793
Statsskuld vid årets slut	+16 052	+47 250	+99 043

Källa: Kristdemokraternas partimotion 2018/19:2991.

I tabell 2.26 framgår inkomsterna i statens budget med Kristdemokraternas budgetalternativ jämfört med regeringens beräkningar fördelat på olika typer av inkomster. De skattesänkningar som Kristdemokraterna vill se i form av bl.a. dubbla jobbskatteavdrag för flera grupper, en höjning av brytpunkten för statlig inkomstskatt och ett avskaffande av den särskilda löneskatten för äldre förklarar till stor del varför de direkta skatterna på arbete blir lägre än i regeringens budgetalternativ. De indirekta skatterna beräknas öka bl.a. som en följd av att Kristdemokraterna vill se att det s.k. växa-stödet avskaffas. Kristdemokraterna föreslår en avtrappning av ränteavdraget, vilket bl.a. förklarar varför skatten på kapital beräknas bli högre än med regeringens budgetalternativ. Kristdemokraterna föreslår vidare en höjning av samtliga momsatsar med 1 procentenhet, vilket i huvudsak förklarar varför skatterna på konsumtion och insatsvaror beräknas bli högre än med regeringens budgetalternativ.

Tabell 2.26 Inkomster i statens budget (KD)

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2019	2020	2021
Direkta skatter på arbete	-28 182	-36 517	-44 798
Indirekta skatter på arbete	+2 771	+3 029	+3 219
Skatt på kapital	+2 658	+4 226	+6 404
Skatt på konsumtion och insatsvaror	+16 060	+16 600	+17 200
Offentliga sektorns skatteintäkter	-6 693	-12 662	-17 975
avgår skatter från andra sektorer	-1 671	+2 545	+2 837
Statens skatteintäkter	-8 364	-10 117	-15 138
Periodiseringar	±0	±0	±0
Statens skatteinkomster	-8 364	-10 117	-15 138
Övriga inkomster	-100	-100	-100
Inkomster i statens budget	-8 464	-10 217	-15 238

Källa: Kristdemokraternas partimotion 2018/19:2991.

Kristdemokraternas inriktning av den ekonomiska politiken

Kristdemokraterna vill ha en ekonomisk politik som stöder ett samhälle där varje människas förmåga kan tas till vara och som underlättar för alla att gå från utanförskap till arbete. Den ekonomiska politiken ska också skapa förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och tillit.

Anslagen till sjukhusvården, primärvården och äldreomsorgen bör enligt motionen höjas kraftigt. På sikt måste staten ta huvudansvaret för sjukvården. Det krävs omfattande vårdreformer för bättre kvalitet och service. Kömiljarden behöver återinföras, primärvården byggas ut och överbeläggningarna minska och vårdplatserna öka.

Motionärerna vill skapa fler möjligheter för äldre att arbeta längre än till 65 års ålder och förbättra pensionärernas ekonomi genom att bl.a. ta bort

skillnaden i beskattning mellan arbetsinkomst och pensionsinkomst samt genom höjt bostadstillägg för pensionärer och höjt tak i detta bostadstillägg, samt borttagen särskild löneskatt för äldre. Dessutom bör fördubblat jobbskatteavdrag för personer över 64 år införas.

Hela rättskedjan måste stärkas för att öka tryggheten – inte minst i utsatta områden och på landsbygden. Fler poliser med bättre villkor är nödvändigt, men också mer resurser till åklagar- och domstolsväsendena samt till kriminalvården.

Familjer behöver möjligheter till mer tid tillsammans och förbättrad ekonomi men behöver också kunna känna större trygghet när barnen är i förskolan eller skolan. Därför föreslås skattelättnader för föräldrar som jobbar, ökat stöd till ekonomiskt utsatta barnfamiljer, föräldrastödjande utbildningar, mer flexibel föräldraförsäkring och ökade tjänstledighetsmöjligheter för föräldrar till barn i skolåldern, men också minskade barngrupper i förskolan och satsningar på elevhälsan och barn- och ungdomspsykiatrin. Skolan behöver också fördjupa sitt kunskapsuppdrag.

För att bryta tudelningen på arbetsmarknaden föreslås inträdesjobb, som innebär att företag kan anställa unga upp till 23 år och nyanlända till 70 procents lön, där resterande del går till att lära sig jobbet på jobbet eller utbildning. Arbetsgivaravgiften slopas också under tre år. Detta vill motionärerna kombinera med dubbelt jobbskatteavdrag för grupper som har svårare att ta sig in på arbetsmarknaden – nyanlända, unga och personer som exempelvis på grund av arbetslöshet eller sjukdom har varit borta länge från arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form bör läggas ned och arbetsmarknadspolitiken effektiviseras. Taket för RUT bör tredubblas och avdraget ska omfatta fler tjänster.

Motionärerna vill sänka skatten på sparande och återinföra skattereduktionen för gåvor till ideella organisationer.

Sverige har i dag ett stort behov av en förbättrad integrationspolitik. Nyanlända behöver snabbare få arbete och en hållbar bostadssituation. Motionärerna ser ett fortsatt stort behov av åtgärder som påskyndar asylprövningen, att tiden då personer söker asyl används bättre vad gäller introduktion och språkkunskaper samt att den motverkar passivitet.

Det säkerhetspolitiska läget i vår omvärld och i vårt närområde har försämrats och vår försvarsförmåga behöver stärkas. Sverige bör vidare vara ett föregångsland när det gäller miljö- och klimatpolitik genom effektiva miljöåtgärder, såsom styrmedel för att minska klimat- och miljöpåverkan.

Liberalernas riktlinjer

I partimotion 2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) föreslås i yrkande 1 att riksdagen godkänner motionens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Offentliga finanser och budgetpolitiska mål

I motionen framhålls att det finanspolitiska ramverket säkerställer finansiell stabilitet och en beredskap att klara framtida kriser, och att det har tjänat Sverige väl. Ramverket bedöms som avgörande för att långsiktigt kunna finansiera satsningar på välfärd och trygghet, sänkta skatter på arbete och företagande samt en skola med kunskap för alla. Förtroendet för Sveriges offentliga finanser är högt, och statsskulden är relativt låg. Av tabell 2.27 framgår beräkningen av de offentliga finanserna med Liberalernas budgetalternativ för 2019 jämfört med regeringens budgetförslag. Det finansiella sparandet är ca 15 miljarder kronor lägre än vad regeringen redovisar för 2019. Som framgår av tabellen lämnar Liberalerna inget förslag för åren 2020 och 2021.

Tabell 2.27 Den offentliga sektorns finanser (L)

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2019	2020	2021
Offentlig sektors inkomster	-20 789	±0	±0
Offentlig sektors utgifter	-5 618	±0	±0
Finansiellt sparande	-15 171	±0	±0
Staten	-13 512	±0	±0
Ålderspensionssystemet	-1 659	±0	±0
Kommunsektorn	±0	±0	±0
<i>Finansiellt sparande i procent av BNP (nivå)</i>	0,9 %	±0	±0

Källa: Liberalernas partimotion 2018/19:2988.

De effekter som Liberalernas budgetalternativ väntas få på kommunsektorns finanser framgår av tabell 2.28. Kommunernas inkomster är högre än i regeringens budgetförslag. Det förklaras bl.a. av att motionärerna föreslår utökade medel till kommunsektorn för att skapa förutsättningar för t.ex. en förlängd skolplikt för nyanlända elever och för fler undervisningstimmar i grundskolan. Motionärerna vill också att det införs en förnyad kömiljard för att korta väntetiderna i sjukvården.

Tabell 2.28 Kommunsektorns finanser (L)

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2019	2020	2021
Kommunernas inkomster	+4 830	±0	±0
Kommunal inkomstskatt	-200	±0	±0
Kapitalinkomster och övriga inkomster	±0	±0	±0
Statsbidrag under utgiftsområde 25	+2 102	±0	±0
därav ekonomiska regleringar	-106	±0	±0
Statsbidrag från övriga utgiftsområden	+2 928	±0	±0
Utgifter	+4 830	±0	±0
Finansiellt sparande i kommunsektorn	±0	±0	±0

Källa: Liberalernas partimotion 2018/19:2988.

I tabell 2.29 redovisas Liberalernas utgiftstak för staten. Som framgår av tabellen lämnar Liberalerna inget förslag för 2020 och 2021.

Tabell 2.29 Utgiftstak för staten (L)

Miljoner kronor – avvikelser från regeringen

	2019	2020	2021
Takbegränsade utgifter	-7 116	±0	±0
Budgeringsmarginal	+7 116	±0	±0
Utgiftstak för staten	±0	±0	±0

Källa: Liberalernas partimotion 2018/19:2988.

I tabell 2.30 redovisas inkomster och utgifter i statens budget i Liberalernas budgetalternativ jämfört med regeringens förslag. Inkomsterna minskar i huvudsak till följd av att motionärerna föreslår sänkta skatter på arbete. Samtidigt förordas minskade utgifter på många utgiftsområden jämfört med regeringens budgetförslag, bl.a. vill motionärerna se ett avskaffande av extratjänsterna, introduktionsjobben och de moderna beredskapsjobben, ett återinförande av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen och att de statliga byggsubventionerna avskaffas.

Tabell 2.30 Statens budgetsaldo och statsskulden (L)

Miljoner kronor – avvikelser från regeringen

	2019	2020	2021
Inkomster i statens budget	-20 589	±0	±0
därav inkomster av försäld egendom	±0	±0	±0
Utgifter i statens budget	-7 077	±0	±0
därav Statsskulsräntor	+39	±0	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	±0	±0	±0
Kassamässig korrigering	±0	±0	±0
Statens budgetsaldo	-13 512	±0	±0
Statsskuld vid årets slut	+13 512	±0	±0

Källa: Liberalernas partimotion 2018/19:2988.

Av tabell 2.31 framgår inkomsterna i statens budget med Liberalernas budgetalternativ jämfört med regeringens beräkningar fördelat på olika typer av inkomster. De direkta skatterna på arbete beräknas till ett lägre belopp till följd av att motionärerna bl.a. förordar en höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt, avskaffad värnsskatt och en förstärkning av jobbskatteavdraget. Motionärerna föreslår att den särskilda löneskatten för äldre avskaffas, vilket i huvudsak förklarar varför indirekta skatter på arbete beräknas bli lägre än med regeringens budgetförslag. Skatt på konsumtion och insatsvaror beräknas till ett högre belopp än i regeringens budgetförslag. Det förklaras främst av att motionärerna vill se en höjd fastighetsskatt på kommersiella lokaler och att skatt på plastpåsar införs.

Tabell 2.31 Inkomster i statens budget (L)*Miljoner kronor – avvikelse från regeringen*

	2019	2020	2021
Direkta skatter på arbete	-23 940	±0	±0
Indirekta skatter på arbete	-1 840	±0	±0
Skatt på kapital	+4 241	±0	±0
Skatt på konsumtion och insatsvaror	+2 113	±0	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter	-19 796	±0	±0
avgår skatter från andra sektorer	-393	±0	±0
Statens skatteintäkter	-20 189	±0	±0
Periodiseringar	±0	±0	±0
Statens skatteinkomster	-20 189	±0	±0
Övriga inkomster	-400	±0	±0
Inkomster i statens budget	-20 589	±0	±0

Källa: Liberalernas partimotion 2018/19:2988.

Liberalernas inriktning av den ekonomiska politiken

I Liberalernas budgetmotion anføres att en vikande konjunktur och ökad arbetslöshet väntar, och för att möta framtidens utmaningar behövs omfattande och breda strukturreformer som för Sverige i en liberal riktning. Enligt motionärerna handlar liberal politik om att förändra Sverige så att varje människa får större frihet och fler möjligheter.

Motionärerna anser att allt börjar med en bra skola och vill att Sverige inom tio år ska ha en kunskapsskola i världsklass. De anför att det trots de stora utmaningar som finns i skolan inte genomfördes några större reformer under den förra mandatperioden. Motionärerna anser att det behövs kunskapsreformer för skolan och vill förstatliga skolan, fortsätta stärka läraryrket, skapa mer ordning och reda samt införa betyg från årskurs fyra.

Enligt motionärerna behöver Sverige ett enkelt skattesystem som uppmuntrar till arbete, utbildning och sparande och som möter den internationella konkurrensen. Låga skatter på jobb och företagande innebär ökade incitament för att arbeta och mer frihet att bestämma själv för den enskilde. Motionärerna vill genomföra en skattereform som kraftigt sänker marginalsatserna genom höjd brytpunkt för statlig skatt och avskaffad värnskatt. Motionärerna motsätter sig ett avtrappat jobbskatteavdrag och förordar sänkta flygskatter.

Motionärerna vill skapa fler vägar in på arbetsmarknaden. Motionärerna vill därför införa inträdesjobb och utveckla RUT-avdraget. De vill också införa en ny, mindre och smalare Arbetsförmedling som prioriterar arbetsmarknadens mest utsatta arbetslösa. Motionärerna anser även att bostadsmarknaden är i behov av reformer och förespråkar en politik för ökat byggande och fler flyttkedjor.

Motionärerna anser att Sverige och vår del av världen befinner sig i en orolig säkerhetspolitisk tid och anför att försvarsförmågan i Sverige måste öka.

De förordar därför att försvarsanslaget inom tio år ska uppgå till 2 procent av BNP. Därutöver bör Sverige söka medlemskap i Nato, utbilda 10 000 värnpliktiga till 2025, utöka förbandsverksamheten och stärka förmågan att skydda Sveriges sjöterritorium och luftrum.

Enligt motionärerna upplever människor i dag att samhällskontraktet brister. Grunden i välfärdssamhället behöver stärkas och alla ska kunna lita på att samhället finns där när man behöver det som allra mest. Motionärerna vill därför satsa på ett stärkt rättssamhälle, en bättre sjukvård med mindre köer och på att återupprätta den personliga assistansen.

För att finansiera en skolpolitik med fokus på kunskap, sänkta skatter och ett stärkt försvar vill motionärerna se en grön skatteväxling där skatter höjs på det som är skadligt för miljön. Ytterligare finansiering skapas i form av de effektiviseringar inom arbetsmarknadspolitiken, avvecklade byggsubventioner och stopp för utbyggda transfereringar som motionärerna förordar.

2.3 Utskottets ställningstagande

Det är första gången som utskottet behandlar en budgetproposition som lämnats till riksdagen av en övergångsregering. Utskottet kan konstatera att det inte finns någon särskild reglering av hur en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering ska utformas. Budgeten har utformats med utgångspunkt i budgeten för 2018. Regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken omfattar endast en bedömning av utsikterna för svensk ekonomi och en uppföljning av de budgetpolitiska målen.

När det gäller budgetpolitiska mål kan utskottet konstatera att den offentliga sektorns finanser har stärkts under de senaste åren och att sektorn de senaste tre åren redovisat överskott. Givet de särskilda principer som regeringen tillämpar vid utformningen av budgetpropositionen väntas det finansiella sparandet uppgå till 1,2 procent av BNP 2019 och förstärkas till 2,6 procent av BNP 2021. Överskotts målet följs upp genom det strukturella sparandet som beräknas uppgå till 0,4 procent 2018 och 0,8 procent 2019. För 2019 ligger sparandet något över målet om en tredjedels procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Regeringen bedömer att detta inte innebär någon tydlig avvikelse.

Utskottet tar ställning till utgiftstaket i avsnitt 3. Utskottet noterar att budgeteringsmarginalen beräknas bli något större 2019 jämfört med den prognos som redovisades i 2018 års ekonomiska vårproposition och att den väntas blir betydligt större 2020 än prognosen i 2018 års vårproposition. Utskottet kan samtidigt notera att förutsättningarna som dessa beräkningar bygger på är mycket osäkra mot bakgrund av att propositionen lämnas av en övergångsregering.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet propositionens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Motionärernas alternativa förslag till riktlinjer avstyrks.

3 Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag till utgiftstak, utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget. Det innebär att riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 401, 1 475 och 1 496 miljarder kronor för 2019–2021. Vidare beslutar riksdagen om ramar för de 27 utgiftsområdena för 2019 i enlighet med regeringens förslag. Utgifterna i statens budget uppgår till 1 018 973 miljoner kronor 2019. Riksdagen godkänner regeringens förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget 2019 och antar regeringens förslag till ändringar i skatte- och avgiftsregler. Inkomsterna uppgår därmed till 1 097 miljarder kronor 2019. Riksdagen godkänner regeringens beräkning av utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2019. Slutligen godkänner riksdagen de preliminära utgiftsramarna och de preliminära inkomstberäkningarna för statens budget 2020 och 2021.

Jämför reservation 5 (M, KD), 6 (SD), 7 (C) och 8 (L).

I detta avsnitt behandlas de förslag som ingår i rambeslutet. I ett och samma beslut fastställer riksdagen utgiftstaket för staten och ramarna för de olika utgiftsområdena samt godkänner en beräkning av inkomsterna i statens budget. I rambeslutet ingår även att riksdagen godkänner ett antal budgetpåverkande utgiftsposter: förändringen i anslagsbehållningar, Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen. I inkomstberäkningen ingår att ta ställning till olika förslag om ändrade regler för skatter och avgifter och att beräkna vad dessa förslag har för effekter på inkomsterna. Skillnaden mellan inkomsterna och utgifterna i statens budget utgör budgetsaldot, vilket är definitionsmässigt lika med statens lånebehov, men med omvänt tecken. Budgetsaldot och lånebehovet uppkommer således som ett resultat av de delar som bygger upp statens budget. Riksdagen tar inte ställning till saldot som sådant utan till de delar på utgifts- respektive inkomstsidan som ingår i rambeslutet. I beslutet ingår också att riksdagen godkänner en beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. För att säkerställa en helhetssyn på budgetpolitiken i ett medelfristigt perspektiv ingår också beslut om att godkänna preliminära inkomstberäkningar och utgiftsramar för de tillkommande budgetåren 2020 och 2021.

3.1 Utgiftstak för staten

Enligt 2 kap. 2 § budgetlagen ska regeringen lämna förslag till utgiftstak för det tredje tillkommande budgetåret. Utgiftstaket är en grundläggande del av den medelfristiga budgeteringen och principen om en beslutsordning uppifrån och ned, där beslut om en övre gräns för de totala utgifterna (utgiftsramar) fattas före besluten om delarna (anslagen).

Propositionen

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen fastställer dels utgiftstaket för staten 2019 och 2020 till följd av tekniska justeringar (punkt 2), dels utgiftstaket för det tredje och tillkommande budgetåret 2021 (punkt 3).

Regeringen framhåller att i enlighet med de principer som tagits fram för övergångsregeringens budgetproposition bör innehållet inte vara politiskt kontroversiellt eller ha en partipolitisk inriktning. Det är enligt regeringen svårt att hävda att det finns en nivå på utgiftstaket för det tredje året som är mer lämplig än någon annan för en övergångsregering att föreslå. Att bestämma utgiftstakets nivå är ett politiskt beslut. För att undvika nya politiska ställningstaganden har regeringen valt att föreslå samma nivå för det tredje tillkommande året som den bedömde i 2018 års ekonomiska vårproposition.

Regeringen föreslår således att nivån på utgiftstaken fastställs till 1 401, 1 475 och 1 496 miljarder kronor för 2019–2021 (se tabell 3.1). De föreslagna nivåerna överensstämmer med den bedömning av nivån för 2021 som gjordes i 2018 års ekonomiska vårproposition och med beslutade nivåer för 2019 och 2020, exklusive tekniska justeringar. De tekniska justeringarna förklaras i huvudsak av en neutralisering av effekten på kommunsektorn av förslaget om sänkt skatt för personer över 65 år.

Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2021 innebär att nivån ökar med 21 miljarder kronor i förhållande till föregående år. Budgeteringsmarginalen (skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna) uppgår till 7,1 procent av de takbegränsade utgifterna 2019, 11,6 procent 2020 och 12,1 procent 2021. Regeringen konstaterar att med hänsyn till att propositionen lämnats av en övergångsregering är de förutsättningar som dessa beräkningar bygger på mycket osäkra.

Motionerna

I partimotion 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 2, partimotion 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 2, partimotion 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2, partimotion 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 2 och partimotion 2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. yrkande 2 framförs motionärernas förslag till utgiftstak för staten. Motionärernas förslag i förhållande till

regeringens förslag redovisas i tabell 3.1. Som framgår av tabellen föreslår Liberalerna ingen annan nivå på utgiftstaket än regeringen.

Tabell 3.1 Regeringens och motionärernas förslag till utgiftstak för staten 2019–2021

Miljarder kronor

	2019	2020	2021
Regeringens förslag till utgiftstak	1 401	1 475	1 496
<i>Avvikelse från regeringen</i>			
Moderaterna	–50	–87	–66
Sverigedemokraterna	–12	–68	–74
Centerpartiet	–19	–114	–96
Kristdemokraterna	–50	–87	–66
Liberalerna	±0	±0	±0

Källor: Budgetpropositionen för 2019, partimotion 2018/19:2934 (M), partimotion 2018/19:1913 (SD), partimotion 2018/19:2610 (C), partimotion 2018/19:2991 (KD) och partimotion 2018/19:2988 (L).

3.2 Utgiftsramar för utgiftsområdena 2019

I regeringens förslag till statens budget ska utgifterna enligt 9 kap. 5 § riksdagsordningen hänföras till utgiftsområden som anslagen ska fördelas på.

Propositionen

I budgetpropositionen (punkt 6) föreslår regeringen att utgifterna fördelas på utgiftsområden enligt tabell 3.3. De föreslagna utgiftsramarna uppgår sammantaget till 1 027 miljarder kronor, vilket är 26 miljarder kronor högre 2019 än ramnivåerna i statens budget för 2018.

De särskilda principer som regeringen tillämpat vid utformningen av budgetpropositionen innebär att utgångspunkten för förslaget till utgiftsramar för 2019 är de utgiftsramar som riksdagen har beslutat för 2018 efter förslag i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1, 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54). Därutöver görs vissa generella justeringar av anslagen, vilket påverkar utgiftsramarna i förhållande till 2018. Anslagen justeras till följd av beslutade lagar och förordningar, internationella avtal, civilrättsligt bindande avtal eller EU-rättsakter. Till dessa hör de ekonomiska konsekvenserna för 2019 av riksdagens beslut om propositionerna Vissa förslag om personlig assistans (prop. 2017/18:78, bet. 2017/18:SoU17, rskr. 2017/18:164) och Extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd (prop. 2017/18:252, bet. 2017/18:FiU49, rskr. 2017/18:358). Vidare justeras anslagen och därmed utgiftsramarna i de fall riksdagen beslutat om att flytta ändamål och verksamheter mellan utgiftsområden. Anslagen justeras även om det krävs för att nödvändiga samhällsfunktioner ska kunna upprätthållas. Därtill justeras vissa anslag med ett beställningsbemyndigande för 2019–2021 med hänsyn till nivån på de beräknade infriandena av ekonomiska åtaganden 2019. På sedvanligt sätt beräknas anslag för förvaltnings- och

investeringsändamål i enlighet med systemet för pris- och löneomräkning, vilket påverkar utgiftsramarna. Förslaget till utgiftsramar påverkas också av regeringens prognos för den makroekonomiska utvecklingen och volymantaganden för de statliga regelstyrda transfereringssystemen.

De beloppsmässigt största föreslagna förändringarna av utgiftsramarna 2019 jämfört med riksdagens beslutade ramar för statens budget 2018 finns inom

- utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (+1 miljard kronor)
- utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (+2,4 miljarder kronor)
- utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (+1,9 miljarder kronor)
- utgiftsområde 8 Migration (–2,2 miljarder kronor)
- utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (–5 miljarder kronor)
- utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (+2,7 miljarder kronor)
- utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering (–7,1 miljarder kronor)
- utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (+2,7 miljarder kronor)
- utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (+3,4 miljarder kronor)
- utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (+1,1 miljarder kronor)
- utgiftsområde 22 Kommunikationer (+3 miljarder kronor)
- utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (+4,5 miljarder kronor)
- utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. (+13,8 miljarder kronor)
- utgiftsområde 27 Avgifter till Europeiska unionen (+1,4 miljarder kronor).

I tabell 3.2 presenteras hur förändringarna i regeringens föreslagna utgiftsramar för 2019 kan härledas utifrån beslut om åtgärder, makroekonomiska förändringar, pris- och löneomräkning, volymer och övrigt.

Tabell 3.2 Härledning av de sammanlagda utgiftsramarna 2019

Miljarder kronor

	2019
Anvisade utgiftsramar 2018	1 000,5
<i>Förändring till följd av:</i>	
Beslut om åtgärder	17,1
Makroekonomiska förändringar	12,8
Pris- och löneomräkning	3,9
Volymer	–21,8
Övrigt	14,1
Summa utgiftsramar 2019	1 026,6

Källa: Budgetpropositionen för 2019.

Av tabellen framgår att beslutade och nu föreslagna åtgärder beräknas bidra till att utgiftsramarna 2019 ökar med 17,1 miljarder kronor jämfört med ramarna i statens budget för 2018. De utgiftsramar som ökar mest till följd av beslut om åtgärder är utgiftsområdena 8 Migration, 16 Utbildning och universitetsforskning och 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Nedan listas de huvudsakliga skälen till regeringens föreslagna förändringar i ramnivåer 2019 till följd av beslut om åtgärder¹.

- Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap: ökad ram till följd av åtgärder med syftet att kunna upprätthålla nödvändiga samhällsfunktioner.
- Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd: minskad ram till följd av att avräkningarna för biståndsramen ökat genom det förändrade ersättningssystemet för ensamkommande barn och unga som infördes fr.o.m. den 1 juli 2017.
- Utgiftsområde 8 Migration: ökad ram främst som en följd av det förändrade ersättningssystemet för mottagande av ensamkommande barn och unga.
- Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg: minskad ram i huvudsak till följd av en beslutad förordning med ändrad metod för uppräknings av den statliga assistansersättningen.
- Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn: ökad ram som en följd av den lagreglerade höjningen av barnbidraget fr.o.m. den 1 mars 2018.
- Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering: minskad ram främst beroende på det förändrade ersättningssystemet för mottagandet av ensamkommande barn och unga. Minskningen motverkas av högre utgifter på grund av lagändringar som ger vissa ensamkommande unga en ny möjlighet till uppehållstillstånd.
- Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv: minskad ram till följd av bl.a. lägre utgifter för aktivitetsstöd och arbetsmarknadspolitiska program. Därutöver påverkas utgiftsramen av den flytt av medel från utgiftsområde 13 för insatser för deltagare i etableringsuppdraget till utgiftsområdet som genomfördes i statsbudgeten för 2018.
- Utgiftsområde 15 Studiestöd: ökad ram till följd av den höjning av bidragsdelen inom studiemedlet som genomfördes 2018 och studiemedel till ensamkommande unga som följer av lagändringarna som ger vissa ensamkommande unga en ny möjlighet till uppehållstillstånd.
- Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning: ökad ram beroende på beräknade infrianden av ekonomiska åtaganden 2019 för

¹ Med mer omfattande förändringar avses ramförändringar om 1 miljard kronor eller mer. Regeringens redovisning i denna del utgår från förändringen av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år, inte jämfört med beslutet om statens budget för 2018. Skillnaden är bl.a. att ändringsbudgetar som lämnats efter beslutet om statens budget för 2018 ingår i den ramnivå för 2018 som jämförelsen tar sin utgångspunkt i.

statsbidrag som syftar till att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i grundskola och förskoleklass.

- Utgiftsområde 22 Kommunikationer: ökad ram som en följd av tidigare aviserade förslag om höjda anslag för väg- och järnvägsunderhåll och att de planerade insatserna för 2019 redan har bundits upp i ingångna avtal.
- Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner: ökad ram för att neutralisera effekten på det kommunala skatteunderlaget av sänkningen av skatten för personer över 65 år.

Utöver beslut om åtgärder beräknas den makroekonomiska utvecklingen medföra behov av ökade utgiftsramar 2019 med 12,8 miljarder kronor och den årliga pris- och löneomräkningen av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål med 3,9 miljarder kronor. De utgiftsramar som beräknas öka mest till följd av den makroekonomiska utvecklingen är utgiftsområdena 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning och 7 Internationellt bistånd.

Samtidigt beräknas volymförändringar i form av t.ex. färre personer i olika transfereringssystem bidra till att utgiftsramarna 2019 föreslås minska med 21,8 miljarder kronor. De utgiftsramar som beräknas påverkas mest av lägre volymer är utgiftsområdena 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, 8 Migration och 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

Övriga utgiftspåverkande faktorer beräknas bidra till ökade utgiftsramar 2019 med 14,1 miljarder kronor jämfört med beslutet om statens budget 2018. Nästan hela förändringen är hänförlig till ökade utgifter inom utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m. som beror på Riksgäldskontorets upplåningsteknik.

Motionerna

Moderaterna

I partimotion 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 3 framförs Moderaternas förslag till fördelning av utgifter för utgiftsområden för 2019. I tabell 3.3 framgår partiets förslag till utgiftsramar för 2019 jämfört med regeringens förslag. Sammanlagt är Moderaternas förslag till utgiftsramar 2,8 miljarder kronor högre än regeringens förslag. Nedan kommenteras de större avvikelserna i ramnivåer jämfört med regeringens förslag.

Den högre ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet (+2,2 miljarder kronor) förklaras i huvudsak av att Moderaterna föreslår utökade resurser till Polismyndigheten för fler poliser. På utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (+3,9 miljarder kronor) förklaras den högre ramen främst av ökade medel till förbandsverksamhet och beredskap respektive anskaffning av materiel och anläggningar. Den lägre ramen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (-1,2 miljarder kronor) följer av att Moderaterna vill se en lägre ökning av Biståndsverksamhet jämfört med regeringens förslag. Moderaterna står

dock fortfarande bakom enprocentsmålet. När det gäller utgiftsområde 8 Migration (–1,8 miljarder kronor) ligger besparingen i förhållande till regeringens förslag på anslaget till Migrationsverket. Den lägre ramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (–2,9 miljarder kronor) förklaras av mindre anslag till arbetsmarknadspolitiska program och insatser. För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande (–2,2 miljarder kronor) följer den lägre ramen främst av att stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande avvecklas och investeringsstödet för hyresbostäder reduceras. Stödet till klimatinvesteringar avvecklas då motionärerna anser att det är ineffektivt, vilket är den huvudsakliga förklaringen till den lägre ramen för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (–1,8 miljarder kronor). Den högre ramen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (+1,2 miljarder kronor) förklaras främst av att motionärerna vill att ytterligare medel tillförs anslaget för åtgärder för landsbygdens miljö och struktur, bl.a. för att dämpa effekterna av torkan sommaren 2018. Slutligen förklaras den högre ramen för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (+6,2 miljarder kronor) framför allt av att Moderaterna vill se ökade resurser till välfärden. Utgiftsområdet tillförs också medel för att kompensera kommunerna för de skatteförluster som uppstår till följd av Moderaternas förslag till ytterligare sänkt skatt för pensionärer.

Sverigedemokraterna

I partimotion 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 5 framförs Sverigedemokraternas förslag till fördelning av utgifter för utgiftsområden för 2019. Tabell 3.3 visar partiets förslag till utgiftsramar för 2019 jämfört med regeringens förslag. Sammanlagt föreslår Sverigedemokraterna 7,7 miljarder kronor lägre utgiftsramar än regeringen. Nedan kommenteras de större avvikelserna i ramnivåer jämfört med regeringens förslag.

Den högre ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet (+4,8 miljarder kronor) förklaras främst av högre anslag till Polismyndigheten och Kriminalvården i Sverigedemokraternas förslag. På utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (+7,5 miljarder kronor) förklaras den högre ramen av satsningar på anslagen för förbandsverksamhet och beredskap respektive anskaffning av materiel och anläggningar. Biståndsramen sänks till 0,75 procent av BNI, vilket förklarar neddragningen av ramen på utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (–11,3 miljarder kronor). Ramen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (+5,9 miljarder kronor) höjs främst till följd av utökade medel till folkhälsa och sjukvård respektive statlig assistansersättning. När det gäller utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (+4,5 miljarder kronor) beror den utökade ramen främst på partiets förslag om att kompensera små företag för sjuklönekostnader. För utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom (+6,7 miljarder kronor) förklaras den högre ramen av motionärernas förslag om höjd garantipension. Den utökade ramen för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och

barn (+2,7 miljarder kronor) förklaras bl.a. av en höjd ersättning i föräldraförsäkringen. Neddragningen av ramen på utgiftsområde 13 Ekonomisk jämställdhet och nyanlända invandrades etablering (−7,8 miljarder kronor) följer av att motionärerna vill minska kommunersättningarna vid flyktmottagande respektive etableringsersättningen till nyanlända invandrare. Bland annat till följd av föreslagna neddragningar på arbetsmarknadspolitiska program och insatser respektive Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader minskas ramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (−2 miljarder kronor). För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande (−1 miljard kronor) följer den lägre ramen av att investeringsstödet för hyresbostäder dras ned. Den lägre ramen för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (−4 miljarder kronor) beror på att motionärerna föreslår mindre anslag för klimatinvesteringar och klimatbonus samt till anslaget för skydd av värdefull natur. Ramen för utgiftsområde 22 Kommunikationer (+2,5 miljarder kronor) höjs för att rymma bl.a. en satsning på sjöfart och för att bygga bort flaskhalsar som står i vägen för näringslivets investeringar. Den lägre ramen för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (−15,5 miljarder kronor) förklaras främst av en budgetteknisk neutralisering av de ökade kommunala skatteinkomsterna som följer av Sverigedemokraternas förslag om dels ett slopat förhöjt grundavdrag för äldre till förmån för ett förändrat jobbskatteavdrag, dels höjda nivåer i arbetslöshetsförsäkringen. Samtidigt föreslår motionärerna såväl utökade generella bidrag till kommunerna som vissa riktade insatser.

Centerpartiet

I partimotion 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5 framför Centerpartiets förslag till fördelning av utgifter för utgiftsområden för 2019. I tabell 3.3 framgår partiets förslag till utgiftsramar för 2019 jämfört med regeringens förslag. Sammanlagt föreslår Centerpartiet 3,2 miljarder kronor högre utgiftsramar än regeringen. Nedan kommenteras de större avvikelserna i ramnivåer jämfört med regeringens förslag.

För utgiftsområde 4 Rättsväsendet (+2,1 miljarder kronor) förklaras den högre ramen av att motionärerna föreslår ökade anslag till Polismyndigheten. På utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (+3,5 miljarder kronor) förklaras den högre ramen främst av ökade medel till förbandsverksamhet och beredskap respektive anskaffning av materiel och anläggningar. Den lägre ramen för utgiftsområde 8 Migration (−1,3 miljarder kronor) förklaras av minskade medel till Migrationsverket jämfört med regeringens förslag. Minskade anslag till Arbetsförmedlingen, arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd samt till arbetsmarknadspolitiska program förklarar Centerpartiets lägre ram för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (−2 miljarder kronor). För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande (−3,4 miljarder kronor)

förklaras den lägre ramen framför allt av att stödet till kommuner för ökat bostadsbyggande avvecklas och investeringsstödet för hyresbostäder reduceras. Förslag om utökade anslag för åtgärder för landsbygdens miljö förklarar den högre ramen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (+2 miljarder kronor). Den högre ramen för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (+3,4 miljarder kronor) förklaras i huvudsak av föreslagna höjda generella statsbidrag till kommunerna.

Kristdemokraterna

Kristdemokraternas förslag till fördelning av utgifter för utgiftsområden för 2019 framförs i yrkande 3 i partimotion 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD). I tabell 3.3 framgår partiets förslag till utgiftsramar för 2019 jämfört med regeringens förslag. Sammanlagt föreslår Kristdemokraterna 6,8 miljarder kronor högre utgiftsramar än regeringen. Nedan kommenteras de större avvikelserna i ramnivåer jämfört med regeringens förslag.

För utgiftsområde 4 Rättsväsendet (+1,9 miljarder kronor) förklaras den högre ramen framför allt av att Kristdemokraterna föreslår ökade anslag till Polismyndigheten, Sveriges Domstolar och Kriminalvården. På utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (+1,1 miljarder kronor) förklaras den högre ramen främst av ökade medel till förbandsverksamhet och beredskap. Den högre ramen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (+9,9 miljarder kronor) förklaras av en rad satsningar, bl.a. på statlig assistansersättning, åtgärder inom äldreområdet, förstärkt primärvård, fler vårdplatser och återinförd kömiljard. Den högre ramen för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom (+2,1 miljarder kronor) beror främst på förslaget om utökad bostadstillägg för pensionärer. Ramen för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (+2,9 miljarder kronor) utökas främst som en följd av förslag om pensionsrätt för barnår samt höjt bostadsbidrag till barnfamiljer. Den lägre ramen för utgiftsområde 13 Ekonomisk jämställdhet och nyanlända invandras etablering (–1,1 miljarder kronor) förklaras främst av förslag om lägre anslag till etableringsersättning till vissa nyanlända och åtgärder mot segregation. För utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (–7,6 miljarder kronor) förklaras den lägre ramen av minskade anslag till Arbetsförmedlingen och till arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Bland annat till följd av Kristdemokraternas förslag om nya maximitider för studier på eftergymnasial nivå föreslås en lägre ram för utgiftsområde 15 Studiestöd (–3,4 miljarder kronor). Den utökade ramen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (+1,7 miljarder kronor) beror på en rad ändringar på utgiftsområdet i förhållande till regeringens förslag, bl.a. ökat statligt stöd till vuxenutbildning och yrkeshögskoleutbildning. För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande (–2,4 miljarder kronor) förklaras den lägre ramen framför allt av att stödet till kommuner för ökat bostadsbyggande avvecklas och investeringsstödet för hyresbostäder reduceras. Bakom den

lägre ramen för utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård (–2,9 miljarder kronor) ligger neddragningar på en rad olika anslag, bl.a. till klimatinvesteringar. Den högre ramen för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (+8,1 miljarder kronor) förklaras i huvudsak av föreslagna högre generella och riktade statsbidrag till kommunerna jämfört med regeringens förslag.

Liberalerna

Liberalernas förslag till fördelning av utgifter för utgiftsområden för 2019 framförs i partimotion 2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. yrkande 4. Tabell 3.3 visar partiets förslag till utgiftsramar för 2019 jämfört med regeringens förslag. Sammanlagt föreslår Liberalerna 6,4 miljarder kronor lägre utgiftsramar än regeringen. Nedan kommenteras de större avvikelserna i ramnivåer jämfört med regeringens förslag.

Den högre ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet (+3,8 miljarder kronor) beror framför allt på Liberalernas förslag om utökade anslag till Polismyndigheten. För utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (+4,2 miljarder kronor) förklaras den högre ramen av höjda anslag till förbandsverksamhet och beredskap respektive anskaffning av materiel och anläggningar. Den högre ramen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (+4 miljarder kronor) beror på Liberalernas förslag om höjda anslag till statlig assistansersättning respektive stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet. Liberalerna föreslår att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen återinförs, vilket leder till en lägre ram för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (–5,9 miljarder kronor). När det gäller utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (–9,2 miljarder kronor) beror den lägre ramen i huvudsak på neddragningar av anslaget till arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Den utökade ramen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (+2,8 miljarder kronor) beror på förslag om höjda lärarlöner samt satsningar på fortbildning av lärare och förskolepersonal. För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande (–3,3 miljarder kronor) förklaras den lägre ramen framför allt av att stödet till kommuner för ökat bostadsbyggande avvecklas och investeringsstödet för hyresbostäder reduceras. Ramen för utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård (–2 miljarder kronor) sänks bl.a. till följd av att anslaget Klimatbonus avvecklas. Slutligen förklaras den högre ramen för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (+2,1 miljarder kronor) av en rad riktade statsbidrag till kommunerna, bl.a. för förlängd skolplikt för nyanlända.

Tabell 3.3 Regeringens och motionärernas förslag till utgiftsramar 2019*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	C	KD	L
1 Rikets styrelse	14 902	-157	-530	+10	-71	-122
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	17 315	+4	+477	-124	-133	-174
3 Skatt, tull och exekution	11 403	+150	+550	+10	+160	+122
4 Rättsväsendet	46 343	+2 244	+4 769	+2 100	+1 900	+3 841
5 Internationell samverkan	2 362	±0	+20	±0	-45	-2
6 Försvar och samhällets krisberedskap	56 191	+3 899	+7 501	+3 484	+1 105	+4 187
7 Internationellt bistånd	44 945	-1 200	-11 273	±0	+9	±0
8 Migration	13 573	-1 806	-563	-1 270	-930	-113
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	78 122	+950	+5 945	+300	+9 876	+3 989
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	97 657	±0	+4 475	-584	-794	-5 919
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 450	±0	+6 700	-400	+2 141	-101
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	97 332	±0	+2 743	+7	+2 878	+31
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	18 486	-519	-7 815	±0	-1 177	-257
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	76 815	-2 900	-2 017	-2 013	-7 631	-9 202
15 Studiestöd	25 023	-354	-880	-420	-3 417	-776
16 Utbildning och universitetsforskning	81 347	-288	+670	-680	+1 743	+2 848
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	15 995	-228	-419	±0	-872	+387
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggnad samt konsumentpolitik	6 972	-2 245	-1 029	-3 375	-2 388	-3 346
19 Regional tillväxt	3 497	±0	+520	±0	±0	-75
20 Allmän miljö- och naturvård	11 836	-1 764	-3 992	+700	-2 930	-2 033
21 Energi	3 595	-396	-755	±0	-190	-979
22 Kommunikationer	59 457	-98	+2 535	±0	-159	-759
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	19 787	+1 213	+497	+2 045	+433	-423
24 Näringsliv	7 267	+120	-293	±0	-793	-343

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	C	KD	L
25 Allmänna bidrag till kommuner	115 893	+6 200	-15 549	+3 420	+8 074	+2 102
26 Statsskuldsräntor m.m.	25 155	±0	±0	±0	±0	+39
27 Avgiften till Europeiska unionen	40 914	±0	±0	±0	±0	±0
Summa utgiftsområden	1 026 634	+2 825	-7 713	+3 210	+6 788	-7 077
Minskning av anslagsbehållningar	-11 289	±0	±0	±0	±0	±0
Summa utgifter	1 015 345	+2 825	-7 713	+3 210	+6 788	-7 077
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	3 628	±0	±0	±0	+800	±0
Kassamässig korrigering	±0	±0	±0	±0	±0	±0
Summa	1 018 973	+2 825	-7 713	+3 210	+7 588	-7 077

Källor: Budgetpropositionen för 2019, partimotion 2018/19:2934 (M), partimotion 2018/19:1913 (SD), partimotion 2018/19:2610 (C), partimotion 2018/19:2991 (KD) och partimotion 2018/19:2988 (L).

3.3 Övriga utgifter i statens budget 2019

Enligt 3 kap. 3 § budgetlagen ska regeringens förslag till statens budget omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. För att statens budgetsaldo ska överensstämja med statens lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigerig på statens budget. Bland övriga utgifter i statens budget finns också posten Minskning av anslagsbehållningar.

Minskning av anslagsbehållningar: Statliga myndigheter har vissa möjligheter att omfördela utgifter över tiden genom att spara anslag till efterföljande år (anslagssparande) eller låna av efterföljande år (anslagskredit). Förskjutningar av detta slag redovisas i budgetförslaget som beräkningsposten Minskning av anslagsbehållningar, som är gemensam för alla anslag och utgiftsområden. Beräkningsposten ingår i de takbegränsade utgifterna.

Riksgäldskontorets nettoutlåning: Nettoutlåningen är en post på budgetens utgiftssida som vid sidan om anslagsfinansierade utgifter påverkar budgetsaldot. Nettoutlåningen speglar den totala nettoförändringen av all in- och utlåning under en viss period. En ökad nettoutlåning kan alltså bero på en ökad utlåning eller en minskad inlåning under perioden. Nettoutlåningen omfattar både löpande statlig verksamhet, som t.ex. studielån, och tillfälliga poster som ofta beslutas med kort varsel och därför är svåra att förutse. På grund av sådana engångseffekter varierar Riksgäldskontorets nettoutlåning kraftigt från år till år.

Kassamässig korrigerig: En kassamässig korrigerig kan uppstå dels om betalningar respektive anslagsavräkningar görs olika år, dels om det förekommer transaktioner över statsverkets checkräkning som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomstitlar, eller omvänt.

Propositionen

Minskning av anslagsbehållningar

I propositionen föreslår regeringen (punkt 7) att riksdagen godkänner beräkningen av posten Minskning av anslagsbehållningar för 2019 till –11 289 miljoner kronor. Posten Minskning av anslagsbehållningar för 2019 är större än vad den har varit för 2016–2018, vilket innebär att utgifterna understiger de anvisade medlen i större utsträckning än tidigare. För 2019 förklaras förändringen till stor del av en generell nedjustering av utgiftsprognosen i syfte att beakta systematisk överskattning i utgiftsprognoserna.

Riksgäldskontorets nettoutlåning

Regeringen föreslår i propositionen (punkt 11) att riksdagen godkänner beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2019 till 4 miljarder kronor.

Sedan 2016 betalar banker och kreditinstitut en avgift till den s.k. resolutionsreserven, som under extraordinära omständigheter ska kunna användas för ett institut som försatts i resolution. Behållningen på den s.k. resolutionsreserven ökar över prognosperioden på grund av det årliga avgiftsuttaget, men till viss del även på grund av räntetäkter på behållningen, vilket bidrar till en lägre nettoutlåning. År 2018 och 2019 medför dock den negativa reporäntan att behållningen på resolutionsreserven minskar något. I prognosen antas att Nordea Bank AB kommer att genomföra flytten av huvudkontoret från Sverige till Finland under 2018, vilket medför att banken upphör att vara skyldig att betala avgift till den svenska resolutionsreserven fr.o.m. 2019.

Kassamässig korrigerering

I propositionen (punkt 12) föreslår regeringen att riksdagen godkänner den kassamässiga korrigereringen för 2019 till 0 kronor.

Motionen

Kristdemokraterna redovisar i sin budgetmotion (yrkande 3 i denna del) en avvikelse från regeringen när det gäller posten Riksgäldskontorets nettoutlåning (se tabell 3.3). Nettoutlåningen är i Kristdemokraternas alternativ 0,8 miljarder kronor högre än i propositionen. Avvikelsen är en följd av Kristdemokraternas föreslagna studiemedelsreformer.

3.4 Beräkningen av inkomsterna i statens budget 2019

I detta avsnitt behandlas förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget för 2019. Inkomstberäkningen baseras på nu gällande regler samt på föreslagna ändrade regler för skatter och avgifter. Förslagen om ändrade regler för skatter och avgifter behandlas mer detaljerat i avsnitt 3.5 Ändringar i skatte- och avgiftsregler.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen (punkt 4) att riksdagen godkänner beräkningen av inkomster i statens budget för 2019. Inkomsterna i statens budget uppgår sammantaget till ca 1 097 miljarder kronor 2019. I tabell 3.4 redovisas regeringens och motionärernas förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget för 2019.

Statens skatteinkomster

För 2019 beräknas statens skatteinkomster (inkomsttyp 1000) till 1 145 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning med knappt 11 miljarder kronor eller ca 1 procent jämfört med 2018. Den relativt svaga utvecklingen av

skatteinkomsterna beror främst på periodiseringar, dvs. uppbornds- och betalningsförskjutningar. Ser man i stället till statens samlade skatteintäkter väntas de öka med 40 miljarder kronor eller 3,7 procent 2019. Samtliga skattebaser (arbete, kapital, konsumtion) beräknas bidra till ökningen. Skattekvoten, dvs. de totala skatteintäkterna som andel av BNP uppgår till 43,7 procent 2019, att jämföras med 44 procent 2018. Nedgången i skattekvoten förklaras av att viktiga skattebaser som lönesumman och bostadsinvesteringar beräknas öka långsammare än BNP.

Skatten på arbete (inkomsthuvudgrupp 1100 och 1200) beräknas uppgå till ca 1 287 miljarder kronor 2019, vilket innebär en ökning med knappt 42 miljarder kronor eller 3,4 procent jämfört med 2018. Ökningen av lönesumman blir lägre än 2018, vilket beror på en betydligt lägre tillväxttakt i antalet arbetade timmar. Därmed ökar inte intäkterna från skatt på arbete lika starkt som 2018. Skatteintäkterna från arbete påverkas även av regelförändringar, främst sänkningen av skatten för personer över 65 år på knappt 4 miljarder kronor.

Skatten på kapital (inkomsthuvudgrupp 1300) beräknas uppgå till ca 271 miljarder kronor, vilket innebär en ökning med drygt 11 miljarder kronor eller 4,4 procent jämfört med 2018. Skatten från hushållens kapitalvinster är relativt oförändrad 2019 medan däremot intäkterna från skatt på företagsvinster ökar kraftigt.

Skatten på konsumtion och insatsvaror (inkomsthuvudgrupp 1400) beräknas uppgå till ca 596 miljarder kronor 2019, vilket innebär en ökning med 18 miljarder kronor eller 3 procent jämfört med 2018. För 2019 väntas mervärdesskatten öka i lägre takt än det historiska genomsnittet, trots att hushållens konsumtion antas öka relativt snabbt. Det beror till största delen på att bostadsinvesteringarna bedöms minska. Punktskatterna bedöms fortsätta att öka starkt. Energiskatten på el höjs och några miljöskatter indexerar.

Skatten på import (inkomsthuvudgrupp 1500) beräknas uppgå till ca 7 miljarder kronor 2019, vilket är 0,6 miljarder kronor högre än 2018.

Restförda och övriga skatter (inkomsthuvudgrupp 1600) beräknas uppgå till ca 21 miljarder kronor 2019, vilket är ca 6 miljarder kronor högre än 2018. Merparten av intäkterna utgörs av avgiftsuttag till fonder som redovisas som skatteintäkter, främst resolutionsreserven, kärnavfallsfonden och insättningsgarantifonden. Hit räknas också den nya inkomstiteln Avgifter för public service som uppgår till drygt 9 miljarder kronor 2019. Avgiftsintäkterna från public service budgeteras och redovisas som en skatteintäkt och förs sedan över till ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret som avräkning under övriga inkomster i statens budget (inkomsttyp 7000). Nettoeffekten på budgetens inkomstsida blir därför noll.

Statens övriga inkomster

Posten Övriga inkomster innefattar inkomsttyperna 2000–8000. Bland dessa inkomster ingår avräkningar som minskar inkomsterna, främst kompensation

för statlig och kommunal mervärdesskatt. Detta förklarar varför nettot av de sammantagna inkomsterna är negativt. År 2019 beräknas posten Övriga inkomster uppgå till –48 miljarder kronor, vilket är en minskning jämfört med 2018.

Inkomster av statens verksamhet (inkomsttyp 2000) beräknas uppgå till ca 32 miljarder kronor 2019, vilket är en minskning med knappt 2 miljarder kronor jämfört med 2018. Inkomsterna består av utdelningar från statens aktieinnehav, affärsverkens och Riksbankens inlevererade överskott, ränteinkomster samt inkomster från offentligt rättsliga avgifter.

Inkomster av försäld egendom (inkomsttyp 3000) avser förslag om försäljning av olika slags statlig egendom, framför allt aktier i statligt ägda bolag. För 2019 antas försäljningsinkomsterna beräkningstekniskt uppgå till 5 miljarder kronor.

Återbetalning av lån (inkomsttyp 4000) redovisar bl.a. inbetalda studiemedelsavgifter (för lån upptagna före 1989) och övriga lån. För 2019 beräknas inkomsterna av denna typ uppgå till 0,7 miljarder kronor, vilket är lägre än föregående år.

Kalkylmässiga inkomster (inkomsttyp 5000) avser vissa avskrivningar, amorteringar och statliga pensionsavgifter som utgör merparten av inkomsterna. För 2019 beräknas inkomsterna till ca 14 miljarder kronor, en ökning med 2 miljarder kronor jämfört med 2018, vilket förklaras av att inkomsterna från statliga pensionsavgifter förväntas öka.

Bidrag m.m. från EU (inkomsttyp 6000) består av bidrag från olika EU-fonder. De största enskilda bidragen kommer från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Inkomsterna för 2018 beräknas sammantaget uppgå till ca 12 miljarder kronor, vilket är en ökning med ca 0,6 miljarder kronor jämfört med 2018.

Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet (inkomsttyp 7000) består dels av tillkommande inkomster, dels av avräkningar i anslutning till skattesystemet. Statliga och kommunala myndigheters kompensation för betald mervärdesskatt utgör den största delen av avräkningarna. I avräkningarna för 2019 ingår avgifter till public service. Sammantaget beräknas avräkningarna uppgå till ca –113 miljarder kronor 2019, att jämföras med ca –106 miljarder kronor 2018.

Under inkomsttypen 8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto redovisas stöd som enligt nationalräkenskaperna är att likställa med utgifter. Från och med 2016 redovisas och budgeteras inga sådana utgifter på budgetens inkomstsida.

Motionerna

Moderaterna

I partimotion 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 5 framförs Moderaternas förslag till beräkning av inkomsterna i

statens budget 2019. Motionärernas förslag till inkomster i förhållande till regeringens förslag redovisas i tabell 3.4. I Moderaternas förslag är inkomsterna i statens budget för 2019 sammantaget ca 14,6 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag.

Inkomsterna från direkta skatter på arbete (inkomsthuvudgrupp 1100) är 13,4 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. Det förklaras främst av förslagen om förstärkt jobbskatteavdrag, höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt, ytterligare sänkt skatt för pensionärer jämfört med regeringens förslag och utökad RUT-avdrag. Motionärernas förslag att avskaffa skattereduktionen för fackföreningsavgifter ökar inkomsterna från arbete.

Inkomsterna från de indirekta skatterna på arbete (inkomsthuvudgrupp 1200) är ca 1,1 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. Det förklaras av motionärernas förslag att avskaffa den särskilda löneskatten för äldre.

Inkomsterna från skatt på kapital (inkomsthuvudgrupp 1300) är ca 0,1 miljarder kronor högre än i regeringens förslag, vilket beror på effekter på kapitalskatten av en rad andra skatteförslag från Moderaterna.

Inkomsterna från skatt på konsumtion och insatsvaror (inkomsthuvudgrupp 1400) är ca 1,6 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. Det förklaras bl.a. av motionärernas förslag att ta bort flygskatten, frysa överindexeringen av bensinskatt samt att sänka dieselskatten i jord- och skogsbruket.

Sverigedemokraterna

I partimotion 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 3 framförs Sverigedemokraternas förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget 2019. Motionärernas förslag till inkomster i förhållande till regeringens förslag redovisas i tabell 3.4. I Sverigedemokraternas förslag är inkomsterna i statens budget för 2019 sammantaget ca 42,3 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag.

Inkomsterna från direkta skatter på arbete (inkomsthuvudgrupp 1100) är 19,1 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. Det förklaras främst av Sverigedemokraternas förslag om sänkt skatt för löntagare och pensionärer.

Inkomsterna från de indirekta skatterna på arbete (inkomsthuvudgrupp 1200) är ca 2,2 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. Det förklaras av motionärernas förslag att avskaffa den särskilda löneskatten för äldre.

Inkomsterna från skatt på kapital (inkomsthuvudgrupp 1300) är ca 1,7 miljarder kronor högre än i regeringens förslag, vilket bl.a. beror på nedtrappat ränteavdrag.

Inkomsterna från skatt på konsumtion och insatsvaror (inkomsthuvudgrupp 1400) är ca 10,4 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. Det förklaras framför allt av förslagen i motionen om höjd moms på restaurang- och cateringtjänster. De högre inkomsterna från moms motverkas i viss mån av bl.a. avskaffad flygskatt.

Bakom neddragningen av övriga inkomster (inkomsttyp 2000) med 2,4 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag ligger ett förslag om ändrad mineralersättning.

Centerpartiet

I partimotion 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 framförs Centerpartiets förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget 2019. Motionärernas förslag till inkomster i förhållande till regeringens förslag redovisas i tabell 3.4. I Centerpartiets förslag är inkomsterna i statens budget för 2019 sammantaget ca 10,7 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag.

Inkomsterna från direkta skatter på arbete (inkomsthuvudgrupp 1100) är 7,1 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. Det förklaras främst av Centerpartiets förslag om sänkta inkomstskatter med fokus på låg- och medelinkomsttagare.

Inkomsterna från de indirekta skatterna på arbete (inkomsthuvudgrupp 1200) är ca 3,6 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. Det förklaras bl.a. av motionärernas förslag om sänkta arbetsgivaravgifter (för unga respektive för den först anställda) och avskaffad särskild löneskatt för äldre anställda.

Inkomsterna från skatt på kapital (inkomsthuvudgrupp 1300) är ca 0,5 miljarder kronor högre än i regeringens förslag, vilket är en samlad effekt på kapitalskatten av en rad andra skatteförslag.

Inkomsterna från skatt på konsumtion och insatsvaror (inkomsthuvudgrupp 1400) är ca 0,1 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. Här påverkas skatterna av motionärernas förslag att avskaffa undantaget för vissa miljöskatter för gruvindustriell verksamhet och slopad nedsättning av energiskatt på fossil gas.

Centerpartiets förslag att höja skatte- och tulltilläggen ökar inkomsterna från restförda och övriga skatter (inkomsthuvudgrupp 1600).

Inkomster av statens verksamhet (inkomsttyp 2000) minskar jämfört med regeringens förslag till följd av Centerpartiets förslag att reformera arbetslöshetsförsäkringen.

Kristdemokraterna

I partimotion 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 5 framförs Kristdemokraternas förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget 2019. Motionärernas förslag till inkomster i förhållande till regeringens förslag redovisas i tabell 3.4. Inkomsterna i statens budget för 2019 är i Kristdemokraternas förslag sammantaget ca 8,5 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag.

Inkomsterna från direkta skatter på arbete (inkomsthuvudgrupp 1100) är 28,2 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. De lägre inkomsterna förklaras i huvudsak av motionärernas förslag om breda skattesänkningar till hushållen och skattesänkningar särskilt inriktade på barnfamiljer och

pensionärer, utökat jobbskatteavdrag, skattereduktion för gåvor samt utökat RUT-avdrag. Motionärernas förslag att avskaffa skattereduktionen för fackföreningsavgifter ökar samtidigt inkomsterna från skatten på arbete.

Inkomsterna från de indirekta skatterna på arbete (inkomsthuvudgrupp 1200) är ca 2,8 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. Det förklaras bl.a. av ökade inkomster från arbetsgivaravgifter till följd av förslagen om höjda sommarlöner för personal i sjukvården, höjt förmånsvärde på bilar och slopad subvention av arbetsgivaravgiften genom det s.k. växa-stödet. Samtidigt minskar de indirekta skatterna på arbete till följd av förslaget att avskaffa den särskilda löneskatten för äldre.

Inkomsterna från skatt på kapital (inkomsthuvudgrupp 1300) är ca 2,7 miljarder kronor högre än i regeringens förslag, vilket främst beror på höjd fastighetsskatt på kommersiella lokaler och hyresrättstomter.

Inkomsterna från skatt på konsumtion och insatsvaror (inkomsthuvudgrupp 1400) är ca 16,1 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. Det förklaras framför allt av motionärernas förslag om en generell momshöjning, men även av höjd skatt på alkohol och tobak.

Inkomster av statens verksamhet (inkomsttyp 2000) minskar jämfört med regeringens förslag till följd av förslag om att reformera arbetslöshetsförsäringen.

Liberalerna

I partimotion 2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. yrkande 3 framförs Liberalernas förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget 2019. Motionärernas förslag till inkomster i förhållande till regeringens förslag redovisas i tabell 3.4. I Liberalernas förslag är inkomsterna i statens budget för 2019 sammantaget ca 20,6 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag.

Inkomsterna från direkta skatter på arbete (inkomsthuvudgrupp 1100) är 23,9 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. Det förklaras främst av Liberalernas förslag om höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt, avskaffad värmskatt och utökat jobbskatteavdrag.

Inkomsterna från de indirekta skatterna på arbete (inkomsthuvudgrupp 1200) är ca 1,8 miljarder kronor lägre än i regeringens förslag. Det förklaras främst av motionärernas förslag att avskaffa den särskilda löneskatten för äldre.

Inkomsterna från skatt på kapital (inkomsthuvudgrupp 1300) är sammantaget ca 4,2 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. Det beror i huvudsak på förslag om höjd fastighetsskatt på kommersiella lokaler och hyresrättstomter samt förslag om nedtrappning av ränteavdraget. Kapitalskatten minskar samtidigt till följd av förslag om sänkt skatt på ISK-konto samt avskaffad uppskovsgräns och uppskovsränta.

Inkomsterna från skatt på konsumtion och insatsvaror (inkomsthuvudgrupp 1400) är ca 2,1 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. Det förklaras bl.a. av förslag om skatt på plastbärkassar och höjd moms på vissa varor och

tjänster. De högre skatteinkomsterna motverkas i viss mån av bl.a. förslag om avskaffad flygskatt och sänkt skatt på diesel i gruvindustriell verksamhet samt på koldioxid i jordbruket.

Inkomster av statens verksamhet (inkomsttyp 2000) minskar jämfört med regeringens förslag till följd av Liberalernas förslag att reformera arbetslöshetsförsäkringen.

Tabell 3.4 Regeringens och motionärernas förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget 2019*Miljoner kronor*

Inkomsttitel	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	C	KD	L
1100 Direkta skatter på arbete	679 004	-13 443	-19 108	-7 122	-28 182	-23 940
1111 Statlig inkomstskatt	60 986	-3 916	+217	+309	-2 729	-20 708
1115 Kommunal inkomstskatt	753 506	-1 520	+30 309	+707	+1 854	-200
1120 Allmän pensionsavgift	128 702	+27	-2	+24	-183	+593
1130 Artistskatt	0	±0	±0	±0	±0	±0
1140 Skattereduktioner	-264 191	-8 034	-49 632	-8 162	-27 124	-3 625
1200 Indirekta skatter på arbete	607 653	-1 079	-2 203	-3 626	+2 771	-1 840
1210 Arbetsgivaravgifter	590 841	+180	+281	-1 129	+5 158	+549
1240 Egenavgifter	13 126	±0	-4	±0	+100	+100
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-40 846	-19	±0	-17	-7	-9
1270 Särskild löneskatt	49 839	-1 240	-2 480	-2 480	-2 480	-2 480
1280 Nedsättningar	-5 814	±0	±0	±0	±0	±0
1290 Tjänstegruppliv	508	±0	±0	±0	±0	±0
1300 Skatt på kapital	271 462	+102	+1 683	+470	+2 658	+4 241
1310 Skatt på kapital, hushåll	68 756	-13	+900	+37	+610	-600
1320 Skatt på företagsvinster	143 189	+115	+1 473	+433	-240	-259
1330 Kupongskatt	8 158	±0	±0	±0	±0	±0
1340 Avkastningsskatt	6 396	±0	-790	±0	±0	±0
1350 Fastighetskatt	32 112	±0	+100	±0	+2 288	+5 100
1360 Stämpelskatt	12 850	±0	±0	±0	±0	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	595 936	-1 628	+10 427	+80	+16 060	+2 113
1410 Mervärdesskatt	460 759	+80	+12 460	-50	+14 580	+1 390
1420 Skatt på alkohol och tobak	27 091	±0	±0	±0	+800	±0
1430 Skatt på energi	52 170	-543	-200	+380	+240	+300

Inkomsttitel	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	C	KD	L
1440 Koldioxidskatt	23 060	-435	+1 360	-250	-30	+810
1450 Övriga skatter på energi och miljö	4 171	-730	-1 853	±0	+470	+133
1470 Skatt på vägtrafik	22 094	±0	-1 340	±0	±0	-520
1480 Övriga skatter	6 592	±0	±0	±0	±0	±0
1500 Skatt på import	7 125	±0	±0	±0	±0	±0
1600 Restförda och övriga skatter	21 505	±0	-370	+340	±0	-370
1700 Avgående poster, skatter till EU	-7 125	±0	±0	±0	±0	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	2 175 560	-16 048	-9 571	-9 858	-6 693	-19 796
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-1 038 636	+1 493	-30 307	-731	-1 671	-393
Statens skatteintäkter (periodiserat)	1 136 924	-14 555	-39 878	-10 589	-8 364	-20 189
1900 Periodiseringar	8 366	±0	±0	±0	±0	±0
1000 Statens skatteinkomster	1 145 290	-14 555	-39 878	-10 589	-8 364	-20 189
Övriga inkomster (kassamässigt)	-47 790	±0	-2 400	-100	-100	-400
2000 Inkomster av statens verksamhet	32 536	±0	-2 400	-100	-100	-400
3000 Inkomster av försåld egendom	5 000	±0	±0	±0	±0	±0
4000 Återbetalning av lån	717	±0	±0	±0	±0	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	14 194	±0	±0	±0	±0	±0
6000 Bidrag m.m. från EU	12 522	±0	±0	±0	±0	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-112 759	±0	±0	±0	±0	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	±0	±0	±0	±0	±0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	1 097 500	-14 555	-42 278	-10 689	-8 464	-20 589

Källor: Budgetpropositionen för 2019, partimotion 2018/19:2934 (M), partimotion 2018/19:1913 (SD), partimotion 2018/19:2610 (C), partimotion 2018/19:2991 (KD) och partimotion 2018/19:2988 (L)

3.5 Ändringar i skatte- och avgiftsregler

I detta avsnitt redovisas propositionens och motionernas förslag om ändringar i skatte- och avgiftsregler och övriga regler som ligger till grund för inkomstberäkningen. I tabell 3.4 i föregående avsnitt redovisas effekterna på inkomsterna i statens budget för 2019 av de ändringar i skatte- och avgiftsreglerna som föreslås i propositionen och motionerna.

Propositionen

Mot bakgrund av de begränsningar som gäller för en övergångsregering omfattar regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken endast en bedömning av utsikterna för svensk ekonomi och en uppföljning av de budgetpolitiska målen. Någon redovisning av den framtida politiska inriktningen lämnas inte. Ramarna för statens verksamhet 2019 framgår i stället av förslaget till statens budget för 2019. Regeringen redovisar förändringar på skatte- och avgiftsområdet med effekt på budgetåret 2019 och framåt. Förändringarna redovisas i avsnitt 6 i propositionen under rubrikerna Skatt på arbetsinkomster och Skatt på konsumtion m.m.

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning

Förstärkning av det förhöjda grundavdraget för dem som fyllt 65 år

Det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år förstärks. Detta ska enligt förslaget ske genom att grundavdragsbeloppet höjs för alla med en fastställd förvärvsinkomst mellan 207 000 och 1 177 000 kronor per år. Det förhöjda grundavdraget minskas samtidigt för förvärvsinkomster som överstiger 1 182 000 kronor per år.

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

Förändrade nivåer för socialavgifter

Sjukförsäkringsavgiften sänks med 0,80 procentenheter till 3,55 procent i arbetsgivaravgifterna och till 3,64 procent i egenavgifterna. Prognoserna visar att efterlevandepensionsavgiften kan sänkas till 0,6 procent för att intäkterna ska motsvara de förväntade utgifterna 2019. Regeringen föreslår därför att efterlevandepensionsavgiften sänks med 0,10 procentenheter till 0,60 procent i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna.

Eftersom justeringen av delavgifterna ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag höjs den allmänna löneavgiften till 11,62 procent.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Höjda och miljödifferentierade vägavgifter inom eurovinjettsamarbetet

Sverige är sedan den 1 januari 1998 anslutet till ett mellanstatligt samarbete i form av ett gemensamt uttag av vägavgift för tunga godstransporter vid användandet av vissa vägar (eurovinjettsamarbetet). I samarbetskommittén för eurovinjettsamarbetet har avtalsparterna kommit överens om att höja vägavgifterna och anpassa dessa till nyare utsläppskrav för fordons motorer. Vägavgiften i lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon har inte höjts sedan 2001, vilket inneburit att den reala avgiftsnivån sjunkit. Vägavgifterna bör därför höjas för att bibehålla den totala avgiftsnivån. Avgiftsnivåerna har inte heller anpassats till nya utsläppskrav som införts på tunga godsfordons motorer. Genom en utvidgad differentiering av vägavgiften anpassas trafikbeskattningen för den tunga godstrafiken till de kostnader som den ger upphov till i fråga om bl.a. miljöpåverkan.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Motionerna

Moderaterna

Skatt på arbetsinkomster

Moderaterna föreslår att skatten på förvärvsinkomster ska sänkas genom att jobbskatteavdraget förstärks med 10 miljarder kronor. Förstärkningen av jobbskatteavdraget innebär enligt Moderaterna att nuvarande nivåer i jobbskatteavdraget höjs för dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år och som har arbetsinkomster som överstiger 0,91 prisbasbelopp. Förstärkningen motsvarar enligt motionen en skattelättnad med upp till 2 520 kronor per år vid en genomsnittlig skattesats för kommunal inkomstskatt. Moderaterna yrkar att riksdagen beslutar om att förslaget ska träda i kraft den 1 januari 2019.

Moderaterna föreslår att den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt ska höjas till 490 700 kronor avseende beskattningsåret 2019 inklusive den årliga uppräkningsen. Förslaget ska enligt motionen beslutas av riksdagen för att träda i kraft den 1 januari 2019.

Moderaterna föreslår att regeringens förslag om sänkt skatt för personer över 65 år som framgår av budgetpropositionen (prop. 2018/19:1) ska avslås. Det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år ska enligt Moderaterna i stället förstärkas ytterligare. Det ska ske genom att grundavdragsbeloppet höjs för alla som har fyllt 65 år och har en fastställd förvärvsinkomst på mellan 51 615 kronor och 1 170 800 kronor per år. Det förhöjda grundavdraget för denna grupp ska samtidigt minska för förvärvsinkomster som överstiger 1 175 000 kronor per år. Ändringarna ska enligt Moderaterna beslutas av riksdagen för att kunna träda i kraft den 1 januari 2019.

Moderaterna föreslår att den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår. Den särskilda begränsningen av skattereduktionen för RUT-tjänster ska enligt Moderaternas förslag tas bort. Skattereduktionen för ROT-tjänster får enligt förslaget uppgå till högst 50 000 kronor. Moderaterna föreslår att regeringen ska återkomma till riksdagen med lagförslag om detta som kan träda i kraft den 1 juli 2019.

Moderaterna anser vidare att en utredning ska tillsättas för att bredda antalet tjänster som berättigar till RUT-avdrag. Denna utredning bör även se över ett mer generöst RUT-avdrag för äldre.

Den särskilda löneskatten på lön och annan ersättning samt på inkomst av aktiv näringsverksamhet m.m. ska enligt Moderaternas förslag slopas för personer som fyllt 65 år. Regeringen ska enligt Moderaternas förslag återkomma med lagförslag som kan träda i kraft den 1 juli 2019.

Skatt på kapitalanvändning

Det är viktigt att tillhandahålla goda förutsättningar för ägarskiften i befintliga fåmansföretag för att möjliggöra att upparbetade värden i företag med tillväxtpotential tillvaratas. Det är samtidigt angeläget att förhindra kringgåenden av de s.k. 3:12-reglerna. Det är dock orimligt att det är skattemässigt missgynnat att överlåta sitt företag till närstående jämfört med någon annan. Alternativet blir då i många fall att entreprenören lägger ned företaget i stället. I ett läge med många äldre företagare är det en skadlig ordning som behöver ändras. Alliansregeringen tillsatte därför 2014 en utredning för att komma till rätta med detta. Utredningen presenterade sina förslag i november 2016, men den förra regeringen valde att inte lägga fram förslagen. Moderaterna väljer därför att lägga fram utredningens förslag i sin aktuella budgetmotion.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Befrielsen från koldioxidskatt för dieselbränsle i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna ökas från 143 öre per liter till 193 öre per liter fr.o.m. den 1 juli 2019. För perioden den 1 januari 2019 t.o.m. den 31 december 2019 ökas befrielsen med ytterligare 50 öre per liter till 243 öre per liter.

Moderaterna vill också öka befrielsen från koldioxidskatt för dieselbränsle i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna från 143 öre per liter till 193 öre per liter fr.o.m. den 1 juli 2019, samt med ytterligare befrielse med 50 öre från 193 öre till 243 öre på dieselbränsle som förbrukas under perioden den 1 januari 2019 t.o.m. den 31 december 2019.

Skattesatserna för bensin och dieselbränsle 2019 omräknas med konsumentprisindex (KPI), inte KPI plus 2 procentenheter.

2018 införde den förra regeringen en flygskatt, trots att flygskatter, utformade som en fast avgift per resenär, har visat sig ha omfattande negativa samhällsekonomiska effekter. Moderaterna föreslår därför att flygskatten avskaffas från den 1 juli 2019.

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

Mervärdesskatten på förevisning av naturområden utanför tätort samt av nationalparker, naturreservat, nationalstadsparker och Natura 2000-områden höjs från 6 procent till 25 procent från den 1 juli 2019. Moderaterna anser att den skattesats på 6 procent som tillämpas i dag ökar komplexiteten i skattesystemet, saknar sysselsättningseffekter och riskerar att bryta mot EU-rätten.

Mervärdesskatten på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne höjs från 12 procent till 25 procent från den 1 juli 2019. Moderaterna anser att mervärdesskatten på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne inte borde ha sänkts och föreslår nu att skattesatsen återförs till normalskattesatsen 25 procent. Förslaget väntas minska företagens och Skatteverkets administrativa börda. Sysselsättnings-effekterna bedöms bli försumbara.

Sverigedemokraterna

Skatt på arbetsinkomster

Sverigedemokraterna anser att den s.k. pensionärsskatten bör avskaffas. Vidare föreslås att jobbskatteavdraget ska ökas för äldre, med tydligt fokus på de lägsta inkomsterna. Sverigedemokraterna menar att skattesatsen ska vara densamma vare sig arbetet utförs i dag eller för många år sedan och föreslår ett jobbskatteavdrag för både inkomst av tjänst och pension. Jobbskatteavdraget ska enligt Sverigedemokraterna inkludera samtliga beskattningsbara pensionsinkomster. Samtidigt föreslås att det förhöjda grundavdraget för äldre slopas, eftersom det enligt Sverigedemokraterna är mindre omfattande än jobbskatteavdraget.

Sverigedemokraterna vill utvidga dagens RUT-avdrag till att omfatta näst intill samtliga tjänster som utförs i eller i anslutning till bostaden. Komplicerade gränsdragningar ska undvikas. Sverigedemokraterna vill även höja taket på skattereduktionen till 50 000 kronor för personer under 65 år och till 100 000 kronor för personer över 65 år.

Såväl RUT-avdrag som ROT-avdrag ska enligt Sverigedemokraterna begränsas till att endast medges för arbeten som utförs i Sverige. ROT-avdrag ska medges även för installation av och abonnemang på hemlarm.

Sverigedemokraterna motsätter sig den beskattning avseende förmån av hälso- och sjukvård i Sverige som inte är offentligt finansierad och förmån av vård och läkemedel utomlands som infördes genom budgetpropositionen för 2018. Förmånsbeskattningen bör enligt Sverigedemokraterna avskaffas.

Sverigedemokraterna anser att den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta ska sänkas från 25 procent till 20 procent.

Sverigedemokraterna föreslår att den allmänna löneavgiften avskaffas helt för samtliga företag avseende de tre första anställda upp till ett takbelopp motsvarande den löneavgift som ska utgå på en lön om 300 000 kronor per anställd. Företag som betalar ut mer lön än 300 000 kronor eller som har fler

anställda än tre ska endast betala allmän löneavgift på de delar som överstiger takbeloppet.

Den särskilda löneskatten för äldre ska enligt Sverigedemokraterna slopas.

Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter

För att inte snedvrیدا konkurrensen mellan de olika kraftslagen och undanröja administration för efterlevnaden av statsstödsreglerna föreslår Sverigedemokraterna att fastighetsskatten på vindkraftverk ska justeras till den nivå som råder för övriga industrifastigheter, vilket även är den nivå som råder för exempelvis kärnkraft- och kraftvärmeverk. Sverigedemokraterna föreslår därför att riksdagen beslutar att punkten f i 3 § lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt upphävs.

Bostadspolitiken ska skapa förutsättningar för människor att bo och leva i de bostadsformer som passar den egna livssituationen bäst. Sverigedemokraternas vision är ett fungerande samhälle där alla människor bor trivsamt på den plats de önskar och det är lätt att flytta och hitta ny bostad. Sverigedemokraterna ser ett behov av långsiktig planering för tillgång på bostäder, regelförenklingar inom byggprocessen och samspel med infrastrukturen. Det behövs breda åtgärder för att aktivera flyttkedjan, och Sverigedemokraterna vill underlätta för fler flyttkedjor inom bostadsbeståndet genom slopat tak och slopad tidsgräns för användande av uppskovsbeloppet.

Regeringens straffbeskattning på småsparande genom de två höjningarna av schablonbeloppet på investeringssparkontot och kapitalförsäkringen är olycklig ur flera perspektiv. Det blir mindre lönsamt att spara, samtidigt som lånande är kraftigt skattesubventionerat genom ränteavdragen. Det skapar dessutom en stor osäkerhet kring en vanlig och populär sparform att två gånger på kort tid höja skatten. Många ser också sparformen som ett alternativt pensionssparande, vilket försämras när en allt större avgift går till skatten. Det offentliga ålderspensionssystemet levererar inte, och framtida pensioner kommer att understiga hälften av slutlönen. Sverigedemokraterna vill därför återställa den senaste skattehöjningen på investeringssparkontot och kapitalförsäkringen.

Sverigedemokraterna föreslår ett nytt system för beskattning av privat pensionssparande. Systemet är baserat på det nuvarande systemet för tjänstepension. Inget skatteavdrag ska ske vare sig vid insättning till sparandet eller vid uttag av pension. I stället ska det sparade beloppet schablonbeskattas med motsvarande 15 procent av föregående års statslåneränta per år. För 2018 motsvarar detta enligt Sverigedemokraterna 0,08 procent. Ett premietak på ett prisbasbelopp ska gälla, motsvarande 45 500 kronor för 2018.

Sverigedemokraterna anser att den nuvarande utformningen av ränteavdraget är problematisk på flera sätt. I budgetmotionen föreslås att ränteavdragen trappas ned från nuvarande 30 till 25 procent under en femårsperiod, dvs. 1 procentenhet per år. Därefter ska en grundlig analys ske av den privata skuldsättningens utveckling och trend.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Sverigedemokraterna vill höja återbetalningen av drivmedelsskatt för jord- och skogsbruk så att svenska bönder ligger på samma skattenivå som danska bönder.

Sverigedemokraterna vill avskaffa den införda flygskatten och även se över driftstödet som är kopplat till merkostnader som uppstått till följd av flygskatten, samt administrativa kostnader.

En ytterligare skatt baserad på avstånd, dvs. en skatt som betalas av åkerierna för varje avverkad kilometer, är planerad. Sverigedemokraterna motsäger sig kilometerskatten.

Från och med den 1 juli 2018 ändrades beskattningen för personbilar så att fordon med högre utsläpp av koldioxid får en högre skatt medan bilar som drivs med elektricitet eller har mycket låga utsläpp av koldioxid får en reducerad skatt eller i vissa fall även en bonus. Det är dock inte klarlagt att de bilar som kommer att åtnjuta bonus ger de effekter för klimat eller miljö som utlovats, och även om så vore fallet, så är kostnadseffektiviteten för att minska utsläpp av växthusgaser mycket låg. Därför avskaffas reformen, och beskattningen av personbilar återgår till det regelverk som gällde 2017.

Sverigedemokraterna föreslår att nivån för reduktionsplikten sänks kraftigt så att enbart biodrivmedel med fullgoda klimategenskaper premieras. Samtidigt resulterar denna förändring också i en prisreduktion för konsumenten på minst 70 öre per liter drivmedel för både bensin och diesel.

Effekterna av kemikalieskatten, som uppgår till som högst 320 kronor per vara, har medfört till att vart tionde köp har flyttats från svenska butiker till utländska webbsidor. Sverigedemokraterna vill avskaffa kemikalieskatten.

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

Den nedsatta momsens på restaurang- och cateringtjänster samt på hämtmat infördes av den tidigare alliansregeringen i en förhoppning om att restaurangbranschen skulle kunna anställa fler. Sverigedemokraterna vill återställa dessa båda momssatser och använder i stället utrymmet åt att sänka skatten på arbetsinkomster för främst låg- och medelinkomsttagare. En parlamentarisk utredning som ser över möjligheterna att ytterligare växla skatter mellan konsumtion och arbetsinkomster och som främst tar sikte på fördelningspolitiska effekter bör tillsättas. Moms på burkar och plastflaskor bör också höjas.

*Centerpartiet***Skatt på arbetsinkomster**

Centerpartiet vill se en bred inkomstkattesänkning riktad mot låg- och medelinkomsttagare och föreslår en förstärkning av jobbskatteavdraget som medför 2 000 kronor i sänkt skatt per person och år.

Centerpartiet anser att det är viktigt att gradvis göra marginalskattekurvan mindre brant. Partiet motsätter sig därför de förändringar som den tidigare

regeringen gjorde i fråga om slopad uppräknning av skiktgränser och utfasning av jobbskatteavdraget.

Centerpartiet anser att RUT-avdraget bör byggas ut ytterligare. Fler tjänster bör inkluderas. Det innebär också enligt Centerpartiet mindre svåra gränsdragningar för RUT-tjänsterna. Dessutom bör taket för RUT-avdrag höjas. Det bör också utredas om äldre ska ges större avdrag än övriga.

Skattereduktionen för medlemsavgift till fackförbund ska enligt Centerpartiet slopas.

En anställd eller uppdragstagare som får förmån av ett räntefritt lån eller ett lån där räntan understiger marknadsräntan ska enligt 11 kap. 1 § inkomstskattelagen (IL) beskattas för värdet av förmånen som intäkt av tjänst. Vid beräkning av värdet av ränteförmånen används en jämförelseränta som framgår av 61 kap. 15 och 16 §§ IL.

Referensräntan som gäller för ränteförmån ska enligt Centerpartiet höjas.

Utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska enligt 12 kap. 1 § IL dras av som kostnad. Av 2 § tredje stycket samma kapitel framgår att vissa övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor. Det gäller bl.a. utgifter för skyddsutrustning och skyddskläder. I sin budgetmotion föreslår Centerpartiet att rätten till avdrag för sådana s.k. övriga utgifter ska tas bort.

Centerpartiet anser att förmåner av parkeringsavgift och trängselskatt inte längre ska vara skattefria.

En skattskyldig som på grund av sin tjänst förvärvar värdepapper på förmånliga villkor ska enligt 10 kap. 11 § första stycket IL ta upp förmånen som intäkt det beskattningsår då förvärvet sker. Denna regel kallas värdepappersregeln och gäller t.ex. en köption eller en teckningsoption som utgör ett värdepapper. Av bestämmelsens andra stycke framgår att om det som förvärvas inte är ett värdepapper utan innebär en rätt att i framtiden förvärva ett värdepapper till ett i förväg bestämt pris eller i övrigt på förmånliga villkor ska förmånen tas upp som intäkt det beskattningsår då rätten utnyttjas eller överlåts. I budgetpropositionen för 2018 föreslogs vissa lättnader i beskattningen av personaloptioner som i huvudsak trädde i kraft den 1 januari 2018 (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54). Centerpartiet vill reformera optionsbeskattningen. De lättnader i beskattningen av personaloptioner som genomfördes av den tidigare regeringen är enligt Centerpartiet för begränsade och har praktiska svårigheter.

Centerpartiet föreslår att de delar av stöden till solceller, laddboxar och energilagring som går till hushåll ersätts med ett enkelt grönt avdrag. Stödet blir i praktiken ett förstärkt ROT-avdrag för gröna investeringar. Grönt avdrag skulle göra klimatinvesteringar både billigare och snabbare att få på plats. Även energideklarationer och smarta elmätare bör ingå. I samband med att grönt avdrag införs avskaffas de stöd som nämnts ovan för hushåll, men finns kvar för företag, organisationer och andra juridiska personer.

Svensk krisberedskap och svenskt totalförsvar är beroende av civilsamhället och ett frivilligengagemang bland befolkningen. Vid de flesta

samhällskriser visar det sig ofta att samhällsengagemanget är stort och det finns många som vill hjälpa till. Det finns en kraft i det som måste värnas och fångas upp. De frivilliga försvarsorganisationerna och civilsamhällets engagemang i svensk krisberedskap och totalförsvar är också viktigt för folkförankringen. Centerpartiet vill därför se över stöd och skattevillkor för frivillig räddningspersonal, t.ex. fjällräddning och brandvärn.

Centerpartiet föreslår att den särskilda löneskatten för äldre, som infördes genom budgetpropositionen för 2016, avskaffas helt.

Centerpartiet föreslår att det införs en ny anställningsform, inträdesjobb, som innebär att nyanlända samt ungdomar utan gymnasieexamen ges möjlighet att ta ett arbete till 70 procent av gällande ingångslön samtidigt som inga socialavgifter behöver betalas av arbetsgivaren.

Ett annat förslag från Centerpartiet är att det införs ett s.k. ingångsavgift. Det ska innebära att det inte behöver betalas några arbetsgivaravgifter på lön till en person under de första åren som denne gör entré på svensk arbetsmarknad, upp till ett visst takbelopp.

Centerpartiet anser också att arbetsgivaravgiften ska slopas helt för ersättning till personer under 18 år, ett s.k. sommarjobsavgift.

Arbetsgivaravgiften ska enligt Centerpartiets budgetmotion slopas helt avseende ersättning till en enmansföretagares första anställda, de första åren.

Centerpartiet föreslår att en ny företagsform införs för små företag med begränsad omsättning. Ett s.k. ingångsföretag ska fungera som en enskild firma gör i dag men det ska inte behöva betala vare sig inkomstskatt, egenavgifter eller mervärdesskatt. I stället ska en schablonmässigt beräknad skatt tas ut baserat på omsättningen.

Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter

På många orter runt om i landet finns mängder av affärslokaler som gapar tomma, men som skulle kunna användas till livsmedelsbutiker eller annan kommersiell service. Centerpartiet vill därför att den som startar verksamhet i en tom lokal ska slippa fastighetsskatten.

För att uppnå ökad rörlighet och bättre fungerande flyttkedjor krävs ekonomiska incitament. Alliansen har tidigare föreslagit att taket för uppskov bör tas bort. På längre sikt bör uppskavsreglerna och kapitalvinstbeskattningen reformeras inom ramen för en bredare översyn av skatterna för att köpa, äga och sälja sin bostad. Särskilt viktigt är att de bostäder som innehas av äldre, som vill växla ned i boende, kommer ut på bostadsmarknaden och att ägarna inte avskräcks av höga kapitalvinstskatter. Det kan därför finnas skäl att se på system som minskar flyttskatter, särskilt på långvarigt ägda fastigheter.

Centerpartiet tycker att det är önskvärt med en bred, långsiktig och block-överskridande överenskommelse vad gäller beskattningen för att köpa, äga och sälja sin bostad. Det är naturligt att en sådan översyn bl.a. innefattar kapitalvinstbeskattningen vid försäljning av bostad så att den inte i alltför stor utsträckning minskar rörligheten på bostadsmarknaden. Det är också viktigt att den innefattar ränteavdragen.

På grund av låga elpriser befinner sig många förnybara kraftproducenter i en ansträngd ekonomisk situation. För att stärka arbetet med att skapa ett helt förnybart elsystem vill Centerpartiet avskaffa fastighetsskatten på vindkraft.

Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter

I syfte att förhindra att småföretagare skulle utnyttja regelverket genom att klassa egentliga arbetsinkomster som kapitalinkomster infördes de s.k. 3:12-reglerna. I stället för att gynna företagsamhet har komplexiteten i regelverket snarare bidragit till att småföretagare belastas med ännu mer regelkrångel, kombinerat med svårigheter att sätta företagets kapital i arbete menar motionärerna. Sedan 2006 har regelverket kring 3:12 successivt förenklats, men reglerna anses allmänt höra till de mest tekniskt komplexa beskattningsreglerna i Sverige för fysiska personer. Utformningen av 3:12-reglerna bör bygga på principen att företagsamhet är någonting som bör uppmuntras och reglerna bör därför inte ha en striktare utformning än nödvändigt menar motionärerna.

Centerpartiet vill på kort sikt förenkla regelverket ytterligare. På längre sikt bör klyftan mellan beskattningen av kapital- respektive arbetsinkomster minska, vilket skulle möjliggöra än större regelförenklingar.

Centerpartiet föreslår att en ny företagsform införs för riktigt små företag med begränsad omsättning: ingångsföretag. Ingångsföretag ska fungera som enskild firma gör i dag, men med ordentliga regelförenklingar. Ingångsföretagen ska inte betala vare sig inkomstskatt, egenavgifter eller moms. I stället för vanliga skatter och avgifter betalas en schablonmässigt beräknad skatt, baserad på omsättningen.

Centerpartiet vill se en nationell jämförelse av hur mycket medel som kommunerna fördelar till barn- och ungdomsidrott samt hur fördelningen ser ut för pojkar respektive flickor. Centerpartiet vill att den befintliga skattelagstiftning som i dag gör det dyrare och svårare för företag att sponsra damlag än herrlag ses över.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Centerpartiet vill införa en grön bilbonus, som ger de bästa bilarna en bonus på upp till 100 000 kronor uppdelat på ett fåtal nivåer av CO₂-utsläpp. Den gröna bilbonusen finansieras genom att de som köper bilar med höga utsläpp får betala en extra avgift vid köptillfället.

För att påskynda introduktionen av eldrivna bussar i kollektivtrafiken anser Centerpartiet att busstrafiken bör ha samma skatteförhållanden som tågtrafiken.

Sedan 2011 finns i lagen om skatt på energi en möjlighet till nedsättning av energiskatten för el. Nedsättningen omfattar dock enbart större fartyg vars bruttodräktighet, ett jämförelsetal för fartygs storlek, överstiger 400. Nedsättningen av energiskatten på el bör gälla även för mindre fartyg.

Centerpartiet och Alliansen ökade miljöstyrningen i fordonsskatten genom att höja den del av skatten som beror på fordonets koldioxidutsläpp.

Centerpartiet anser att den utsläppsbaserade delen av skatten bör förstärkas samtidigt som grundbeloppet sänks. På så sätt får miljövänliga bilar lägre fordonsskatt, medan bilar med höga utsläpp får högre skatt. Fordonsskatten tas i dag endast ut i 30 år. Detta innebär en skattebefrielse för bilar som ofta har en dålig miljöprestanda. Centerpartiet föreslår därför att fordonsskatten förlängs, genom att det år från vilket bilar befrias från fordonsskatt tills vidare låses.

För att stimulera en ökad användning av förnybar metangas, s.k. biogas, i stället för fossil sådan anser Centerpartiet att naturgasen som används i transportsektorn bör beskattas enligt samma princip som fossil bensin och diesel, med koldioxidskatt efter innehåll av fossilt kol och med energiskatt efter energiinnehåll.

Dagens flygskatt gör ingen skillnad mellan plan som flyger på mer eller mindre miljövänligt bränsle. Därtill blir skatten högre för bolag med hög kabinfaktor som genomför effektiva flygningar med välfyllda plan och få tomma stolar då skatten tas ut per resenär och inte baseras på utsläpp. Allt detta bidrar till att göra skatten ineffektiv. Centerpartiet föreslår i stället att det ställs krav på obligatorisk inblandning av förnybart flygbränsle för alla flygplan som tankas i Sverige. Eftersom denna typ av bränsle är dyrare än traditionellt flygbränsle blir effekten att flygresor blir något dyrare, men till skillnad från regeringens förslag gynnas bolag med hög kabinfaktor och låg bränsleförbrukning, vilket i sin tur gynnar en grön omställning av flyget.

Centerpartiet anser att nedsättningen av koldioxid- och energiskatt på diesel till fordon som används i gruvindustriell verksamhet bör slopas. Motionärerna anser också att återbetalningen av dieselskatten bör höjas med 50 öre, i syfte att stärka svenska lantbrukares konkurrenskraft.

För att styra mot en ökad återvinning och mer resurseffektivitet vill Centerpartiet att en punktskatt på förbränning av avfall införs. Liknande avgifter finns i flera andra EU-länder.

Kväveoxider bildas vid förbränning och bidrar till försurning och luftföroreningar. För att minska dessa utsläpp infördes 1992 en kväveoxidavgift. Avgiften omfattar energiproduktion för uppvärmning av byggnader, elproduktion och industriella processer. För att öka miljöstyrningen anser Centerpartiet att kväveoxidavgiften bör göras om till en skatt.

För att snabbare nå målet om en giftfri vardag anser Centerpartiet att kemikalieskatten bör breddas till att omfatta fler varor.

För att uppnå målet i EU:s direktiv om förpackningar och förpackningsavfall, och minska användningen av tunna plastpåsar, vill Centerpartiet att en miljöskatt på plastpåsar införs.

För att åstadkomma en mer flexibel elmarknad är det viktigt att det lönar sig att planera sin elanvändning. Mer närproducerad el ökar också flexibiliteten, gör systemet mindre sårbart och kan ge sänkta kostnader, inte minst på landsbygden. För att öka den närproducerade elproduktionen vill Centerpartiet slopa skatten för egenanvändning av solex samt införa

möjligheten till skatteavdrag om du är bosatt i en lägenhet men andelsägare i en mikroproduktionsanläggning.

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

Centerpartiet har kämpat emot höjningen av moms på biobiljetter som hotar många biografer och den tillgängliga kultur de erbjuder. Momsen på biobiljetten måste återställas, men under den tid det tar att göra det måste effekterna av höjningen snabbt bromsas på ett ändamålsenligt sätt.

Övriga skattefrågor

Centerpartiet föreslår att skatte- och tulltilläggen höjs, vilket väntas medföra ökade intäkter om 340 miljoner kronor per år.

Centerpartiet föreslår vidare att lantbruk som bedrivs som aktiebolag ska kunna ompröva sina deklARATIONER sex år tillbaka, vilket redan i dag är möjligt för enskilda näringsidkare, för att på så sätt kunna ändra sina deklARATIONER och frigöra resurser genom att skjuta upp skatten.

Centerpartiet vill även att dagens anståndsregler, som normalt gäller 1–2 månader vid ekonomiska problem som företaget inte har kunnat påverka, ska ändras till ett år för företag inom berörda näringar (jordbruk och skogsbruk).

Kristdemokraterna

Skatt på arbetsinkomster

Kristdemokraterna föreslår att den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt ska höjas, i ett första steg till en nivå motsvarande en månadslön på 40 500 kronor.

Kristdemokraterna föreslår att ett dubbelt jobbskatteavdrag införs för vissa grupper på arbetsmarknaden och för äldre. Det dubbla jobbskatteavdraget ska enligt Kristdemokraternas förslag erbjudas personer under 23 år, personer som tar en akademisk examen före sin 25-årsdag, personer som vistats i Sverige i högst fem år, personer som varit arbetslösa i mer än ett år samt personer som är 64 år eller äldre.

Det dubbla jobbskatteavdraget ska för samtliga ovannämnda grupper vara utformat så att det ges fullt ut avseende arbetsinkomster upp till 18 000 kronor och därefter trappas ned för arbetsinkomster upp till 26 000 kronor. För inkomster över 26 000 kronor ska endast det ordinarie jobbskatteavdraget medges. När det gäller personer som tar en akademisk examen före sin 25-årsdag ska det dubbla jobbskatteavdraget medges under två år efter examen. För personer som varit arbetslösa i mer än ett år ska skattereduktionen medges under en tid som förhåller sig till den tid som personen varit arbetslös. För varje månads arbetslöshet över ett år ska personen medges två månaders dubbelt jobbskatteavdrag. En person som varit arbetslös i 18 månader får alltså dubbelt jobbskatteavdrag under ett år och en person som varit arbetslös i två år får skattereduktionen under två år.

Kristdemokraterna föreslår att jobbskatteavdraget ska återställas för dem som tjänar över 50 000 kronor per månad.

Kristdemokraterna föreslår ett jobbskatteavdrag för föräldrar. För 2019 ska skattereduktion ges med 250 kronor per förälder och månad. I ett andra steg ska skattereduktionen höjas till 500 kronor per förälder och månad år 2021.

Skillnaden mellan beskattning av förvärvsinkomst och pensionsinkomst ska helt tas bort, menar Kristdemokraterna.

Kristdemokraterna vill att takbeloppet för RUT-avdrag tredubblas till 75 000 kronor. Avdraget ska också kunna medges för fler tjänster, t.ex. tillsyn av hem vid resa eller frånvaro, tvätt av kläder utanför hemmet, flytt av bohag inom bostaden, hämtning och lämning av återvinning, bortforsling av trädgårdsavfall och plantering av växter i trädgård.

Skattereduktionen för medlemsavgift till fackförbund ska enligt Kristdemokraterna tas bort.

Kristdemokraterna föreslår mer konkurrenskraftiga skatter på delägarskap för nyckelpersoner i växande företag. Många småföretagare jobbar långa timmar med låg lön i början och har därför sällan möjlighet att erbjuda marknadsmässiga löner till nyckelpersoner. För att underlätta för små företags rekrytering av kompetent arbetskraft vill Kristdemokraterna göra det enklare och mer konkurrenskraftigt att erbjuda anställda incitamentsprogram och delägarskap.

Kristdemokraterna vill se ett höjt förmånsvärde och en ändrad konstruktion för beskattningen av bilförmån. Den ska innebära att beskattningen ökar för bilar över 7,5 prisbasbelopp.

Alliansregeringen införde den 1 januari 2012 en avdragsrätt för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet med social inriktning eller som främjar forskning. Skattereduktion medgavs med 25 procent av gåvobeloppet och uppgick till högst 1 500 kronor per person och år. Ett år efter att avdraget infördes hade det totala givandet till landets 90-kontoorganisationer ökat från 5,2 till 5,8 miljarder kronor, enligt FRII (Frivilligorganisationernas insamlingsråd). Under samma period ökade den genomsnittliga månadsgåvan från 131 kronor per månad till 170 kronor per månad. Siffrorna visade att en tydlig trend var på gång, där fler människor valde att ge pengar till välgörande ändamål.

Kristdemokraterna ser mycket allvarligt på att den rödgröna regeringen tog bort möjligheten att göra skatteavdrag för den som skänker pengar till välgörande ändamål. Trots omfattande protester från hjälporganisationer valde regeringen att slopa detta avdrag från den 1 januari 2016, efter vilket det inte längre var möjligt att få skattereduktion.

Kristdemokraterna anser att gåvoskatteavdraget bör återinföras i enlighet med det förslag som presenterades i budgetpropositionen för 2012.

Den särskilda löneskatten för personer som fyllt 65 år ska enligt Kristdemokraterna avskaffas. Kristdemokraterna vill att de aktuella reglerna återställs till hur de såg ut innan de ändrades genom budgetpropositionen för

2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51) och att riksdagen beslutar att förslaget träder i kraft den 1 januari 2019.

Den 1 januari 2017 infördes ett tillfälligt s.k. växa-stöd för enskilda näringsidkare som anställer en första person. Det tillfälliga växa-stödet innebär att enskilda näringsidkare som inte har haft någon anställd sedan den 1 januari 2016 och som anställer en person efter den 31 mars 2016, bara ska betala ålderspensionsavgiften om 10,21 procent på ersättningen till den anställde under de tolv första månaderna. Övriga arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt behöver alltså inte betalas. Nedsättningen av arbetsgivaravgifterna gäller till den del ersättningen inte överstiger 25 000 kronor per månad. Anställningen ska omfatta minst tre månader och en arbetstid på minst 20 timmar per vecka. Reglerna gäller t.o.m. den 31 december 2021 (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:FiU1, rskr. 2016/17:49).

Genom ett förslag i budgetpropositionen för 2018 utvidgades definitionen av begreppet enmansföretag i detta sammanhang till att även omfatta aktiebolag som inte har någon anställd eller endast en anställd som också är delägare samt till handelsbolag utan anställda och med högst två delägare.

Kristdemokraterna vill ta bort växa-stödet.

Skatt på kapitaläggande – kapital- och egendomsskatter

Kristdemokraterna anser att sparande och investeringar ska främjas. Den dåvarande rödgröna regeringen höjde skatten på sparande på investeringssparkontot (ISK) två gånger under den förra mandatperioden. I en normal räntemiljö är det en väsentlig försämring av sparformen. Att ändra förutsättningarna i sämre riktning underminerar också de långsiktiga spelreglerna i sparformen. Intresset för sparande riskerar att minska när lönsamheten för spararna försämras genom politiska beslut. Kristdemokraterna vill därför sänka skatten till nivån före höjningen.

Kristdemokraterna eftersträvar en blocköverskridande överenskommelse om en långsam nedtrappning, under förutsättning att statens ökade inkomster oavkortat går tillbaka till hushållen samt under förutsättning att reformer samtidigt genomförs så att fler hushåll med stabila inkomster kan etablera sig på den ägda bostadsmarknaden. En långsam nedtrappning av ränteavdraget ökar värdet av sparande och amortering och minskar skulduppbyggnad, vilket över tid minskar riskerna i ekonomin och för hushållen. Kristdemokraterna vill påbörja avtrappningen av ränteavdraget i budgeten tillsammans med en sänkning av taket för fullt ränteavdrag från 100 000 kronor till 75 000 kronor.

Sveriges unga vuxna behöver få incitament att spara mer till sitt första boende. Kristdemokraterna vill utreda en alternativ modell för bosparande, som kan fungera inom systemet för investeringssparkonto. Det ska möjliggöra att insättningar kan ske i företrädesvis fonder. På så sätt kan avkastningen på pengarna på lång sikt överstiga det på sparkontot. Bosparandet ska kunna ske mellan 18 och 34 års ålder och vara avdragsgillt upp till en fjärdedels prisbasbelopp, vilket innebär ca 11 200 kronor per år i sparande. Används sparandet till andra inköp än bostad sker en retroaktiv beskattning.

En bromskloss på bostadsmarknaden är den bristande rörligheten. Genom ökad rörlighet kan ett stort antal bostäder tillgängliggöras på kort sikt. Kristdemokraterna vill att taket för uppskov på kapitalvinstskatten tas bort om man köper ny bostad. Även betalningen av räntan på uppskovet ska kunna skjutas på framtiden vid köp av ny bostad. På så sätt tvingas inte vinsten vid försäljning fram till beskattning om man köper en ny bostad, utan både reavinstskatt och uppskovsränta betalas när personen inte längre gör något uppskov.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Totalt uppgår koldioxidskatten och energiskatten för diesel inom jordbruket till 4,30 kronor per liter. Kristdemokraterna föreslår att den totala dieselskatten inom jordbruket sänks till 2,80 kronor per liter. Ett villkor för att få ta del av sänkningen ska vara att jordbrukaren i fråga till minst 30 procent använder icke-fossilt bränsle.

Krafttag behövs för att minska användningen av konventionella plaster i engångsartiklar och ersätta dem med biologiskt nedbrytbara alternativ. Kristdemokraterna föreslår därför införandet av en ny skatt på plastpåsar i detaljhandeln på 1 krona per påse.

Kristdemokraterna inför en skatt på avfallsförbränning på 100 kronor per ton förbränt avfall, i syfte att styra mot ökad materialåtervinning.

OECD har riktat kritik mot de svenska reglerna som innebär att vissa delar av industrin antingen är undantagna från energi- och koldioxidskatterna eller är berättigade till nedsättningar i dessa skatter. Förra året minskades nedsättningarna i koldioxidskatten för diesel i gruvindustriell verksamhet, och Kristdemokraterna föreslår att dessa nedsättningar i nästa steg helt slopas.

Kristdemokraterna anser att den flygskatt som förra regeringen införde bör avskaffas och finansieras detta i sin budget. I enlighet med detta tillbakavisar Kristdemokraterna också regeringens försök att något kompensera regionala flygplatser för införandet av denna skatt.

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

Kristdemokraterna föreslår att alla moms satser ska höjas med 1 procentenhet. Momshöjningar är en mindre snedvridande skatt, och momshöjningen används för att delvis finansiera skattesänkningar på arbete.

Den tidigare regeringen införde en sänkt moms på naturguidning. Kristdemokraterna anser att det är en nedsättning av momsen som inte bidrar till ökad sysselsättning. Moms på naturguidning bör därför höjas.

Liberalerna

Skatt på arbetsinkomster

Liberalerna föreslår att den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt ska höjas till en nivå motsvarande en månadslön på ungefär 44 400 kronor. Den förhöjda statliga skatten som tas ut på inkomster över den övre skiktgränsen, s.k. värnskatt, ska enligt Liberalerna avskaffas.

För fysiska personer som är bosatta utomlands tas särskild inkomstskatt ut med 25 procent av skattepliktig inkomst. Liberalerna vill sänka den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta.

En skattesänkning på alla låga arbetsinkomster ska enligt Liberalerna införas. I praktiken ska alla arbetstagare få en skattesänkning på i snitt ca 580 kronor per år.

Genom ett förslag i budgetpropositionen för 2016 ändrades reglerna om jobbskatteavdrag så att jobbskatteavdraget trappas av för dem som vid årets ingång inte har fyllt 65 år vid arbetsinkomster som överstiger 13,54 prisbasbelopp per år. Avtrappningstakten för jobbskatteavdraget är 3 procent av den delen av arbetsinkomsten som överstiger 13,54 prisbasbelopp. För dem som vid årets ingång har fyllt 65 år trappas jobbskatteavdraget av för arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor per år med en avtrappningstakt på 3 procent. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2016. Liberalerna vill återställa den avtrappning som trädde i kraft 2016.

Liberalerna vill avskaffa skillnaden i beskattning mellan arbetsinkomst och pensionsinkomst och ställer sig bakom budgetpropositionens förslag på sänkt skatt för personer över 65 år.

Liberalerna föreslår också att åldersgränsen för det förhöjda jobbskatteavdraget för äldre justeras ned två år för att även inkludera personer som vid årets ingång är 63 år.

Det ska bli lättare att spara ihop till sin första bostad. Liberalerna vill därför att ett skattegynnade bospargande införs fr.o.m. 2020. Liberalernas modell innebär att den som sparar på ett bosparkonto ska kunna få skatteavdrag motsvarande 20 procent av ett takbelopp om 20 000 kronor som sparas under året.

Skattereduktionen för medlemsavgift till fackförbund ska enligt Liberalerna tas bort.

Liberalerna vill sänka skatten på personaloptioner. Personaloptioner ska också enligt Liberalernas förslag vara kvalificerade, och därmed skattegynnade, under fler förutsättningar än i dag. Förvärv av andelar genom kvalificerade personaloptioner ska då inte förmånsbeskattas, utan när andelarna säljs ska kapitalvinsten beskattas.

Liberalerna föreslår att RUT-avdraget vidgas till att även omfatta tvätt-, hämt- och trygghetstjänster. Takbeloppet för den sammanlagda skattereduktionen avseende RUT-arbete ska enligt Liberalerna tredubblas.

Liberalerna vill återinföra möjligheten till avdrag för gåvor som ges till ideella aktörer.

Förmånsvärdet för bilar som inte är miljöbilar ska enligt Liberalerna höjas med 20 procent eller som mest 16 000 kronor per år. I och med det kan förmånsvärdet för miljöbilar enligt Liberalerna återställas till den tidigare nivån.

Enligt ett förslag i budgetpropositionen för 2018 slopades skattefriheten för förmån av hälso- och sjukvård i Sverige som inte är offentligt finansierad och

för förmån av vård och läkemedel utomlands. Liberalerna vill återinföra skattefriheten för förmån av privat hälso- och sjukvård.

Skäligen utgifter för resor mellan bostaden och arbetsplatsen (arbetsresor) ska enligt 12 kap. 26 § IL dras av om arbetsplatsen ligger på ett sådant avstånd från den skattskyldiges bostad att han behöver använda något transportmedel. Liberalerna vill att reseavdraget reformeras för att huvudsakligen inriktas mot de mer glest befolkade delarna av landet och föreslår därför en regional anpassning av reseavdraget. Avdraget ska göras mer generöst i kommuner där kollektivtrafiken kan antas vara mindre väl utbyggd och stramas åt i kommuner där det finns större möjligheter att använda kollektivtrafik.

Regler om särskild löneskatt för äldre gällde mellan 1991 och 2007 och återinfördes genom budgetpropositionen för 2016. Den särskilda löneskatten för äldre ska slopas.

Av 31 § socialavgiftslagen (2000:980) följer att vid beräkning av arbetsgivaravgifterna på avgiftspliktig ersättning till en person som arbetar med forskning eller utveckling ska avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget för denna person. Avdraget får inte medföra att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften enligt 26 §. Det sammanlagda avdraget för samtliga personer som arbetar med forskning eller utveckling hos den avgiftsskyldige får inte överstiga 230 000 kronor. Liberalerna anser att takbeloppet för det sammanlagda avdraget ska tas bort.

Liberalerna föreslår att den regionala nedsättningen av arbetsgivaravgifterna slopas.

Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter

Liberalerna vill återställa den tidigare skattenivån för investeringssparkonton. För att ytterligare stimulera ett brett sparande föreslår Liberalerna dessutom att den som sparar i investeringssparkonton inte ska behöva betala någon skatt alls på de första 100 000 kronorna.

Den svenska fastighetsbeskattningen präglas av mycket höga skatter vid försäljning och inköp av bostäder. Det bidrar bl.a. till lägre rörlighet på bostadsmarknaden och en större bostadsbrist än vad som annars vore fallet. Räntan på den uppskjutna kapitalvinstbeskattningen gör uppskov och bostadsbyten mindre gynnsamma och påverkar rörligheten på bostadsmarknaden. Liberalerna föreslår därför att uppskovsbeloppet inte beläggs med ränta. Liberalerna föreslår också att taket på uppskovsbeloppet ska avskaffas.

Sänkt flyttskatt bör kompenseras med en gradvis nedtrappning av ränteavdraget. Under en tioårsperiod bör ränteavdraget sänkas från 30 till 20 procent av räntebeloppet, vilket bidrar till att kyla ned bostadsmarknaden och förhindra överhettning.

I linje med resonemangen i bl.a. SOU 2015:48 föreslår Liberalerna att den statliga fastighetsskatten på obebyggd tomtmark ska höjas för sådan mark som är avsatt för byggnation av hyresfastigheter. Detta ökar drivkrafterna för markägare att snabbare bebygga detaljplanelagd mark avsedd för flerfamiljsfastigheter.

I dagens läge med ett omfattande behov av nya bostäder måste skattesystemet skapa incitament för markägare och byggherrar att bygga bostäder i stället för att använda marken för andra ändamål. Liberalerna föreslår därför en höjning av fastighetsskatten för kommersiella lokaler med 0,5 procent.

Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter

Liberalerna föreslår förändringar av systemet med periodiseringsfonder fr.o.m. med den 1 januari 2020. Förslaget innebär införandet av en gemensam maxgräns för periodiseringar på 30 procent för alla företag. För ett företags fem första verksamhetsår höjs avdraget för periodiseringsfonder till 50 procent.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Liberalerna föreslår en omvänd miljöbilsbonus där bilar som inte skulle vara berättigade för en miljöbilspremie enligt gällande regelverk skulle få en förhöjd fordonsskatt med 2 000 kronor per år under de första fem åren.

Subventioner eller skattelättnader till fossila bränslen måste successivt tas bort. Genom Liberalernas gröna skatteväxling sänker man i stället skatten på jobb och företagande. Liberalerna vill också ta bort skattelättnader till diesel inom gruvindustriell verksamhet.

Liberalerna föreslår att en dubbdäcksavgift enligt norsk modell införs för att minska det utsläpp av partiklar som användningen av dubbdäck medför.

Användningen av handelsgödsel bidrar till övergödning av vattenområden. Även förekomsten av kadmium i handelsgödsel är ett oroande miljöproblem. Det är därför angeläget att användningen av sådan gödsel minskar och att jordbrukets allmänna miljöpåverkan sjunker. För att uppnå detta syfte bör en ny läckageskatt för jordbruket införas.

Den nuvarande flygskatten beskattar alla flygresor lika oavsett utsläppsnivåer eller hur mycket biodrivmedel som finns i tanken. Liberalerna vill i stället öka flygbolagens incitament att minska sina utsläpp genom en avgift på flygets koldioxidutsläpp.

Liberalerna är positiva till EU-kommissionens förslag kring en ny EU-avgift som baseras på den plast som inte återvinns i respektive medlemsland. Det kommer att driva på medlemsstaterna att öka takten i återvinningen och att vid behov införa nationella plastskatter. Liberalerna vill redan nu införa en nationell plastavgift på plastpåsar för att styra konsumtionen mot mer återvinning och förnybara råvaror.

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

Liberalerna föreslår att mervärdesskatten på förevisning av naturområden (naturguidning) återställs till sin tidigare nivå.

Möjligheten till gruppregistrering för mervärdesskatt har gjort det möjligt för företag i den finansiella sektorn att undkomma kostnaden för ingående mervärdesskatt. De legala kraven på den finansiella sektorn utgör inte tillräckliga skäl för att den finansiella sektorn ur skattehänseende ska gynnas.

Inte heller i övrigt finns tillräckliga skäl för att behålla möjligheten till gruppregistrering till mervärdesskatt. Därför bör reglerna om gruppregistrering till mervärdesskatt för företag inom den finansiella sektorn slopas. Även möjligheten till gruppregistrering till mervärdesskatt för företag i inkomstskatterättsliga kommissionärsförhållanden bör slopas.

Liberalerna anser att det är rimligt att drycker med alkoholhalt mellan 2,25 och 3,5 volymprocent beskattas som alkohol och inte som livsmedel. Skattesatsen höjs därmed.

3.6 Ålderspensionssystemets utgifter 2019

Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget omfattar ålderspension i form av inkomstpension, tilläggspension och premiepension samt administrationskostnader. Ålderspensionssystemets utgifter ingår inte i statens budget men i de takbegränsade utgifterna under utgiftstaket.

Propositionen

I propositionen (punkt 8) föreslår regeringen att riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 317 572 miljoner kronor 2019. Det innebär en ökning med ca 10 miljarder kronor jämfört med 2018 och förklaras i huvudsak av den makroekonomiska utvecklingen genom utvecklingen av inkomstindex.

3.7 Preliminära utgiftsramar och inkomstberäkningar 2020 och 2021

Enligt 2 kap. 3 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen lämna förslag till preliminära inkomstberäkningar och utgiftsramar för det andra och tredje tillkommande budgetåret.

Propositionen

Preliminära utgiftsramar 2020 och 2021

I propositionen (punkt 9) föreslår regeringen att riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av utgifter på utgiftsområden för 2020 och 2021 som riktlinje för regeringens budgetarbete. I tabellerna 3.5 och 3.6 redovisas regeringens och motionärernas förslag till preliminära utgiftsramar för 2019 och 2020. Regeringen framhåller att med hänsyn till att propositionen lämnats av en övergångsregering är de förutsättningar som beräkningarna bygger på mycket osäkra.

Även i förslaget till preliminära utgiftsramar för 2020 och 2021 är utgångspunkten de särskilda principer som tillämpats vid utformningen av övergångsregeringens budgetproposition och förslaget har beräknats enligt

samma principer som förslaget till utgiftsramar för 2019. För 2020 och 2021 har regeringen dock inte tillämpat principen om förlängning av anslagsnivån för 2018, när det gäller aviserade reformer för vilka ett slutdatum angetts. För 2020 har reformer som planerats upphöra helt fr.o.m. 2019 eller 2020 tagits bort från beräknade anslagsnivåer. I de fall reformer planerats upphöra fr.o.m. 2021 har beräknat anslag justerats på motsvarande sätt.

För 2020 och 2021 beräknas ramarna för utgiftsområdena sammantaget uppgå till ca 1 024 miljarder kronor respektive ca 1 010 miljarder kronor. Det är en minskning med ca 2,8 respektive ca 13,4 miljarder kronor jämfört med föregående år. Minskningen 2020 beror till största delen på att tidigare aviserade åtgärder nu inte genomförs. Detta väntas bidra till minskade utgifter om 14 miljarder kronor. Den årliga pris- och löneomräkningen av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål samt den makroekonomiska utvecklingen beräknas bidra till ökade utgiftsramar med 4,2 respektive 7,2 miljarder kronor. Följden av beräknade volymförändringar i form av t.ex. färre personer i olika transfereringssystem är minskade utgiftsramar om 5,9 miljarder kronor medan övriga utgiftspåverkande faktorer beräknas öka de preliminära utgiftsramarna 2020 med 11,2 miljarder kronor. Det sistnämnda rör i huvudsak den årliga ökningen av EU-avgiften (utgiftsområde 27).

Minskningen av de preliminära utgiftsramarna 2021 förklaras till största del av att tidigare aviserade åtgärder nu inte genomförs, vilket minskar utgifterna med 9,5 miljarder kronor, medan volymförändringar bidrar till minskade utgiftsramar om 2,7 miljarder kronor. Den makroekonomiska utvecklingen samt den årliga pris- och löneomräkningen bidrar till att öka utgiftsramarna med 6,7 respektive 4,0 miljarder kronor. Övriga utgiftspåverkande faktorer beräknas minska utgiftsramarna med 11,5 miljarder kronor. Det sistnämnda förklaras främst av minskade utgifter för statsskuldräntor (utgiftsområde 26).

Preliminär inkomstberäkning 2020 och 2021

I propositionen (punkt 5) föreslår regeringen att riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2020 och 2021 som riktlinje för regeringens budgetarbete. I tabellerna 3.7 och 3.8 redovisas regeringens förslag till preliminära inkomstberäkningar för 2020 och 2021.

Inkomsterna i statens budget beräknas preliminärt till ca 1 082 miljarder kronor respektive 1 179 miljarder kronor 2020 och 2021.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna lämnar förslag till preliminära utgiftsramar och inkomstberäkningar för det andra och tredje tillkommande budgetåret i partimotion 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkandena 4 och 6, partimotion 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 6, partimotion 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 4 och 6 och partimotion 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 4 och 6.

Liberalerna har inget förslag om utgiftsramar och inkomstberäkning för åren 2020 och 2021 i sin budgetmotion. Partiernas förslag till preliminära utgiftsramar och inkomstberäkning jämfört med regeringens förslag för 2020 och 2021 framgår av tabellerna 3.5–3.8.

Tabell 3.5 Regeringens och motionärernas förslag till preliminära utgiftsramar 2020*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Regeringen	Avvikelse från regeringen				L
	förslag	M	SD	C	KD	
1 Rikets styrelse	14 641	-55	-693	+10	+364	±0
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	17 871	+4	-1 575	-186	-299	±0
3 Skatt, tull och exekution	11 453	+230	+610	+10	+310	±0
4 Rättsväsendet	47 044	+3 989	+7 261	+3 700	+2 770	±0
5 Internationell samverkan	2 013	±0	+20	±0	-45	±0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	57 169	+6 914	+8 715	+6 439	+2 680	±0
7 Internationellt bistånd	45 828	-1 200	-11 172	±0	+9	±0
8 Migration	12 479	-1 909	-2 325	±0	-1 793	±0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	75 158	+2 850	+9 110	+300	+14 120	±0
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	96 058	±0	+4 827	-580	-2 201	±0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 125	±0	+6 900	-300	+2 241	±0
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	99 882	±0	+3 038	+20	+3 103	±0
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	14 335	-513	-8 857	±0	-1 238	±0
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	75 928	-3 562	-11 060	-5 990	-4 144	±0
15 Studiestöd	25 441	-407	-747	-440	-3 207	±0
16 Utbildning och universitetsforskning	79 621	+2 372	+694	±0	+4 209	±0
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	15 976	-180	-451	±0	-908	±0
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	6 989	-3 840	-2 635	-3 400	-4 003	±0
19 Regional tillväxt	3 427	±0	+520	±0	±0	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	11 526	-1 135	-3 333	+700	-2 158	±0
21 Energi	3 066	+125	-275	±0	-220	±0
22 Kommunikationer	59 808	+1 285	+3 285	±0	+1 278	±0
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	19 456	+249	+372	+1 905	-232	±0

Utgiftsområde	Regeringen förslag	Avvikelse från regeringen				L
		M	SD	C	KD	
24 Näringsliv	6 611	+410	-61	±0	-680	±0
25 Allmänna bidrag till kommuner	115 958	+11 425	-15 310	+9 780	+10 224	±0
26 Statsskuldsräntor m.m.	24 155	±0	±0	±0	±0	±0
27 Avgiften till Europeiska unionen	47 859	±0	±0	±0	±0	±0
Summa utgiftsområden	1 023 878	+17 052	-13 142	+11 968	+20 180	0

Källor: Budgetpropositionen för 2019, partimotion 2018/19:2934 (M), partimotion 2018/19:1913 (SD), partimotion 2018/19:2610 (C), partimotion 2018/19:2991 (KD) och partimotion 2018/19:2988 (L)

Tabell 3.6 Regeringens och motionärernas förslag till preliminära utgiftsramar 2021*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				L
		M	SD	C	KD	
1 Rikets styrelse	14 561	-55	-850	+10	+472	±0
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	18 309	+4	-1 460	-245	-354	±0
3 Skatt, tull och exekution	11 552	+365	+670	+10	+510	±0
4 Rättsväsendet	47 514	+5 578	+9 735	+5 100	+3 028	±0
5 Internationell samverkan	1 990	±0	+20	±0	-45	±0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	58 172	+11 530	+12 684	+10 772	+4 124	±0
7 Internationellt bistånd	48 397	-1 200	-12 693	±0	+9	±0
8 Migration	9 865	-297	-4 172	±0	-191	±0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	74 817	+2 450	+9 603	+300	+16 847	±0
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	95 309	±0	+4 896	-580	-2 172	±0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 045	±0	+7 200	-400	+2 241	±0
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	102 198	±0	+3 178	+20	+3 112	±0
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	12 526	-449	-11 311	±0	-1 556	±0
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	76 649	-4 719	-15 937	-5 890	-4 159	±0
15 Studiestöd	26 267	-169	-628	-450	-3 197	±0
16 Utbildning och universitetsforskning	79 657	+3 037	+694	±0	+5 500	±0
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	15 295	-180	+107	±0	-441	±0
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	6 951	-5 475	-3 845	-5 475	-5 583	±0
19 Regional tillväxt	3 468	±0	+520	±0	±0	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	11 019	-345	-3 240	+650	-1 604	±0
21 Energi	2 286	+60	+315	±0	-30	±0
22 Kommunikationer	60 128	+7 965	+3 335	±0	+7 895	±0
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	15 008	-3 139	+452	+565	-369	±0
24 Näringsliv	6 422	+483	-12	±0	-656	±0

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				L
		M	SD	C	KD	
25 Allmänna bidrag till kommuner	115 522	+12 600	-11 132	+10 160	+12 374	±0
26 Statskuldsräntor m.m.	8 655	±0	±0	±0	±0	±0
27 Avgiften till Europeiska unionen	53 878	±0	±0	±0	±0	±0
Summa utgiftsområden	1 010 465	+28 044	-11 869	+14 547	+35 755	0

Källor: Budgetpropositionen för 2019, partimotion 2018/19:2934 (M), partimotion 2018/19:1913 (SD), partimotion 2018/19:2610 (C), partimotion 2018/19:2991 (KD) och partimotion 2018/19:2988 (L).

Tabell 3.7 Regeringens och motionärernas förslag till preliminär inkomstberäkning 2020*Miljarder kronor*

	Regeringens	Avvikelse från regeringen				
	förslag	M	SD	C	KD	L
1100 Direkta skatter på arbete	703,6	-12,6	-16,6	-8,1	-36,5	±0
1111 Statlig inkomstskatt	62,3	-4,0	+0,8	+0,3	-4,3	±0
1115 Kommunal inkomstskatt	780,3	-1,2	+34,4	-0,3	-2,4	±0
1120 Allmän pensionsavgift	133,1	+0,1	+0,4	+0,0	-0,2	±0
1130 Artistskatt	0	±0	±0	±0	±0	±0
1140 Skattereduktioner	-272,1	-7,5	-52,1	-8,2	-29,7	±0
1200 Indirekta skatter på arbete	629,8	-2,0	-20,9	-3,7	+3,0	±0
1210 Arbetsgivaravgifter	612,3	+0,4	-14,6	-1,4	+5,3	±0
1240 Egenavgifter	13,7	±0	-3,8	±0	+0,1	±0
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-42,3	-0,0	-0,2	-0,0	-0,0	±0
1270 Särskild löneskatt	51,5	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4	±0
1280 Nedsättningar	-6,0	±0	±0	±0	±0	±0
1290 Tjänstegruppliv	0,5	±0	±0	±0	±0	±0
1300 Skatt på kapital	288,3	+0,2	+4,1	+0,5	+4,2	±0
1310 Skatt på kapital, hushåll	69,8	+0,0	+3,0	+0,1	+2,2	±0
1320 Skatt på företagsvinster	152,1	+0,1	+1,8	+0,4	-0,3	±0
1330 Kupongskatt	8,8	±0	±0	±0	±0	±0
1340 Avkastningsskatt	12,5	±0	-0,8	±0	±0	±0
1350 Fastighetskatt	32,0	±0	+0,1	±0	+2,3	±0
1360 Stämpelskatt	13,2	±0	±0	±0	±0	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	617,7	-2,6	+10,9	+0,1	+16,6	±0
1410 Mervärdesskatt	478,0	+0,2	+13,3	-0,05	+15,1	±0
1420 Skatt på alkohol och tobak	27,3	±0	+0	±0	+0,9	±0
1430 Skatt på energi	53,8	-1,0	+0,1	+0,4	+0,3	±0

	Regeringens	Avvikelse från regeringen				
	förslag	M	SD	C	KD	L
1440 Koldioxidskatt	23,5	-0,2	+1,6	-0,2	+0,1	±0
1450 Övriga skatter på energi och miljö	4,3	-1,5	-1,9	±0	+0,2	±0
1470 Skatt på vägtrafik	24,1	±0	-2,2	±0	±0	±0
1480 Övriga skatter	6,7	±0	±0	±0	±0	±0
1500 Skatt på import	7,4	±0	±0	±0	±0	±0
1600 Restförda och övriga skatter	19,5	±0	-0,4	+0,3	±0	±0
1700 Avgående poster, skatter till EU	-7,4	±0	±0	±0	±0	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	2 258,8	-17,0	-22,9	-10,8	-12,7	±0
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-1 075,2	+1,1	-34,7	+0,2	+2,5	±0
Statens skatteintäkter (periodiserat)	1 183,7	-15,9	-57,6	-10,6	-10,1	±0
1900 Periodiseringar	-58,6	±0	±0	±0	±0	±0
1000 Statens skatteinkomster	1 125,1	-15,9	-57,6	-10,6	-10,1	±0
Övriga inkomster (kassamässigt)	-43,3	±0	-2,4	-0,1	-0,1	±0
2000 Inkomster av statens verksamhet	36,2	±0	-2,4	-0,1	-0,1	±0
3000 Inkomster av försåld egendom	5,0	±0	±0	±0	±0	±0
4000 Återbetalning av lån	0,7	±0	±0	±0	±0	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	14,7	±0	±0	±0	±0	±0
6000 Bidrag m.m. från EU	12,5	±0	±0	±0	±0	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-112,4	±0	±0	±0	±0	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	±0	±0	±0	±0	±0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	1 081,8	-15,9	-60,1	-10,7	-10,2	±0

Källor: Budgetpropositionen för 2019, partimotion 2018/19:2934 (M), partimotion 2018/19:1913 (SD), partimotion 2018/19:2610 (C), partimotion 2018/19:2991 (KD) och partimotion 2018/19:2988 (L).

Tabell 3.8 Regeringens och motionärernas förslag till preliminär inkomstberäkning 2021*Miljarder kronor*

	Regeringens	Avvikelse från regeringen				L
	förslag	M	SD	C	KD	
1100 Direkta skatter på arbete	727,5	-12,6	-17,0	-8,2	-44,8	±0
1111 Statlig inkomstskatt	62,8	-4,1	+0,9	+0,4	-4,3	±0
1115 Kommunal inkomstskatt	807,6	-1,1	+36,0	-0,1	-2,7	±0
1120 Allmän pensionsavgift	137,8	+0,1	+0,4	+0,0	-0,2	±0
1130 Artistskatt	0	±0	±0	±0	±0	±0
1140 Skattereduktioner	-280,7	-7,5	-54,3	-8,5	-37,7	±0
1200 Indirekta skatter på arbete	651,8	-1,8	-20,4	-3,7	+3,2	±0
1210 Arbetsgivaravgifter	633,7	+0,5	-14,1	-1,4	+5,4	±0
1240 Egenavgifter	14,3	±0	-3,8	±0	+0,1	±0
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-43,8	-0,0	-0,2	-0,0	-0,0	±0
1270 Särskild löneskatt	53,2	-2,3	-2,3	-2,3	-2,3	±0
1280 Nedsättningar	-6,1	±0	±0	±0	±0	±0
1290 Tjänstegruppliv	0,5	±0	±0	±0	±0	±0
1300 Skatt på kapital	298,2	+0,2	+5,7	+0,5	+6,4	±0
1310 Skatt på kapital, hushåll	68,9	+0,04	+4,8	+0,1	+4,4	±0
1320 Skatt på företagsvinster	156,9	+0,1	+1,6	+0,4	-0,3	±0
1330 Kupongskatt	9,1	±0	±0	±0	±0	±0
1340 Avkastningsskatt	16,6	±0	-0,8	±0	±0	±0
1350 Fastighetskatt	33,1	±0	+0,1	±0	+2,3	±0
1360 Stämpelskatt	13,5	±0	±0	±0	±0	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	638,7	-2,7	+10,8	+0,1	+17,2	±0
1410 Mervärdesskatt	495,9	+0,2	+13,4	-0,05	+15,7	±0
1420 Skatt på alkohol och tobak	27,6	±0	+0,0	±0	+0,9	±0
1430 Skatt på energi	55,5	-1,1	+0,3	+0,4	+0,3	±0

	Regeringens	Avvikelse från regeringen				L
	förslag	M	SD	C	KD	
1440 Koldioxidskatt	23,9	-0,2	+1,7	-0,2	+0,1	±0
1450 Övriga skatter på energi och miljö	4,3	-1,6	-1,9	±0	+0,2	±0
1470 Skatt på vägtrafik	24,7	±0	-2,7	±0	±0	±0
1480 Övriga skatter	6,9	±0	±0	±0	±0	±0
1500 Skatt på import	7,6	±0	±0	±0	±0	±0
1600 Restförda och övriga skatter	20,1	±0	-0,4	+0,3	±0	±0
1700 Avgående poster, skatter till EU	-7,6	±0	±0	±0	±0	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	2 336,3	-17,0	-21,3	-10,9	-18,0	±0
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-1 112,9	+1,0	-36,4	+0,1	+2,8	±0
Statens skatteintäkter (periodiserat)	1 223,4	-16,0	-57,7	-10,8	-15,1	±0
1900 Periodiseringar	1,5	±0	±0	±0	±0	±0
1000 Statens skatteinkomster	1 224,9	-16,0	-57,7	-10,8	-15,1	±0
Övriga inkomster (kassamässigt)	-45,6	±0	-2,4	-0,1	-0,1	±0
2000 Inkomster av statens verksamhet	37,2	±0	-2,4	-0,1	-0,1	±0
3000 Inkomster av försåld egendom	5,0	±0	±0	±0	±0	±0
4000 Återbetalning av lån	0,6	±0	±0	±0	±0	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	14,4	±0	±0	±0	±0	±0
6000 Bidrag m.m. från EU	11,4	±0	±0	±0	±0	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-114,2	±0	±0	±0	±0	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	±0	±0	±0	±0	±0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	1 179,3	-16,0	-60,1	-10,9	-15,2	±0

Källor: Budgetpropositionen för 2019, partimotion 2018/19:2934 (M), partimotion 2018/19:1913 (SD), partimotion 2018/19:2610 (C), partimotion 2018/19:2991 (KD) och partimotion 2018/19:2988 (L).

3.8 Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet har yttrat sig över skattefrågorna i budgetpropositionen och i motionerna (2018/19:SkU1y) Yttrandet återfinns i sin helhet som bilaga 8 i betänkandet.

Skatteutskottet anför att det för första gången har att pröva förslag som lagts av en övergångsregering. Skatteutskottet har inget att invända mot budgetpropositionens förslag till förstärkning av det förhöjda grundavdraget för dem som fyllt 65 år eller till förslag om förhöjda socialavgifter för 2019. De alternativa budgetförslag som lämnats i motionerna föranleder inte skatteutskottet att nu göra en annan bedömning.

Mot den bakgrunden tillstyrker skatteutskottet regeringens förslag om förändrade skatter och avgifter och avstyrker samtliga motionsförslag. Utskottet tillstyrker vidare regeringens beräkningar av statsbudgetens inkomster för 2019 och de preliminära beräkningarna av statens inkomster för 2020 och 2021. I yttrandet finns fem avvikande meningar (M, SD, C, KD, L).

3.9 Kompletterande information

I förslaget till statens budget för 2019 har regeringen räknat med effekterna av propositionen Långsiktig finansiering och stärkt oberoende för public service (prop. 2017/18:261). Riksdagsbeslutet med anledning av propositionen togs den 14 november 2018 (bet. 2018/19:KrU2, rskr. 2018/19:24). Avgiftsintäkterna från public service beräknas uppgå till drygt 9 miljarder kronor 2019. Avgiftsintäkterna redovisas som en skatteintäkt och förs sedan över till ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret som avräkning under övriga inkomster i statens budget (inkomsttyp 7000). Nettoeffekten på budgetens inkomstsida blir därför noll. Kammarkollegiet kommer att ansvara för att betala ut medel från kontot till verksamhet som finansieras med public service-avgift.

3.10 Utskottets ställningstagande

Det är första gången som utskottet behandlar en budgetproposition som lämnats till riksdagen av en övergångsregering. Regeringens förslag till rambeslut har utformats med utgångspunkt i den budget som riksdagen beslutade för 2018. Budgetförslaget innebär i de flesta fall att den statliga verksamheten kan genomföras i samma omfattning som 2018.

Utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget uppgår enligt regeringens förslag till 1 401, 1 475 och 1 496 miljarder kronor 2019–2021. Nivån på utgiftstaket för det tredje tillkommande året är densamma som regeringens bedömning i 2018 års ekonomiska vårproposition.

Som framgår av tabell 3.2 uppgår de utgiftsramar regeringen föreslår 2019 till 1 026,6 miljarder kronor, vilket är ca 26 miljarder kronor högre än ramarna för statens budget 2018. Regeringens förslag till utgiftsramar för de 27 utgiftsområdena på statens budget 2019 framgår av tabell 3.3 i betänkandet.

Riksgäldskontorets nettoutlåning beräknas uppgå till 3,6 miljarder kronor 2019 enligt regeringens förslag. Minskningen av anslagsbehållningar uppgår till –11,3 miljarder kronor 2019 och den kassamässiga korrigeringen till 0 kronor enligt beräkningen i propositionen.

Regeringens förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget för 2019 framgår av tabell 3.4 i betänkandet. Inkomsterna uppgår enligt regeringens förslag till 1 097 miljarder kronor 2019. I regeringens förslag till inkomstberäkningen är inräknat de förslag till ändringar i skatte- och avgiftsregler som regeringen föreslår.

Med regeringens förslag till utgiftsramar och inkomster för 2019 uppgår därmed statens budgetsaldo till drygt 78 miljarder kronor för 2019.

Regeringen föreslår preliminära utgiftsramar och inkomstberäkning för åren 2020 och 2021, vilket framgår av tabellerna 3.5–3.8 i betänkandet. Utskottet noterar att, med hänsyn till att propositionen lämnats av en övergångsregering, de förutsättningar som dessa beräkningar bygger på är mycket osäkra och informationsvärdet är därför också begränsat.

Regeringen beräknar att utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget uppgår till 317,6 miljarder kronor för 2019.

Utskottet ställer sig bakom de förslag till utgiftstak, utgiftsramar och inkomstberäkning som regeringen lämnar i propositionen. I likhet med skatteutskottet har finansutskottet inte heller någon invändning mot de förslag om ändrade skatte- och avgiftsregler som regeringen lägger fram. Finansutskottet tillstyrker således att regeringens lagförslag antas.

De alternativa förslag till utgiftstak, utgiftsramar och inkomstberäkningar som lämnas av motionärerna avstyrks. Detsamma gäller motionärernas alternativa förslag till ändringar i skatte- och avgiftsregler.

4 Bemyndiganden om lån och andra ekonomiska åtaganden

4.1 Bemyndiganden om upplåning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203).

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203) under 2019 ta upp lån (punkt 10). Statens budgetsaldo visar statens lånebehov med omvänt tecken. Prognosen för 2018–2020 visar på ett överskott i statens budget dessa år. Detta betyder att statens lånebehov minskar under 2018–2020, vilket bidrar till en lägre statskskuld.

År 2018–2020 finns huvudsakligen två sinsemellan motverkande faktorer som påverkar ränteutgifterna: stigande marknadsräntor och en minskande statskskuld. Därutöver beräknas ränteutgifterna för 2019 bli förhållandevis höga till följd av kursförluster i samband med byten av obligationer. År 2018 beräknas ränteutgifterna uppgå till 14 miljarder kronor, år 2019 till 25 miljarder kronor, år 2020 till 24 miljarder kronor och år 2021 till 9 miljarder kronor. Den relativt stora minskningen mellan 2020 och 2021 beror främst på att en realobligation som förfaller 2020 ger upphov till en betalning av upplupen inflationskompensation om ca 10,5 miljarder kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att under 2019 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203).

4.2 Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som inklusive tidigare upplåning uppgår till ett belopp av högst 43,5 miljarder kronor.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2019 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 43,5 miljarder kronor (punkt 13). Förslaget innebär att låneramen för 2019 är 3,6 miljarder kronor högre än för 2018. Låneramen har under perioden 2009–2018 i genomsnitt nominellt ökat med 2,8 procent per år.

Myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar uppgick den 31 december 2017 till 30,3 miljarder kronor. Av den begärda låneramen kommer 0,2 miljarder kronor inledningsvis inte att fördelas till myndigheterna, för att regeringen ska kunna hantera oförutsedda händelser.

Myndigheternas nyttjande av låneramen uppgick till 78 procent för 2017, vilket var marginellt lägre jämfört med 2016. Nyttjandegraden vid halvårsskiftet 2018 uppgick till 79 procent.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att nyttjandegraden i stort sett varit oförändrad sedan 2011. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 43,5 miljarder kronor 2019.

4.3 Myndigheternas räntekontokrediter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2019 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret upp till ett belopp av högst 14,2 miljarder kronor.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2019 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 14,2 miljarder kronor (punkt 14). Det är 0,4 miljarder högre än den ram på 13,8 miljarder kronor som riksdagen beslutade för 2018. Av den föreslagna kreditramen för 2019 kommer ca 0,1 miljarder kronor inledningsvis inte att fördelas till myndigheterna.

De beslutade krediterna för myndigheternas räntekonton uppgick till sammanlagt 14,0 miljarder kronor för 2017, och det maximala nyttjandet uppgick under 2017 till 605 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om myndigheternas räntekontokrediter i Riksgäldskontoret för 2019.

4.4 Bemyndiganden att överskrida anslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 besluta om att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om vissa villkor är uppfyllda.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta om överskridande av vissa anslag (punkt 15).

Enligt 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen får regeringen efter riksdagens bemyndigande besluta att ett anslag får överskridas om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas. För de flesta anslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten om 10 procent som föreskrivs i 3 kap. 8 § första stycket budgetlagen. Det finns ytterst sällan behov av att överskrida anslag för förvaltningsändamål med mer än 10 procent. Regeringen behöver därför inte inhämta något särskilt bemyndigande som ger den befogenhet att besluta om överskridande av anslag som anvisats för förvaltningsändamål. Vid behov kommer regeringen i stället att föreslå ändringar i budgeten.

När det däremot gäller anslag som anvisats för regelstyrd verksamhet och icke påverkbara EU-relaterade utgifter så kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om ändrade anslag. Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Regeringen bör därför bemyndigas att, om beslut om ändring i budgeten inte hinner inväntas, besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i taget. Regeringens avsikt är liksom tidigare att föreslå ändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena.

Under 2018 har regeringen hittills medgett överskridande för anslaget 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m. inom utgiftsområde 16 Försvar och samhällets krisberedskap, anslaget 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden

inom utgiftsområde 8 Migration, anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel samt anslaget 1:2 Oförutsedda avgifter inom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. Regeringen föreslår i propositionen Höständringsbudget för 2018 att de ovan angivna anslagen tillförs medel som täcker de medgivna överskridandena (prop. 2018/19:19:2, bet. 2018/19:FiU11). Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare under året kommer att redovisas i årsredovisningen för staten för 2018.

Kompletterande information

Enligt Årsredovisningen för staten 2017 (skr. 2017/18:101, bet. 2017/18:FiU30, rskr. 2017/18:436) beslutade regeringen om två medgivna överskridanden för 2017. Dessa var anslaget 1:5 Ersättning inom det statliga personskyddet inom utgiftsområde 10 med 1,5 miljoner kronor, varav 0,8 miljoner kronor utnyttjades, och anslaget 1:19 Finansiering av rättegångskostnader inom utgiftsområde 24 med 17,3 miljoner kronor, där hela det medgivna överskridandet utnyttjades.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till bemyndigande att överskrida anslag som inte avser förvaltningsändamål under 2019 enligt 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:2013).

Reservationer

1. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (M, KD)

av Elisabeth Svantesson (M), Niklas Wykman (M), Jessika Rosswall (M), Jakob Forssmed (KD) och Jan Ericson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår i sin reservation.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna
2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1,
2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 1,
2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och
2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 1 och
avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 1 och motion
2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Ekonomiska läget och inriktning på den ekonomiska politiken

Den ekonomiska politiken syftar till att bygga ett samhälle som tillvaratar varje människas förmåga, där alla får förutsättningar att växa samtidigt som vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Det kräver en ansvarsfull ekonomisk politik som bygger upp motståndskraft mot kriser och reformer som leder till att fler kommer i arbete. Med fler sysselsatta ökar välbståndet i samhället. Dessutom ökar det skatteintäkterna som finansierar välfärden. När fler kommer i arbete ökar resurserna så att vi kan säkerställa kortare köer i vården, mer kunskap i skolan, fler poliser i hela landet och ett Sverige som håller ihop.

Ett av målen för den ekonomiska politiken är att stabilisera konjunktursvängningarna. Att arbetslösheten är hög under en period kan i sig leda till ökad arbetslöshet längre fram. För att kunna driva en aktiv stabiliseringspolitik som mildrar effekterna för de mest utsatta, dämpar uppgången i arbetslöshet och undviker besparingar i lågkonjunktur krävs betydande överskott i högkonjunktur. Lågkonjunkturer och kriser slår alltid hårdast mot dem som redan är mest utsatta och i störst behov av att välfärden fungerar och av en trygg ekonomi.

Ett avgörande skäl till att Sverige klarade den senaste finanskrisen väl var bl.a. alliansregeringens återhållsamhet, med överskott på över 3 procent av BNP 2007. Det medförde att Sverige, till skillnad från många andra jämförbara europeiska länder, gick in i finanskrisen med tillräckliga säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna. Detta innebar i sin tur att Sverige kunde motverka nedgången med aktiva insatser utan att uthålligheten i de offentliga finanserna ifrågasattes. Vi behövde därför inte, till skillnad från exempelvis Storbritannien och länderna i Sydeuropa, bedriva åtstramningspolitik i lågkonjunkturen. En försiktig och återhållsam inriktning på finanspolitiken i högkonjunktur ger ett land större möjligheter att klara den efterföljande lågkonjunkturen.

Även om den svenska statsskulden är låg, har finanskrisen visat att skuldkvoten snabbt kan öka om ett land inte har tillräckliga säkerhetsmarginaler. Medan Sveriges statsskuld fortsätter att ligga på en låg nivå, har skuldnivåerna i jämförbara länder skenat och ligger nu på över 90 procent av BNP. Många i övrigt välskötta länder fick hantera dramatiska öknings: exempelvis Finland och Nederländerna (över 20 procentenheters ökning av statsskulden), Frankrike (över 30 procentenheter), Storbritannien (nära 50 procentenheter) och Irland (drygt 80 procentenheter).

Vi välkomnar därför den överenskommelse som slutits mellan sju partier i riksdagen om ett nytt finanspolitiskt ramverk. Överenskommelsen innebär att Alliansens strama linje, med fortsatt fokus på ansvar för de offentliga finanserna och beredskap för nya kriser, har fått gehör. Principen om överskott i de offentliga finanserna över en konjunkturcykel ligger fast och har kompletterats med ett nytt skuldankare. Överskottet i offentliga finanser ska uppgå till i genomsnitt en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel, och nivån på Maastrichtskulden ska på sikt nå 35 procent av BNP.

Med det nya finanspolitiska ramverket säkerställs dels att sparandet över en konjunkturcykel ska vara positivt, dels att den totala skuldnivån ska vara så låg att tillräckliga marginaler finns för att understödja ekonomin när nästa kris slår till. Att överskottsmålet är formulerat över en konjunkturcykel innebär att det finansiella sparandet bör ligga under en tredjedels procent av BNP när resursutnyttjandet är lågt, och över en tredjedels procent när resursutnyttjandet är högt. Därigenom är överskottsmålet förenligt med en finanspolitik som motverkar konjunktursvängningar. På så sätt kan hållbara offentliga finanser säkras på både kort och lång sikt, samtidigt som finanspolitiken har utrymme att dämpa konjunktursvängningar i ekonomin.

I högkonjunktur finns det möjlighet att bygga upp buffertar och säkerhetsmarginaler för att i första hand ha möjlighet att låta de automatiska stabilisatorerna verka fullt ut och, om krisen blir djupare, vidta aktiva stabiliseringspolitiska åtgärder för att begränsa krisens djup och längd. Det är bl.a. OECD:s rekommendationer i detta läge, för länder som har den möjligheten.

Trots högkonjunkturen har den tidigare regeringen bedrivit en omotiverat expansiv finanspolitik. Strukturellt sparande, dvs. finansiellt sparande justerat

för konjunkturen, har försvagats. Det gör att Sverige har alltför lågt sparande, vilket gör att vi riskerar att gå in i nästa lågkonjunktur med för otillräckligt handlingsutrymme.

Behovet av en konjunkturmässigt väl avvägd finanspolitik förstärks av att penningpolitiken nu är så expansiv. Normalt faller ansvaret för att stabilisera ekonomin med aktiva åtgärder främst på penningpolitiken. Den har dock i dagsläget begränsade möjligheter till ytterligare stimulanser. Om Sverige skulle gå in i en lågkonjunktur innan penningpolitiken hinner normaliseras kommer finanspolitiken att behöva axla ett större stabiliseringspolitiskt ansvar. I en kris behöver sysselsättningen stöttas. Inte minst bör det ske genom mer resurser till kommunerna för att undvika uppsägningar. I linje med budgetramverket ska de offentliga finanserna kunna svänga med konjunkturen utan att förtroendet påverkas och skulden eller underskotten når nivåer som blir problematiska. För att kunna möta en kommande kris måste de offentliga finanserna stärkas i goda tider.

Det är därför problematiskt att finanspolitiken har varit alltför expansiv. Den dåvarande regeringen framhöll också att inriktningen med höjda bidrag, i stället för sänkta skatter på arbete, på kort sikt kan vara mer stimulerande. I stället för att förstärka den långsiktiga tillväxtpotentialen i svensk ekonomi har reformutrymmet använts till ökade utgifter samt kortsiktiga och procykliska stimulanser. Att på toppen av en kraftig högkonjunktur bedriva en politik utformad för att stimulera ekonomin under en lågkonjunktur är inte ansvarsfullt. Finanspolitiska rådet konstaterade i sin senaste rapport att den förda politiken stimulerar högkonjunkturen och minskar utrymmet för framtida konjunkturstabiliserande åtgärder. Rådet skriver vidare:

Vi kan konstatera att regeringens finanspolitik under ett antal år har försvagat det offentliga finansiella sparandet trots att det råder högkonjunktur. Denna politik fortsätter och förstärks i BP18 och Vårändringsbudgeten 2018. Detta är inte i linje med de riktlinjer för finanspolitiken som återfinns i såväl den gamla som den nya ramverksskrivelsen. Dessa riktlinjer har utformats så att det ska vara möjligt att bedriva en aktiv finanspolitik och samtidigt nå överskottsmålet. I den politiska överenskommelse som låg till grund för revideringen av det finanspolitiska ramverket förra året, är det tydligt att överskottsmålet endast kan nås om en aktiv konjunkturstabiliserande finanspolitik i en lågkonjunktur motsvaras av aktiva konsoliderande åtgärder när resursutnyttjandet är högt i en högkonjunktur. Vi menar att regeringen under nuvarande högkonjunktur i allt för stor utsträckning har bortsett ifrån överskottsmålet vid konjunkturanpassningen av finanspolitiken.

Den finanspolitik som förts är dock ett faktum, och det är lite som talar för att svensk ekonomi nu, på väg in i en avmattning, skulle gynnas av en kraftigt åtstramande politik. Ekonomin i stort gynnas generellt inte av tvära kast i finanspolitiken. Återgången till en väl avvägd bana för de offentliga finanserna behöver därför ske gradvis, särskilt när den politiska osäkerheten i dagsläget är större än normalt. Dessutom är det inte uppenbart att ekonomin i detta läge behöver en åtstramande inriktning. Finanspolitiska rådet konstaterar i årets rapport att

det i dag finns få tecken på att löner och priser generellt sett är på väg att stiga för snabbt. Faktorer som fortsatt högt hushållssparande och överskott i bytesbalansen tyder inte heller på att det i dagsläget finns problematiska obalanser i ekonomin. Vi förespråkar därför inte en kraftig åtstramning av finanspolitiken

De ekonomiska utfallen efter Finanspolitiska rådets rapport som publicerades i maj stärker slutsatsen att en kraftig åtstramning vore fel inriktning. Det råder också betydande osäkerhet kring framför allt utvecklingen på bostadsmarknaden och hur hushållen kommer att reagera när räntorna börjar normaliseras under nästa år. En åtstramande inriktning samtidigt som ekonomin försvagas riskerar att bli procyklisk, dvs. att förstärka nedgången ytterligare. Att den förra regeringen fört en procyklisk politik med stimulanser i högkonjunktur betyder således inte att det är rätt med åtstramningar i en möjlig inbromsning av konjunkturen eller nedgång.

Det faktum att Sverige har genomlevt fyra förlorade år när det kommer till reformpolitiken medför att behovet av reformer är stort. Polisen behöver ökade resurser nu för att återställa förtroendet för rättsväsendet. Försvaret behöver stärkas nu till följd av det försämrade säkerhetsläget. Vården, omsorgen och skolan behöver ökade resurser och rätt reformer för att kunna klara sina uppdrag. Behovet av en stärkt arbetslinje där det blir mer lönsamt att gå från bidrag och ersättningar till arbete eller från deltid till heltid växer när konjunkturen vänder ned samtidigt som bristen på kompetens är större än på länge. Den finanspolitiska inriktningen blir därför en avvägning mellan behoven av att nu bygga upp större säkerhetsmarginaler och de omedelbara behov som Sverige står inför.

Sammantaget bedömer vi att återgången till ett starkare sparande som mer ligger i linje med överskottsmålet bör inledas redan 2019, men att åtstramningen bör vara begränsad givet den avmattning som står för dörren. Ett reformutrymme på 17 miljarder kronor bedöms därför vara väl avvägt. Det medför ett finansiellt sparande på 0,9 procent, vilket innebär ett strukturellt sparande på ca 0,5 procent. Då huvuddelen av reformerna är finansierade genom omprioriteringar av det statliga åtagandet möjliggör denna inriktning både en förstärkning av de offentliga finanserna och betydande resurser för att stärka arbetslinjen, tillföra resurser till rättsväsende och försvar och stärka välfärden. Samtidigt blir den finanspolitiska åtstramningen begränsad i ett osäkert konjunkturläge.

Tabell 1 Bana för offentliga finanser

Procent av BNP respektive potentiell BNP

	2017	2018	2019	2020	2021
Finansiellt sparande	1,6	1,0	0,9	1,3	1,7
Strukturellt sparande ¹	0,9	0,4	0,5	1,2	1,7
Förändring strukturellt sparande		-0,5	+0,1	+0,7	+0,5

¹Andel av potentiell BNP.

För 2020 beräknas sparandet bli 1,3 respektive 1,2 procent av BNP, och för 2021 blir sparandet, både finansiellt och strukturellt, 1,7 procent av BNP. Sparandet 2020 och 2021 påverkas av de förstärkningar av försvaret och polisen som respektive myndighet har efterfrågat, att ytterligare resurser till kommunsektorn, vården, omsorgen och skolan tillförs och möjliggör också för staten att genomföra de tillväxtfrämjande investeringar i infrastruktur och forskning som tidigare har aviserats men som nu inte finns med i budgetpropositionen för 2019. Överskotten 2020 och 2021 är så stora att den kommande regeringen har goda möjligheter att genomföra sina prioriterade reformer och samtidigt förbättra måluppfyllandet för överskottsmålet.

Utgiftstaket utgör en övre gräns för statsbudgetens utgiftsnivå. Genom utgiftstaket ges riksdag och regering förbättrade möjligheter till kontroll och styrning av utgifterna. Enligt de riktlinjer som finns bör en buffert för oförutsedda händelser lämnas obudgeterad under utgiftstaket för nästkommande budgetår. Hur stort budgetutrymmet för reformer på utgiftssidan slutligen blir beror bl.a. på hur stor del av budgeteringsmarginalen som under de kommande åren tas i anspråk av oförutsedda utgiftsökningar, t.ex. till följd av volymökningar i de rättighetsbaserade transfereringssystemen eller den makroekonomiska utvecklingen. Utgiftstaken innebär att de takbegränsade utgifterna faller som andel av BNP.

Tabell 2 Förslag till utgiftstak

Miljarder kronor

	2019	2020	2021
Utgiftstak	1 351	1 388	1 430
Takbegränsade utgifter	1 311	1 342	1 366
Budgeteringsmarginal	40	46	64
<i>Budgeteringsmarginal i procent av takbegränsade utgifter</i>	3,05	3,43	4,69
<i>Utgiftstak för staten i procent av BNP</i>	27,0 %	26,8 %	26,6 %

Prioriterade reformer

Resurser och reformer för förbättrad välfärd

Sverige ska ha en välfärd att lita på – oavsett var i livet man befinner sig eller var i landet man bor. Kommunernas kostnader ökar när befolkningen växer. Sjukvård, äldreomsorg, skolor och förskolor behöver fler medarbetare. Samtidigt som kommunerna under kommande år behöver ökade resurser för att klara välfärdsåtagandet behöver kommunerna också ges förutsättningar och genomföra åtgärder för att förbättra integrationen och bryta den passivitet som kan följa av en lång period utan fäste på arbetsmarknaden. Då kan också bidragskostnaderna minska. Det bör successivt tillföras ökade resurser till kommuner och landsting/regioner under mandatperioden. För 2019 tas första steget, och de generella resurserna till kommunerna ökar med 3,5 miljarder kronor – utöver de specifika bidrag som utökas inom vård och omsorg.

Jobb och tillväxt

Sverige ska ha full sysselsättning, vilket innebär att alla som kan och vill arbeta också ska ha ett arbete att gå till. Det är viktigt för den enskildes ekonomi och för samhällsekonomin, men det ligger också ett värde i att alla får möjlighet att tillhöra en arbetsgemenskap. Problemen som står i vägen för att vi ska nå dit skiljer sig över tid. Under åren 2006 till 2014 var alliansregeringens viktigaste uppgift att bryta det breda utanförskap som drabbade människor som förtidspensionerades och sjukskrevs bort från arbetsmarknaden och lämnades därhän. För att bryta den negativa utvecklingen krävdes genomgripande strukturreformer som ökade arbetsutbudet, förstärkte möjligheterna till återgång i arbete och gjorde det mer lönsamt att arbeta. Som ett resultat av Alliansens reformer minskade utanförskapet med en fjärdedel. I dag har utmaningen skiftat, och nu är det främst utomeuropeiskt födda och personer med lägre utbildning som hamnar utanför. Under de kommande åren är det därför centralt att politiken tar ytterligare steg och genomför nödvändiga reformer så att alla som kan arbeta har ett jobb att gå till. Detta blir särskilt viktigt när konjunkturen vänder nedåt.

Trots att den globala högkonjunkturen har stärkt svensk ekonomi är tillväxten endast något högre än befolkningsökningen. Därmed undergrävs det långsiktiga utrymmet för höjda löner och högre pensioner. Låg tillväxt försvårar också satsningar på välfärden och innebär att viktiga reformer inte kan genomföras. När konkurrensen mellan resurserna skärps finns det risk för större utanförskap och lägre tillit i samhället.

En viktig del i att öka tillväxten är att fler jobbar. Det innebär också att fler behöver ta det första steget in på arbetsmarknaden och många i ett tidigare skede än vad som är fallet i dag. Det är också viktigt att det lönar sig bättre för dem som redan jobbar att arbeta mer. Det kan handla om att jobba extra, men det kan också handla om att förlänga arbetslivet. Vi har inte råd att säga nej till den resurs som de erfarna medarbetarnas kompetens utgör, i stället bör de som orkar och vill också förmås att arbeta längre upp i åldrarna. Många både vill och kan jobba längre upp i åren. Därför måste arbetsmarknaden uppmuntra och underlätta det. Ett längre arbetsliv ställer krav på möjligheter att kunna karriärväxla och ställa om, särskilt med tanke på automatisering och digitalisering. Karriärbyten och studier längre upp i åldrarna bör underlättas.

Vägen mot full sysselsättning och ett stigande välbefinnande går via ett dynamiskt näringsliv där entreprenörer och företagare vill och vågar satsa. För att långsiktigt kunna möta såväl utanförskap som integrationsproblem behövs fler jobb i växande företag och goda villkor för långsiktiga och aktiva ägare. Det är därför viktigt att sänka trösklarna för företagande och göra det enklare att starta, driva, utveckla och äga företag i Sverige. För att ekonomin ska kunna hantera de påfrestningar den utsätts för i form av t.ex. konjunkturella störningar, demografiska förändringar och strukturomvandlingar bör både arbetskraften och företagen ha en god anpassningsförmåga. Ett gynnsamt företagsklimat där nya företag kan starta, och etablerade företag växa, är därför centralt för både sysselsättningen och reallöneutvecklingen.

Prioriterade reformer

Utökat jobbskatteavdrag

Drivkrafterna att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att stå utanför arbetsmarknaden. För den som på grund av sjukdom eller andra skäl inte kan arbeta ska det finnas ett gott trygghetssystem. Men för den som kan arbeta ska det vara lönsamt att ta ett jobb, bidra till det gemensamma och bli en del av en arbetsgemenskap. Vi vill se starka drivkrafter att arbeta, med lägre skatt på arbetsinkomster och med bidrag och ersättningar som främjar arbetslinjen och stöd för att kunna återgå i arbete.

Som ett första steg i att göra det mer lönsamt att arbeta föreslås en förstärkning av jobbskatteavdraget på 10 miljarder kronor 2019 med ett särskilt fokus på låga inkomster. Förslaget innebär sänkt skatt för alla som jobbar, men särskilt för dem som tar steget in på arbetsmarknaden från utanförskap. Med inriktningen mot låga inkomster kan effekten förväntas bli större framför allt för de utlandsfödda som står långt från arbetsmarknaden. Därmed bidrar skattesänkningen också till att jämna ut skillnaden i sysselsättningsgrad mellan personer födda i och utanför Sverige.

Höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt

En viktig del i att öka tillväxten är att fler finner det mödan värt att jobba mer och att fler ska vilja utbilda sig för att kunna ta högkvalificerade jobb. Det är avgörande för fortsatt tillväxt och för ett konkurrenskraftigt näringsliv. Utan flit, utbildning och entreprenörskap skapas inga högkvalificerade jobb. I förlängningen krävs det också att fler människor arbetar. Fler arbetade timmar är viktigt för att finansiera välfärden. Det handlar inte minst om att skapa goda villkor för att fler ska stanna kvar längre på arbetsmarknaden i slutet av sitt yrkesliv, att skynda på inträdet på arbetsmarknaden för unga och nyanlända och att minska marginaleffekterna av att ta ett extra arbetspass eller vidareutbilda sig till ett bristyrke. Det handlar också om att fler kvinnor får möjlighet att arbeta heltid och att fler kan jobba extra när så behövs. Det gäller framför allt i ett läge med stor arbetskraftsbrist och där det i offentlig sektor är svårt att få tag på tillräckligt många lärare, sjuksköterskor och socialsekreterare. Höga marginalskatter minskar drivkrafterna att utbilda sig och att arbeta mer. Sverige har efter den förra regeringens skattehöjningar återigen världens högsta marginalskatter. Cirka 1,4 miljoner löntagare betalar nu statlig inkomstskatt, bl.a. fyra av tio barnmorskor och poliser berörs av minskad uppräkningsgräns för statlig inkomstskatt. Vi anser att breda yrkesgrupper som lärare och sjuksköterskor inte ska behöva betala mer än hälften av en inkomstökning i skatt. Det första steget tas genom att brytpunkten för statlig skatt höjs med motsvarande 1 400 kronor i månaden. För 2019 skulle det innebära att brytpunkten för statlig inkomstskatt blir 42 000 kronor per månad i stället för 40 600 kronor. Förändringen sänker skatten för alla som tjänar över 40 600. För dem som har en månadslön på 43 000

kronor per månad eller högre innebär förslaget en skattesänkning på 3 384 kronor, 282 kronor per månad.

Avskaffa den särskilda löneskatten för äldre

Sverige har inte råd att säga nej till den resurs som de äldres kompetens utgör, utan politiken måste tvärtom se till att de som orkar och vill får möjlighet att arbeta längre upp i åldrarna. Vi lever i genomsnitt 20 år efter pensioneringen, vilket är en fantastisk utveckling. Men det kräver också en förändring i synen på ålder. Det är viktigt att politiken visar förståelse och respekt för att äldre inte är en homogen grupp människor med samma behov och önskemål. Det behöver skapas fler vägar för att underlätta för människor att leva det aktiva liv de vill leva. Många vill stanna kvar ett eller flera år längre på arbetsmarknaden och då ska politiken underlätta för det genom att ge arbetsgivare större möjligheter att via lägre skatter skapa förutsättningar för att ge goda villkor för den som stannar kvar på arbetsmarknaden lite längre i slutet av yrkeslivet. Den särskilda löneskatten för äldre bör därför avskaffas fr.o.m. den 1 juli 2019.

Underlätta för entreprenörers generationsskiftet

Den långsiktiga välståndsökningen kommer inte främst från ökade resurser utan genom att dessa resurser används på ett smartare och mer effektivt sätt. Det handlar om hur förutsättningarna för företagande och entreprenörskap ser ut, t.ex. hur nya idéer och ny teknik genereras och tas om hand, hur förutsättningarna för att starta och driva företag ser ut och möjligheten att premiera framgångsrika idéer. Vi vill därför främja ett generellt gott klimat för investeringar, företagande och entreprenörskap. Det är viktigt att tillhandahålla goda förutsättningar för ägarskiftet i befintliga fåmansföretag för att möjliggöra att upparbetade värden i företag med tillväxtpotential tillvaratas. Det är samtidigt angeläget att förhindra kringgåenden av de s.k. 3:12-reglerna. Det är dock orimligt att det är skattemässigt missgynnat att överlåta sitt företag till närstående jämfört med någon annan. Alternativet blir då i många fall att entreprenören lägger ner företaget i stället. I ett läge med många äldre företagare är det en skadlig ordning som behöver ändras. Därför tillsatte alliansregeringen 2014 en utredning för att komma till rätta med detta. Utredningen presenterade sina förslag i november 2016, men den förra regeringen valde att inte lägga fram förslagen. Ett reformerat regelverk i linje med utredningens förslag bör träda i kraft den 1 juli 2019.

Bättre matchning genom att lägga ned Arbetsförmedlingen

Svensk arbetsmarknad präglas av stora matchningsproblem. Samtidigt som många har svårt att få jobb larmar företag om rekryteringsproblem. Detta hämmar både ekonomisk utveckling och jobbskapande, samtidigt som utanförskap permanentas för personer som aldrig får chansen att visa vad de går för på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har i dag till uppgift att identifiera den arbetssökandes profil och att matcha den mot arbetsmarknadens behov, och att identifiera vilka insatser som krävs för att

någon ska bli anställningsbar. Men i dag sker matchningen i hög grad på andra sätt, inte sällan genom fristående aktörer. Uthyrningsföretag spelar en växande roll, också som förmedlare av arbetskraft. Enligt SCB förmedlades bara 15 procent av alla jobb förra året genom Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen bör läggas ned i dess nuvarande form, till förmån för en mindre och vassare myndighet som fokuserar på att rusta långtidsarbetslösa för jobb. Det innebär också att vi bl.a. vill låta andra, mer effektiva, aktörer spela en större roll när det gäller matchningen. Statens insatser bör fokusera på dem som har svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden. De arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med god chans att på egen hand få ett jobb kan därmed kraftigt reduceras, så att arbetsmarknadspolitiken kan vässas och riktas mot dem som har störst behov. Personer med funktionsnedsättning ska särskilt värnas i omläggningen av arbetsmarknadspolitiken.

Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår även att de tidigare aviserade anslagsökningarna – vilka ej återfinns i budgetpropositionen för 2019 med anledning av de principer som gällt för utformningen av propositionen – som tidigare avsatts för infrastrukturpropositionen, forsknings- och innovationspropositionen och medel för utbyggnad av utbildningsplatser inom yrkeshögskola, regionala yrkesutbildningar samt på universitet och högskolor genomförs.

Lag och ordning

Att lag och ordning upprätthålls är centralt för att samhället ska fungera. Brottlighet drabbar både människors faktiska och upplevda frihet och samhällsekonomin. Centralt för att minska brottsligheten är att det finns tillräckligt många poliser som förmår att beivra brott och göra tillräckligt noggranna brottsutredningar så att brott kan klaras upp och sedan beivras. På grund av den tidigare regeringens alltför sena och otillräckliga satsningar på och styrning av Polismyndigheten är upptäcktsrisken för den som begår brott alldeles för låg i dag. Samtidigt behövs förstärkningar av hela rättsväsendet och resten av rättskedjan, men också ökade förebyggande insatser.

Aktuella trygghetsmätningar visar att otryggheten i Sverige ligger kvar på en högre nivå än för några år sedan. Även utsattheten för brott mot enskild person ökar. Såväl personrån som sexualbrott har ökat kraftigt de senaste åren. Polisens utredningsresultat sjunker i viktiga brottskategorier.

En ny och grövre typ av brottslighet utmanar samtidigt svensk polis. Antalet särskilt utsatta områden där lag och ordning får träda tillbaka har blivit fler. Kriminella gäng flyttar fram sina positioner. Narkotikaförsäljningen sker på många platser på öppen gata. Skjutningar har blivit vanligare, och handgranater används i både uppgörelser mellan kriminella och i attacker riktade direkt mot polisen. Gängens våldskapital bidrar till att skrämna vittnen, och våldet drabbar även helt oskyldiga offer. Det grova våldet befinner sig på historiskt höga nivåer.

Antalet poliser har under den förra mandatperioden blivit färre och är i dag det lägsta sedan 2009. Samtidigt ökar befolkningen. Det har lett till att polistätheten är den lägsta på tio år. Många poliser lämnar i dag yrket samtidigt som utbildningsplatser vid polisutbildningen står tomma. Den rödgröna regeringen har inte förmått att attrahera tillräckligt många poliser till yrket.

Läget inom polisen innebär stora utmaningar för hela samhället. När utredningar drar ut på tiden och anmälningar läggs på hög skadas tilltron till rättsväsendet. Öppenhet byts mot slutenhet när människor inte längre vågar röra sig fritt i samhället eller vara ute efter mörkrets inbrott.

Prioriterade reformer

10 000 fler polisanställda 2024

Sverige har i dag det lägsta antalet poliser sedan 2009. Samtidigt ökar befolkningen, och polistätheten är därmed den lägsta på tio år. Polisen behöver bli mer effektiv och koncentrerad kring kärnuppgifterna att ingripa mot, utreda och klara upp brott. Ytterst är målet att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Det behövs fler poliser, och Polismyndigheten behöver tillskjutas betydande resurser för att det ska bli möjligt. Polisen behöver bli mer synlig och närvarande i hela landet. Samtidigt behöver Polisens förmåga att utreda och klara upp brott förbättras avsevärt. Upptäcktsrisken måste öka och utsattheten för brott minska. Den upplevda tryggheten ska öka väsentligt i hela landet. Antalet polisanställda bör därför öka med minst 10 000 till 2024. Moderaterna och Kristdemokraterna återställer även det resurstillskott till polisen som aviserades i budgetpropositionen för 2018 men som inte finns med i budgetpropositionen givet de principer som gällde för utformningen av budgetpropositionen för 2019.

Höjda polislöner

För att behålla erfarna poliser och attrahera fler nya poliser till yrket behöver polislönerna höjas. Genom att skjuta till särskilda medel möjliggörs en höjning av polisernas löner med i genomsnitt 3 000 kronor i månaden under budgetperioden. Den exakta fördelningen av de tillförda medlen beslutas av Polismyndigheten i samråd med berörda arbetstagarorganisationer. En utredning för att se över hur polisutbildningen kan bli mer attraktiv bör initieras.

Mer resurser till rättsvårdande myndigheter

Satsningarna på en mer närvarande polis och förslag på straffskärpningar ökar kraven på de brottsbekämpande myndigheterna. Utvecklingen mot en allt råare gängbrottslighet med fler skjutningar och en nyrekrytering till gängen bland yngre åldrar ställer också nya krav på rättsväsendet. Därför behöver även Åklagarmyndigheten, Sveriges Domstolar, Kriminalvården och Tullverket mer resurser. Också förebyggande insatser där föräldrar, socialtjänst, skola och rättsvårdande myndigheter samverkar behöver uppvärderas och stärkas.

Sjukvård

Svenskarnas förtroende för sjukvården har sjunkit de senaste åren. Enligt en studie av Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (Vårdanalys) är förtroendet också lägre för vården i Sverige än i flera jämförbara länder. Även tillgängligheten upplevs som låg. Samtidigt håller svensk hälso- och sjukvård en mycket hög klass i ett globalt perspektiv, ofta rankad i världsklass. Den medicintekniska utvecklingen går snabbt framåt, och nya landvinningar inom medicinen blir till vanliga behandlingar inom sjukvården och därigenom till gagn för allt fler.

Sjukvårdspolitiken behöver främja en vård med hög kvalitet som finansieras av oss alla tillsammans och samtidigt ser till att den som har störst vårdbehov ges företräde. Alla ska kunna lita på att hälso- och sjukvården fungerar när den behövs.

Den tidigare regeringen valde tyvärr att stoppa flera av alliansregeringens viktiga förändringar inom vård och omsorg. Särskilt allvarligt har läget blivit vad gäller antalet som får vänta på vård. Vårdköerna har vuxit, och i dag har 93 000 personer väntat längre än tre månader på ett förstabesök hos specialistvården eller en operation/åtgärd. Denna utveckling behöver brytas. Samtidigt behöver steg tas för att utöka primärvården och göra vårdyrkena mer attraktiva.

Prioriterade reformer

En ny uppdaterad kömiljard

Att korta vårdköerna har högsta prioritet. I ett första steg behöver en ny och uppdaterad kömiljard införas. Denna nya kömiljard kommer att dra lärdomar från alliansregeringens tidigare satsning och utvecklas för att bli ännu mer träffsäker och effektiv. Till exempel ska den nya kömiljarden omfatta diagnostik, återbesök och rehabilitering för att bättre möta behoven hos kroniskt och långvarigt sjuka. Den grundläggande principen är dock densamma: landsting och regioner ska få tydliga morötter för att korta köerna. Detta är väl beprövad politik som har kortat vårdköerna förut och kan göra det igen. 2 miljarder kronor avsätts år 2019, inklusive redan budgeterade medel för att stärka barn- och ungdomspsykiatri (BUP), för att minska vårdköerna. Från 2020 utökas reformen till 3 miljarder kronor.

Stärkt primärvård

En nationell primärvårdsreform behöver genomföras. Den nära vården med primärvården som bas ska byggas ut. Syftet med att stärka primärvården är att den samlade nära vården ska vara så bra och tillgänglig att den blir det naturliga förstahandsvalet för de allra flesta patienter. I dag är den samlade hälso- och sjukvården i Sverige alldeles för sjukhustung. Den stora möjligheten att skapa mer välfungerande vård handlar till del om det samlade omhändertagandet av de mest sjuka äldre som ofta är multisjuka kroniker. Där är en fast vårdkontakt en av de viktigaste pusselbitarna. I dag är det många

äldre som upplever att de faller mellan stolar och att varken sjukhusvården, primärvården, kommunala hemsjukvården eller äldreomsorgen tar ett helhetsansvar för att den som är sjuk ska få rätt samlad vård och omsorg.

Ett av de största problemen i arbetet med att bygga ut primärvården är bristen på specialister i allmänmedicin. Det måste bli mer attraktivt för vårdpersonal, inte minst läkare, att arbeta i den nära vården. Vi vill genomföra en nationell primärvårdsreform där alla patienter ska ha möjlighet att välja fastläkare och att samordning ska ske av ett vårdteam. I ett första steg vill vi att utredningen Samordnad utveckling för god och nära vård ges ett tilläggsdirektiv att ta fram lämpliga steg för genomförande av ovanstående. För att hantera problemet att många primärvårdsläkare har allt för många patienter bör en ny modell utarbetas som leder till att varje läkare får ansvar för ett rimligt antal patienter. Samtidigt ska ett nytt och förtydligat primärvårdsuppdrag tas fram. Målet är en ny överenskommelse med SKL om tillgänglighet i primärvård, med tydligt fastställda, mätbara kriterier för landstingens arbete.

Moderaterna och Kristdemokraterna ökar de generella anslagen till landstingen med 1,5 miljarder kronor 2019 och 3 miljarder kronor åren därefter. För 2019 går dessa medel till en allmän kvalitetshöjning. Medlen fördelas i enlighet med det planerade tillskottet till landstingen som aviserades i budgetpropositionen för 2019. När ett nationellt utformat uppdrag för primärvården är på plats bör en del av kommande resurstillskott villkoras utifrån hur väl respektive landsting uppfyller de fastställda kriterierna för primärvårdsreformen.

Utveckla Regionala cancercenter (RCC) och cancerstrategin

Allt fler insjuknar i och lever med cancer. Väntetiderna varierar kraftigt beroende på bostadsort. Alliansregeringen bidrog till etablerandet av sex regionala cancercenter (RCC). Socialstyrelsens utvärderingar visar att etableringen har varit framgångsrik, men att det finns fortsatta utmaningar för RCC och för cancervården. Vi vill fortsätta att utveckla arbetet med nivåstrukturer och det samlade strategiska arbetet för att fullfölja cancerstrategin. Vi föreslår därför att arbetet inom RCC fullföljs och avsätts medel för en ny och utökad cancerstrategi. Inom ramen för dessa medel avsätts resurser specifikt för barncancervården fördelat på landets sex särskilda barncancercenter.

Nationell strategi för jämlik sjukvård

Med Cancerstrategin som förebild vill Moderaterna och Kristdemokraterna genomföra en satsning på nationella strategier och standardiserade vårdförlopp (SVF) för ytterligare minst fem folksjukdomar där det är lämpligt. För följande sjukdomsgrupper ska en strategi för SVF tas fram: diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar, psykiska sjukdomar, reumatiska sjukdomar samt astma/kol. Arbetet ska vara resultatinkänt med patienten i centrum och vårdprocesserna ska förbättras och effektiviseras i enlighet med SVF. Staten

måste vara delaktig i utvecklingsarbetet, liksom professionen och patienterna. Moderaterna och Kristdemokraterna avsätter medel som trappas upp under budgetperioden för att säkerställa att de standardiserade vårdförloppen kommer på plats.

Betald vidareutbildning till specialistsjuksköterska

Vårdens medarbetare ska kunna utvecklas inom sin egen profession. Arbetet med att kunna göra karriär inom vården ska förbättras och utvecklas till att omfatta fler yrkesgrupper. Fördelningen av dessa medel ska ses över utifrån hur tidigare resurser avseende liknande satsningar genomförts gällande förbättrade villkor för sjuksköterskor att vidareutbilda sig. Tidigare har en överenskommelse slutits mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting inom ramen för den s.k. professionsmiljarden.

Vi satsar på specialistsjuksköterskor. Specifikt riktade resurser som innebär att sjuksköterskor kan utbilda sig på halvfart och fortsätta att arbeta på halvtid med bibehållen full inkomst. Vi vill tillföra 400 miljoner kronor årligen från 2019 för att förbättra villkoren för sjuksköterskor som vidareutbildar sig till specialistsjuksköterskor. Denna prioritering kan kombineras med lokala satsningar av regioner och landsting. Dessa satsningar gör att fler ska kunna vidareutbilda sig till specialistsjuksköterskor och kan inriktas på bristspecialiteter som finns lokalt och regionalt.

Värna LSS-reformen

LSS-reformen är en viktig frihetsreform som ska värnas. Tyvärr har vi under de senaste åren sett hjärtskärande exempel på hur barn och vuxna med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar, som inte kan andas eller äta själva, plötsligt blir av med de assistansstämman de tidigare haft rätt till, eller nekas assistansersättning trots omfattande behov av stöd.

Socialstyrelsen menar att möjligheten att få personlig assistans har begränsats efter två vägledande domar i Högsta förvaltningsdomstolen. Efter ändrad rättstillämpning på området överensstämmer den inte längre med lagens intention i och med att andning och näringsintag ifrågasatts som grundläggande behov. Socialstyrelsen visar vidare att barn är överrepresenterade i den grupp som påverkats av domarna. Socialstyrelsens analys visar också att närstående får ta ett större ansvar än tidigare för att tillgodose behov av stöd, tillsyn och omvårdnad.

Frågan om andning och sondmatning behöver hanteras skyndsamt för att säkerställa att de personer som är mest utsatta ska få rätt till assistansersättning. Regeringen bör snarast inleda arbetet med att i lagstiftning tydliggöra att behov av hjälp med att andas och sondmatning utgör grundläggande behov. Moderaterna och Kristdemokraterna avsätter resurser i syfte att finansiera en rättssäker tillämpning av LSS till följd av lagförtydligandet. Den exakta kostnadsökningen är samtidigt svår att uppskatta, och Moderaterna och Kristdemokraterna kommer att återkomma i frågan i samband med att lagförtydligandet tas vidare.

Systemet med LSS utgår ifrån att människor som behöver samhällets stöd allra mest ska få det. Det är politikens uppgift att säkerställa att lagar och regelverk lever upp till detta. Vi värnar assistansreformens långsiktiga hållbarhet, såväl rättsligt som ekonomiskt och med hänsyn till de totala samhällsekonomiska kostnaderna. Det bör prövas om staten bör ta en större roll avseende huvudmannaskapet för personlig assistans.

Omsorg och äldres villkor

Moderaterna och Kristdemokraterna värnar ett Sverige som håller ihop. Att de som varit med och byggt Sverige ser att deras ansträngning har lönat sig efter ett långt arbetsliv är en viktig del i att bygga ett samhälle som upplevs rättvist.

Ett välfärdssamhälle kan i hög grad bedömas utifrån kriterier som respekt, tillvaratagande och omsorg om den äldre generationen. Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag. Var och en ska ses som en unik person med eget värde. God vård, ett behovsanpassat boende och självbestämmande över sin vardag är en självklarhet – hela livet.

Många äldre upplever ensamhet och blir isolerade i det egna hemmet. För att bryta ensamheten vill många därför flytta till ett s.k. trygghetsboende. Där finns det möjlighet till social gemenskap, och inte sällan finns det personal under dagtid som kan stödja de boende med enklare sysslor. Boende på trygghetsboende vittnar om minskad psykisk ohälsa, en känsla av gemensamhet och höjd livskvalitet. Dessvärre är det en brist på trygghetsboende i flera kommuner. Dessutom blir boendekostnaden ofta högre i ett trygghetsboende än i det egna hemmet. Många äldre, och framför allt de med svagast ekonomi, är därför hänvisade till fortsatt ensamhet. Även de äldre som upplever att de har behov av särskild vård och omsorg blir i dag ofta nekade till ett s.k. särskilt boende på grund av platsbrist. Sverige ska vara tryggt att åldras i, och välfärden ska finnas där oavsett när i livet man behöver den.

Prioriterade reformer

Sänkt skatt för pensionärer

En starkare ekonomi och fler i arbete skapar förutsättningar för en positiv utveckling av pensionerna. Att sysselsättningen och antalet arbetade timmar utvecklas väl samt att reallöner ökar är något som även gynnar pensionärernas ekonomi, eftersom pensionerna är kopplade till den ekonomiska utvecklingen. Den som går i pension efter ett långt arbetsliv ska kunna vara trygg i att den pension man får behålla efter skatt kommer att vara tillräcklig. Därför bör alla pensionärs ekonomier stärkas. För att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för pensionärer vill vi ytterligare sänka skatten för denna grupp. I budgetpropositionen för 2019 presenteras ett förslag för sänkt skatt för pensionärer. Det är välkommet. Dock innebär det förslaget att endast de med pension över 17 200 kronor per månad får sänkt skatt. Det gör

att endast hälften av Sveriges pensionärer får sänkt skatt med övergångsregeringens förslag och att en klar majoritet av kvinnor över 65 år inte får sänkt skatt. Skattesänkningen bör därför utökas till att omfatta alla pensionärer. Det görs genom att det förhöjda grundavdraget förstärks ytterligare, föreslagen lagtext finns i bilaga 7.

Höjt bostadstillägg för pensionärer

Bostadstillägget för pensionärer (BTP) är en del av grundskyddet, och eftersom det inkomstprövas mot i princip alla inkomster och mot förmögenhet är en förstärkning av BTP en mycket träffsäker reform för att förbättra för de pensionärer som har de minsta ekonomiska marginalerna när bostadskostnaden är betald. Reformen gör också att fler äldre kan ha råd att flytta till ett trygghetsboende med gemenskapsmöjligheter.

Därför vill Moderaterna och Kristdemokraterna att regeringen ska återkomma med nödvändiga lagändringar för ett höjt bostadskostnadstak, ändrad ersättningsgrad och ändrad inkomstberäkning i BTP i enlighet med pensionsgruppens förslag. Förslagen ska träda i kraft den 1 juli 2019.

Äldreboendegaranti

Moderaterna och Kristdemokraterna anser att alla över 85 år som är beviljade hemtjänst bör erbjudas en plats i ett anpassat boende, såsom trygghetsboende eller särskilt boende. Införandet av en boendegaranti ska därför utredas, och kraven och principerna bör tas fram i samarbete med SKL.

Äldreboendemiljard

För att fler äldre ska få tillgång till anpassade boenden snabbare, behövs fler och olika typer av äldreboenden. Stimulansmedel för att det i kommunerna ska byggas äldreboenden måste därför införas och investeringsstödet för byggandet av äldreboenden höjas samtidigt som ambitionen i kommunerna måste höjas. Moderaterna och Kristdemokraterna går därför fram med en rad åtgärder för att utöka byggandet av anpassade bostäder för äldre.

Investeringsstödet för äldreboenden har visat sig vara en viktig faktor för byggandet av trygghetsboenden och särskilda boenden. Detta beror bl.a. på att krav på extra brandskydd, stora badrum och gemensamhetslokal drar upp kostnaderna för byggandet. Moderaterna och Kristdemokraterna utökar investeringsstödet för äldreboenden med öronmärkning av dessa tillkommande medel för trygghetsbostäder.

Utöver detta avsätter Moderaterna och Kristdemokraterna stimulansmedel till kommuner för att underlätta och möjliggöra för trygghetsboenden, bl.a. genom att finansiera anställning av bovårdare till trygghetsboendena.

Moderaterna och Kristdemokraterna vill också införa ett prestationsbaserat bidrag till de kommuner som lever upp till åtagandet om att förse äldre med plats i biståndsbedömda boenden och avsätter medel för detta ändamål. De kommuner som klarar att anvisa platser inom tre månader får en stimulans som beräknas på kommunens andel av de 85-åringar som får plats inom tre månader. De som misslyckas med mer än 15 procent får inte del av stödet.

Personalkontinuitet i hemtjänsten

För många av de äldre som lever ensamma utgör hemtjänstpersonalen en stor del av deras sociala liv. Kontinuitet och tillräckligt med tid för att bygga goda relationer med hemtjänstpersonal ger möjlighet att bygga upp förtroende och tillit, vilket bidrar till trygghet hos de äldre – och ökar kvaliteten i de äldres hemtjänst. Detta kan bidra till att främja en god livskvalitet och livsglädje som förebygger psykisk ohälsa. I dag brister dessvärre personalkontinuiteten inom hemtjänsten i flera kommuner. Moderaterna och Kristdemokraterna avsätter därför medel till metodutveckling, utbildning av schemaläggare inom hemtjänsten och spridning av goda exempel kring hur man uppnår god personalkontinuitet.

Demenssatsning

Vården och omsorgen av demenssjuka är en angelägen fråga, eftersom antalet demenssjuka kommer att fortsätta att öka under de närmaste åren. En välfungerande demensvård är en av grundförutsättningarna för en fungerande äldreomsorg, men även en viktig förutsättning för diagnostik och behandling av psykisk ohälsa hos äldre. Moderaterna och Kristdemokraterna avsätter 50 miljoner kronor till att öka kunskapen om demenssjukdomar hos personalen inom äldreomsorgen och till framtagande och spridning av bättre verktyg för arbetet med exempelvis utredning och diagnostik.

Äldrelyftet

I samverkan med idrottsrörelsen och de nationella pensionärsorganisationerna vill Moderaterna och Kristdemokraterna genomföra initiativet ”Äldrelyftet” som syftar till att ge fler äldre chansen till fysisk aktivitet och träning.

Motverka äldres ensamhet

Moderaterna och Kristdemokraterna avsätter även medel till föreningar och organisationer vars verksamhet syftar till att bryta äldres ofrivilliga ensamhet och isolering.

Skola

Utbildningen i Sverige ska hålla hög kvalitet och vara tillgänglig för alla. Föräldrarna ska veta att när barnen kommer hem från skolan har de lärt sig något nytt i en trygg miljö. Alla elever ska mötas av höga förväntningar och ges det stöd och den stimulans som krävs för att deras ansträngningar ska löna sig. Barns möjligheter ska inte begränsas av varifrån de kommer, var de bor eller vilka de är. Vi ska ge alla – inte minst de barn som fått en tuffare start – en chans att lyckas. Här spelar skolan en viktig roll. En skola med höga ambitioner för alla är också förutsättningen för Sverige som kunskapsnation. Sverige ska ha en jämlik skola som fokuserar på kunskap, prioriterar ordning och reda samt sätter den enskilda elevens resultat och ansträngningar i centrum. Skolan ska präglas av höga förväntningar och tydliga krav. Varje elev ska ges rätt förutsättningar att nå kunskapsmålen. Alla ska kunna känna

sig trygga och vara en del i en gemenskap i klassrummet, på skolgården och i korridorerna. Så är det inte i dag. Det finns skolor i Sverige där färre än hälften av eleverna når gymnasiebehörighet. Dessa elever löper ökad risk att hamna i utanförskap och drabbas av sociala problem senare i livet. Sverige kan inte ha en skola som är bäst för dem som klarar sig ändå. En av de viktigaste reformerna för att motverka ett växande utanförskap är därför att höja kunskapsresultaten i svensk skola. Genom att stärka skolan lägger vi grunden för en hoppfull framtid för fler. Sverige behöver en utbildningskedja som håller ihop.

Prioriterade reformer

Utökad undervisningstid

Den enskilt viktigaste faktorn för att höja kunskapsresultaten i svensk skola är att varje elev får tillräckligt med tid med en skicklig lärare. En svensk elev missar nästan ett helt år i undervisningstid i grundskolan jämfört med elever i andra länder. Internationella studier ger stöd för sambandet mellan utökad undervisningstid och höjda kunskapsresultat. Vår målsättning är därför att fortsätta utöka undervisningstiden i skolan. Som ett första steg ska undervisningstiden i lågstadiet utökas med en timme per dag, vilket skulle innebära att Sverige kommer upp till OECD-genomsnittet vad gäller obligatorisk undervisningstid. Undervisningstiden behöver öka i alla ämnen i lågstadiet men främst bör utökningen ske i svenska och matematik, eftersom det viktigaste målet med lågstadiets läroplan är att eleverna ska lära sig läsa, skriva och räkna.

Tioårig grundskola

För att ytterligare stärka elevernas lärande vill vi införa en tioårig grundskola med skolstart i årskurs 1 vid sex års ålder. Detta innebär att dagens förskoleklass görs om till ny årskurs 1 och att lågstadiet blir fyraårigt. De kunskapskrav som finns för lågstadiet i dag ska finnas kvar, och förändringen innebär att sexåringarna knyts till grundskolans personal, kompetens, läroplan och resurser. Dagens lärare i förskoleklassen har viktiga kunskaper om barnens tidiga lärande som måste tas tillvara i sexåringarnas lärande. Det är därför viktigt att dessa lärare får en möjlighet att komplettera sin kompetens i exempelvis läs- och skrivinlärning och bedömning, vilket många i dag saknar. Medel avsätts under 2019 för att Skolverket ska kunna inleda förberedelserna för att införa en tioårig grundskola, och från 2020 och framåt ökas anslagen för att möjliggöra fortbildning av förskolelärare. Regeringen bör bereda möjligheten att införa en tioårig grundskola enligt ovan och återkomma till riksdagen med lagförslag.

Lovskola

Lovskola är ett sätt att ge elever som behöver det mer undervisningstid. Satsningen på lovskola bör utökas, och det bör införas en skyldighet för

kommunerna att erbjuda lovskola i fyra veckor i årskurs 6 till 9. Lovskolan ska vara obligatorisk för alla elever som i dessa årskurser inte har tillräckliga betyg för att komma in på gymnasiet. Genom extra stödinsatser som läxhjälp och utökad lovskola kan antalet elever som inte blir behöriga till gymnasiet minska. Regeringen bör initiera en utredning i syfte att utöka lovskolan, och medel avsätts för detta ändamål från 2020 och framåt.

Fler karriärlärare

För att göra läraryrket mer attraktivt behövs möjligheter att göra karriär och utvecklas i yrket. Mer bör göras för att fler av Sveriges skickligaste lärare ska söka sig till de skolor som har de största utmaningarna. Karriärläraryrket bör därför byggas ut under de kommande åren, samtidigt som satsningen på fler förstelärare i utanförskapsområden utökas. Fokus under 2019 blir att öka antalet karriärlärare i utanförskapsområden.

Familjer och barn

Vår tids familjepolitiska utmaningar handlar om att skapa tid för både familjeliv och yrkesliv på lika villkor för både män och kvinnor samt att ge familjer förutsättningar för tid tillsammans. Utgångspunkten är att ge alla barn ekonomisk och social trygghet och en god relation till båda sina föräldrar. Dessutom handlar det om att utforma de offentliga systemen på ett sådant sätt att samhället i första hand stöttar och hjälper, inte styr och hindrar. Vi ser vikten av långsiktigt ansvar och föräldrarnas betydelse för barnets trygghet. Många föräldrar upplever en stress att klara både arbetsliv och tid för barnen. Det gäller inte minst när barnen kommer i skolåldern. För att kunna kombinera ett högt arbetsmarknadsdeltagande med familjeliv är det angeläget att det finns utrymme för flexibilitet. Hur det offentliga bättre kan stödja ett hållbart arbetsliv för föräldrar bör utredas.

Mindre barngrupper i förskolan

Barngrupperna i förskolan är i dag på sina håll för stora. Pedagoger som jobbar i förskolan vittnar om en ohållbar situation. Barngruppernas storlek har stor betydelse för barns utveckling, trygghet och lärande. Det är nödvändigt att utvecklingen mot stora barngrupper bryts. Förskolepersonalen ska kunna känna sig trygg med att de har goda förutsättningar för att utföra sitt arbete, och föräldrarna ska känna sig trygga med att kvaliteten hos förskolan är hög, och att barnens bästa är i centrum.

I dag finns ett statsbidrag som kommuner kan ansöka om för att minska barngrupperna i förskolan. Det har visat sig att många fler söker bidraget än vad bidragets nivå medger. Vi vill därför öka statsbidraget för att minska barngrupperna. Det bör samtidigt förtydligas att de som söker och får bidraget ska sträva efter Skolverkets riktmärke om lämplig storlek för barngrupperna.

Stärkt föräldrastöd

Föräldrarna ska vara de viktigaste personerna i ett barns liv. Det finns situationer då föräldrar upplever svårigheter i sitt föräldraskap eller har behov av stöd för att hantera nya situationer. Då ska det offentliga erbjuda stöd och hjälp i föräldrarnas viktiga uppgift. Stöd till föräldrarna är också ett stöd till barnen. Vi vill därför öka tillgången till föräldrautbildning genom att göra det obligatorisk för kommunerna att erbjuda föräldrastödsprogram under barnets uppväxt.

Fritidspeng

Omkring 7 procent av Sveriges barn bor i hushåll som får ekonomiskt bistånd. Statistiken visar även att barn och unga i ekonomiskt utsatta familjer är underrepresenterade i organiserade fritidsverksamheter. Därför är det viktigt att dessa barn får samma förutsättningar att utöva fritidsaktiviteter som andra barn. Moderaterna och Kristdemokraterna vill därför återinföra fritidspengen, så att barns fritidsaktiviteter inte ska behöva konkurrera med övrigt i hushållskassan. Därtill vill vi att den utökas till att också omfatta sommarlovsaktiviteter.

Migration och integration

Moderaterna och Kristdemokraterna anser att Sverige ska bedriva en långsiktigt hållbar migrationspolitik som inom ramen för den reglerade invandringen värnar asylrätten, underlättar rörlighet över gränser och främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring. För att uppfylla ett sådant åtagande krävs genomgripande reformer som skapar hållbara förutsättningar för migration och integration på både kort och lång sikt.

På kort och medellång sikt måste Sverige säkerställa att flyktmottagandet fungerar. På längre sikt måste den ekonomiska politiken ha beredskap för att på bästa sätt tillvarata de möjligheter som en betydande befolkningsökning innebär och minimera de kostnader som det stora mottagandet under de senaste åren kan medföra. Sverige har inte i tillräckligt hög utsträckning fått in utrikes födda och nyanlända på arbetsmarknaden. Att för många nyanlända saknar jobb och i stället blir beroende av bidrag är skadligt för varje enskild människa som riskerar att hamna i långvarigt utanförskap. Med ett växande och utbrett utanförskap ökar också samhällets kostnader. Detta mönster måste brytas.

Det främsta skälet för att se till att människor i utanförskap och bidragsberoende får ett arbete är att ge människor frihet över sitt eget liv. Men att fler nyanlända arbetar är också mycket viktigt för svensk ekonomi som helhet. Den ekonomiska politiken ska genom hög sysselsättning, långsiktig hållbara finanser och stabila makroekonomiska förhållanden skapa välstånd för alla som bor i Sverige. Huruvida invandring som helhet bidrar positivt eller negativt till dessa mål är i hög grad avhängigt om de människor som kommer till Sverige skaffar arbete och kan försörja sig själva. Om tillräckligt många

arbetar skulle invandringen som innebär en föryngring av Sveriges befolkning, kunna bli en viktig del i att klara finansieringen och bemanningen av vård och omsorg för allt fler äldre. Om för få tar steget in på arbetsmarknaden blir utvecklingen den motsatta – då belastas den offentliga ekonomin av ökade bidragsutbetalningar. För den enskilde blir konsekvenserna ännu större, med risk för ett djupt utanförskap och grusade drömmar.

I fråga om migrationen måste det vara slut med de tvära politiska kasten. Den tillfälliga lagen bör, när den löper ut, ersättas av en ny permanent lag som har bred förankring. Till dess att en ny sådan lag finns på plats kommer en tillfällig lag att behöva gälla.

Vad gäller integrationen bör trösklarna in till arbetsmarknaden sänkas. Det måste bli enklare att lära sig jobbet på jobbet samtidigt som anställningskostnaderna för att anställa dem som står längst från arbetsmarknaden måste sänkas. Alliansen har därför föreslagit inträdesjobb, en ny anställningsform för unga under 23 år utan gymnasieexamen och nyanlända de fem första åren, som gör det väsentligt billigare för företag att anställa och enklare för enskilda att få sitt första jobb. Inträdesjobben innebär att en person kan anställas till 70 procent av rådande ingångslön i kollektivavtal under maximalt tre år, där anställningen övergår i en tillsvidareanställning efter två år. Lönenivån blir något lägre då 30 procent anses motsvara tid för att lära sig jobbet på jobbet. Därefter övergår anställningen i en anställning med 100 procent lön. Arbetsgivaravgifterna slopas för inträdesjobben, och de kan kombineras med nystartsjobb.

Prioriterade reformer

Utöka taket och utvidga RUT

RUT-avdraget har varit en viktig språngbräda in på den svenska arbetsmarknaden, inte minst för nyanlända kvinnor som annars är en grupp som har svårt att få ett första jobb. RUT-avdraget bör således utvecklas så att fler jobb med enklare kvalifikationer ska kunna växa fram i Sverige. För att ta tillvara sysselsättningspotentialen i RUT-sektorn bör det nuvarande taket höjas. Ett första steg tas genom att taket höjs till 50 000 kronor den 1 juli 2019. Regeringen bör återkomma med lagstiftning som möjliggör detta.

För att underlätta människors vardag och för att fler enkla jobb ska växa fram bör också RUT-avdraget utvidgas ytterligare genom att fler tjänster som t.ex. tillsyn av hemmet vid resa eller frånvaro, tvätt av kläder, flytt av bohag inom samma bostad, hämtning av trädgårdsavfall samt plantering av växter i trädgården omfattas. En utredning bör tillsättas för att bredda antalet RUT-tjänster. Äldre är bland de flitigaste användarna av RUT-avdraget, men många äldre får också hjälp av anhöriga med sysslor i hemmet. För att möta de äldres utökade behov av hjälp i hemmet bör även ett mer generöst RUT-avdrag för äldre utredas. I samband med att antalet tjänster som omfattas av RUT-avdraget utökas bör nästa steg tas för att höja taket till en nivå på 75 000 kronor per år och person.

Språkförskola

Förskolan har i dag ett uppdrag att stödja barn i deras språkutveckling, både på barnens modersmål och på svenska. Det finns dock forskning som tyder på att förskolor där majoriteten av barnen har ett annat modersmål än svenska inte lyckas med uppdraget. För de barn som aldrig eller mycket sällan möter svenska språket i hemmet behövs en särskild språkförskola för att de ska kunna svenska när de börjar skolan. Språkförskolan ska rymmas inom ordinarie förskoleverksamhet med särskild tid avsatt för svenskundervisning av nyanlända barn. Kommunerna ska ha möjligheter att själva välja exakt hur språkförskolan organiseras men det är viktigt att de nyanlända barnen möter svenskspråkiga barn i verksamheten. Språkförskolan innebär att barnen ska gå 15 timmar i veckan på förskolan och att särskild tid ska läggas på undervisning i svenska. Dessutom föreslår vi att svenska språkets roll stärks i läroplanen och i kompetensutvecklingen för förskollärare, och långsiktigt anser vi att även fler utbildningsplatser är nödvändigt. Regeringen bör initiera en utredning i syfte att införa obligatorisk språkförskola. Stimulansmedel för att möjliggöra utökad språkförskola avsätts från 2019.

Fler förvarsplatser

Att den som nekas uppehållstillstånd återvänder till sitt hemland är viktigt för att upprätthålla en reglerad invandring. Om man inte återvänder frivilligt, måste återvändandet ske genom myndigheternas försorg. Ett stort problem i dag är bristen på förvarsplatser. Denna brist försämrar förutsättningarna för ett väl fungerande återvändandearbete. Vi tillför 100 miljoner kronor till en ökning av antalet förvarsplatser.

Miljö och klimat

Klimatutmaningen är global. Det innebär att vi i Sverige måste möta den på både ett internationellt och ett nationellt plan. Efter fleråriga förhandlingar är det mycket glädjande att världens länder 2015 enades om ett klimatavtal i Paris. Genom avtalet har länderna förbundit sig att hålla den globala ökningen av medeltemperaturen väl under två grader och göra ansträngningar för att den inte ska överstiga en och en halv grad. Huruvida tvågradersmålet går att nå beror ytterst på den politiska viljan och förmågan till samarbete mellan världens länder samt mellan politik och näringsliv. Den breda uppslutningen bakom Parisavtalet signalerar att klimatutmaningen tas på allvar och att världens länder känner gemensamt ansvar för att hejda klimatförändringarna. Men det är nu det stora arbetet börjar: att göra det som krävs för att hejda klimatförändringarna – och det är bråttom. Ett gott internationellt samarbete är avgörande för att nå framsteg. De nationella åtaganden som kommunicerats är långt ifrån tillräckliga för att nå tvågraders-målet och än mindre målet på en och en halv grad.

Det kanske viktigaste verktyget för att minska utsläppen av växthusgaser inom EU är utsläppshandelssystemet (EU ETS). Systemet täcker ca 45 procent

av EU:s utsläpp av växthusgaser. Inom systemet sätts ett utsläppstak, som minskas över tid. Men även om EU nådde netto noll utsläpp i morgon så skulle det inte räcka för att stoppa klimatförändringarna. EU står i dag för ca 9 procent av de globala utsläppen medan Sverige står för ca 1 promille av de globala utsläppen. Nyckeln till ett framgångsrikt klimatarbete ligger i att ställa sig frågan hur vi i Sverige och EU kan göra vårt, samtidigt som vi möjliggör för och driver på övriga världen att göra sitt. Det kanske viktigaste Sverige och EU kan bistå med i kampen mot klimatförändringarna är att visa att det går att sänka utsläppen samtidigt som man har en stark tillväxt.

Det är en självklarhet att Sverige måste vara pådrivande i omställningen till en klimatneutral ekonomi och ett giftfritt samhälle. Lika självklart är det att detta inte står i motsats till tillväxt och jobbskapande utan att miljö och tillväxt kan gå hand i hand. För detta krävs väl utformade och effektiva styrmedel. Förearen ska betala för sin miljöpåverkan samtidigt som förnybar och miljövänlig teknik kan växa fram. På så sätt ger våra åtgärder största möjliga resultat för miljön.

Prioriterade reformer

Ökad miljöforskning och laddstolpar

Vi tror på människans inneboende förmåga att hitta nya vägar för att lösa komplicerade problem. Då krävs forskning och kunskap som kan vägleda oss i arbetet för att hitta nya vägar att värna miljön och stoppa klimatförändringarna. Vi ökar därför anslaget till miljöforskning för att exempelvis stimulera forskning om biobränslen för flyget.

Medel tillförs även för att satsa på ett teknikneutralt stöd till infrastruktur för koldioxidfria transporter längs våra vägar. Det är av stor vikt att stödet inte begränsas till enbart batteridrivna fordon utan även exempelvis infrastruktur för bränslecellsdrivna fordon ska kunna få stöd. Därför måste stödet vara teknikneutralt såtillvida att det ska kunna stötta investeringar i infrastruktur för koldioxidfria transporter som inte kan använda sig av traditionell infrastruktur för bensin och diesel. Att det finns olika möjligheter att ladda elfordon är mycket viktigt för att skapa förtroende för elfordon och för att möjliggöra laddning när fordonet ska röra sig lite längre eller mellan olika platser. Då behövs det en infrastruktur av publik laddning för elfordon.

Klimatbistånd och internationella klimatinvesteringar

Ytterligare 1 miljard kronor ska hänföras till ökat klimatbistånd. Vi vill att biståndet ska få tydligare klimatfokus och föreslår bl.a. att det multilaterala biståndet med syfte att sänka utsläppen globalt bör fördubblas från dagens 1 miljard kronor till 2 miljarder kronor årligen. Ökningen ska genomföras genom en omfördelning av biståndsbudgeten, som fortsatt uppgår till 1 procent av BNI i enlighet med OECD-DAC:s kriterier. Det bilaterala klimatbiståndet bör också öka, och vi vill säkerställa att minst 10 procent av detta ska ha som huvudsyfte att minska växthusgasutsläppen senast 2022.

Medel tillförs utökade klimatinvesteringar utomlands. Klimatkrisen är akut, och vi måste snabbt sänka de globala klimatutsläppen. Flera rapporter pekar på att ett av de mest kostnadseffektiva verktygen inom klimatpolitiken är internationella klimatinvesteringar genom exempelvis Clean Development Mechanism (CDM). Dessa mekanismer har gett goda resultat på flera plan, såsom klimatpåverkan, luftkvalitet och hälsa samt tekniköverföring och teknikutveckling. CDM har varit knutet till Montrealprotokollet och kommer att ersättas av nya mekanismer knutna till Parisavtalet. När dessa finns på plats bör investeringarna övergå till dem.

Åtgärder för havsmiljö

Miljösituationen i våra hav är kritisk, och stora insatser krävs för att rädda de marina ekosystemen. Östersjön, ett av världens mest känsliga hav, utsätts i dag för stora miljöhot. Övergödning från näringsläckage och miljögifter rubbar havets ekosystem, med algblooming och mycket stora områden med döda havsbottnar som följd. Det krävs nu kraftfulla åtgärder för att gradvis kunna vända utvecklingen. Medel tillförs för åtgärder som renar våra hav, sjöar och vattendrag.

Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik

Sveriges utrikespolitik, säkerhetspolitik och försvarspolitik ska säkra vår frihet, vår demokrati och vår territoriella integritet. Politiken ska värna Sveriges intressen, bidra till respekt för den internationella rättsordningen, till europeisk sammanhållning och försvaret av demokratin och till regional säkerhet. Politiken bör också bidra till att främja och försvara universella värden såsom mänskliga fri- och rättigheter, demokrati och rättsstatens principer för att stärka fred, frihet och utveckling, förståelse och försoning. Sverige ska också aktivt bekämpa fattigdom och förtryck. För att bidra till detta når Moderaternas och Kristdemokraternas förslag till biståndsram för 2019 målet om 1 procent av BNI enligt OECD-DAC:s regelverk. Biståndet ska vara effektivt i sina ambitioner att bekämpa fattigdom och främja demokrati och mänskliga rättigheter. En större del bör gå till att minska sådana klimateffekter som drabbar fattiga och utsatta.

Säkerhetssituationen i vårt närområde har försämrats under senare år. Ryssland bedriver såväl hybridkrigföring som konventionell krigföring gentemot länder i vår absoluta närhet. Kina har växande internationella säkerhetspolitiska och ekonomiska ambitioner som påverkar svenska och europeiska intressen och skapar potentiella konflikter. Samtidigt har USA:s intresse för att försvara den världsordning byggd på demokrati och frihet som man en gång var med och skapade minskat. I Mellanöstern visar instabilitet och inbördeskrig inga tecken på att avta, med stora konsekvenser för regionen men också för Europa. Klimatförändringar kan också innebära ett säkerhetshot. Det förändrade säkerhetsläget måste få konsekvenser för svensk försvars-, säkerhets-, utrikes- och handelspolitik. Säkerhet bygger vi

tillsammans med andra. Det sker inom EU, i allt högre utsträckning tillsammans med Nato och multilateralt inom FN, WTO och andra organisationer. Vi bygger också vår säkerhet bilateralt, där Sverige i dag har en rad viktiga bilaterala samarbetsavtal på plats och där samarbetet med Finland är det mest långtgående. Men det grundläggande ansvaret för vår säkerhet är vårt eget. Vår nationella självständighet vilar ytterst på vår förmåga att försvara oss. Nu måste svensk försvarskapacitet stärkas och våra militära förmågor rustas upp. Att ha god beredskap handlar också om förmåga att hantera civila kriser och naturkatastrofer. Att Sverige ska vara ett säkert land för företagande och handel, datalagring och innovation är likaså en del av vår nationella säkerhet. Det högteknologiska samhällets ökade digitalisering innebär en ökad sårbarhet, som medför att vi måste ta höjd för ökad förmåga att stå emot cyberangrepp, cyberstölder och påverkansoperationer. Om Sverige ska vara tryggt i den digitala eran måste cybersäkerhet och informationssäkerhet tas på största allvar.

Prioriterade reformer

Ökade försvarsanslag

Det säkerhetspolitiska läget ökar kravet på att Sverige stärker sin krishanterings- och försvarsförmåga. Försvarsmakten behöver ökade ekonomiska resurser och långsiktiga planeringsförutsättningar för ett starkare försvar. Totalförsvaret behöver byggas upp, inklusive ett effektivt civilt försvar som säkerställer att Sverige fungerar även i händelse av kris och krig. Vår politik kommer att innebära ett historiskt trendbrott där Försvarsmaktens anslag som andel av BNP ökar kraftigt för första gången sedan 1960-talet. Våra förband ska vara fullt utrustade, bemannade, övade och användbara. Många hot är gränsöverskridande, och det finns mycket att vinna på mer samarbete med likasinnade. Sverige har steg för steg lämnat neutralitetspolitiken till förmån för dagens politik med ömsesidiga förpliktelser. Ett fullt medlemskap i Nato är det naturliga nästa steget i Sveriges valda säkerhetspolitiska linje.

För att ge Försvarsmakten långsiktiga planeringsförutsättningar och skapa hållbarhet i försvarspolitik vill vi att Sveriges försvarsanslag på sikt ska uppgå till 2 procent av BNP. Den kortsiktiga försvarspolitik och lappandet och lagandet måste ersättas av förutsägbarhet och stabilitet. Behoven är stora, och redan den 1 mars i år begärde Försvarsmakten mer resurser för att Sveriges försvarsförmåga inte ska sjunka. Om inte Försvarsmakten tillförs resurser varnar myndigheten för att utbildning och övningar kommer att behöva ställas in. Anskaffning av materiel kommer att senareläggas eller ambitionsänkas. Detsamma gäller även planerat underhåll av befintlig materiel. Försvaret är en av statens kärnuppgifter och måste prioriteras oavsett den politiska situationen. Därför föreslås att försvarsanslagen ökas.

Tillväxt i hela landet

Sverige är ett glesbefolkat land med långa avstånd. Sverige är också ett land med stark urbanisering till stora och små städer. För att Sverige ska hålla ihop måste människor och företag ha möjligheter att växa och utvecklas, oavsett om de finns på landsbygden eller i storstäderna. En tredjedel av Sveriges befolkning bor på landsbygden. Landsbygden är en enorm resurs som spelar en nyckelroll i samhällsbygget. Vi behöver se till att landsbygden har goda villkor för att kunna fortsätta bidra till en trygg livsmedelsförsörjning, stå för en hållbar utveckling och skapa nya jobb. I stället för straffskatter på avstånd behöver både landsbygd och städer pålitlig infrastruktur. Kommunikationerna ska fungera, vare sig man är beroende av bilen, arbetspendlar med tåg eller behöver flyga till en annan stad.

Prioriterade reformer

Avskaffad flygskatt

Flyget binder ihop vårt avlånga land och är nödvändigt för att Sverige ska behålla sin konkurrenskraft i ett internationellt sammanhang. Den förra regeringen införde i år en flygskatt som har visat sig ha negativa samhällsekonomiska effekter och mycket liten positiv inverkan på klimatet. I Nederländerna medförde skatten en direkt ekonomisk förlust på 13 miljarder kronor under det år den infördes samtidigt som effekterna på klimat och miljö enbart var marginella. Därför föreslås att flygskatten avskaffas från den 1 juli 2019. Globala utmaningar kräver globala lösningar och internationellt samarbete så att flyget bär sina miljökostnader.

Indexering bensinskatter

Sverige är ett land med stora avstånd. Många av dem som bor på landsbygden saknar en fungerande kollektivtrafik. Dessa människor har påverkats i stor utsträckning av den rödgröna regeringens skattehöjningar på drivmedel och kommer att fortsätta drabbas av skattehöjningar också kommande år till följd av den överindexering som den förra regeringen införde. Detta motsätter vi oss. Alla de som är beroende av bilen för jobb och försörjning ska inte missgynnas för att de bor utanför storstäderna eller långt ifrån en tågstation. Därför fryses den tidigare regeringens överindexering av drivmedelsskatter, och skatten på drivmedel ska 2019 i stället räknas upp i takt med andra prisökningar i samhället, dvs. konsumentprisindex (KPI), och inte med KPI plus 2 procentenheter. Ändringen ska ske från den 1 juli 2019.

Goda villkor för Sveriges lantbruk

Sverige ligger på många sätt i framkant både inom jordbruk och skogsbruk och med rätt förutsättningar kan de gröna näringarna växa ännu mer. Vi behöver värna och stärka konkurrenskraften genom sänkta kostnader, minskat regelkrångel och färre särkrav. Vi vill därför t.ex. öka skattenedsättningen för lantbruksdiesel i syfte att minska skillnaden gentemot våra konkurrentländer.

Regeringen uppdras att återkomma med förslag om att befrielsen från koldioxidskatt för dieselbränsle i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks-, och vattenbruksverksamheterna utökas från 143 öre per liter till 193 öre per liter från och med den 1 juli 2019, samt med ytterligare befrielse från koldioxid- och energiskatt med 50 öre från 193 öre till 243 öre på dieselbränsle som förbrukas under perioden den 1 juli 2019 till 31 december 2019.

Lantbruket drabbades mycket hårt av sommarens torka. Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår därför att medel tillförs för det planerade stödpaketet som presenterades av regeringen i slutet av sommaren och som riktas mot såväl lantbrukare som skogsbrukare.

Det civila samhället

Samhällsnyttan av det civila samhällets verksamheter kan inte nog understrykas. Viktiga initiativ inom exempelvis flyktningmottagande, aktiviteter för barn i ekonomiskt utsatta familjer och hjälp till hemlösa bärs av människors ideella engagemang och ekonomiska stöd till dessa organisationer. Moderaterna och Kristdemokraterna ser därför mycket allvarligt på att den förra regeringen tog bort möjligheten att göra skatteavdrag för den som skänker pengar till välgörande ändamål. Skatteavdraget visade god effekt, då givandet ökade till välgörande ändamål. Utformningen av ansökningsförfarandet säkerställde att organisationen och ändamålen för gåvorna levde upp till lagstiftningens krav. Däremot har flera hjälporganisationer vittnat om att ansökningsavgiften innebar en tröskel för de mindre ideella verksamheterna att ansöka om att bli godkända som gåvomottagare. Trots omfattande protester från hjälporganisationer valde regeringen att slopa avdragsmöjligheten från den 1 januari 2016. Moderaterna och Kristdemokraterna anser att gåvoskatteavdraget ska återinföras i enlighet med det förslag som presenterades i budgetpropositionen (prop. 2011/12:1). Utöver detta vill Moderaterna och Kristdemokraterna ta bort ansöknings- och årsavgiften för organisationer som ansöker om respektive godkänns som gåvomottagare för att stärka en livaktig ideell sektor. Regeringen ska skyndsamt återkomma med lagstiftning till riksdagen för att återinföra skattereduktionen för gåvor enligt utformningen i proposition 2011/12:1. Förslaget ska träda i kraft den 1 juli 2019.

Finansiering av Moderaternas och Kristdemokraternas förslag

För att finansiera de reformer som presenteras i Moderaternas och Kristdemokraternas gemensamma förslag till budget genomförs framför allt ett antal utgiftsminskningar. Arbetsmarknadspolitiken effektiviseras genom exempelvis minskade myndighetsanslag, avskaffade utbildningskontrakt och att extratjänsterna reduceras. Byggsubventionerna avskaffas och miljö- och klimatpolitiken effektiviseras. Till följd av de principer som har gällt för utformningen av budgetpropositionen för 2019 har ett flertal anslagsnivåer,

trots tidigare aviserade minskningar prolongerats, vilket – med vissa undantag – justeras i det gemensamma förslaget till budget. Därmed skapas ytterligare utrymme för andra reformer. I den del där utgifter ändras som rör välfärdsområdena så omprioriteras dessa medel till att i första hand underlätta för andra reformer inom välfärden eller som förbättrar villkoren för Sveriges äldre.

Utöver utgiftsminskningarna föreslås vissa inkomstförstärkningar.

Avskaffat växa-stöd för enskild firma

Den förra regeringen införde nedsatt arbetsgivaravgift för enskilda firmor och aktiebolag med en anställd. Moderaterna och Kristdemokraterna anser att den del av stödet som riktar sig till enskild firma är felriktat och riskerar att skapa problem för just dem man avser att hjälpa. Enskild firma är inte en lämplig företagsform för anställningar, då den innebär ett obegränsat ekonomiskt ansvar för alla företagens åtaganden. Med anställningsansvar ökar den ekonomiska risken när företaget ska ta ansvar för t.ex. arbetsledning, arbetsmiljö, sjuklön och löneadministration. Moderaterna och Kristdemokraterna anser därför att riksdagen ska tillkännage för regeringen att återkomma till riksdagen med nödvändig lagstiftning för att avskaffa den nedsatta arbetsgivaravgiften för den del av växastödet som avser enskild firma. Lagstiftningen ska gälla från den 1 juli 2019.

Avskaffad skattereduktion för fackföreningsavgift

Moderaterna och Kristdemokraterna anser att lägre skatt på arbete generellt är att föredra framför en skattereduktion som baseras på medlemskap i en förening. Som en del i vår finansiering av bl.a. det förstärkta jobbskatteavdrag som vi föreslår anser Moderaterna och Kristdemokraterna därför att avdragsrätten för fackföreningsmedlemskap ska avskaffas. Avdragsrätten avskaffas fr.o.m. den 1 april 2019.

Höjd moms för naturguider

Sverige tillämpar en normalskattesats om 25 procent och två reducerade skattesatser om 6 respektive 12 procent. Enligt EU-lagstiftning gällande mervärdesskatt får en reducerad skattesats tillämpas på tillträde till kulturella evenemang och anläggningar såsom t.ex. teatrar, museer och djurparker. Den förra regeringen gjorde bedömningen att förevisning av naturområden kan innefattas i denna kategori och sänkte därmed momssatsen för detta. Flera remissinstanser har dock ifrågasatt skattesänkningen och hävdade att den strider mot EU-rätten. Dessutom menade remissinstanserna att momssänkningen torde ha ytterst begränsade sysselsättningseffekter och att fler undantag i mervärdesskattesystemet inte är önskvärda. Moderaterna och Kristdemokraterna anser därför att mervärdesbeskattningen av förevisning av naturområden bör återställas till vad som gällde innan den förra regeringen sänkte momsen i budgetpropositionen för 2018. Riksdagen bör ge regeringen

tillkänna att återkomma till riksdagen med lagförslag för att höja mervärdesskatten på förevisning av naturområden utanför tätort samt av nationalparker, naturreservat, nationalstadsparker och Natura 2000-områden från 6 procent till 25 procent från den 1 juli 2019.

Vi tillstyrker sammanfattningsvis de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som vi redovisar i denna reservation. Därmed bifalls delvis motionerna 2018/19:2934 (M) och 2018/19:2991 (KD). Även motionerna 2018/19:2610 (C) och 2018/19:2988 (L) bifalls delvis. Övriga förslag liksom regeringens förslag till riktlinjer avstyrks.

2. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Sverigedemokraterna föreslår i sin reservation.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 1 och motionerna 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1, 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 1, 2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att vård, sammanhållning, migration samt lag och rättsväsende är områden där det krävs skyndsamma reformer för att inte samhällskontraktet ska lösas upp. Att stärka den nationella identiteten och det svenska kulturarvets ställning är en förutsättning för att befrämja en positiv samhällsutveckling och nationell sammanhållning.

Sverigedemokraterna vill se kraftigt sänkt inkomstskatt för löntagare och pensionärer. Vi vill även avsätta medel för stärkt garantipension, utökad bostadstillägg och slopad särskild löneskatt för äldre. Vårt budgetalternativ har relativt sett störst positiva ekonomiska konsekvenser för individer med låg inkomst och för äldre och kvinnor.

På vårdområdet behövs mer resurser men också ökad effektivitet. För att säkerställa en jämlik, tillgänglig sjukvård av hög kvalitet bör staten ha ett tydligt ansvar för styrning och finansiering. Möjligheten att flytta

huvudmannaskapet från landstingen till staten bör utredas. Medel bör avsättas till LSS och lagstiftningen bör ses över så att de ursprungliga intentionerna med lagen kan uppnås. Det krävs också insatser för att göra arbete inom hälso- och sjukvård mer attraktivt i syfte att säkra sjukvårdens kompetensförsörjning.

För en långsiktigt hållbar migrationspolitik krävs det en stark nationalstat med väl fungerande institutioner och respekt för landets gränser. Sverigedemokraterna vill se krafttag mot illegala migranter, bl.a. genom förbättrade gränskontroller och fler förvaringsplatser. Det nuvarande regelverket för anhöriginvandring bör skärpas genom försörjningsansvar. Ersättningarna till kommunerna vid flyktigmottagande bör minskas i takt med de minskade kostnader som följer av vår migrationspolitik. När det gäller arbetskraftsinvandringen bör fokus ligga på behovsprövad invandring av högt utbildade.

Sverigedemokraterna vill se omfattande satsningar på trygghet, lag och ordning. Vår målsättning är att ytterligare 7 000 poliser ska utbildas fram till 2025. Därutöver krävs att flertalet myndigheter inom rättsväsendet tillförs mer resurser. Vi förespråkar även straffskärpningar, framför allt för vålds- och sexualbrott men även för t.ex. inbrott och organiserad brottslighet.

Sverigedemokraterna anser också att ytterligare medel bör tillföras försvaret inklusive medel för att återuppbygga det civila försvaret. Andra omfattande satsningar bör göras på småföretagare genom sänkta arbetsgivaravgifter och slopat sjuklöneansvar. För att värna löntagarna bör arbetslöshetsförsäkringen göras obligatorisk och vara statligt finansierad. Vidare bör taket för ersättning vid arbetslöshet höjas.

Vi tillstyrker sammanfattningsvis motion 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) med Sverigedemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Regeringens förslag till riktlinjer avstyrks, liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

3. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (C)

av Emil Källström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Centerpartiet föreslår i sin reservation.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1 och avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 1 och motionerna 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 1, 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 1,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och
2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Centerpartiet anser att politiken ska inriktas på reformer som stärker tillväxten, öppnar upp för fler jobb, ökar tryggheten och snabbar på miljöomställningen.

Klyvningen av arbetsmarknaden, där stora grupper stängs ute, behöver brytas. Det bör bli billigare att anställa, och det ska löna sig att arbeta och matchningen ska fungera bättre. Nyanlända behöver i mycket högre grad gå från bidragsberoende till att ha en egen försörjning. Därför vill vi se ansvarsfulla strukturreformer som öppnar upp såväl arbetsmarknaden som bostadsmarknaden. Även skattesystemet bör reformeras för att premiera företagande och arbete. Centerpartiet vill också se ett ökat jobbfokus i trygghetssystemen.

Centerpartiet vill öppna dörren till arbetsmarknaden för stora grupper genom att införa inträdesjobb, där nyanlända och ungdomar utan gymnasieexamen tillåts att ta ett jobb till något lägre ingångslön. Det bör införas ett intensivt integrationsår för att snabba på integrationen. Arbetsförmedlingen har misslyckats med sitt uppdrag, och Centerpartiet föreslår därför att den läggs ned i sin nuvarande form och ersätts av fristående förmedlare som får betalt efter resultat.

När det gäller bostadsmarknaden vill Centerpartiet bl.a. att reglerna för byggande förenklas och ändras så att det blir enklare att bygga på fler ställen. För att gynna rörlighet och tillkomsten av nya hyresrätter vill vi att systemet för hyressättning reformeras.

För att bryta den regionala klyvningen föreslår Centerpartiet att reglerna för småföretag förenklas och att infrastrukturen i hela landet förstärks, genom att järnvägen rustas upp och bredbandsutbyggnaden snabbas på.

Var man än bor och arbetar i Sverige ska man känna sig trygg. Det kräver en välfärd som fungerar och finns i hela landet. Utökade resurser bör ges till Försvarsmakten, Polismyndigheten och kommunerna samt till Sveriges bönder efter sommarens svåra torka.

För att klara klimatutmaningen krävs det styrmedel som minskar utsläppen och leder till en grön tillväxt. Förorenaren ska betala för sina utsläpp, samtidigt som ny grön teknik stimuleras. Transporterna, vars utsläpp inte minskat tillräckligt snabbt, behöver ställas om snabbare. Därför vill Centerpartiet bl.a. att det införs en grön bilbonus för personbilar, premier för transporter som minskar utsläppen och krav på biobränsleinblandning för både flyg och tunga transporter.

Återbetalningen av dieselskatten bör höjas i syfte att stärka svenska lantbrukares konkurrenskraft.

En alltför stor andel av skatteuttaget kommer i dag från jobb och företagande. Centerpartiet vill att skattebördan skiftar till mer stabila och mindre skadliga skattebaser, som konsumtion. Den gröna skatteväxlingen bör

förstärkas genom att skatten på utsläpp och miljöförstöring höjs och genom att skatten på jobb och företag sänks.

Jag tillstyrker sammanfattningsvis motion 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) med Centerpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Regeringens förslag till riktlinjer avstyrks, liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

4. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (L)

av Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Liberalerna föreslår i sin reservation.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och

avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 1 och motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 1 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

För att möta framtidens utmaningar behövs omfattande och breda strukturreformer som för Sverige i en liberal riktning. Liberal politik handlar om att förändra Sverige så att varje människa får större frihet och fler möjligheter.

Liberalerna anser att allt börjar med en bra skola och vill att Sverige inom tio år ska ha en kunskapsskola i världsklass. Trots de stora utmaningar som finns i skolan genomfördes det inte några större reformer under den förra mandatperioden. Liberalerna anser att det behövs kunskapsreformer för skolan och vill förstatliga skolan, fortsätta stärka läraryrket, skapa mer ordning och reda samt införa betyg från årskurs fyra.

Sverige behöver ett enkelt skattesystem som uppmuntrar arbete, utbildning och sparande och som möter den internationella konkurrensen. Låga skatter på jobb och företagande innebär ökade incitament för att arbeta och mer frihet att bestämma själv för den enskilde. Liberalerna vill genomföra en skattereform som kraftigt sänker marginalskatterna genom höjd brytpunkt för statlig skatt och avskaffad värnskatt. Vi motsätter oss ett avtrappat jobbskatteavdrag och förordar sänkta flygskatter.

Liberalerna vill skapa fler vägar in på arbetsmarknaden, varför inträdesjobb bör införas och RUT-avdraget utvecklas. Liberalerna vill även införa en ny, mindre och smalare Arbetsförmedling som prioriterar arbetsmarknadens mest utsatta arbetslösa. Bostadsmarknaden är också i behov av reformer, och Liberalerna förespråkar en politik för ökat byggande och fler flyttkedjor.

Sverige och vår del av världen befinner sig i en orolig säkerhetspolitisk tid. Försvarsförmågan i Sverige måste öka. Liberalerna vill därför att försvarsanslaget inom tio år ska uppgå till 2 procent av BNP. Därutöver bör Sverige söka medlemskap i Nato, utbilda 10 000 värnpliktiga till 2025, utöka förbandsverksamheten och stärka förmågan att skydda Sveriges sjöterritorium och luftrum.

Människor upplever i dag att samhällskontraktet brister. Grunden i välfärdssamhället behöver stärkas. Alla ska kunna lita på att samhället finns där när man behöver det som allra mest. Liberalerna vill därför satsa på ett stärkt rättssamhälle, på en bättre sjukvård med mindre köer och på att återupprätta den personliga assistansen.

För att finansiera en skolpolitik med fokus på kunskap, sänkta skatter och ett stärkt försvar vill Liberalerna se en grön skatteväxling där skatter höjs på det som är skadligt för miljön. Ytterligare finansiering skapas i form av de effektiviseringar inom arbetsmarknadspolitiken, avvecklade byggsubventioner och stopp för utbyggda transfereringar som Liberalerna föreslår.

Jag tillstyrker sammanfattningsvis motion 2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) med Liberalernas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Regeringens förslag till riktlinjer avstyrks, liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

5. Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget, punkt 2 (M, KD)

av Elisabeth Svantesson (M), Niklas Wykman (M), Jessika Roswall (M), Jakob Forssmed (KD) och Jan Ericson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

a) Utgiftstak för staten 2019–2021

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 351 miljarder kronor 2019, 1 388 miljarder kronor 2020 och 1 430 miljarder kronor 2021.

Därmed bifaller riksdagen motionerna 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 2 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 2 och avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 2 och 3 samt motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 2,
 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2 och
 2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2.

b) Utgiftsramar för utgiftsområdena 2019

Riksdagen fastställer utgiftsramar för utgiftsområdena 2019 i enlighet med Moderaternas och Kristdemokraternas förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 3 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 3 i denna del och avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 6 och motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 5,
 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5 och
 2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4.

c) Övriga utgifter i statens budget 2019

=utskottet

d) Beräkningen av inkomsterna i statens budget 2019

Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna på statens budget för 2019 i enlighet med Moderaternas och Kristdemokraternas förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 5 i denna del och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 5 i denna del och avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 4 och motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 3 i denna del,
 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 i denna del och
 2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 i denna del.

e) Ändringar i skatte- och avgiftsregler

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag till

lag om ändring i inkomstkattelagen (1999:1229),

b) antar reservanternas förslag i bilaga 7 till

lag om ändring i inkomstkattelagen (1999:1229),

c) antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,

2. lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) och

d) ställer sig bakom att regeringen ska återkomma med förslag om ytterligare förändringar i skatte- och avgiftsregler enligt punkterna 1-10 i reservationstexten, i överensstämmelse med Moderaternas och Kristdemokraternas beräkning av inkomsterna på statens budget för 2019 enligt förslaget i bilaga 4 och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 16 och 18, bifaller delvis motionerna

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkandena 5 i denna del och 7–19 samt
2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 5 i denna del, 7 och 8 samt
avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 17 och motionerna
2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 3 i denna del, 7 och 8,
2018/19:2377 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 3,
2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 i denna del,
2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 20 och
2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 i denna del.

f) Ålderspensionssystemets utgifter 2019
=utskottet

g) Preliminära utgiftsramar och beräkning av inkomster i statens budget 2020 och 2021

Riksdagen godkänner de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdena och de preliminära inkomstberäkningarna för 2020 och 2021 i enlighet med Moderaternas och Kristdemokraternas förslag i bilaga 5.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna
2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkandena 4 och 6 samt
2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 4 och 6 samt
avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 5 och 9 samt motionerna
2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 6 samt
2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 4 och 6.

Ställningstagande

Vi anser att Moderaternas och Kristdemokraternas i reservation 1 presenterade riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftstak för 2019–2021, utgiftsramar och inkomstberäkning för 2019 och ändringar i skatte- och avgiftsregler som ligger till grund för inkomstberäkningen. De preliminära utgiftsramarna och inkomstberäkningen för 2020 och 2021 bör också utgå från dessa riktlinjer.

Fastställandet av utgiftsramar för utgiftsområdena liksom fördelningen av övriga utgifter och beräkningen av inkomster för 2019 ska göras i enlighet med vårt förslag i bilaga 4 i betänkandet.

Vi lägger fram lagförslag om ett utökat jobbskatteavdrag, höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt och ytterligare sänkt inkomstskatt för pensionärer. Förslagen beskrivs närmare i Moderaternas och Kristdemokraternas reservation 1 om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Lagförslagen framgår av bilaga 7 i betänkandet. Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2019. De ändringar vi föreslår är av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Det tillkännagivande vi föreslår om att regeringen ska återkomma med ytterligare ändringar i skatte- och avgiftsregler avser följande

1. avskaffad särskild löneskatt för äldre
2. skatteändringar för att underlätta entreprenörers generationsskiften
3. utökat tak och utvidgat RUT
4. avskaffad flygskatt
5. fryst överindexering av bensinskatt
6. sänkt skatt för diesel i jord- och skogsbruket
7. skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet
8. avskaffad skattereduktion för fackföreningsavgift
9. höjd moms för naturguider
10. avskaffat växa-stöd.

Förslagen beskrivs närmare i Moderaternas och Kristdemokraternas reservation 1 om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Förslagen ska träda i kraft den 1 juli 2019 med undantag för avskaffad skattereduktion för fackföreningsavgift som ska träda i kraft den 1 april 2019.

Med hänvisning till detta tillstyrker vi Moderaternas och Kristdemokraternas förslag till rambeslut.

6. Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget, punkt 2 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

a) Utgiftstak för staten 2019–2021

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 389 miljarder kronor 2019, 1 407 miljarder kronor 2020 och 1 422 miljarder kronor 2021.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 2 och

avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 2 och 3 samt motionerna 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 2,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 2.

b) Utgiftsramar för utgiftsområdena 2019

Riksdagen fastställer utgiftsramar för utgiftsområdena 2019 i enlighet med Sverigedemokraternas förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 5 och

avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 6 och motionerna

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 3,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 3 i denna del.

c) Övriga utgifter i statens budget 2019

=utskottet

d) Beräkningen av inkomsterna i statens budget 2019

Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna för 2019 i enlighet med Sverigedemokraternas förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 3 i denna del och

avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 4 och motionerna

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 i denna del,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 5 i denna del,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 i denna del och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 5 i denna del.

e) Ändringar i skatte- och avgiftsregler

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,

2. lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980),

b) antar regeringens förslag till

lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) och

c) ställer sig bakom att regeringen ska återkomma med förslag om ytterligare förändringar i skatte- och avgiftsregler i överensstämmelse med Sverigedemokraternas beräkning av inkomsterna i statens budget för 2019 enligt förslaget i bilaga 4 och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 17 och motion

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 3 i denna del, 7 och 8,

bifaller delvis motion

2018/19:2377 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 3 och

avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 16 och 18 samt motionerna

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 i denna del,
2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M)
yrkandena 5 i denna del och 7–20,
2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 i denna del och
2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 5 i denna del, 7 och
8.

f) Ålderspensionssystemets utgifter 2019

=utskottet

*g) Preliminära utgiftsramar och beräkning av inkomster i statens budget
2020 och 2021*

Riksdagen godkänner de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdena och
de preliminära inkomstberäkningarna för 2020 och 2021 i enlighet med
Sverigedemokraternas förslag i bilaga 5.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 6 samt
avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 5 och 9 samt motionerna
2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 4 och 6,
2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M)
yrkandena 4 och 6 samt
2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 4 och 6.

Ställningstagande

Vi anser att Sverigedemokraternas föreslagna riktlinjer för den ekonomiska
politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftstak för
2019–2021, utgiftsramar och inkomstberäkning för 2019. De preliminära
utgiftsramarna och inkomstberäkningen för 2020 och 2021 bör också utgå från
dessa riktlinjer.

Fastställandet av utgiftsramar för utgiftsområdena liksom fördelningen av
övriga utgifter och beräkningen av inkomster för 2019 ska därmed göras i
enlighet med vårt förslag i bilaga 4 i betänkandet.

Vi anser också att riksdagen bör ställa sig bakom att regeringen ska
återkomma med förslag om ytterligare förändringar i skatte- och avgiftsregler
i överensstämmelse med Sverigedemokraternas beräkning av inkomsterna i
statens budget för 2019 enligt förslaget i bilaga 4 och tillkännager detta för
regeringen.

Med hänvisning till detta tillstyrker vi Sverigedemokraternas förslag till
rambeslut.

7. Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget, punkt 2 (C)

av Emil Källström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

a) Utgiftstak för staten 2019–2021

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 382 miljarder kronor för 2019, 1 361 miljarder kronor för 2020 och 1 400 miljarder kronor för 2021.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2 och avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 2 och 3 samt motionerna 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 2, 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 2,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 2.

b) Utgiftsramar för utgiftsområdena 2019

Riksdagen fastställer utgiftsramar för utgiftsområdena 2019 i enlighet med Centerpartiets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5 och avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 6 och motionerna 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 5, 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 3,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 3 i denna del.

c) Övriga utgifter i statens budget 2019

=utskottet

d) Beräkningen av inkomsterna i statens budget 2019

Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2019 i enlighet med Centerpartiets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 i denna del och avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 4 och motionerna 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 3 i denna del, 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 5 i denna del,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 i denna del och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 5 i denna del.

e) Ändringar i skatte- och avgiftsregler

Riksdagen antar regeringens lagförslag och ställer sig bakom att regeringen ska återkomma med förslag om ytterligare förändringar i skatte- och avgiftsregler i överensstämmelse med Centerpartiets förslag till beräkning av inkomsterna på statens budget enligt förslaget i bilaga 4 och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 16–18 och motion

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 i denna del och avslår motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 3 i denna del, 7 och 8,

2018/19:2377 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 3,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkandena 5 i denna del och 7–20,

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 i denna del och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 5 i denna del, 7 och 8.

f) Ålderspensionssystemets utgifter 2019

=utskottet

g) Preliminära utgiftsramar och beräkning av inkomster i statens budget 2020 och 2021

Riksdagen godkänner de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdena och de preliminära inkomstberäkningarna för 2020 och 2021 i enlighet med Centerpartiets förslag i bilaga 5.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 4 och 6 samt

avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 5 och 9 samt motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 6,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkandena 4 och 6 samt

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 4 och 6.

Ställningstagande

Jag anser att Centerpartiets föreslagna riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftstak för 2019–2021, utgiftsramar och inkomstberäkning för 2019. De preliminära utgiftsramarna och inkomstberäkningen för 2020 och 2021 bör också utgå från dessa riktlinjer.

Fastställandet av utgiftsramar för utgiftsområdena liksom fördelningen av övriga utgifter och beräkningen av inkomster för 2019 ska därmed göras i enlighet med Centerpartiets förslag i bilaga 4 i betänkandet.

Jag anser också att riksdagen bör ställa sig bakom att regeringen ska återkomma med förslag om ytterligare förändringar i skatte- och avgiftsregler i överensstämmelse med Centerpartiets beräkning av inkomsterna i statens budget för 2019 enligt förslaget i bilaga 4 och tillkännager detta för regeringen.

Med hänvisning till detta tillstyrker jag Centerpartiets förslag till rambeslut.

8. Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget, punkt 2 (L)

av Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

a) Utgiftstak för staten 2019–2021

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 401 miljarder kronor 2019.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och

avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 2 och 3 samt motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 2 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 2.

b) Utgiftsramar för utgiftsområdena 2019

Riksdagen fastställer utgiftsramar för utgiftsområdena 2019 i enlighet med Liberalernas förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 och

avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 6 och motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 5,

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 3 och

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 3 i denna del.

c) Övriga utgifter i statens budget 2019

=utskottet

d) Beräkningen av inkomsterna i statens budget 2019

Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna på statens budget för 2019 i enlighet med Liberalernas förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 i denna del och

avslår proposition 2018/19:1 finansplanen punkt 4 och motionerna 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 3 i denna del, 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 i denna del, 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 5 i denna del och 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 5 i denna del.

e) Ändringar i skatte- och avgiftsregler

Riksdagen antar regeringens lagförslag och ställer sig bakom att regeringen ska återkomma med förslag om ytterligare förändringar i skatte- och avgiftsregler i överensstämmelse med Liberalernas beräkning av inkomsterna på statens budget för 2019 enligt förslaget i bilaga 4 och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 finansplanen punkterna 16–18 och motion

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 i denna del och avslår motionerna

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 3 i denna del, 7 och 8,

2018/19:2377 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 3,

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 i denna del,

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkandena 5 i denna del och 7–20 samt

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 5 i denna del, 7 och 8.

f) Ålderspensionssystemets utgifter 2019

=utskottet

g) Preliminära utgiftsramar och beräkning av inkomster i statens budget 2020 och 2021

=utskottet

Ställningstagande

Jag anser att Liberalernas föreslagna riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftstak, utgiftsramar och inkomstberäkning för 2019.

Fastställandet av utgiftsramar för utgiftsområdena liksom fördelningen av övriga utgifter och beräkningen av inkomster för 2019 ska därmed göras i enlighet med Liberalernas förslag i bilaga 4 i betänkandet.

Jag anser också att riksdagen bör ställa sig bakom att regeringen ska återkomma med förslag om ytterligare förändringar i skatte- och avgiftsregler i överensstämmelse med Liberalernas beräkning av inkomsterna i statens budget för 2019 enligt förslaget i bilaga 4 och tillkännager detta för regeringen.

Med hänvisning till detta tillstyrker jag Liberalernas förslag till rambeslut.

Särskilt yttrande

Statens budget 2019 (S, V, MP)

Fredrik Olovsson (S), Adnan Dibrani (S), Ulla Andersson (V), Ingela Nylund Watz (S), Ingemar Nilsson (S), Janine Alm Ericson (MP) och Eva Lindh (S) anför:

Inledning

Efter valet hösten 2018 röstade fler än hälften av den nyvalda riksdagens ledamöter nej på frågan om statsministern hade tillräckligt stöd i riksdagen, detta trots att de rödgröna partierna utgör det största blocket med 144 mandat mot de borgerliga partiernas 143 mandat. Med anledning av detta entledigades samtliga statsråd och Sverige styrs av en övergångsregering. Eftersom någon ny regering ännu inte har tillträtt uppehåller de entledigade statsråden sina befattningar som en övergångsregering, i enlighet med regeringsformens bestämmelser.

Detta är första gången som en övergångsregering lämnar en budgetproposition till riksdagen. I regeringsformen, riksdagsordningen och budgetlagen finns bestämmelser om budgetpropositionen och dess innehåll. Någon särskild reglering av hur en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering ska utformas finns inte.

I en promemoria från Statsrådsberedningen har vissa riktlinjer utfärdats för det praktiska arbetet i Regeringskansliet under en övergångsregeringsperiod. Konstitutionsutskottet har vid granskningar av en övergångsregerings befogenheter hänvisat till dessa riktlinjer. Enligt riktlinjerna bör en övergångsregering endast avgöra löpande eller brådskande ärenden. Vidare anges att en övergångsregering inte bör lägga fram propositioner som är politiskt kontroversiella eller som har en tydlig partipolitisk inriktning.

När det särskilt gäller en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering anges att den inte bör innehålla förslag som har en tydlig partipolitisk inriktning. Av regeringsformen följer vidare att den senaste beslutade budgeten ska fortsätta att gälla för det fall riksdagen inte beslutat om en ny budget. Vid framtagandet av denna proposition har regeringen därför bedömt att budgeten för 2019 bör utformas med utgångspunkt i budgeten för 2018, i väntan på att en ny regering tillträder och kan lämna de förslag till ändringar som följer av dess politiska inriktning. Med beaktande av detta har särskilda principer tagits fram för utformningen av denna proposition. Principerna har tagits fram efter kontakter med företrädare för regeringspartierna och Vänsterpartiet samt Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna.

En övergångsbudget är ingen permanent lösning. Den tar sig inte an de stora samhällsproblemen med nya reformer. Det är den heller inte avsedd att göra.

Den finns för att viktiga samhällsfunktioner, välfärden och myndigheter ska fungera ungefär som tidigare. Den behövs för att skapa stabilitet och är just en övergångsbudget i väntan på att en regering ska tillträda och presentera sin ekonomiska politik. Det är när en sådan proposition läggs fram av en nytillträdd regering som det är rimligt att motionera som oppositionsparti.

Vi anser att regeringen har redogjort för principerna, som tagits fram efter den process som varit, på ett klargörande sätt och tillämpat dem lojalt i arbetet med att ta fram budgetpropositionen för 2019. Men det ska inte tolkas som att övergångsregeringens budgetproposition ger uttryck för våra partiers politiska prioriteringar. Frågan har därför väckts om vi i likhet med oppositionspartierna borde lägga fram budgetmotioner under den allmänna motionstiden. Vi har dock valt att avstå den möjligheten och redogör nedan för våra skäl till det beslutet.

I och med finansutskottets beredning av övergångsregeringens förslag till statens budget har vi nu nått långt bortom den terräng där befintlig konstitutionell praxis kan ge vägledning. Hur riksdagens partier och ledamöter väljer att agera har inte bara konsekvenser för den ekonomiska politiken 2019 utan lägger också grund för konstitutionell praxis för liknande situationer i framtiden. Våra partier har alla gett uttryck för att riksdagsarbetet i ett läge där landet leds av en övergångsregering måste koncentreras mot att få på plats en handlingskraftig regering som åtminstone kan tolereras av en majoritet av ledamöterna.

Vi förväntar oss en ordnad och ansvarsfull process med övergångsbudgeten. Vi anser att den bör passera genom riksdagen som det var tänkt när lagstiftningen antogs och som de principer den är byggd på avser att säkerställa.

Mot detta har framförts att tillämpningen av principerna för en övergångsbudget får negativa konsekvenser för samhällsviktiga funktioner som riksdagen inte bara kan utan också bör korrigera. Det döljer det faktum att förhållandet mellan riksdag och regering är en delikat kombination av konstitutionella regler och utarbetad praxis. Det är fullt rimligt att vilja ändra på den relationen men det är knappast vad något parti har gett uttryck för vare sig nu eller i andra sammanhang. Det är inte rimligt att en övergångsregering, som inte kan avgå om den inte får igenom sin budget, ska uppdras att verkställa andra partiers ekonomiska politik.

En nytillträdd regering kommer att behöva lägga fram en extra ändringsbudget med nödvändiga korrigeringar snarast, och det gäller oavsett vilket beslut riksdagen fattar i detta ärende. Det kan dessutom inte uteslutas att försök till sådana korrigeringar i riksdagsbehandlingen riskerar att förvärra problemen genom att skapa ryckighet och oklarhet i myndighetsstyrningen.

I debatten har det också påpekats att det inte är möjligt att i en extra ändringsbudget föreslå skattesänkningar. Detta stämmer när det gäller inkomstskatter, även om det inte är någon hemlighet att vi anser att investeringar i välfärd, klimat, rättsväsende och försvar måste gå före stora skattesänkningar. För oss är ökad jämlikhet centralt. Vi kan inte heller se att

någon av de skattesänkningar som har behandlats i detta betänkande skulle vara så viktig att den trumfar behovet av att skapa en för landet långsiktigt hållbar konstitutionell praxis – snarare tvärtom.

Vi anser därför att lämpligaste praxis i lägen som detta är att riksdagspartierna bör ägna sig åt att bidra till att en regering kan tillträda och snarast lägga fram en extra ändringsbudget på riksdagens bord. I enlighet därmed anser vi att det förslag som övergångsregeringen lägger fram också bör bli riksdagens beslut.

När en ny regering kommit på plats, får partierna i riksdagen lägga fram sin egen ekonomiska politik: antingen som regeringsbildare, som förhandlingspart eller som opposition.

Faktum kvarstår dock att övergångsbudgetens ekonomiska politik inte är den vi hade önskat. Vi vill därför avslutningsvis redogöra för den politik vi anser bör präglade den ekonomiska politiken.

Politikens inriktning

Politikens uppgift är att finna lösningar på samhällsproblem och lägga grunden för en bättre framtid. Under den förra mandatperioden genomfördes kraftfulla reformer för att öka tryggheten, hållbarheten och jämlikheten i hela Sverige. Det arbetet är på intet vis avslutat utan måste fortsätta med ytterligare offensiva satsningar. Jämlikheten måste öka. Valfärden behöver byggas ut i hela landet. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Etableringen av nyanlända behöver gå ännu snabbare. En nationell kraftsamling krävs för att stävja och förebygga kriminalitet och stärka demokratin.

Under de gångna åren visade vi att ett bättre Sverige är möjligt, när vi håller ihop och löser samhällsproblem tillsammans. Med en fast politisk vilja kan det växande välförhållandet komma alla i landet till del. Med principen att gemensamma investeringar för framtiden går före stora skattesänkningar kan Sveriges samlade styrka öka. Med en politik som minskar skillnader i ekonomiska villkor mellan olika grupper skapas förutsättningar för ett fritt och jämlikt samhälle. Så kan trygghet och framtidstro växa.

Vid den här tiden för fyra år sedan var underskottet i de offentliga finanserna hela 60 miljarder kronor. Ungdomsarbetslösheten var mycket hög och kunskapsresultaten i skolan sjönk. Växande klyftor, bostadsbrist och bristande utbildningsinvesteringar hämmade tillväxten. Jobben, välfärden och klimatet hade fått stå tillbaka i många år till förmån för skattesänkningar.

Sedan dess har Sverige i stället förts i en annan riktning. Investeringar i samhällsbygget har ersatt skattesänkningar. Ansvar för statsfinanserna har präglat reformpolitiken. Stora underskott har vänts till ett överskott på över 50 miljarder kronor. Statsskuldskvoten beräknas 2018 bli den lägsta sedan 1977. Migrationspolitiken har lagts om. Skolresultaten har vänt uppåt. Ytterligare 300 000 människor i Sverige har nu ett jobb att gå till. Ungdomsarbetslösheten är på den lägsta nivån sedan 2003. Sverige är ledande i klimatomställningen. Sverige ska hålla fast vid och bygga vidare i den riktningen.

Svensk ekonomi kommer ur en period av mycket stark utveckling och går in i en fas av mer normal tillväxttakt. Samtidigt ökar riskerna i omvärlden. Stora underskott har vänts till överskott och den svenska skuldkvoten är på sin lägsta nivå sedan 1970-talet. Vi är väl rustade inför möjligheten att utvecklingen blir sämre än förväntat.

Styrkan i svensk ekonomi ska användas ansvarsfullt och rättvist

Under den senaste tiden har internationella organisationer som IMF och OECD allt oftare betonat vikten av att bekämpa klyftor. Från att tidigare oftast ha sett motsättningar mellan tillväxt och jämlikhet talar organisationerna alltmer om en jämn fördelning som en förutsättning för en stark ekonomi. Det är ingen slump.

I den industrialiserade västvärlden finns stora löntagargrupper vars reala inkomster i praktiken stått still under hela deras yrkesliv samtidigt som en mindre grups inkomster och förmögenhet har dragit ifrån. Av de 20 senaste årens samlade välståndsökning tillföll över hälften de fem rikaste hushållen av befolkningen. När det stora flertalet lämnas efter börjar människor förr eller senare visa sitt legitima missnöje. Det blir lätt en grogrund för enkla lösningar, där internationell handel ifrågasätts och stödet för protektionism ökar. Ojämlikheten får inte bara ekonomiska konsekvenser utan urholkar även den sociala sammanhållningen med ökad rasism och misstro mot samhällets institutioner som följd.

Även i Sverige har klyftorna ökat. Andelen hushåll som lever i relativ fattigdom, med inkomster under 60 procent av medianinkomsten, har sedan millennieskiftet ökat med mer än hälften. Särskilt kraftig var uppgången efter 2006 när jobbskatteavdrag och sloandet av diverse tillgångsskatter, i kombination med sänkta ersättningsnivåer i försäkringssystemen, ökade skillnaderna mellan människor.

Arbetet med att minska klyftorna kräver åtgärder av flera slag. Utvecklingen med fler som kommer i arbete måste förstärkas, med goda löner och villkor. Resurser måste omfördelas mellan olika inkomstgrupper. En stark och pålitlig gemensamt finansierad välfärd måste säkras för alla.

Med den politik som bedrivits sedan 2014 går 300 000 fler till jobbet, varav över 100 000 i välfärden. Skatten har sänkts för de med lägst pensioner, underhållsbidraget till ensamstående föräldrar har höjts och skatten på de allra högsta inkomsterna har ökat.

Men framför allt har resurserna till vård, skola och omsorg ökat kraftigt; 2018 tillfördes 35 miljarder kronor. Sveriges generella välfärd är det starkaste fördelningspolitiska verktyget. Tillgång till vård, skola och omsorg efter behov i stället för efter inkomst är en grundförutsättning för ett jämlikt samhälle. Samtidigt står verksamheterna inom välfärden inför ett mycket stort rekryteringsbehov de närmaste åren. Utöver att det kommer att krävas rejäla tillskott av medel måste också stora ansträngningar göras för att förbättra arbetsvillkor och löner så att de anställda vill jobba kvar och nya människor

söka sig dit. Utvecklingen med ökande klyftor bryts nu. Det vi ser framför oss är nu minskade klyftor under föregående och innevarande år.

Ett rättvist skattesystem kräver att pension och lön beskattas lika. Skatteklyftan måste slutas helt senast 2020 och vi välkomnar de steg som tas i den här budgetpropositionen. Men för att minska den ekonomiska utsattheten bland våra äldre krävs mer. Människors pensioner måste höjas genom att den som har möjlighet arbetar längre samtidigt som inbetalningarna till systemet höjs.

Fler i arbete och utbildning

Att alla som kan jobba ska jobba är grundläggande. Genom utbildning, investeringar och aktiv arbetsmarknadspolitik ska människor ges förutsättningar för arbete och egen försörjning. En trygg försörjning är grunden för alla människors frihet. Att delta i arbetslivet är den snabbaste vägen för att snabbt komma in i den bredare samhällsgemenskapen. Att en allt större andel av befolkningen jobbar är också en förutsättning för krympande inkomstklyftor. En av de största klyftorna i samhället går mellan den som har och den som inte har ett jobb.

Sedan 2014 går över 300 000 fler till jobbet. Andelen av befolkningen som arbetar i Sverige är den högsta som någonsin uppmätts i ett EU-land. Arbetslösheten har sjunkit kraftigt men trots den positiva utvecklingen finns fortsatt stora utmaningar på arbetsmarknaden. Arbetslösheten är fortfarande ojämnt fördelad och hög, särskilt bland människor som saknar gymnasial utbildning och personer födda utanför Europa.

I synnerhet behöver nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden förbättras. Samtidigt går det nu snabbare för nyanlända att komma i arbete. På längre sikt går etableringen av nyanlända kvinnor i Sverige bättre än i de flesta jämförbara OECD-länder. Tidigare har det tagit tio år innan hälften av nyanlända har etablerat sig på arbetsmarknaden. Motsvarande siffra är nu fem år för nyanlända som togs emot 2011. Det är en positiv utveckling som måste förstärkas.

För att fler jobb ska skapas krävs att den ekonomiska politiken understöder ett fortsatt högt resursutnyttjande i ekonomin och att näringslivet ges goda tillväxtmöjligheter med en aktiv näringspolitik i hela landet. Arbetskraften måste också ha kompetens och erfarenheter som efterfrågas för de många lediga jobb som i dag står lediga.

Välfärden ska stärkas

Det gemensamma samhällsbygget ska fortsätta och den generella välfärden ska utvecklas. Alla ska bidra efter förmåga och alla ska få ta del av det växande välståndet efter behov. En väl utformad gemensamt finansierad generell välfärd främjar en god ekonomisk utveckling och jämnar samtidigt ut människors livsvillkor och bidrar till högre trygghet, jämlikhet och jämställdhet. Välfärden är människors garanti för grundläggande trygghet och välfärd i hela landet.

En väl utbyggd välfärd är också av stor betydelse för kvinnors livsvillkor. Kvinnor utgör inte bara en stor del av välfärdens anställda utan förväntas ofta ta huvudansvaret för äldre och sjuka anhöriga. En trygg och väl fungerande välfärd bidrar därför både till goda arbetsvillkor för en stor grupp kvinnor och främjar samtidigt kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

Sverige växer, både ekonomiskt och demografiskt. Att kvinnor och män lever längre och att fler barn föds är ett styrkebesked för vår samhällsmodell. Samtidigt innebär den växande befolkningen, främst bland barn och äldre, att behoven av välfärdstjänster ökar. Alla ska kunna lita på välfärden när befolkningen växer, oavsett var i Sverige man bor.

Tack vare en ansvarsfull finanspolitik under den föregående mandatperioden har Sverige gått från stora underskott till överskott i de offentliga finanserna. Under den förra mandatperioden ökades resurserna till välfärden med över 35 miljarder kronor på vård, skola och omsorg. Välfärdssatsningarna under mandatperioden har bidragit till att sysselsättningen i kommunsektorn har ökat starkt de senaste åren. För att möjliggöra för att rekrytera och få människor att stanna kvar i ett arbetsliv inom välfärden är det nödvändigt att stärka arbetsvillkoren och förbättra arbetsmiljön.

För att den generella välfärden ska fortsätta att utvecklas bör de 10 välfärdsmiljarderna i generella statsbidrag till kommuner och landsting permanent minst fördubblas under mandatperioden. Vi utesluter inte heller att ytterligare statliga tillskott kommer att krävas för att hantera den demografiska utmaningen.

Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland

Klimatkrisen är vår tids ödesfråga. Om inget görs kommer den globala uppvärmningen att plana ut långt över Parisavtalets målsättningar om att hålla den globala uppvärmningen väl under 2 grader. För att klimatpolitiken ska bli mer långsiktig och transparent beslutade riksdagen i juni 2017 att införa ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige som består av en klimatlag, nya klimatmål och ett klimatpolitiskt råd.

Den ekonomiska politiken måste utformas så att Sverige uppfyller de målsättningar som det nya ramverket fastslår. Detta kräver att resurser mobiliseras för både internationella och inhemska insatser. Skattesystemets miljöstyrande funktion behöver stärkas. Sverige ska fortsätta att trycka på för en snabbare minskning av antalet utsläppsrätter inom EU:s handelssystem. Sverige ska också vara ett föregångsland på utvalda områden där ny internationell standard kan utvecklas. Så skapar omställningen nya exportmöjligheter och lägger grunden för att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland.

Konsekvenserna av klimatförändringarna märks redan i dag och kommer att bli alltmer påtagliga under kommande år. Arbetet med att klimatanpassa samhället måste fortsätta utvecklas. Klimatklivet bör utökas liksom

investeringarna i klimatanpassning för att hantera förändringarna som följer av den stigande globala temperaturen.

Den ekonomiska politiken ska säkerställa att Sveriges 16 miljömål uppnås. Miljömålen är en viktig utgångspunkt i det nationella genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling. Om inte mer görs kommer enbart två av målen att nås inom utsatt tid. Fler åtgärder krävs därför för att nå återstående mål, inte minst stärkt skydd för vår havs- och vattenmiljö och en giftfri stadsmiljö.

Vi kan nu tydligt se hur klimatförändringarna leder till risker och kriser i Sverige liksom runt om i världen. Sveriges beredskap och förebyggande arbete för detta behöver stärkas. Mot bakgrund av sommarens skogsbränder är det tydligt att såväl förebyggandet som bekämpningen av bränder måste stärkas.

Sverige ska vara säkert

Sverige ska vara tryggt och säkert. Grunden för ett tryggt samhälle är hög sysselsättning, bra skolor och en generell välfärd. Men det krävs också kraftsamling för att stävja brottslighet och upprätthålla säkerheten här och nu. Under de senaste åren har Sverige sett en tilltagande gängkriminalitet som ligger bakom en tydlig ökning av antalet skjutningar i Sverige, inte minst i socialt utsatta områden. Kvinnors upplevda otrygghet är betydligt större än mäns, och det finns påtagliga könsskillnader i såväl utsatthet för brott som egen brottslighet.

Vi ska vara hårda mot brotten men också mot brottens orsaker. Våldet och otryggheten är nära kopplat till frågan om klass. Polisen ska finnas närmare medborgarna i hela landet och öka sin förmåga att förebygga och bekämpa brott. Utredningsverksamheten behöver fortsatt stärkas och utvecklas, liksom bekämpningen av den organiserade brottsligheten och det dödliga våldet. En aktiv politik mot klyftor och segregation, liksom hedersförtryck och våld i nära relationer, ska gå hand i hand med förstärkta resurser till polisen och övriga rättsvårdande myndigheter. Sverige ska 2024 ha 10 000 fler polisanställda än i dag.

Den svenska säkerhetspolitiken syftar ytterst till att garantera landets oberoende och självständighet.

Vår militära alliansfrihet bidrar till stabilitet och säkerhet och förutsätter en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med en trovärdig nationell försvarsförmåga. I syfte att stärka Sveriges försvarsförmåga bör totalförsvarets resurser ökas. Så bygger vi gemensam säkerhet inför nuvarande och framtida utmaningar.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:1 Budgetpropositionen för 2019 finansplanen:

1. Riksdagen godkänner riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 1).
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till följd av tekniska justeringar till 1 401 miljarder kronor för 2019 och 1 475 miljarder kronor för 2020 (avsnitt 5.2).
3. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 496 miljarder kronor för 2021 (avsnitt 5.2).
4. Riksdagen godkänner beräkningen av inkomster i statens budget för 2019 (avsnitt 7.1 och bilaga 1 avsnitt 2).
5. Riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2020 och 2021 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.1 och tabell 7.2).
6. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2019 (avsnitt 8.1 och tabell 8.3).
7. Riksdagen godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2019 (avsnitt 8.1 och tabell 8.3).
8. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2019 (avsnitt 8.1 och tabell 8.3).
9. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2020 och 2021 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 8.2 och tabell 8.4).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203) (avsnitt 9.2).
11. Riksdagen godkänner beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2019 (avsnitt 9.2 och tabell 9.9).
12. Riksdagen godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2019 (avsnitt 9.2 och tabell 9.9).
13. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2019 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 43 500 000 000 kronor (avsnitt 10.2).
14. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2019 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive

- tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 14 200 000 000 kronor (avsnitt 10.2).
15. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas och överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten (avsnitt 10.7).
  16. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift (avsnitt 3.1 och 6.2).
  17. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 3.2 och 6.1).
  18. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) (avsnitt 3.3 och 6.2).

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 389 miljarder kronor för 2019, 1 407 miljarder kronor för 2020 och 1 422 miljarder för 2021 (avsnitt 21.1).
3. Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2019 (avsnitt 21.8) och tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen ska återkomma med lagförslag i överensstämmelse med denna beräkning.
4. Riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2020 och 2021 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 21.9).
5. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2019 (avsnitt 21.6).
6. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2020 och 2021 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 21.7).
7. Riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.
8. Riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).

2018/19:2377 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

3. Riksdagen beslutar att punkten f i 3 § lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt ska upphävas.

2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C):

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 2019–2021 enligt förslaget i tabell 5 i kapitel 8 i motionen.
3. Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2019 enligt förslaget i tabell 3 i kapitel 8 i motionen och tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen ska återkomma med lagförslag i överensstämmelse med denna beräkning.
4. Riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2020 och 2021 enligt förslaget i tabell 4 i kapitel 8 i motionen som riktlinje för regeringens budgetarbete.
5. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden och övriga utgifter för 2019 enligt förslaget i tabell 1 i kapitel 8 i motionen.
6. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2020 och 2021 enligt förslaget i tabell 2 i kapitel 8 i motionen som riktlinje för regeringens budgetarbete.

2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M):

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 2019–2021 enligt förslaget i bilaga E i motionen.
3. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2019 enligt förslaget i bilaga A i motionen.
4. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2020 och 2021 enligt förslaget i bilaga B som riktlinje för regeringens budgetarbete.
5. Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2019 enligt förslaget i bilaga C i motionen och tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen ska återkomma med lagförslag i överensstämmelse med denna beräkning.
6. Riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2020 och 2021 enligt förslaget i bilaga D i motionen som riktlinje för regeringens budgetarbete.
7. Riksdagen avslår regeringens förslag om sänkt skatt för pensionärer, vilket beskrivs i kapitel 6.1 i budgetpropositionen.

8. Riksdagen beslutar om förstärkt jobbskatteavdrag enligt motionens avsnitt 4.1.2 samt bilaga F.
9. Riksdagen beslutar om höjd brytpunkt enligt motionens avsnitt 4.2.1 samt bilaga F.
10. Riksdagen beslutar om förändringar i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) enligt motionens avsnitt 4.1.2 samt bilaga F.
11. Riksdagen beslutar om sänkt skatt för pensionärer enligt motionens avsnitt 4.9.2 samt bilaga F.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med lagförslag för att avskaffa den särskilda löneskatten på lön och annan ersättning samt på inkomst av aktiv näringsverksamhet m.m. fr.o.m. den 1 juli 2019 för personer som fyllt 65 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår, att den särskilda begränsningen av skattereduktionen för RUT-tjänster tas bort samt att skattereduktionen för ROT-tjänster högst får uppgå till 50 000 kronor och som träder i kraft den 1 juli 2019, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att bredda antalet tjänster som berättigar till RUT-avdrag, såsom tillsyn av hemmet vid resa eller frånvaro, tvätt av kläder, flytt av bohag inom samma bostad, hämtning av trädgårdsavfall och plantering av växter i trädgården samt om att se över ett mer generöst RUT-avdrag för äldre, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma till riksdagen med lagförslag för att öka befrielsen från koldioxidskatt på dieselbränsle i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna från 143 öre per liter till 193 öre per liter fr.o.m. den 1 juli 2019, samt med ytterligare befrielse med 50 öre från 193 öre till 243 öre på dieselbränsle som förbrukas under perioden den 1 januari 2019 t.o.m. den 31 december 2019, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med lagförslag så att skattesatserna för bensin- och dieselbränsle från den 1 juli 2019 fastställs utifrån en omräkning med KPI, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med lagförslag för att avskaffa lagen om skatt på flygresor fr.o.m. den 1 juli 2019 och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma till riksdagen med lagförslag för att avskaffa skattereduktionen för fackföreningsavgift för avgift som belöper på tid efter den 1 april 2019 och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma till riksdagen med lagförslag för att höja mervärdesskatten på förevisning av naturområden utanför tätort samt av nationalparker, naturreservat, nationalstadsparker och Natura 2000-områden från 6 procent till 25 procent från den 1 juli 2019, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma till riksdagen med lagförslag för att höja mervärdesskatten på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne från 12 procent till 25 procent från den 1 juli 2019 och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L):

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 2019 enligt förslaget i tabell 3 i motionen.
3. Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2019 enligt förslaget i bilaga 1 i motionen och tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen ska återkomma med lagförslag i överensstämmelse med denna beräkning.
4. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden och övriga utgifter för 2019 enligt förslaget i bilaga 1 i motionen.

2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD):

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i avsnitt 3–20 i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 2019–2021 enligt förslaget i tabell 2 i motionen.
3. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden och övriga utgifter för 2019 enligt förslaget i tabell 13 i motionen.
4. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2020 och 2021 enligt förslaget i tabell 14 som riktlinje för regeringens budgetarbete.
5. Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2019 enligt förslaget i tabell 15 i motionen och tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen ska återkomma med lagförslag i överensstämmelse med denna beräkning.
6. Riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2020 och 2021 enligt förslaget i tabell 16 i motionen som riktlinje för regeringens budgetarbete.

7. Riksdagen beslutar att skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet ska införas från den 1 januari 2019 enligt vad som anförs i motionen.
8. Riksdagen beslutar att den särskilda löneskatten för äldre från den 1 januari 2019 ska återställas till reglernas utformning före införandet av förslaget i prop. 2015/16:1 enligt vad som anförs i motionen.

BILAGA 2

Regeringens förslag till utgiftsramar och inkomstberäkning 2019

Regeringens förslag till utgiftsramar 2019

Tusental kronor

Utgiftsområde	Regeringens förslag
1 Rikets styrelse	14 901 645
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	17 315 466
3 Skatt, tull och exekution	11 402 533
4 Rättsväsendet	46 342 859
5 Internationell samverkan	2 362 277
6 Försvar och samhällets krisberedskap	56 190 704
7 Internationellt bistånd	44 945 140
8 Migration	13 573 430
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	78 122 185
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	97 657 012
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 450 476
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	97 332 203
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	18 486 483
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	76 814 772
15 Studiestöd	25 022 956
16 Utbildning och universitetsforskning	81 347 211
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	15 994 531
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	6 972 123
19 Regional tillväxt	3 496 525
20 Allmän miljö- och naturvård	11 836 248
21 Energi	3 594 947
22 Kommunikationer	59 456 655
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	19 787 281
24 Näringsliv	7 266 717
25 Allmänna bidrag till kommuner	115 892 772
26 Statsskuldsräntor m.m.	25 155 200
27 Avgiften till Europeiska unionen	40 913 834
Summa utgiftsområden	1 026 634 185
Minskning av anslagsbehållningar	-11 289 117
Summa utgifter	1 015 345 068
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	3 628 408
Kassamässig korrigering	0
Summa	1 018 973 476

Regeringens förslag till inkomstberäkning 2019*Tusental kronor*

Inkomsttitel	Regeringens förslag
1100 Direkta skatter på arbete	679 003 646
<i>1110 Inkomstskatter</i>	<i>814 492 145</i>
1111 Statlig inkomstskatt	60 986 320
1115 Kommunal inkomstskatt	753 505 825
<i>1120 Allmän pensionsavgift</i>	<i>128 702 343</i>
1121 Allmän pensionsavgift	128 702 343
<i>1130 Artistskatt</i>	<i>0</i>
1131 Artistskatt	0
<i>1140–1150 Skattereduktioner</i>	<i>–264 190 842</i>
1141 Allmän pensionsavgift	–128 672 112
1142 Fackföreningsavgift	–2 670 000
1144 Fastighetsavgift	–248 625
1151 Sjöinkomst	–54 152
1153 Jobbskatteavdrag	–117 003 464
1154 Husavdrag	–15 059 893
1155 Gåvor till ideell verksamhet	0
1156 Övriga skattereduktioner	–482 596
1200 Indirekta skatter på arbete	607 653 447
<i>1210 Arbetsgivaravgifter</i>	<i>590 840 638</i>
1211 Sjukförsäkringsavgift	65 813 485
1212 Föräldraförsäkringsavgift	48 201 548
1213 Arbetsskadeavgift	3 707 811
1214 Ålderspensionsavgift	194 739 846
1215 Efterlevandepensionsavgift	11 123 434
1216 Arbetsmarknadsavgift	48 339 707
1217 Allmän löneavgift	215 423 841
1218 Ofördelade avgifter	0
1219 Nedsatta avgifter	3 490 966
<i>1240 Egenavgifter</i>	<i>13 125 974</i>
1241 Sjukförsäkringsavgift	73 286
1242 Föräldraförsäkringsavgift	791 143
1243 Arbetsskadeavgift	89 877
1244 Ålderspensionsavgift, netto	5 071 036
1245 Efterlevandepensionsavgift	314 842
1246 Arbetsmarknadsavgift	44 955
1247 Allmän löneavgift	4 417 527
1248 Ofördelade avgifter	0
1249 Nedsatta avgifter	2 323 308
<i>1260 Avgifter till premiepensionssystemet</i>	<i>–40 845 788</i>

Inkomsttitel	Regeringens förslag
1261 Avgifter till premiepensionssystemet	-40 845 788
1270 Särskild löneskatt	49 838 573
1271 Pensionskostnader, företag	40 398 371
1272 Pensionskostnader, staten	4 188 376
1273 Förvärvsinkomster	3 928 461
1274 Egenföretagare	1 323 365
1275 Övrigt	0
1280 Nedsättningar	-5 814 273
1282 Arbetsgivaravgifter	-3 490 966
1283 Egenavgifter, generell nedsättning	-2 244 052
1284 Egenavgifter, regional nedsättning	-79 255
1290 Tjänstegrupp-liv	508 323
1291 Tjänstegrupp-liv	508 323
1300 Skatt på kapital	271 461 659
1310 Skatt på kapital, hushåll	68 755 765
1311 Skatt på kapital	87 409 648
1312 Skattereduktion kapital	-18 816 697
1313 Expansionsmedelsskatt	162 814
1320 Skatt på företagsvinster	143 189 230
1321 Skatt på företagsvinster	143 189 230
1322 Skattereduktioner	0
1330 Kupongskatt	8 158 094
1331 Kupongskatt	8 158 094
1340 Avkastningsskatt	6 396 030
1341 Avkastningsskatt hushåll	144 172
1342 Avkastningsskatt företag	6 179 266
1343 Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande	72 592
1350 Fastighetsskatt	32 112 092
1351 Fastighetsskatt hushåll	800 852
1352 Fastighetsskatt företag	12 408 492
1353 Kommunal fastighetsavgift, hushåll	15 279 696
1354 Kommunal fastighetsavgift, företag	3 623 052
1360 Stämpelskatt	12 850 448
1361 Stämpelskatt	12 850 448
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	595 936 447
1410 Mervärdesskatt	460 758 700
1411 Mervärdesskatt	460 758 700
1420 Skatt på alkohol och tobak	27 090 665
1421 Skatt på tobak	12 277 608
1422 Skatt på etylalkohol	4 290 605
1423 Skatt på vin	6 083 459

Inkomsttitel	Regeringens förslag
1424 Skatt på mellanklassprodukter	138 020
1425 Skatt på öl	4 256 722
1426 Privatinförsel av alkohol och tobak	251
1427 Skatt på vissa nikotinhaltiga produkter	44 000
<i>1430 Energiskatt</i>	<i>52 170 422</i>
1431 Skatt på elektrisk kraft	25 671 177
1432 Energiskatt bensin	11 849 027
1433 Energiskatt oljeprodukter	14 361 272
1434 Energiskatt övrigt	288 946
<i>1440 Koldioxidskatt</i>	<i>23 059 691</i>
1441 Koldioxidskatt bensin	7 624 368
1442 Koldioxidskatt oljeprodukter	14 903 656
1443 Koldioxidskatt övrigt	531 667
<i>1450–1460 Övriga skatter på energi och miljö</i>	<i>4 171 346</i>
1451 Svavelskatt	12 202
1452 Skatt på råttallolja	0
1453 Särskild skatt mot förurning	51 128
1454 Skatt på bekämpningsmedel	143 209
1455 Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	0
1456 Avfallsskatt	176 681
1457 Avgifter till Kemikalieinspektionen	54 122
1458 Övriga skatter	162 791
1459 Intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter	563 213
1461 Kemikalieskatt	1 541 000
1462 Skatt på flygresor	1 467 000
<i>1470 Skatt på vägtrafik</i>	<i>22 093 901</i>
1471 Fordonsskatt	15 200 669
1472 Vägavgifter	1 186 009
1473 Trängselskatt	2 701 000
1474 Skatt på trafikförsäkringspremier	3 006 223
<i>1480 Övriga skatter</i>	<i>6 591 722</i>
1481 Systembolaget AB:s överskott	293 664
1482 Inlevererat överskott från Svenska Spel AB	4 163 495
1483 Skatt på spel	1 792 000
1484 Lotteriskatt	0
1485 Spelavgifter	67 000
1486 Skatt på annonser och reklam	158 863
1488 Lokalradioavgifter	0
1489 Avgifter avseende Myndigheten för radio och tv	8 700
1491 Avgifter för telekommunikation	108 000
1492 Försäljningsskatt på motorfordon	0

Inkomsttitel	Regeringens förslag
1500 Skatt på import	7 125 058
1511 Tullmedel	7 086 156
1512 Sockeravgifter	38 902
1600 Restförda och övriga skatter	21 505 121
<i>1610 Restförda skatter</i>	<i>-5 820 899</i>
1611 Restförda skatter, hushåll	-2 009 392
1612 Restförda skatter, företag	-3 811 507
<i>1620 Övriga skatter hushåll</i>	<i>5 901 575</i>
1621 Omprövningar aktuellt taxeringsår	-228 925
1622 Omprövningar äldre taxeringsår	1 000 000
1623 Anstånd	1 000 000
1624 Övriga skatter	3 806 339
1625 Skattetillegg	176 457
1626 Förseningsavgifter	147 704
<i>1630 Övriga skatter företag</i>	<i>-660 152</i>
1631 Omprövningar aktuellt taxeringsår	-1 731 657
1632 Omprövningar äldre taxeringsår	400 000
1633 Anstånd	-1 000 000
1634 Övriga skatter	128 820
1635 Skattetillegg	1 214 504
1636 Förseningsavgifter	328 181
<i>1640 Intäkter som förs till fonder</i>	<i>13 002 597</i>
1641 Insättningsgarantiavgifter	1 895 325
1642 Avgifter till Kärnavfallsfonden	4 756 241
1644 Batteriavgifter	2 773
1645 Kväveoxidavgifter	605 258
1647 Resolutionsavgifter	5 743 000
<i>1650 Avgifter till public service</i>	<i>9 082 000</i>
1651 Avgifter till public service	9 082 000
Totala skatteintäkter	2 182 685 378
1700 Avgående poster, skatter till EU	-7 125 059
<i>1710 EU-skatter</i>	<i>-7 125 059</i>
1711 EU-skatter	-7 125 059
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 175 560 319
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-1 038 636 295
<i>1810 Skatter till andra sektorer</i>	<i>-1 038 636 295</i>
1811 Kommunala inkomstskatter	-772 054 511
1812 Avgifter till AP-fonder	-266 581 784
Statens skatteintäkter	1 136 924 024
1900 Periodiseringar	8 365 786
<i>1910 Uppbördförsjutningar</i>	<i>12 100 140</i>

Inkomsttitel	Regeringens förslag
1911 Uppbördsförskjutningar	12 100 140
1920 <i>Betalningsförskjutningar</i>	-4 106 578
1921 Kommuner och landsting	4 468 945
1922 Ålderspensionssystemet	251 730
1923 Företag och hushåll	-7 618 277
1924 Kyrkosamfund	-1 261 095
1925 EU	52 119
1930 <i>Anstånd</i>	372 224
1931 Anstånd	372 224
1000 Statens skatteinkomster	1 145 289 810
Övriga inkomster (kassamässigt)	-47 790 257
2100 Rörelseöverskott	2 196 396
2110 <i>Affärsverkens inlevererade överskott</i>	214 500
2114 Luftfartsverkets inlevererade överskott	13 500
2116 Affärsverket Svenska Kraftnäts inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	201 000
2118 Sjöfartsverkets inlevererade överskott	0
2120 <i>Övriga myndigheters inlevererade överskott</i>	181 896
2124 Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	31 896
2126 Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	0
2127 Inlevererat överskott från övriga myndigheter	150 000
2130 <i>Riksbankens inlevererade överskott</i>	1 800 000
2131 Riksbankens inlevererade överskott	1 800 000
2200 Överskott av statens fastighetsförvaltning	235 000
2210 <i>Överskott av fastighetsförvaltning</i>	235 000
2215 Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	235 000
2300 Ränteinkomster	2 592 310
2320 <i>Räntor på näringslån</i>	128
2314 Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	13
2316 Ränteinkomster på vattenkraftslån	0
2322 Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	0
2323 Räntor på övriga näringslån	0
2324 Ränteinkomster på lokaliseringsslån	115
2340 <i>Räntor på studielån</i>	38 000
2341 Ränteinkomster på statens lån för universitetsstudier och garantilån för studerande	0
2342 Ränteinkomster på allmänna studielån	38 000
2343 Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988	0
2390 <i>Övriga ränteinkomster</i>	2 554 182
2391 Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	0
2392 Räntor på intressemedel	0
2394 Övriga ränteinkomster	53 822

Inkomsttitel	Regeringens förslag
2397 Räntor på skattekonton m.m., netto	2 500 360
2400 Inkomster av statens aktier	15 000 000
2410 <i>Inkomster av statens aktier</i>	15 000 000
2411 Inkomster av statens aktier	15 000 000
2500 Offentligrättsliga avgifter	10 259 392
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	984 300
2522 Fastställande av åldersgränser för framställning i film	0
2525 Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	3 503 400
2526 Utjämningsavgift från arbetslöshetskassor	0
2527 Avgifter för statskontroll av krigsmaterielltillverkning	36 000
2528 Avgifter vid bergsstaten	26 000
2529 Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	414 000
2531 Avgifter för registrering i förenings- m.fl. register	2 469
2532 Avgifter vid kronofogdemyndigheterna	1 467 000
2534 Avgifter vid Transportstyrelsen	1 411 000
2535 Avgifter för statliga garantier	0
2537 Miljöskyddsavgift	177 691
2539 Tåktavgift	0
2541 Avgifter vid Tullverket	0
2542 Patientavgifter vid tandläkarutbildningen	3 190
2548 Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	624 000
2551 Avgifter från kärnkraftverken	237 000
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	488 500
2553 Registreringsavgift till Fastighetsmäklarinspektionen	23 600
2557 Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret	1 005
2558 Avgifter för årlig revision	165 455
2559 Avgifter för etikprövning av forskning	29 473
2561 Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	24 309
2562 CSN-avgifter	641 000
2600 Försäljningsinkomster	70 000
2624 Inkomster av uppbörd av felparkeringsavgifter	70 000
2625 Utförsäljning av beredskapslager	0
2627 Offentlig lagring, försäljningsintäkter	0
2700 Böter m.m.	1 161 999
2711 Restavgifter och dröjsmålsavgifter	97 000
2712 Bötesmedel	864 000
2713 Vattenföreningssavgifter m.m.	0
2714 Sanktionsavgifter m.m.	146 723
2717 Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll	54 276
2800 Övriga inkomster av statens verksamhet	1 021 081
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	1 021 081

Inkomsttitel	Regeringens förslag
2000 Inkomster av statens verksamhet	32 536 178
3100 Inkomster av försålda byggnader och maskiner	0
3120 Statliga myndigheters inkomster av försålda byggnader och maskiner	0
3125 Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	0
3200 Övriga inkomster av markförsäljning	0
3211 Övriga inkomster av markförsäljning	0
3300 Övriga inkomster av försäld egendom	5 000 000
3311 Inkomster av statens gruvegendom	0
3312 Övriga inkomster av försäld egendom	5 000 000
3000 Inkomster av försäld egendom	5 000 000
4100 Återbetalning av näringslån	370
4120 Återbetalning av jordbrukslån	300
4123 Återbetalning av lån till fiskerinäringen	300
4130 Återbetalning av övriga näringslån	70
4131 Återbetalning av vattenkraftslån	0
4132 Återbetalning av lån avseende såddfinansiering	0
4136 Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	70
4137 Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	0
4138 Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	0
4139 Återbetalning av lokaliseringslån	0
4300 Återbetalning av studielån	468 000
4311 Återbetalning av statens lån för universitetsstudier	0
4312 Återbetalning av allmänna studielån	0
4313 Återbetalning av studiemedel	468 000
4500 Återbetalning av övriga lån	248 404
4516 Återbetalning av utgivna startlån och bidrag	0
4525 Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	71 347
4526 Återbetalning av övriga lån	177 057
4000 Återbetalning av lån	716 774
5100 Avskrivningar och amorteringar	77 000
5120 Avskrivningar på fastigheter	77 000
5121 Amortering på statskapital	77 000
5130 Uppdragsmyndigheters komplementkostnader	0
5131 Uppdragsmyndigheters m.fl. komplementkostnader	0
5200 Statliga pensionsavgifter	14 117 000
5211 Statliga pensionsavgifter	14 117 000
5000 Kalkylmässiga inkomster	14 194 000
6100 Bidrag från EU:s jordbruksfonder	8 920 158
6110 Bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	6 742 400
6111 Gårdsstöd	6 600 000
6113 Övriga interventioner	138 000

Inkomsttitel	Regeringens förslag
6114 Exportbidrag	0
6115 Djurbidrag	0
6116 Offentlig lagring	0
6119 Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	4 400
6120 <i>Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen</i>	2 177 758
6124 Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007 – 2013	-4 642
6125 Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2014 – 2020	2 182 400
6200 Bidrag från EU till fiskenäringen	251 000
6213 Bidrag från Europeiska fiskefonden 2007–2013	0
6214 Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2014 – 2020	251 000
6300 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	1 455 000
6313 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007 – 2013	0
6314 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014 – 2020	1 455 000
6400 Bidrag från Europeiska socialfonden	1 538 000
6413 Bidrag från Europeiska socialfonden 2007 – 2013	0
6414 Bidrag från Europeiska socialfonden 2014 – 2020	1 538 000
6500 Bidrag till transeuropeiska nätverk	95 000
6511 Bidrag till transeuropeiska nätverk	95 000
6900 Övriga bidrag från EU	262 500
6911 Övriga bidrag från EU	262 500
6912 Bidrag till EU:s omstruktureringssfond för sockersektorn	0
6000 Bidrag m.m. från EU	12 521 658
7100 Tillkommande skatter	11 142 986
7110 <i>EU-skatter</i>	7 072 940
7112 Tullmedel	7 034 131
7113 Jordbrukstullar och sockeravgifter	38 809
7120 <i>Kommunala utjämningsavgifter</i>	4 070 046
7121 Utjämningsavgift för LSS-kostnader	4 070 046
7200 Avräkningar	-123 901 853
7210 <i>Intäkter som förs till fonder</i>	-13 002 597
7211 Intäkter som förs till fonder	-13 002 597
7220 <i>Kompensation för mervärdesskatt</i>	-101 817 256
7221 Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	-32 597 853
7222 Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	-69 219 403
7230 <i>Avgifter till public service</i>	-9 082 000
7231 Avgifter till public service	-9 082 000
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-112 758 867
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
9000 Löpande redovisade skatter m.m.	0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	1 097 499 553

BILAGA 3

Regeringens förslag till preliminära utgiftsramar och inkomstberäkning 2020– 2021

Regeringens förslag till preliminära utgiftsramar 2020–2021

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2020	2021
1 Rikets styrelse	14 641	14 561
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	17 871	18 309
3 Skatt, tull och exekution	11 453	11 552
4 Rättsväsendet	47 044	47 514
5 Internationell samverkan	2 013	1 990
6 Försvar och samhällets krisberedskap	57 169	58 172
7 Internationellt bistånd	45 828	48 397
8 Migration	12 479	9 865
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	75 158	74 817
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	96 058	95 309
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 125	34 045
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	99 882	102 198
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	14 335	12 526
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	75 928	76 649
15 Studiestöd	25 441	26 267
16 Utbildning och universitetsforskning	79 621	79 657
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	15 976	15 295
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	6 989	6 951
19 Regional tillväxt	3 427	3 468
20 Allmän miljö- och naturvård	11 526	11 019
21 Energi	3 066	2 286
22 Kommunikationer	59 808	60 128
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	19 456	15 008
24 Näringsliv	6 611	6 422
25 Allmänna bidrag till kommuner	115 958	115 522
26 Statsskuldräntor m.m.	24 155	8 655
27 Avgiften till Europeiska unionen	47 859	53 878
Summa utgiftsområden	1 023 878	1 010 465

Regeringens förslag till preliminär inkomstberäkning 2020–2021*Miljarder kronor*

Inkomsttitel	2020	2021
1100 Direkta skatter på arbete	703,6	727,5
1111 Statlig inkomstskatt	62,3	62,8
1115 Kommunal inkomstskatt	780,3	807,6
1120 Allmän pensionsavgift	133,1	137,8
1130 Artistskatt	0	0
1140 Skattereduktioner	-272,1	-280,7
1200 Indirekta skatter på arbete	629,8	651,8
1210 Arbetsgivaravgifter	612,3	633,7
1240 Egenavgifter	13,7	14,3
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-42,3	-43,8
1270 Särskild löneskatt	51,5	53,2
1280 Nedsättningar	-6,0	-6,1
1290 Tjänstegruppliv	0,5	0,5
1300 Skatt på kapital	288,3	298,2
1310 Skatt på kapital, hushåll	69,8	68,9
1320 Skatt på företagsvinster	152,1	156,9
1330 Kupongskatt	8,8	9,1
1340 Avkastningsskatt	12,5	16,6
1350 Fastighetskatt	32,0	33,1
1360 Stämpelskatt	13,2	13,5
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	617,7	638,7
1410 Mervärdesskatt	478,0	495,9
1420 Skatt på alkohol och tobak	27,3	27,6
1430 Skatt på energi	53,8	55,5
1440 Koldioxidskatt	23,5	23,9
1450 Övriga skatter på energi och miljö	4,3	4,3
1470 Skatt på vägtrafik	24,1	24,7
1480 Övriga skatter	6,7	6,9
1500 Skatt på import	7,4	7,6
1600 Restförda och övriga skatter	19,5	20,1
1700 Avgående poster, skatter till EU	-7,4	-7,6
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	2 258,8	2 336,3
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-1 075,2	-1 112,9
Statens skatteintäkter (periodiserat)	1 183,7	1 223,4
1900 Periodiseringar	-58,6	1,5
1000 Statens skatteinkomster	1 125,1	1 224,9
Övriga inkomster (kassamässigt)	-43,3	-45,6
2000 Inkomster av statens verksamhet	36,2	37,2
3000 Inkomster av försäld egendom	5,0	5,0
4000 Återbetalning av lån	0,7	0,6
5000 Kalkylmässiga inkomster	14,7	14,4

Inkomsttitel	2020	2021
6000 Bidrag m.m. från EU	12,5	11,4
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-112,4	-114,2
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	1 081,8	1 179,3

BILAGA 4

Reservanternas förslag till utgiftsramar och inkomstberäkning 2019

Reservanternas förslag till utgiftsramar 2019 (M, KD)

Tusental kronor

Utgiftsområde	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1 Rikets styrelse	-308 000	14 593 645
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	+3 500	17 318 966
3 Skatt, tull och exekution	+120 000	11 522 533
4 Rättsväsendet	+2 041 000	48 383 859
5 Internationell samverkan	±0	2 362 277
6 Försvar och samhällets krisberedskap	+3 876 000	60 066 704
7 Internationellt bistånd	±0	44 945 140
8 Migration	-1 461 000	12 112 430
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	+3 155 000	81 277 185
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och	±0	97 657 012
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	+431 000	34 881 476
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	±0	97 332 203
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	-519 000	17 967 483
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-2 875 000	73 939 772
15 Studiestöd	-291 800	24 731 156
16 Utbildning och universitetsforskning	-501 000	80 846 211
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	-213 000	15 781 531
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-2 230 000	4 742 123
19 Regional tillväxt	±0	3 496 525
20 Allmän miljö- och naturvård	-2 099 000	9 737 248
21 Energi	-445 000	3 149 947
22 Kommunikationer	-489 000	58 967 655
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	+1 113 000	20 900 281
24 Näringsliv	+170 000	7 436 717
25 Allmänna bidrag till kommuner	+4 100 000	119 992 772
26 Statsskuldsröntor m.m.	±0	25 155 200
27 Avgiften till Europeiska unionen	±0	40 913 834
Summa utgiftsområden	+3 577 700	1 030 211 885
Minskning av anslagsbehållningar	±0	-11 289 117
Summa utgifter	+3 577 700	1 018 922 768
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	±0	3 628 408
Kassamässig korrigering	±0	0
Summa	+3 577 700	1 022 551 176

Reservanternas förslag till inkomstberäkning 2019 (M, KD)*Tusental kronor*

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1100 Direkta skatter på arbete	-12 802 765	666 200 881
1111 Statlig inkomstskatt	-3 910 952	57 075 368
1115 Kommunal inkomstskatt	-961 806	752 544 019
1120 Allmän pensionsavgift	+18 521	128 720 864
1130 Artistskatt	±0	0
1140 Skattereduktioner	-7 948 528	-272 139 370
1200 Indirekta skatter på arbete	-547 253	607 106 194
1210 Arbetsgivaravgifter	+336 479	591 177 117
1240 Egenavgifter	±0	13 125 974
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-14 014	-40 859 802
1270 Särskild löneskatt	-869 718	48 968 855
1280 Nedsättningar	±0	-5 814 273
1290 Tjänstegruppiv	±0	508 323
1300 Skatt på kapital	+49 298	271 510 957
1310 Skatt på kapital, hushåll	+3 569	68 759 334
1320 Skatt på företagsvinster	+45 729	143 234 959
1330 Kupongskatt	±0	8 158 094
1340 Avkastningsskatt	±0	6 396 030
1350 Fastighetskatt	±0	32 112 092
1360 Stämpelskatt	±0	12 850 448
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	-1 160 167	594 776 280
1410 Mervärdesskatt	+305 833	461 064 533
1420 Skatt på alkohol och tobak	0	27 090 665
1430 Skatt på energi och miljö	-495 000	51 675 422
1440 Koldioxidskatt	-241 000	22 818 691
1450 Övriga skatter på energi och miljö	-730 000	3 441 346
1470 Skatt på vägtrafik	±0	22 093 901
1480 Övriga skatter	±0	6 591 722
1500 Skatt på import	±0	7 125 058
1600 Restförda och övriga skatter	±0	21 505 121
1700 Avgående poster, skatter till EU	±0	-7 125 059
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	-14 460 886	2 161 099 433
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	+943 285	-1 038 636 295
Statens skatteintäkter (periodiserat)	-13 517 600	1 123 406 424
1900 Periodiseringar	±0	8 365 786
1000 Statens skatteinkomster	-13 517 600	1 131 772 210
Övriga inkomster (kassamässigt)	±0	-47 790 257

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
2000 Inkomster av statens verksamhet	±0	32 536 178
3000 Inkomster av försåld egendom	±0	5 000 000
4000 Återbetalning av lån	±0	716 774
5000 Kalkylmässiga inkomster	±0	14 194 000
6000 Bidrag m.m. från EU	±0	12 521 658
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	±0	-112 758 867
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	-13 517 600	1 083 981 953

Reservanternas förslag till utgiftsramar 2019 (SD)*Tusental kronor*

Utgiftsområde	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1 Rikets styrelse	-530 200	14 371 445
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	+477 000	17 792 466
3 Skatt, tull och exekution	+550 000	11 952 533
4 Rättsväsendet	+4 769 000	51 111 859
5 Internationell samverkan	+20 000	2 382 277
6 Försvar och samhällets krisberedskap	+7 501 078	63 691 782
7 Internationellt bistånd	-11 273 000	33 672 140
8 Migration	-563 149	13 010 281
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	+5 945 000	84 067 185
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	+4 475 000	102 132 012
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	+6 700 000	41 150 476
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	+2 743 000	100 075 203
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	-7 815 324	10 671 159
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-2 016 502	74 798 270
15 Studiestöd	-880 000	24 142 956
16 Utbildning och universitetsforskning	+670 000	82 017 211
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	-418 692	15 575 839
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-1 029 000	5 943 123
19 Regional tillväxt	+520 000	4 016 525
20 Allmän miljö- och naturvård	-3 992 000	7 844 248
21 Energi	-755 000	2 839 947
22 Kommunikationer	+2 535 000	61 991 655
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	+497 000	20 284 281
24 Näringsliv	-293 000	6 973 717
25 Allmänna bidrag till kommuner	-15 549 000	100 343 772
26 Statsskuldräntor m.m.	±0	25 155 200
27 Avgiften till Europeiska unionen	±0	40 913 834
Summa utgiftsområden	-7 712 788	1 018 921 397
Minskning av anslagsbehållningar	±0	-11 289 117
Summa utgifter	-7 712 788	1 007 632 280
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	±0	3 628 408
Kassamässig korrigering	±0	0
Summa	-7 712 788	1 011 260 688

Reservanternas förslag till inkomstberäkning 2019 (SD)*Tusental kronor*

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1100 Direkta skatter på arbete	-19 108 000	659 895 646
1111 Statlig inkomstskatt	+217 000	61 203 320
1115 Kommunal inkomstskatt	+30 309 000	783 814 825
1120 Allmän pensionsavgift	-2 000	128 700 343
1130 Artistskatt	±0	0
1140 Skattereduktioner	-49 632 000	-313 822 842
1200 Indirekta skatter på arbete	-2 203 000	605 450 447
1210 Arbetsgivaravgifter	+281 000	591 121 638
1240 Egenavgifter	-4 000	13 121 974
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	±0	-40 845 788
1270 Särskild löneskatt	-2 480 000	47 358 573
1280 Nedsättningar	±0	-5 814 273
1290 Tjänstegruppliv	±0	508 323
1300 Skatt på kapital	+1 683 000	273 144 659
1310 Skatt på kapital, hushåll	+900 000	69 655 765
1320 Skatt på företagsvinster	+1 473 000	144 662 230
1330 Kupongskatt	±0	8 158 094
1340 Avkastningsskatt	-790 000	5 606 030
1350 Fastighetskatt	+100 000	32 212 092
1360 Stämpelskatt	±0	12 850 448
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	+10 427 000	606 363 447
1410 Mervärdesskatt	+12 460 000	473 218 700
1420 Skatt på alkohol och tobak	±0	27 090 665
1430 Skatt på energi och miljö	-200 000	51 970 422
1440 Koldioxidskatt	+1 360 000	24 419 691
1450 Övriga skatter på energi och miljö	-1 853 000	2 318 346
1470 Skatt på vägtrafik	-1 340 000	20 753 901
1480 Övriga skatter	±0	6 591 722
1500 Skatt på import	±0	7 125 058
1600 Restförda och övriga skatter	-370 000	21 135 121
1700 Avgående poster, skatter till EU	±0	-7 125 059
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	-9 571 000	2 165 989 319
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-30 307 000	-1 068 943 295
Statens skatteintäkter (periodiserat)	-39 878 000	1 097 046 024
1900 Periodiseringar	±0	8 365 786
1000 Statens skatteinkomster	-39 878 000	1 105 411 810
Övriga inkomster (kassamässigt)	-2 400 000	-50 190 257

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
2000 Inkomster av statens verksamhet	-2 400 000	30 136 178
3000 Inkomster av försåld egendom	±0	5 000 000
4000 Återbetalning av lån	±0	716 774
5000 Kalkylmässiga inkomster	±0	14 194 000
6000 Bidrag m.m. från EU	±0	12 521 658
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	±0	-112 758 867
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	-42 278 000	1 055 221 553

Reservanternas förslag till utgiftsramar 2019 (C)*Tusental kronor*

Utgiftsområde	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1 Rikets styrelse	+10 000	14 911 645
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	-124 000	17 191 466
3 Skatt, tull och exekution	+10 000	11 412 533
4 Rättsväsendet	+2 100 000	48 442 859
5 Internationell samverkan	±0	2 362 277
6 Försvar och samhällets krisberedskap	+3 484 000	59 674 704
7 Internationellt bistånd	±0	44 945 140
8 Migration	-1 270 000	12 303 430
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	+300 000	78 422 185
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-584 000	97 073 012
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-400 000	34 050 476
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	+7 000	97 339 203
13 Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering	±0	18 486 483
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-2 013 000	74 801 772
15 Studiestöd	-420 000	24 602 956
16 Utbildning och universitetsforskning	-680 000	80 667 211
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	±0	15 994 531
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-3 375 000	3 597 123
19 Regional tillväxt	±0	3 496 525
20 Allmän miljö- och naturvård	+700 000	12 536 248
21 Energi	±0	3 594 947
22 Kommunikationer	±0	59 456 655
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	+2 045 000	21 832 281
24 Näringsliv	±0	7 266 717
25 Allmänna bidrag till kommuner	+3 420 000	119 312 772
26 Statsskuldsräntor m.m.	±0	25 155 200
27 Avgiften till Europeiska unionen	±0	40 913 834
Summa utgiftsområden	+3 210 000	1 029 844 185
Minskning av anslagsbehållningar	±0	-11 289 117
Summa utgifter	+3 210 000	1 018 555 068
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	±0	3 628 408
Kassamässig korrigering	±0	
Summa	+3 210 000	1 022 183 476

Reservanternas förslag till inkomstberäkning 2019 (C)*Tusental kronor*

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1100 Direkta skatter på arbete	-7 122 000	671 881 646
1111 Statlig inkomstskatt	+309 000	61 295 320
1115 Kommunal inkomstskatt	+707 000	754 212 825
1120 Allmän pensionsavgift	+24 000	128 726 343
1130 Artistskatt	±0	0
1140 Skattereduktioner	-8 162 000	-272 352 842
1200 Indirekta skatter på arbete	-3 626 000	604 027 447
1210 Arbetsgivaravgifter	-1 129 000	589 711 638
1240 Egenavgifter	±0	13 125 974
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-17 000	-40 862 788
1270 Särskild löneskatt	-2 480 000	47 358 573
1280 Nedsättningar	±0	-5 814 273
1290 Tjänstegruppiv	±0	508 323
1300 Skatt på kapital	+470 000	271 931 659
1310 Skatt på kapital, hushåll	+37 000	68 792 765
1320 Skatt på företagsvinster	+433 000	143 622 230
1330 Kupongskatt	±0	8 158 094
1340 Avkastningsskatt	±0	6 396 030
1350 Fastighetskatt	±0	32 112 092
1360 Stämpelskatt	±0	12 850 448
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	+80 000	596 016 447
1410 Mervärdesskatt	-50 000	460 708 700
1420 Skatt på alkohol och tobak	±0	27 090 665
1430 Skatt på energi och miljö	+380 000	52 550 422
1440 Koldioxidskatt	-250 000	22 809 691
1450 Övriga skatter på energi och miljö	±0	4 171 346
1470 Skatt på vägtrafik	±0	22 093 901
1480 Övriga skatter	±0	6 591 722
1500 Skatt på import	±0	7 125 058
1600 Restförda och övriga skatter	+340 000	21 845 121
1700 Avgående poster, skatter till EU	±0	-7 125 059
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	-9 858 000	2 165 702 319
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-731 000	-1 039 367 295
Statens skatteintäkter (periodiserat)	-10 589 000	1 126 335 024
1900 Periodiseringar	±0	8 365 786
1000 Statens skatteinkomster	-10 589 000	1 134 700 810
Övriga inkomster (kassamässigt)	-100 000	-47 890 257
2000 Inkomster av statens verksamhet	-100 000	32 436 178

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
3000 Inkomster av försåld egendom	±0	5 000 000
4000 Återbetalning av lån	±0	716 774
5000 Kalkylmässiga inkomster	±0	14 194 000
6000 Bidrag m.m. från EU	±0	12 521 658
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	±0	-112 758 867
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	-10 689 000	1 086 810 553

Reservanternas förslag till utgiftsramar 2019 (L)*Tusental kronor*

Utgiftsområde		Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1	Rikets styrelse	-122 000	14 779 645
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	-174 000	17 141 466
3	Skatt, tull och exekution	+122 000	11 524 533
4	Rättsväsendet	+3 841 000	50 183 859
5	Internationell samverkan	-2 000	2 360 277
6	Försvar och samhällets krisberedskap	+4 187 000	60 377 704
7	Internationellt bistånd	±0	44 945 140
8	Migration	-113 000	13 460 430
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	+3 989 000	82 111 185
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-5 919 000	91 738 012
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-101 000	34 349 476
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	+31 000	97 363 203
13	Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	-257 000	18 229 483
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	-9 202 333	67 612 439
15	Studiestöd	-776 000	24 246 956
16	Utbildning och universitetsforskning	+2 848 000	84 195 211
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	+387 000	16 381 531
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-3 345 860	3 626 263
19	Regional tillväxt	-75 000	3 421 525
20	Allmän miljö- och naturvård	-2 033 000	9 803 248
21	Energi	-979 000	2 615 947
22	Kommunikationer	-759 000	58 697 655
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-422 500	19 364 781
24	Näringsliv	-342 500	6 924 217
25	Allmänna bidrag till kommuner	+2 102 000	117 994 772
26	Statsskuldräntor m.m.	+39 000	25 194 200
27	Avgiften till Europeiska unionen	±0	40 913 834
Summa utgiftsområden		-7 077 193	1 019 556 992
Minskning av anslagsbehållningar		±0	-11 289 117
Summa utgifter		-7 077 193	1 008 267 875
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto		±0	3 628 408
Kassamässig korrigering		±0	0
Summa		-7 077 193	1 011 896 283

Reservanternas förslag till inkomstberäkning 2019 (L)*Tusental kronor*

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1100 Direkta skatter på arbete	-23 939 667	655 063 979
1111 Statlig inkomstskatt	-20 708 000	40 278 320
1115 Kommunal inkomstskatt	-200 000	753 305 825
1120 Allmän pensionsavgift	+593 333	129 295 676
1130 Artistskatt	±0	0
1140 Skattereduktioner	-3 625 000	-267 815 842
1200 Indirekta skatter på arbete	-1 840 000	605 813 447
1210 Arbetsgivaravgifter	+549 000	591 389 638
1240 Egenavgifter	+100 000	13 225 974
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-9 000	-40 854 788
1270 Särskild löneskatt	-2 480 000	47 358 573
1280 Nedsättningar	±0	-5 814 273
1290 Tjänstegruppliv	±0	508 323
1300 Skatt på kapital	+4 241 000	275 702 659
1310 Skatt på kapital, hushåll	-600 000	68 155 765
1320 Skatt på företagsvinster	-259 000	142 930 230
1330 Kupongskatt	±0	8 158 094
1340 Avkastningsskatt	±0	6 396 030
1350 Fastighetskatt	+5 100 000	37 212 092
1360 Stämpelskatt	±0	12 850 448
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	+2 113 000	598 049 447
1410 Mervärdesskatt	+1 390 000	462 148 700
1420 Skatt på alkohol och tobak	±0	27 090 665
1430 Skatt på energi och miljö	+300 000	52 470 422
1440 Koldioxidskatt	+810 000	23 869 691
1450 Övriga skatter på energi och miljö	+133 000	4 304 346
1470 Skatt på vägtrafik	-520 000	21 573 901
1480 Övriga skatter	±0	6 591 722
1500 Skatt på import	±0	7 125 058
1600 Restförda och övriga skatter	-370 000	21 135 121
1700 Avgående poster, skatter till EU	±0	-7 125 059
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	-19 795 667	2 155 764 652
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-393 333	-1 039 029 628
Statens skatteintäkter (periodiserat)	-20 189 000	1 116 735 024
1900 Periodiseringar	±0	8 365 786
1000 Statens skatteinkomster	-20 189 000	1 125 100 810
Övriga inkomster (kassamässigt)	-400 000	-48 190 257

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
2000 Inkomster av statens verksamhet	-400 000	32 136 178
3000 Inkomster av försåld egendom	±0	5 000 000
4000 Återbetalning av lån	±0	716 774
5000 Kalkylmässiga inkomster	±0	14 194 000
6000 Bidrag m.m. från EU	±0	12 521 658
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	±0	-112 758 867
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	-20 589 000	1 076 910 553

BILAGA 5

Reservanternas förslag till preliminära utgiftsramar och inkomstberäkningar 2020–2021

Reservanternas förslag till preliminära utgiftsramar 2020–2021 (M, KD)*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Avvikelse från	Avvikelse från	Reservanternas	Reservanternas
	regeringen 2020	regeringen 2021	förslag 2020	förslag 2021
1 Rikets styrelse	-173	-55	14 468	14 506
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	+4	+4	17 874	18 313
3 Skatt, tull och exekution	+200	+335	11 653	11 887
4 Rättsväsendet	+3 786	+5 475	50 830	52 989
5 Internationell samverkan	±0	±0	2 013	1 990
6 Försvar och samhällets krisberedskap	+6 891	+11 507	64 060	69 679
7 Internationellt bistånd	±0	±0	45 828	48 397
8 Migration	-1 759	-147	10 720	9 718
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	+8 185	+7 985	83 343	82 802
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	±0	±0	96 058	95 309
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	+862	+862	34 987	34 907
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	±0	±0	99 882	102 198
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	-513	-449	13 822	12 077
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-3 512	-4 669	72 416	71 980
15 Studiestöd	-385	-204	25 056	26 062
16 Utbildning och universitetsforskning	+2 276	+3 016	81 897	82 673
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	-165	-165	15 811	15 130
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-3 840	-5 475	3 149	1 476

Utgiftsområde	Avvikelse från	Avvikelse från	Reservanternas	Reservanternas
	regeringen	regeringen	förslag	förslag
	2020	2021	2020	2021
19 Regional tillväxt	±0	±0	3 427	3 468
20 Allmän miljö- och naturvård	-1 395	-815	10 131	10 204
21 Energi	+90	+80	3 156	2 366
22 Kommunikationer	+894	+7 565	60 702	67 693
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	+149	-2 846	19 605	12 162
24 Näringsliv	+460	+483	7 071	6 905
25 Allmänna bidrag till kommuner	+8 175	+9 350	124 133	124 872
26 Statsskuldsräntor m.m.	±0	±0	24 155	8 655
27 Avgiften till Europeiska unionen	±0	±0	47 859	53 878
Summa utgiftsområden	+20 230	+31 836	1 044 108	1 042 301

Reservanternas förslag till preliminära inkomstberäkningar 2020–2021 (M, KD)*Miljarder kronor*

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen 2020	Avvikelse från regeringen 2021	Reservanternas förslag 2020	Reservanternas förslag 2021
1100 Direkta skatter på arbete	-11,6	-11,4	692,0	716,0
1111 Statlig inkomstskatt	-4,0	-4,0	58,3	58,9
1115 Kommunal inkomstskatt	-0,4	-0,1	779,9	807,4
1120 Allmän pensionsavgift	+0,1	+0,1	133,2	137,9
1130 Artistskatt	±0	±0	0,0	0,0
1140 Skattereduktioner	-7,4	-7,4	-279,5	-288,1
1200 Indirekta skatter på arbete	-2,4	-2,7	627,4	649,1
1210 Arbetsgivaravgifter	+1,0	+1,2	613,3	634,9
1240 Egenavgifter	±0	±0	13,7	14,3
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-0,1	-0,1	-42,4	-43,8
1270 Särskild löneskatt	-3,3	-3,8	48,2	49,4
1280 Nedsättningar	±0	±0	-6,0	-6,1
1290 Tjänstegruppliv	±0	±0	0,5	0,5
1300 Skatt på kapital	+0,2	+0,1	288,5	298,4
1310 Skatt på kapital, hushåll	+0,1	+0,1	69,8	69,0
1320 Skatt på företagsvinster	+0,1	+0,0	152,1	156,9
1330 Kupongskatt	±0	±0	8,8	9,1
1340 Avkastningsskatt	±0	±0	12,5	16,6
1350 Fastighetskatt	±0	±0	32,0	33,1
1360 Stämpelskatt	±0	±0	13,2	13,5
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	-2,2	-2,3	615,5	636,4
1410 Mervärdesskatt	+0,6	+0,6	478,6	496,5
1420 Skatt på alkohol och tobak	±0	±0	27,3	27,6
1430 Skatt på energi och miljö	-1,1	-1,1	52,7	54,4

Inkomsttitel	Avvikelse från	Avvikelse från	Reservanternas	Reservanternas
	regeringen	regeringen	förslag	förslag
	2020	2021	2020	2021
1440 Koldioxidskatt	-0,2	-0,2	23,2	23,6
1450 Övriga skatter på energi och miljö	-1,5	-1,6	2,7	2,7
1470 Skatt på vägtrafik	±0	±0	24,1	24,7
1480 Övriga skatter	±0	±0	6,7	6,9
1500 Skatt på import	±0	±0	7,4	7,6
1600 Restförda och övriga skatter	±0	±0	19,5	20,1
1700 Avgående poster, skatter till EU	±0	±0	-7,4	-7,6
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	-16,0	-16,3	2 242,8	2 320,0
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	+0,3	+0,0	-1 075,2	-1 112,9
Statens skatteintäkter (periodiserat)	-15,7	-16,3	1 167,9	1 207,2
1900 Periodiseringar	±0	±0	-58,6	1,5
1000 Statens skatteinkomster	-15,7	-16,3	1 109,4	1 208,7
Övriga inkomster (kassamässigt)	±0	±0	-43,3	-45,6
2000 Inkomster av statens verksamhet	±0	±0	36,2	37,2
3000 Inkomster av försäld egendom	±0	±0	5,0	5,0
4000 Återbetalning av lån	±0	±0	0,7	0,6
5000 Kalkylmässiga inkomster	±0	±0	14,7	14,4
6000 Bidrag m.m. från EU	±0	±0	12,5	11,4
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	±0	±0	-114,2	-114,2
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	±0	0,0	0,0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	-15,7	-16,3	1 066,0	1 163,0

Reservanternas förslag till preliminära utgiftsramar 2020–2021 (SD)*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Avvikelse från regeringen 2020	Avvikelse från regeringen 2021	Reservanternas förslag 2020	Reservanternas förslag 2021
1 Rikets styrelse	-693	-850	13 947	13 712
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	-1 575	-1 460	16 296	16 849
3 Skatt, tull och exekution	+610	+670	12 063	12 222
4 Rättsväsendet	+7 261	+9 735	54 305	57 249
5 Internationell samverkan	+20	+20	2 033	2 010
6 Försvar och samhällets krisberedskap	+8 715	+12 684	65 885	70 857
7 Internationellt bistånd	-11 172	-12 693	34 657	35 705
8 Migration	-2 325	-4 172	10 154	5 693
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	+9 110	+9 603	84 268	84 420
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	+4 827	+4 896	100 885	100 205
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	+6 900	+7 200	41 025	41 245
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	+3 038	+3 178	102 920	105 376
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	-8 857	-11 311	5 478	1 216
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-11 060	-15 937	64 868	60 712
15 Studiestöd	-747	-628	24 694	25 639
16 Utbildning och universitetsforskning	+694	+694	80 315	80 351
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	-451	+107	15 524	15 402
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-2 635	-3 845	4 354	3 106
19 Regional tillväxt	+520	+520	3 947	3 988
20 Allmän miljö- och naturvård	-3 333	-3 240	8 193	7 779
21 Energi	-275	+315	2 791	2 601
22 Kommunikationer	+3 285	+3 335	63 093	63 463
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	+372	+452	19 828	15 460

Utgiftsområde	Avvikelse från	Avvikelse från	Reservanternas	Reservanternas
	regeringen	regeringen	förslag	förslag
	2020	2021	2020	2021
24 Näringsliv	-61	-12	6 550	6 410
25 Allmänna bidrag till kommuner	-15 310	-11 132	100 648	104 390
26 Statsskuldräntor m.m.	±0	±0	24 155	8 655
27 Avgiften till Europeiska unionen	±0	±0	47 859	53 878
Summa utgiftsområden	-13 142	-11 869	1 010 736	998 595

Reservanternas förslag till preliminära inkomstberäkningar 2020–2021 (SD)*Miljarder kronor*

Inkomsttitel	Avvikelse från	Avvikelse från	Reservanternas	Reservanternas
	regeringen	regeringen	förslag	förslag
	2020	2021	2020	2021
1100 Direkta skatter på arbete	-16,6	-17,0	687,0	710,4
1111 Statlig inkomstskatt	+0,8	+0,9	63,1	63,7
1115 Kommunal inkomstskatt	+34,4	+36,0	814,7	843,6
1120 Allmän pensionsavgift	+0,4	+0,4	133,5	138,2
1130 Artistskatt	±0	±0	0,0	0,0
1140 Skattereduktioner	-52,1	-54,3	-324,3	-335,0
1200 Indirekta skatter på arbete	-20,9	-20,4	608,8	631,4
1210 Arbetsgivaravgifter	-14,6	-14,1	597,7	619,6
1240 Egenavgifter	-3,8	-3,8	9,9	10,5
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-0,2	-0,2	-42,5	-44,0
1270 Särskild löneskatt	-2,4	-2,3	49,2	50,9
1280 Nedsättningar	±0	±0	-6,0	-6,1
1290 Tjänstegruppliv	±0	±0	0,5	0,5
1300 Skatt på kapital	+4,1	+5,7	292,4	303,9
1310 Skatt på kapital, hushåll	+3,0	+4,8	72,7	73,6
1320 Skatt på företagsvinster	+1,8	+1,6	153,9	158,5
1330 Kupongskatt	±0	±0	8,8	9,1
1340 Avkastningsskatt	-0,8	-0,8	11,7	15,8
1350 Fastighetskatt	+0,1	+0,1	32,1	33,2
1360 Stämpelskatt	±0	±0	13,2	13,5
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	+10,9	+10,8	628,6	649,6
1410 Mervärdesskatt	+13,3	+13,4	491,3	509,3
1420 Skatt på alkohol och tobak	±0	±0	27,3	27,7
1430 Skatt på energi och miljö	+0,1	+0,3	53,9	55,8

Inkomsttitel	Avvikelse från	Avvikelse från	Reservanternas	Reservanternas
	regeringen	regeringen	förslag	förslag
	2020	2021	2020	2021
1440 Koldioxidskatt	+1,6	+1,7	25,1	25,6
1450 Övriga skatter på energi och miljö	-1,9	-1,9	2,3	2,3
1470 Skatt på vägtrafik	-2,2	-2,7	21,8	22,0
1480 Övriga skatter	±0	±0	6,7	6,9
1500 Skatt på import	±0	±0	7,4	7,6
1600 Restförda och övriga skatter	-0,4	-0,4	19,2	19,8
1700 Avgående poster, skatter till EU	±0	±0	-7,4	-7,6
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	-22,9	-21,3	2 235,9	2 315,1
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-34,7	-36,4	-1 110,0	-1 149,3
Statens skatteintäkter (periodiserat)	-57,6	-57,7	1 126,0	1 165,8
1900 Periodiseringar	±0	±0	-58,6	1,5
1000 Statens skatteinkomster	-57,6	-57,7	1 067,5	1 167,3
Övriga inkomster (kassamässigt)	-2,4	-2,4	-45,7	-48,1
2000 Inkomster av statens verksamhet	-2,4	-2,4	33,7	34,8
3000 Inkomster av försäld egendom	±0	±0	5,0	5,0
4000 Återbetalning av lån	±0	±0	0,7	0,6
5000 Kalkylmässiga inkomster	±0	±0	14,7	14,4
6000 Bidrag m.m. från EU	±0	±0	12,5	11,4
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	±0	±0	-112,4	-114,2
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	±0	0,0	0,0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	-60,1	-60,1	1 021,7	1 119,2

Reservanternas förslag till preliminära utgiftsramar 2020–2021 (C)*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Avvikelse från	Avvikelse från	Reservanternas	Reservanternas
	regeringen	regeringen	förslag	förslag
	2020	2021	2020	2021
1 Rikets styrelse	+10	+10	14 651	14 571
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	–186	–245	17 685	18 064
3 Skatt, tull och exekution	+10	+10	11 463	11 562
4 Rättsväsendet	+3 700	+5 100	50 744	52 614
5 Internationell samverkan	±0	±0	2 013	1 990
6 Försvar och samhällets krisberedskap	+6 439	+10 772	63 608	68 944
7 Internationellt bistånd	±0	±0	45 828	48 397
8 Migration	±0	±0	12 479	9 865
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	+300	+300	75 458	75 117
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	–580	–580	95 478	94 729
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	–300	–400	33 825	33 645
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	+20	+20	99 902	102 218
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	±0	±0	14 335	12 526
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	–5 990	–5 890	69 938	70 759
15 Studiestöd	–440	–450	25 001	25 817
16 Utbildning och universitetsforskning	±0	±0	79 621	79 657
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	±0	±0	15 976	15 295
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	–3 400	–5 475	3 589	1 476
19 Regional tillväxt	±0	±0	3 427	3 468
20 Allmän miljö- och naturvård	+700	+650	12 226	11 669
21 Energi	±0	±0	3 066	2 286
22 Kommunikationer	±0	±0	59 808	60 128
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	+1 905	+565	21 361	15 573

Utgiftsområde	Avvikelse från	Avvikelse från	Reservanternas	Reservanternas
	regeringen	regeringen	förslag	förslag
	2020	2021	2020	2021
24 Näringsliv	±0	±0	6 611	6 422
25 Allmänna bidrag till kommuner	+9 780	+10 160	125 738	125 682
26 Statsskuldsräntor m.m.	±0	±0	24 155	8 655
27 Avgiften till Europeiska unionen	±0	±0	47 859	53 878
Summa utgiftsområden	+11 968	+14 547	1 035 846	1 025 012

Reservanternas förslag till preliminära inkomstberäkningar 2020–2021 (C)*Miljarder kronor*

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen 2020	Avvikelse från regeringen 2021	Reservanternas förslag 2020	Reservanternas förslag 2021
1100 Direkta skatter på arbete	-8,1	-8,2	695,5	719,2
1111 Statlig inkomstskatt	+0,3	+0,4	62,6	63,2
1115 Kommunal inkomstskatt	-0,3	-0,1	780,0	807,4
1120 Allmän pensionsavgift	+0,0	+0,0	133,2	137,8
1130 Artistskatt	±0	±0	0,0	0,0
1140 Skattereduktioner	-8,2	-8,5	-280,4	-289,2
1200 Indirekta skatter på arbete	-3,7	-3,7	626,0	648,1
1210 Arbetsgivaravgifter	-1,4	-1,4	610,9	632,3
1240 Egenavgifter	±0	±0	13,7	14,3
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-0,0	-0,0	-42,3	-43,8
1270 Särskild löneskatt	-2,4	-2,3	49,2	50,9
1280 Nedsättningar	±0	±0	-6,0	-6,1
1290 Tjänstegruppliv	±0	±0	0,5	0,5
1300 Skatt på kapital	+0,5	+0,5	288,8	298,7
1310 Skatt på kapital, hushåll	+0,1	+0,1	69,9	69,0
1320 Skatt på företagsvinster	+0,4	+0,4	152,5	157,3
1330 Kupongskatt	±0	±0	8,8	9,1
1340 Avkastningsskatt	±0	±0	12,5	16,6
1350 Fastighetskatt	±0	±0	32,0	33,1
1360 Stämpelskatt	±0	±0	13,2	13,5
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	+0,1	+0,1	617,8	638,9
1410 Mervärdesskatt	-0,1	-0,1	478,0	495,8
1420 Skatt på alkohol och tobak	±0	±0	27,3	27,6
1430 Skatt på energi och miljö	+0,4	+0,4	54,2	55,9

Inkomsttitel	Avvikelse från	Avvikelse från	Reservanternas	Reservanternas
	regeringen	regeringen	förslag	förslag
	2020	2021	2020	2021
1440 Koldioxidskatt	-0,2	-0,2	23,2	23,6
1450 Övriga skatter på energi och miljö	±0	±0	4,3	4,3
1470 Skatt på vägtrafik	±0	±0	24,1	24,7
1480 Övriga skatter	±0	±0	6,7	6,9
1500 Skatt på import	±0	±0	7,4	7,6
1600 Restförda och övriga skatter	+0,3	+0,3	19,9	20,5
1700 Avgående poster, skatter till EU	±0	±0	-7,4	-7,6
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	-10,8	-10,9	2 248,0	2 325,4
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	0,3	0,1	-1 074,9	-1 112,8
Statens skatteintäkter (periodiserat)	-10,6	-10,9	1 173,1	1 212,6
1900 Periodiseringar	±0	±0	-58,6	1,5
1000 Statens skatteinkomster	-10,6	-10,9	1 114,5	1 214,1
Övriga inkomster (kassamässigt)	-0,1	-0,1	-43,4	-45,7
2000 Inkomster av statens verksamhet	-0,1	-0,1	36,1	37,1
3000 Inkomster av försäld egendom	±0	±0	5,0	5,0
4000 Återbetalning av lån	±0	±0	0,7	0,6
5000 Kalkylmässiga inkomster	±0	±0	14,7	14,4
6000 Bidrag m.m. från EU	±0	±0	12,5	11,4
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	±0	±0	-112,4	-114,2
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	±0	0,0	0,0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	-10,7	-10,9	1 071,1	1 168,4

BILAGA 6

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Allmän löneavgift tas ut med 10,72 procent av underlaget och tillfaller staten.	3 § ¹	Allmän löneavgift tas ut med 11,62 procent av underlaget och tillfaller staten.
---	------------------	---

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
  2. Bestämmelsen i 3 § i den nya lydelsen tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut efter den 31 december 2018.
  3. Bestämmelsen i 3 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst enligt 2 § som uppbärs efter den 31 december 2018. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2018 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

---

¹ Senaste lydelse 2016:1054.

2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 63 kap. 3 a § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

63 kap.

3 a §²

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,687 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp	0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,609 prisbasbelopp ökat med 4,9 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 2,94 prisbasbelopp	33,2 procent av den fastställda förvärsinkomsten minskat med 0,162 prisbasbelopp
överstiger 2,94 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,482 prisbasbelopp ökat med 11,3 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 3,11 men inte 4,45 prisbasbelopp	0,171 prisbasbelopp ökat med 21,3 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 4,45 men inte 7,88 prisbasbelopp	1,376 prisbasbelopp <i>minskat</i> med 5,8 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 9,15 prisbasbelopp	2,164 prisbasbelopp minskat med 15,8 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 9,15 men inte 12,43 prisbasbelopp	1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärsinkomsten

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2017:1212.

överstiger 12,43 prisbasbelopp 0,422 prisbasbelopp

Föreslagen lydelse

63 kap.

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärvsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,687 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp	0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,609 prisbasbelopp ökat med 4,9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 2,94 prisbasbelopp	33,2 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,162 prisbasbelopp
överstiger 2,94 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,482 prisbasbelopp ökat med 11,3 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 3,11 men inte 4,45 prisbasbelopp	0,171 prisbasbelopp ökat med 21,3 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 4,45 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,763 prisbasbelopp ökat med 8 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 8,08 prisbasbelopp	1,551 prisbasbelopp minskat med 2 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 8,08 men inte 13,54 prisbasbelopp	2,399 prisbasbelopp minskat med 12,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 13,54 men inte 34 prisbasbelopp	1,031 prisbasbelopp minskat med 2,4 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 34 prisbasbelopp	0,215 prisbasbelopp

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
2. Bestämmelserna i 63 kap. 3 a § i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2018.

3 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

2 kap.

Nuvarande lydelse

26 §¹

Arbetsgivaravgifterna är 20,70 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,35 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	0,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,64 %
6. arbetsskadeavgift	0,20 %

Föreslagen lydelse

26 §

Arbetsgivaravgifterna är 19,80 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	3,55 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	0,60 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,64 %
6. arbetsskadeavgift	0,20 %

3 kap.

Nuvarande lydelse

13 §²

Egenavgifterna är 18,25 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,44 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	0,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,10 %
6. arbetsskadeavgift	0,20 %

Föreslagen lydelse

13 §

Egenavgifterna är 17,35 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	3,64 %
--------------------------	--------

¹ Senaste lydelse 2016:1056.

² Senaste lydelse 2016:1056.

2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	0,60 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,10 %
6. arbetsskadeavgift	0,20 %

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
  2. Bestämmelsen i 2 kap. 26 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2018.
  3. Bestämmelsen i 3 kap. 13 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2018. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2018 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

BILAGA 7

Reservanternas lagförslag

Reservation 5 (M, KD)

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen
(1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § och 67 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229)² ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse***63 kap.**3 a §³

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärvsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,687 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp	0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,609 prisbasbelopp ökat med 4,9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 2,94 prisbasbelopp	33,2 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,162 prisbasbelopp
överstiger 2,94 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,482 prisbasbelopp ökat med 11,3 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 3,11 men inte 4,45 prisbasbelopp	0,171 prisbasbelopp ökat med 21,3 procent av den fastställda förvärvsinkomsten

² Lagen omtryckt 2008:803

³ Senaste lydelse 2017:1212.

överstiger 4,45 men inte 7,88 prisbasbelopp	1,376 prisbasbelopp minskat med 5,8 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 9,15 prisbasbelopp	2,164 prisbasbelopp <i>minskat</i> med 15,8 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 9,15 men inte 12,43 prisbasbelopp	1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,43 prisbasbelopp	0,422 prisbasbelopp

Föreslagen lydelse

63 kap.

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

Fastställd förvärvsinkomst

Särskilt belopp

överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,687 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp	0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,600 prisbasbelopp ökat med 5,7 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	34 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,169 prisbasbelopp
överstiger 3,11 men inte 3,21 prisbasbelopp	44 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,48 prisbasbelopp
överstiger 3,21 men inte 4,45 prisbasbelopp	0,207 prisbasbelopp ökat med 22,8 procent av den fastställda förvärvsinkomsten

överstiger 4,45 5,31 prisbasbelopp	men	inte	1,397 prisbasbelopp minskat med 3,9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 5,31 7,88 prisbasbelopp	men	inte	0,763 prisbasbelopp ökat med 8 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 8,08 prisbasbelopp	men	inte	1,551 prisbasbelopp minskat med 2 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 8,08 13,54 prisbasbelopp	men	inte	2,399 prisbasbelopp minskat med 12,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 13,54 34 prisbasbelopp	men	inte	1,031 prisbasbelopp minskat med 2,4 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 34 prisbasbelopp			0,215 prisbasbelopp

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

65 kap.

5 §⁴

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster

– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 438 900 kronor för beskattningsåret 2017 och en övre skiktgräns på 638 500 kronor för beskattningsåret 2017.	Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 490 700 kronor för beskattningsåret 2019 och en övre skiktgräns på 689 300 kronor för beskattningsåret 2019.
---	---

För de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående beskattningsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna pris-

⁴ Senaste lydelse 2016:1055.

läget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderåret, ska de skiktgränser som gäller vid detta beskattningsårs utgång tillämpas.

Nuvarande lydelse

67 kap.

7 §⁵

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige

Skattereduktion

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp	skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 0,91 men inte 2,94 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,94 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 2,94 men inte 8,08 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,584 prisbasbelopp och 11,1 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,94 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 8,08 men inte 13,54 prisbasbelopp	skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 13,54 prisbasbelopp	skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen

⁵ Senaste lydelse 2015:775.

för kommunal inkomstskatt, med avdrag för 3 procent av de arbetsinkomster som överstiger 13,54 prisbasbelopp

Föreslagen lydelse

67 kap.

7 §

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige

Skattereduktion

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 0,91 men inte 3,24 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 34,05 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 3,24 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 3,24 men inte 8,08 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,703 prisbasbelopp och 12,8 procent av arbetsinkomsterna mellan 3,24 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 8,08 men inte 13,54 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,323 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 13,54 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,323 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt, med avdrag för 3 procent av de arbetsinkomster som överstiger 13,54 prisbasbelopp

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2018.

BILAGA 8

Skatteutskottets yttrande 2018/19:SkU1y

Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över avsnittet Förslag till statens budget för 2019, finansplan och skattefrågor i proposition 2018/19:1 Budgetpropositionen för 2019 samt de motioner som kan komma att väckas med anledning av detta avsnitt.

I yttrandet finns fem avvikande meningar (M, SD, C, KD, L).

Sammanfattning

Utskottet måste för första gången pröva förslag som lagts av en övergångsregering. Utskottet har inget att invända mot budgetpropositionens förslag till förstärkning av det förhöjda grundavdraget för dem som fyllt 65 år eller till förslag om förhöjda socialavgifter för 2019. De alternativa budgetförslag som lämnats i riksdagen ger inte utskottet anledning att nu göra en annan bedömning. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet regeringens förslag om förändrade skatter och avgifter och avstyrker samtliga motionsförslag. Utskottet tillstyrker vidare regeringens beräkningar av statsbudgetens inkomster för 2019 och de preliminära beräkningarna av statens inkomster för 2020 och 2021.

Innehållsförteckning

Utskottets överväganden	3
Ändringar i skatte- och avgiftsregler	3
Propositionen	3
Moderaternas motionsförslag	7
Sverigedemokraternas motionsförslag	11
Centerpartiets motionsförslag	16
Kristdemokraternas motionsförslag	23
Liberalernas motionsförslag	28
Lagförslagen	36
Offentliga sektorns skatteintäkter	37
Avvikande meningar	39
1. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (M)	39
2. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (SD)	41
3. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (C)	45
4. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (KD)	49
5. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (L)	52
Särskilt yttrande	55
Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (M, KD)	55

Utskottets överväganden

Ändringar i skatte- och avgiftsregler

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till förstärkning av det förhöjda grundavdraget för dem som fyllt 65 år samt förändrade nivåer för socialavgifterna. Motionärernas förslag till skattepolitiska riktlinjer och ändringar i skattelagstiftningen avstyrks.

Jämför avvikande mening 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (KD) och 5 (L).

Propositionen

Detta är första gången som en övergångsregering lämnar en budgetproposition till riksdagen. I regeringsformen, riksdagsordningen och budgetlagen finns bestämmelser om budgetpropositionen och dess innehåll. Någon särskild reglering om hur en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering ska utformas finns inte. I en promemoria från Statsrådsberedningen har vissa riktlinjer utfärdats för det praktiska arbetet i Regeringskansliet under en övergångsregeringsperiod (Statsrådsberedningens promemoria En övergångsregerings befogenheter, SB PM 1990:1, reviderad 2014-07-07). Konstitutionsutskottet har vid granskningar av en övergångsregerings befogenheter hänvisat till dessa riktlinjer. Enligt riktlinjerna bör en övergångsregering endast avgöra löpande eller brådskande ärenden. Vidare anges att en övergångsregering inte bör lägga fram propositioner som är politiskt kontroversiella eller som har en tydlig partipolitisk inriktning. När det särskilt gäller en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering anges att den inte bör innehålla förslag som har en tydlig partipolitisk inriktning. Av regeringsformen följer vidare att den senaste beslutade budgeten ska fortsätta att gälla om riksdagen inte beslutat om en ny budget. Vid framtagandet av denna proposition har övergångsregeringen därför bedömt att budgeten för 2019 bör utformas med utgångspunkt i budgeten för 2018, i väntan på att en ny regering tillträder och kan lämna de förslag till ändringar som följer av dess politiska inriktning.

Övergångsregeringen har, efter kontakter med företrädare för Moderaterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna, tagit fram särskilda principer för utformningen av budgetpropositionen. Förslagen ska utgå från den budget som riksdagen har beslutat för 2018 efter förslag i budgetpropositionen för 2018. Följande generella justeringar görs:

- Anslag som används för förvaltnings- och investeringsändamål har pris- och löneomräknats på sedvanligt sätt. Anslag som avser regelstyrda

- transfereringssystem har justerats utifrån ändrad makroekonomisk utveckling liksom ändrade volymer (t.ex. antal personer som omfattas).
- Anslag har justerats till följd av beslutade lagar och förordningar, internationella avtal, civilrättsligt bindande avtal eller EU-rättsakter.
  - Anslag har justerats med anledning av att riksdagen beslutat att flytta ändamål och verksamheter mellan utgiftsområden.
  - Anslag har justerats om det krävts för att nödvändiga samhällsfunktioner ska kunna upprätthållas.
  - För att verksamhet som baseras på ett beställningsbemyndigande för kommande år ska ges förutsättningar att bedrivas i samma omfattning 2019–2021 har anslagsnivåerna för alla år justerats med hänsyn till nivån på beräknade infrianden av de ekonomiska åtagandena 2019.
  - Lagförslag som är politiskt okontroversiella, och som inte kan genomföras under pågående budgetår, har inkluderats i de fall det råder politisk samsyn om förslagen.

Mot bakgrund av de begränsningar som gäller för en övergångsregering omfattar regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken endast en bedömning av utsikterna för svensk ekonomi och en uppföljning av de budgetpolitiska målen. Någon redovisning av den framtida politiska inriktningen lämnas inte. Ramarna för statens verksamhet 2019 framgår i stället av förslaget till statens budget för 2019.

Regeringen lämnar förslag på skatte- och avgiftsområdet med effekter för budgetåret 2019 och framåt inom två huvudområden: skatt på arbetsinkomster (skatter på förvärvsinkomster och socialavgifter m.m.) och skatt på konsumtion m.m. (energi- och miljöskatter).

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning

Förstärkning av det förhöjda grundavdraget för dem som fyllt 65 år

Regeringen föreslår att det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år förstärks. Detta ska enligt förslaget ske genom att grundavdragsbeloppet höjs för alla med en fastställd förvärvsinkomst mellan 207 000 och 1 177 000 kronor per år. Det förhöjda grundavdraget minskas samtidigt för förvärvsinkomster som överstiger 1 182 000 kronor per år. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Regeringen har tagit fram särskilda principer för utformningen av denna proposition. Den princip som tillämpats i beslutet att inkludera detta förslag i propositionen innebär att lagförslag som är politiskt okontroversiella, och som inte kan genomföras under pågående budgetår, har inkluderats i de fall det råder politisk samsyn om förslaget.

Som skäl för förslagen anger regeringen att pension i dag i flera fall beskattas hårdare än löneinkomst. Så som tidigare aviserats föreslås nu en

sänkning av skatten för personer över 65 år genom att det förhöjda grundavdraget förstärks.

Höjd skatt i vissa fall

Enligt nuvarande regler har pensionärer över 65 år i vissa fall lägre skatt än personer under 65 år som arbetar. Detta gäller pensionärer över 65 år med inkomster som överstiger 1 182 000 kronor per år (ca 97 500 kronor per månad). För dem innebär den föreslagna ändringen att skatten höjs. Detta berör enligt regeringen ca 8 500 personer.

Sveriges Läkarförbund motsätter sig förslaget om höjd skatt för personer med sådana inkomster. Regeringen anser emellertid – mot bakgrund av syftet med ändringen – att det är rimligt att också minska sådana skillnader i beskattningen som innebär att pensionärer över 65 år i vissa fall har lägre skatt.

Även vid inkomster som understiger 207 000 kronor per år har pensionärer över 65 år något lägre skatt än arbetande under 65 år. Denna marginella skillnad, som beror på att skilda avrundningsregler gäller för avdrag (det förhöjda grundavdraget) och skattereduktioner (jobbskatteavdraget), lämnas oförändrad.

Förstärkningens utformning

Den senaste förstärkningen av det förhöjda grundavdraget 2018 utformades så att personer som är äldre än 65 år med fastställd förvärvsinkomst upp till ca 207 000 kronor per år (drygt 17 200 kronor i månaden) inte betalar högre skatt än personer med arbetsinkomst som är yngre än 65 år. För att ytterligare minska skatteskillnaden mellan pension och lön för högre inkomster än så föreslås att det förhöjda grundavdraget förstärks för inkomster mellan 207 000 kronor och 1 177 000 kronor per år (mellan ca 17 200 kronor och 98 100 kronor per månad). Det förhöjda grundavdraget minskas samtidigt för förvärvsinkomster som överstiger 1 182 000 kronor per år (ca 97 500 kronor per månad) då utformningen av avdraget anpassas för att närma sig utformningen av jobbskatteavdraget. För inkomster som överstiger 1 182 000 kronor per år har som nämnts ovan pensionärer över 65 år med nuvarande regler lägre skatt än personer under 65 år som arbetar.

Det förhöjda grundavdraget för dem som har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång kommer med förslaget att vara oförändrat för inkomster upp till 4,45 prisbasbelopp (ca 206 900 kronor). I inkomstintervallet 4,45 till 9,15 prisbasbelopp (ca 207 000–425 500 kronor) förstärks grundavdraget, för att minska skillnaden i beskattning mellan en person med pensionsinkomst och en löntagare med jobbskatteavdrag i intervallet, genom en långsammare avtrappning. För inkomster som överstiger 9,15 prisbasbelopp (425 500 kronor och uppåt) trappas grundavdraget av med en snabbare takt än tidigare, och för inkomster som överstiger 13,54 men inte 34 prisbasbelopp (ca 629 700–1 581 000 kronor) införs ett nytt långsammare avtrappningsintervall med avsikten att beskattningen av förvärvsinkomster för personer över 65 år ska närma sig den som gäller en löntagare under 65 år med jobbskatteavdrag.

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

Förändrade nivåer för socialavgifter

Socialavgifterna tas ut för finansiering av de sociala trygghetssystemen och betalas antingen som arbetsgivaravgifter eller som egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare, medan egenavgifter betalas av främst enskilda näringsidkare.

Sjukförsäkringsavgiften är en av de sex avgifter som tillsammans utgör socialavgifterna. Sjukförsäkringsavgiften bör tas ut med en avgiftssats som innebär att de förväntade intäkterna från avgiften motsvarar de förväntade utgifterna. Utgifterna inom sjukförsäkringen förväntas inte öka i samma utsträckning som intäkterna från sjukförsäkringsavgiften 2019. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att sjukförsäkringsavgiften sänks med 0,80 procentenheter till 3,55 procent i arbetsgivaravgifterna och till 3,64 procent i egenavgifterna.

Prognoserna visar att efterlevandepensionsavgiften kan sänkas till 0,6 procent för att intäkterna ska motsvara de förväntade utgifterna 2019. Regeringen föreslår därför att efterlevandepensionsavgiften sänks med 0,10 procentenheter till 0,60 procent i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna.

Eftersom justeringen av delavgifterna ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag höjs den allmänna löneavgiften till 11,62 procent.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2019.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Höjda och miljödifferenterade vägavgifter inom eurovinjettsamarbetet

Vägavgiften bör höjas och differentieringen efter vilka krav på utsläpp av föroreningar som ett fordon's motor uppfyller bör utvidgas till att även omfatta nyare avgaskrav. Det kommande förslaget bör träda i kraft den dag regeringen bestämmer, vilket bedöms kunna vara den 1 juli 2019.

Övriga skattefrågor

Den 1 januari 2019 införs en ny reglering av spelmarknaden som bygger på ett licenssystem (prop. 2017/18:220, bet. 2017/18:KrU8, rskr. 2017/18:363). Omregleringen innebär även att beskattningen av spelverksamhet förändras.

Den 1 januari 2019 träder nya skatteregler för företagssektorn i kraft (prop. 2017/18:245, bet. 2017/18:SkU25, rskr. 2017/18:398). Ändringarna aviserades i budgetpropositionen för 2018, men har sedan dess förändrats avseende både utformningen av regeländringarna och de offentligfinansiella effekterna. Ändringarna medför ökade skatteintäkter från företagssektorn med 920 miljoner kronor 2019 jämfört med vad som tidigare aviserats. Detta har beaktats i inkomstberäkningarna.

Tidigare aviserade förslag

Vissa åtgärder som redovisas i denna proposition har redan aviserats och budgeterats i budgetpropositionen för 2018 och i den av riksdagen beslutade budgeten för 2018. Det gäller förslaget om sänkt skatt 2019 för personer över 65 år och nya skatteregler för företagssektorn. Eventuella skillnader i budgeteffekter av förslagen mot tidigare aviserade effekter redovisas i tabell 6.9.

I budgetpropositionen för 2018 aviserades även ytterligare sänkning av skatten 2020 för personer över 65 år. Något förslag om detta lämnas inte i denna proposition. Detta har beaktats i inkomstberäkningarna.

I budgetpropositionen för 2018 aviserade regeringen att bestämmelser om beskattning och betalning av skatt vid tillfälligt arbete i Sverige borde införas den 1 januari 2019. Det aviserades vidare att ett sådant regelverk skulle medföra en skatteintäktsökning om ca 420 miljoner kronor per år. Något förslag rörande beskattning och betalning av skatt vid tillfälligt arbete i Sverige lämnas inte i denna proposition. Detta har beaktats i inkomstberäkningarna.

I budgetpropositionen för 2016 och 2017 aviserade regeringen förslag om att ytterligare sänka reklamskatten fr.o.m. 2019. Något förslag om detta lämnas inte i denna proposition. Detta har beaktats i inkomstberäkningarna.

Moderaternas motionsförslag

Skattepolitiska riktlinjer

Moderaterna utökar jobbskatteavdraget så att det lönar sig bättre för fler att gå från bidrag till arbete. Ett tredubblat RUT-avdrag bidrar till att skapa fler enklare jobb. Men det ska också löna sig att ha arbetat. Moderaterna anför att i deras budget får alla pensionärer sänkt skatt, inklusive den miljon pensionärer som har lägst pension. Moderaternas skattesänkning för pensionärer uppgår till 5,8 miljarder kronor 2019, och man vill sänka skatten ytterligare för Sveriges pensionärer under mandatperioden.

Den statliga inkomstskatten bör omfatta färre än i dag, och skattesystemet bör öka drivkrafterna för entreprenörskap. Att den förra regeringen, efter hård kritik från Alliansen, valde att dra tillbaka förslaget om högre skatt för entreprenörer är därför bra för företagsklimatet, men mycket återstår att göra.

Svenska företag vittnar om problem med rekrytering och tillgång till kapital i framför allt tidiga faser. Därför är det centralt att se över hur investeringar och företagande kan löna sig bättre i Sverige. För snabbväxande globala bolag krävs också bättre villkor för internationella rekryteringar. Därför vill Moderaterna se bättre regler för personaloptioner i tillväxtföretag. Det förslag som presenterades i den förra budgetpropositionen är otillräckligt, och Moderaterna vill gå längre.

All forskning visar att drivkrafterna till arbete och för investeringar är centrala. Då spelar skattenivåerna en avgörande roll. Vill Moderaterna att fler

ska arbeta mer och att fler investeringar ska hamna i Sverige behöver det bli mer lönsamt, och därför måste skatterna på arbete och investeringar bli lägre. Dessutom behöver skattesystemet bli mindre komplicerat. Skattesystemet har förändrats uppemot 600 gånger sedan skattereformen på 90-talet. Många av dessa förändringar är bra men vi behöver komma tillbaka till ett enklare och mer tillväxtorienterat skattesystem. Moderaterna vill därför inleda arbetet med en ny större skattereform som gör att skattesystemet i större utsträckning än i dag belönar ansträngning, minimerar särbehandling och kryphål samt stärker legitimiteten. Fler investeringar ska hamna i Sverige genom att villkoren blir mer konkurrenskraftiga.

Moderaterna vill avskaffa överindexeringen av drivmedelsskatter och tar nu steg i den riktningen. Moderaterna stoppar den rödgröna regeringens diesel-skattehöjning på lantbruket.

Fördelen med att ta ett större grepp om skatterna är att man kan hantera olika effekter av skatteförändringarna som en helhet. Fördelningseffekterna behöver beaktas, och det görs bäst inom ramen för en större förändring. Ska reformen få brett stöd kommer också vissa skatter att behöva höjas, främst på konsumtion och miljöfarlig verksamhet. Alla skattehöjningar ger dock negativa effekter, och totalt sett behöver skattetrycket minskas. För att det ska vara möjligt behöver fler komma i arbete och bidragskostnaderna minska.

Den förra regeringen stoppade en utredning av skatterna på entreprenörskap. Utredningen bör återupptas med ett explicit uppdrag att se över skatterna som påverkar företagande.

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning

Sänkta inkomstskatter

Moderaterna föreslår att skatten på förvärvsinkomster ska sänkas genom att jobbskatteavdraget förstärks med 10 miljarder kronor. Förstärkningen av jobbskatteavdraget innebär enligt Moderaterna att nuvarande nivåer i jobbskatteavdraget höjs för dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år och som har arbetsinkomster som överstiger 0,91 prisbasbelopp. Förstärkningen motsvarar enligt motionen en skattelättnad med upp till 2 520 kronor per år vid en genomsnittlig skattesats för kommunal inkomstskatt. Moderaterna yrkar att riksdagen beslutar att förslaget ska träda i kraft den 1 januari 2019.

Höjd nedre skiktgräns

Moderaterna föreslår att den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt ska höjas till 490 700 kronor för beskattningsåret 2019 inklusive den årliga uppräknningen. Förslaget ska enligt motionen beslutas av riksdagen för att träda i kraft den 1 januari 2019.

Sänkt skatt på pension

Moderaterna föreslår att regeringens förslag om sänkt skatt för personer över 65 år som framgår av budgetpropositionen (prop. 2018/19:1) ska avslås.

Det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år ska enligt Moderaterna i stället förstärkas ytterligare. Det ska ske genom att grundavdragsbeloppet höjs för alla som har fyllt 65 år med en fastställd förvärvsinkomst mellan 51 615 kronor och 1 170 800 kronor per år. Det förhöjda grundavdraget för denna grupp ska samtidigt minskas för förvärvsinkomster som överstiger 1 175 000 kronor per år. Ändringarna ska enligt Moderaterna beslutas av riksdagen för att kunna träda i kraft den 1 januari 2019.

Utbyggt RUT- och ROT-avdrag

Moderaterna föreslår att den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår. Den särskilda begränsningen av skattereduktionen för RUT-tjänster ska enligt Moderaternas förslag tas bort. Skattereduktionen för ROT-tjänster får enligt förslaget uppgå till högst 50 000 kronor. Moderaterna föreslår att regeringen ska återkomma till riksdagen med lagförslag om detta som kan träda i kraft den 1 juli 2019.

Moderaterna anser vidare att en utredning ska tillsättas för att bredda antalet tjänster som berättigar till RUT-avdrag. Denna utredning bör även se över ett mer generöst RUT-avdrag för äldre.

Slopad rätt till avdrag för medlemsavgift till fackförbund

En skattereduktion för fackföreningsavgifter med 25 procent av den sammanlagda avgift som en medlem under året har betalat till en svensk eller motsvarande utländsk arbetstagarorganisation, förutsatt att den sammanlagda avgiften under året uppgår till minst 400 kronor, återinfördes genom bestämmelser som trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2017/18:127, bet. 2017/18:SkU21, rskr. 2017/18:287). Möjligheten till skattereduktion för medlemsavgift till fackförbund ska enligt Moderaterna avskaffas fr.o.m. den 1 april 2019. Regeringen ska återkomma med ett lagförslag om detta.

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

Avskaffad särskild löneskatt för äldre

Regler om särskild löneskatt för äldre gällde mellan 1991 och 2007 och återinfördes genom budgetpropositionen för 2016. Särskild löneskatt infördes då på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Särskild löneskatt infördes även på inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Den särskilda löneskatten bestämdes till 6,15 procent. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51).

Den särskilda löneskatten på lön och annan ersättning samt på inkomst av aktiv näringsverksamhet m.m. ska enligt Moderaternas förslag slopas för personer som fyllt 65 år. Regeringen ska enligt Moderaternas förslag återkomma med lagförslag som kan träda i kraft den 1 juli 2019.

Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter

Beskattnings vid generationsskiftet

Moderaternas politik för företagande och entreprenörskap utgår från insikten att det endast är ett fåtal nystartade företag som växer snabbt och kan bidra till tillväxt i någon större omfattning. Dessa företag är också svåra att identifiera på förhand. Statens främsta roll är därför att skapa ett generellt gott klimat för investeringar, företagande och entreprenörskap.

Det är viktigt att tillhandahålla goda förutsättningar för ägarskiftet i befintliga fåmansföretag för att möjliggöra att upparbetade värden i företag med tillväxtpotential tillvaratas. Det är samtidigt angeläget att förhindra kringgåenden av de s.k. 3:12-reglerna. Det är dock orimligt att det är skattemässigt missgynnat att överlåta sitt företag till närstående jämfört med någon annan. Alternativet blir då i många fall att entreprenören lägger ned företaget i stället. I ett läge med många äldre företagare är det en skadlig ordning som behöver ändras. Alliansregeringen tillsatte därför 2014 en utredning för att komma till rätta med detta. Utredningen presenterade sina förslag i november 2016, men den förra regeringen valde att inte lägga fram förslagen. Moderaterna väljer därför att lägga fram utredningens förslag i denna budgetmotion och föreslår att riksdagen beslutar att förslaget ska träda i kraft den 1 januari 2019.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Sänkt dieselskatt

Befrielsen från koldioxidskatt för dieselbränsle i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna ökas från 143 öre per liter till 193 öre per liter fr.o.m. den 1 juli 2019. För perioden den 1 januari 2019 t.o.m. 31 december 2019 ökas befrielsen med ytterligare 50 öre per liter till 243 öre per liter.

Moderaterna vill också öka befrielsen från koldioxidskatt för dieselbränsle i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna från 143 öre per liter till 193 öre per liter fr.o.m. den 1 juli 2019, samt med ytterligare 50 öre från 193 öre till 243 öre på dieselbränsle som förbrukas under perioden den 1 januari 2019 t.o.m. 31 december 2019.

Frysning av överindexeringen av bensin- och dieselskatt

Moderaterna föreslår att skattesatserna för bensin och dieselbränsle 2019 omräknas med konsumentprisindex (KPI), inte KPI plus 2 procentenheter. Ändringen träder i kraft den 1 juli 2019.

Avskaffad flygskatt

År 2018 införde den förra regeringen en flygskatt, trots att flygskatter, utformade som en fast avgift per resenär, har visat sig ha omfattande negativa samhällsekonomiska effekter. Moderaterna föreslår därför att flygskatten avskaffas från den 1 juli 2019.

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

Höjd moms för naturguider

Mervärdesskatten på förevisning av naturområden utanför tätort samt av nationalparker, naturreservat, nationalstadsparker och Natura 2000-områden föreslås höjas från 6 procent till 25 procent från den 1 juli 2019. Moderaterna anser att den skattesats på 6 procent som tillämpas i dag ökar komplexiteten i skattesystemet, saknar sysselsättningseffekter och riskerar att bryta mot EU-rätten.

Höjd moms på mindre reparationer

Mervärdesskatten på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne höjs från 12 procent till 25 procent från den 1 juli 2019. Moderaterna anser att mervärdesskatten på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne inte borde ha sänkts och föreslår nu att skattesatsen återförs till normalskattesatsen 25 procent. Förslaget väntas minska företagets och Skatteverkets administrativa börda. Sysselsättnings-effekterna bedöms bli försumbara.

Sverigedemokraternas motionsförslag

Skattepolitiska riktlinjer

Sverigedemokraterna budgeterar för substantiella skattelättnader på inkomst av tjänst liksom på inkomst av tidigare tjänst, dvs. pension. I grunden avskaffas därmed själva begreppet inkomst av pension. Sverigedemokraterna menar att skattesatsen ska vara densamma vare sig arbetet utförs i dag eller utfördes för många år sedan genom ett jobbskatteavdrag för både inkomst av tjänst och pension. Sverige har i dag ett förhållandevis högt skattetryck i ett internationellt perspektiv. Kännetecknande är också att dessa skatter tas ut redan från tämligen låga inkomstnivåer.

Sverigedemokraterna satsar 25 miljarder kronor årligen på att dels öka jobbskatteavdraget, dels inkludera samtliga beskattningsbara pensionsinkomster i det. Det innebär samtidigt att det förhöjda grundavdraget för äldre slopas, eftersom det är mindre omfattande än jobbskatteavdraget.

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattnings

Sänkta inkomstskatter

Sverigedemokraterna föreslår skattelättnader på inkomst av tjänst och pension. Jobbskatteavdraget ska enligt Sverigedemokraterna ökas.

Sänkt skatt för personer över 65 år

Sverigedemokraterna anser att den s.k. pensionärsskatten bör avskaffas. Vidare föreslås att jobbskatteavdraget ska ökas för äldre, med tydligt fokus på de lägsta inkomsterna. Sverigedemokraterna menar att skattesatsen ska vara densamma vare sig arbetet utförs i dag eller utfördes för många år sedan och föreslår ett jobbskatteavdrag för både inkomst av tjänst och pension. Jobbskatteavdraget ska enligt Sverigedemokraterna inkludera samtliga beskattningsbara pensionsinkomster. Samtidigt föreslås att det förhöjda grundavdraget för äldre slopas, eftersom det enligt Sverigedemokraterna är mindre omfattande än jobbskatteavdraget.

Förändrat RUT- och ROT-avdrag

Sverigedemokraterna vill utvidga dagens RUT-avdrag till att omfatta näst intill samtliga tjänster som utförs i eller i anslutning till bostaden. Komplicerade gränsdragningar ska undvikas. Sverigedemokraterna vill även höja taket på skattereduktionen till 50 000 kronor för personer under 65 år och till 100 000 kronor för personer över 65 år.

Såväl RUT-avdrag som ROT-avdrag ska enligt Sverigedemokraterna begränsas till att endast medges för arbeten som utförs i Sverige.

ROT-avdrag ska medges även för installation av och abonnemang på hemlarm.

Skattefrihet för förmån av privat hälso- och sjukvård

Enligt ett förslag i budgetpropositionen för 2018 slopades skattefriheten för förmån av hälso- och sjukvård i Sverige som inte är offentligt finansierad och för förmån av vård och läkemedel utomlands. Som en konsekvens av detta slopades även avdragsförbudet för sådana utgifter i en arbetsgivares verksamhet. Skattefriheten bestod dock för förmån av vård och läkemedel utomlands vid insjuknande i samband med tjänstgöring utomlands. De ändrade bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54).

Sverigedemokraterna motsätter sig den beskattning avseende förmån av hälso- och sjukvård i Sverige som inte är offentligt finansierad och förmån av vård och läkemedel utomlands som infördes genom budgetpropositionen för 2018. Förmånsbeskattningen bör enligt Sverigedemokraterna avskaffas.

Sänkt särskild inkomstskatt (SINK)

Sverigedemokraterna anser att den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta ska sänkas från 25 procent till 20 procent.

*Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.***Sänkta arbetsgivaravgifter**

Sverigedemokraterna föreslår att den allmänna löneavgiften avskaffas helt för samtliga företag avseende de tre första anställda upp till ett takbelopp motsvarande den löneavgift som ska utgå på en lön om 300 000 kronor per anställd. Företag som betalar ut mer lön än 300 000 kronor eller som har fler än tre anställda ska endast betala allmän löneavgift på de delar som överstiger takbeloppet.

Avskaffad särskild löneskatt för äldre

Regler om särskild löneskatt för äldre gällde mellan 1991 och 2007 och återinfördes genom budgetpropositionen för 2016. Särskild löneskatt infördes då på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Särskild löneskatt infördes även på inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Den särskilda löneskatten bestämdes till 6,15 procent. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51). Den särskilda löneskatten för äldre ska enligt Sverigedemokraterna slopas.

*Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter***Höjd fastighetsskatt för vindkraft**

Vindkraften har i dag en reducerad fastighetsskatt och betalar enbart 0,2 procent, i stället för den normala industrifastighetsskatten om 0,5 procent. Skatteverket har dock sedan tidigare meddelat i ett ställningstagande att fastighetsskatten för elproduktionsenhet med vindkraftverk är lägre än för övriga elproduktionsenheter, vilket kan vara ett statligt stöd (otillåtet statsstöd) enligt artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Fastighetsskatten för elproduktionsenhet med vindkraftverk får därför endast beräknas med den lägre skattesatsen om takbeloppet (200 000 euro för en period om tre beskattningsår) inte överskrider enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse. För att inte snedvrider konkurrensen mellan de olika kraftslagen och undanröja administration för efterlevnaden av statsstödsreglerna föreslår Sverigedemokraterna att fastighetsskatten på vindkraftverk ska justeras till den nivå som råder för övriga industrifastigheter, vilket även är den nivå som råder för exempelvis kärnkraft- och kraftvärmeverk.

Sverigedemokraterna föreslår därför att riksdagen beslutar att punkten f i 3 § lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt upphävs.

Ändrade regler för uppskov med kapitalvinst

Bostadspolitiken ska skapa förutsättningar för människor att bo och leva i de bostadsformer som passar den egna livssituationen bäst. Sverigedemokraternas vision är ett fungerande samhälle där alla människor bor trivsamt på den plats de önskar och det är lätt att flytta och hitta ny bostad.

Sverigedemokraterna ser ett behov av långsiktig planering för tillgång på bostäder, regelförenklningar inom byggprocessen och samspel med infrastrukturen. Det behövs breda åtgärder för att aktivera flyttkedjan, och Sverigedemokraterna vill underlätta för fler flyttkedjor inom bostadsbeståndet genom slopat tak och slopad tidsgräns för användande av uppskovsbeloppet.

Återställd beskattning av investeringssparkonto och kapitalförsäkring

Regeringens straffbeskattning på småsparande genom de två höjningarna av schablonbeloppet på investeringssparkontot och kapitalförsäkringen är olycklig ur flera perspektiv. Det blir mindre lönsamt att spara, samtidigt som lånande är kraftigt skattesubventionerat genom ränteavdragen. Det skapar dessutom en stor osäkerhet kring en vanlig och populär sparform att två gånger på kort tid höja skatten. Många ser också sparformen som ett alternativt pensionssparande, vilket försämras när en allt större avgift går till skatten. Det offentliga ålderspensionssystemet levererar inte, och framtida pensioner kommer att understiga hälften av slutlönen. Sverigedemokraterna vill därför återställa den senaste skattehöjningen på investeringssparkontot och kapitalförsäkringen.

Nytt system för beskattning av privat pensionssparande

Sverigedemokraterna föreslår ett nytt system för beskattning av privat pensionssparande. Systemet är baserat på det nuvarande systemet för tjänstepension. Inget skatteavdrag ska ske vare sig vid insättning till sparandet eller vid uttag av pension. I stället ska det sparade beloppet schablonbeskattas med motsvarande 15 procent av föregående års statslåneränta per år. För 2018 motsvarar detta enligt Sverigedemokraterna 0,08 procent. Ett premietak på ett prisbasbelopp ska gälla, motsvarande 45 500 kronor för 2018.

Nedtrappat ränteavdrag

Sverigedemokraterna anser att den nuvarande utformningen av ränteavdraget är problematisk på flera sätt. I budgetmotionen föreslås att ränteavdragen trappas ned från nuvarande 30 till 25 procent under en femårsperiod, dvs. 1 procentenhet per år. Därefter ska en grundlig analys ske av den privata skuldsättningens utveckling och trend.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Sänkt dieselskatt

Sverigedemokraterna vill höja återbetalningen av drivmedelsskatt för jord- och skogsbruk så att svenska bönder ligger på samma skattenivå som danska bönder.

Nej till flygskatt

Sverigedemokraterna vill avskaffa den införda flygskatten.

Nej till kilometerskatt

En ytterligare skatt baserad på avstånd, dvs. en skatt som betalas av åkerierna för varje avverkad kilometer, är planerad. Sverigedemokraterna motsätter sig kilometerskatten.

Nej till Bonus–malus

Från och med den 1 juli 2018 ändrades beskattningen för personbilar så att fordon med högre utsläpp av koldioxid får en högre skatt medan bilar som drivs med elektricitet eller har mycket låga utsläpp av koldioxid får en reducerad skatt eller i vissa fall även en bonus. Det är dock inte klarlagt att de bilar som kommer att åtnjuta bonus ger de effekter för klimat eller miljö som utlovats, och även om så vore fallet är kostnadseffektiviteten för att minska utsläpp av växthusgaser mycket låg. Därför avskaffas reformen, och beskattningen av personbilar återgår till det regelverk som gällde 2017.

Sänkt nivå för reduktionsplikt

Sverigedemokraterna föreslår att nivån för reduktionsplikten sänks kraftigt så att enbart biodrivmedel med fullgoda klimategenskaper premieras. Samtidigt resulterar denna förändring också i en prisreduktion för konsumenten på minst 70 öre per liter drivmedel för både bensin och diesel.

Avskaffad kemikalieskatt

Effekterna av kemikalieskatten, som uppgår till som högst 320 kronor per vara, medför att vart tionde köp har flyttats från svenska butiker till utländska webbplatser. Sverigedemokraterna vill avskaffa kemikalieskatten.

*Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt***Höjd restaurangmoms**

Den nedsatta momsen på restaurang- och cateringtjänster samt på hämtmat infördes av den tidigare alliansregeringen i en förhoppning att restaurangbranschen skulle kunna anställa fler. Sverigedemokraterna vill återställa dessa båda momssatser och använder i stället utrymmet till att sänka skatten på arbetsinkomster för främst låg- och medelinkomsttagare. En parlamentarisk utredning som ser över möjligheterna att ytterligare växla skatter mellan konsumtion och arbetsinkomster och som främst tar sikte på fördelningspolitiska effekter bör tillsättas. Moms på burkar och plastflaskor bör också höjas.

Centerpartiets motionsförslag

Skattepolitiska riktlinjer

Skatter och regler måste utgå från de små och växande företag som står för huvuddelen av dagens jobbtillväxt. Skattesystemet bör reformeras, med högre skatter på miljöfarliga utsläpp och lägre skatter på arbete och företagande.

För Centerpartiet är grön skatteväxling en central del av både miljöpolitiken och den ekonomiska politiken. Högre skatter på miljöpåverkan matchas med skattesänkningar på jobb, företagande och investeringar. Det ger bättre förutsättningar för svenska företag att bidra till svensk ekonomi och sysselsättning, samtidigt som utsläpp och miljöpåverkan minskar. Genom att växla miljöskatter mot sänkt skatt på arbete sjunker också de höga kostnaderna för att anställa och arbeta. På så sätt stärks svenska företags konkurrenskraft samtidigt som vi rustar svensk ekonomi för den globala gröna omställningen.

Sverige har ett högt skattetryck på en rad utsläpp, men ändå en förhållandevis låg andel miljöskatter i förhållande till det totala skatteuttaget. Det finns fortfarande utrymme att höja miljöskatterna på utsläpp och resursförbrukning.

Det är ett prioriterat arbete att Sverige fortsätter att driva på inom EU för att det ska vara möjligt att fortsätta att skattebefria förnybara drivmedel från koldioxidskatt, så att dessa kan fortsätta att vara viktiga delar av klimatomställningen av den svenska fordonsflottan. Subventioner till fossila bränslen bör fasas ut så att de bär sina fulla miljökostnader.

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning

Sänkta inkomstskatter

Centerpartiet vill se en bred inkomstskattesänkning riktad mot låg- och medelinkomsttagare och föreslår en förstärkning av jobbskatteavdraget som medför 2 000 kronor i sänkt skatt per person och år.

Lägre marginalskafter

Centerpartiet anser att det är viktigt att gradvis göra marginalskafterkurvan mindre brant. Partiet motsätter sig därför de förändringar som den tidigare regeringen gjorde i fråga om slopad uppräknings av skiktgränser och utfasning av jobbskatteavdraget.

Utbyggt RUT-avdrag

Centerpartiet anser att RUT-avdraget bör byggas ut ytterligare. Fler tjänster bör inkluderas. Det innebär också enligt Centerpartiet mindre svåra gränsdragningar för RUT-tjänsterna. Dessutom bör taket för RUT-avdrag höjas. Det bör också utredas om äldre ska ges större avdrag än övriga.

Slopad rätt till avdrag för medlemsavgift till fackförbund

En skattereduktion för fackföreningsavgifter med 25 procent av den sammanlagda avgift som en medlem under året har betalat till en svensk eller

motsvarande utländsk arbetstagarorganisation, förutsatt att den sammanlagda avgiften under året uppgår till minst 400 kronor, återinfördes genom bestämmelser som trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2017/18:127, bet. 2017/18:SkU21, rskr. 2017/18:287). Skattereduktionen för medlemsavgift till fackförbund ska enligt Centerpartiet slopas.

Referensräntan vid ränteförmån

En anställd eller uppdragstagare som får förmån av ett räntefritt lån eller ett lån där räntan understiger marknadsräntan ska enligt 11 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, beskattas för värdet av förmånen som intäkt av tjänst. Vid beräkning av värdet av ränteförmånen används en jämförelseränta som framgår av 61 kap. 15 och 16 §§ IL.

Referensräntan (jämförelseräntan) som gäller för ränteförmån ska enligt Centerpartiet höjas.

Avdrag för övriga utgifter

Utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska enligt 12 kap. 1 § IL dras av som kostnad. Av 2 § tredje stycket samma kapitel framgår att vissa övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor. Det gäller bl.a. utgifter för skyddsutrustning och skyddskläder. I sin budgetmotion föreslår Centerpartiet att rätten till avdrag för sådana s.k. övriga utgifter ska tas bort.

Slopad skattefrihet för förmån av parkeringsavgift och trängselskatt

Centerpartiet anser att förmåner av parkeringsavgift och trängselskatt inte längre ska vara skattefria.

Personaloptioner

En skattskyldig som på grund av sin tjänst förvärvar värdepapper på förmånliga villkor ska enligt 10 kap. 11 § första stycket IL ta upp förmånen som intäkt det beskattningsår då förvärvet sker. Denna regel kallas värdepappersregeln och gäller t.ex. en köpoption eller en teckningsoption som utgör ett värdepapper. Av bestämmelsens andra stycke framgår att om det som förvärvas inte är ett värdepapper utan innebär en rätt att i framtiden förvärva ett värdepapper till ett i förväg bestämt pris eller i övrigt på förmånliga villkor ska förmånen tas upp som intäkt det beskattningsår då rätten utnyttjas eller överläts. I budgetpropositionen för 2018 föreslogs vissa lättnader i beskattningen av personaloptioner som i huvudsak trädde i kraft den 1 januari 2018 (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54).

Centerpartiet vill reformera optionsbeskattningen. De lättnader i beskattningen av personaloptioner som genomfördes av den tidigare regeringen är enligt Centerpartiet för begränsade och medför praktiska svårigheter.

Grönt avdrag

Centerpartiet föreslår att de delar av stöden till solceller, laddboxar och energilagring som går till hushåll ersätts med ett enkelt grönt avdrag. Stödet blir i praktiken ett förstärkt ROT-avdrag för gröna investeringar. Grönt avdrag skulle göra klimatinvesteringar både billigare och snabbare att få på plats. Även energideklarationer och smarta elmätare bör ingå. I samband med att grönt avdrag införs avskaffas de stöd som nämnts ovan för hushåll, men de finns kvar för företag, organisationer och andra juridiska personer.

Översyn av skattevillkor för frivillig räddningspersonal

Svensk krisberedskap och svenskt totalförsvaret är beroende av civilsamhället och ett frivilligengagemang bland befolkningen. Vid de flesta samhällskriser visar det sig ofta att samhällsengagemanget är stort, och det finns många som vill hjälpa till. Det finns en kraft i det som måste värnas och fångas upp. De frivilliga försvarsorganisationerna och civilsamhällets engagemang i svensk krisberedskap och totalförsvaret är också viktigt för folkförankringen. Centerpartiet vill därför se över stöd och skattevillkor för frivillig räddningspersonal, t.ex. fjällräddning och brandvårn.

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

Sänkt skatt för äldre som arbetar

Regler om särskild löneskatt för äldre gällde mellan 1991 och 2007 och återinfördes genom budgetpropositionen för 2016. Särskild löneskatt infördes då på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Särskild löneskatt infördes även på inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Den särskilda löneskatten bestämdes till 6,15 procent. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51).

Centerpartiet föreslår att den särskilda löneskatten för äldre, som infördes genom budgetpropositionen för 2016, avskaffas helt.

Inträdesjobb

Centerpartiet föreslår att det införs en ny anställningsform, inträdesjobb, som innebär att nyanlända samt ungdomar utan gymnasieexamen ges möjlighet att ta ett arbete till 70 procent av gällande ingångslön samtidigt som inga socialavgifter behöver betalas av arbetsgivaren.

Ingångsavdrag

Ett annat förslag från Centerpartiet är att det införs ett s.k. ingångsavdrag. Det ska innebära att det inte behöver betalas några arbetsgivaravgifter på lön till en person under de första åren efter att han eller hon gör entré på svensk arbetsmarknad, upp till ett visst takbelopp.

Sommarjobsavdrag

Centerpartiet anser också att arbetsgivaravgiften ska slopas helt för ersättning till personer under 18 år, ett s.k. sommarjobsavdrag.

Ingen arbetsgivaravgift för den första anställda

Arbetsgivaravgiften ska enligt Centerpartiets budgetmotion slopas helt avseende ersättning till en enmansföretagares första anställda, de första åren.

Ingångsföretag

Centerpartiet föreslår att en ny företagsform införs för små företag med begränsad omsättning. Ett s.k. ingångsföretag ska fungera som en enskild firma gör i dag men ska inte behöva betala vare sig inkomstskatt, egenavgifter eller mervärdesskatt. I stället ska en schablonmässigt beräknad skatt tas ut baserat på omsättningen.

Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter

Fastighetsskatt på affärslokaler

På många orter runt om i landet finns mängder av affärslokaler som gapar tomma, men som skulle kunna användas till livsmedelsbutiker eller annan kommersiell service. Centerpartiet vill därför att den som startar verksamhet i en tom lokal ska slippa fastighetsskatten.

Ändrade regler för uppskov med kapitalvinst

För att uppnå ökad rörlighet och bättre fungerande flyttkedjor krävs ekonomiska incitament. Alliansen har tidigare föreslagit att taket för uppskov ska tas bort. På längre sikt bör uppskavsreglerna och kapitalvinstbeskattningen reformeras inom ramen för en bredare översyn av skatterna för att köpa, äga och sälja sin bostad. Särskilt viktigt är att de bostäder som innehas av äldre som vill växla ned i boende kommer ut på bostadsmarknaden och att ägarna inte avskräcks av höga kapitalvinstskatter. Det kan därför finnas skäl att se på system som minskar flyttskatter särskilt på långvarigt ägda fastigheter.

Nedtrappat ränteavdrag

Centerpartiet tycker att det är önskvärt med en bred, långsiktig och block-överskridande överenskommelse vad gäller beskattningen för att köpa, äga och sälja sin bostad. Det är naturligt att en sådan översyn bl.a. innefattar kapitalvinstbeskattningen vid försäljning av bostad så att den inte i alltför stor utsträckning minskar rörligheten på bostadsmarknaden. Det är också viktigt att den innefattar ränteavdragen.

Avskaffad fastighetsskatt på vindkraft

På grund av låga elpriser befinner sig många förnybara kraftproducenter i en ansträngd ekonomisk situation. För att stärka arbetet med att skapa ett helt förnybart elsystem vill Centerpartiet avskaffa fastighetsskatten på vindkraft.

Skatt på kapitalanvändning – företagskatter

Förenklade 3:12-regler

Sedan den stora skattereformen på 1990-talet beskattas kapitalinkomster lägre än arbetsinkomster. Tanken med reformen var att den skulle gynna företagsamhet. I syfte att förhindra att småföretagare skulle utnyttja regelverket genom att klassa egentliga arbetsinkomster som kapitalinkomster infördes de s.k. 3:12-reglerna. I stället för att gynna företagsamhet har komplexiteten i regelverket snarare bidragit till att småföretagare belastas med ännu mer regelkrångel, kombinerat med svårigheter att sätta företags kapital i arbete. Sedan 2006 har regelverket kring 3:12 successivt förenklats, men reglerna anses allmänt höra till de mest tekniskt komplexa beskattningsreglerna i Sverige för fysiska personer. Utformningen av 3:12-reglerna bör bygga på principen att företagsamhet är någonting som bör uppmuntras, och reglerna bör därför inte ha en striktare utformning än nödvändigt.

Centerpartiet vill på kort sikt förenkla regelverket ytterligare. På längre sikt bör klyftan mellan beskattningen av kapital- respektive arbetsinkomster minska, vilket skulle möjliggöra än större regelförenklingar.

Ingångsföretag

Centerpartiet föreslår att en ny företagsform införs för riktigt små företag med begränsad omsättning: ingångsföretag. Ingångsföretag ska fungera som enskild firma gör i dag, men med ordentliga regelförenklingar. Ingångsföretagen ska inte betala vare sig inkomstskatt, egenavgifter eller moms. I stället för vanliga skatter och avgifter betalas en schablonmässigt beräknad skatt, baserad på omsättningen.

Översyn av skattelagstiftningen för en jämställd idrott

Idrott är bra för både det fysiska och det psykiska välbefinnandet, och det är viktigt att ta reda på orsakerna till att flickor slutar idrotta tidigare så att effektiva åtgärder kan sättas in. Centerpartiet vill se en nationell jämförelse av hur mycket medel som kommunerna fördelar till barn- och ungdomsidrott samt hur fördelningen ser ut för pojkar respektive flickor. Centerpartiet vill att den befintliga skattelagstiftning som i dag gör det dyrare och svårare för företag att sponsra damlag än herrlag ses över.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Grön bilbonus

Centerpartiet vill införa en grön bilbonus, som ger de bästa bilarna en bonus på upp till 100 000 kronor uppdelat på ett fåtal nivåer av CO₂-utsläpp. Den gröna bilbonusen finansieras genom att de som köper bilar med höga utsläpp får betala en extra avgift vid köptillfället.

Ökad andel el i kollektivtrafiken

För att påskynda introduktionen av eldrivna bussar i kollektivtrafiken anser Centerpartiet att busstrafiken bör ha samma skatteförhållanden som tågtrafiken.

Sedan 2011 finns i lagen om skatt på energi en möjlighet till nedsättning av energiskatten för el. Nedsättningen omfattar dock enbart större fartyg vars bruttodräktighet, ett jämförelsetal för fartygs storlek, överstiger 400. Nedsättningen av energiskatten på el bör gälla även för mindre fartyg.

Ökad miljöstyrning i fordonsskatten

Centerpartiet och Alliansen ökade miljöstyrningen i fordonsskatten genom att höja den del av skatten som beror på fordonets koldioxidutsläpp. Centerpartiet anser att den utsläppsbaserade delen av skatten bör förstärkas samtidigt som grundbeloppet sänks. På så sätt får miljövänliga bilar lägre fordonsskatt, medan bilar med höga utsläpp får högre skatt. Fordonsskatten tas i dag endast ut i 30 år. Detta innebär en skattebefrielse för bilar som ofta har en dålig miljöprestanda. Centerpartiet föreslår därför att fordonsskatten förlängs, genom att det år från vilket bilar befrias från fordonsskatt tills vidare låses.

Slopat skatteundantag för fossilgas

För att stimulera en ökad användning av förnybar metangas, s.k. biogas, i stället för fossil sådan anser Centerpartiet att naturgasen som används i transportsektorn bör beskattas enligt samma princip som fossil bensin och diesel, med koldioxidskatt efter innehåll av fossilt kol och med energiskatt efter energiinnehåll.

Förändring av flygskatten

Dagens flygskatt gör ingen skillnad mellan plan som flyger på mer eller mindre miljövänligt bränsle. Därtill blir skatten högre för bolag med hög kabinfaktor – som genomför effektiva flygningar med välfyllda plan och få tomma stolar – då skatten tas ut per resenär och inte baseras på utsläpp. Allt detta bidrar till att göra skatten ineffektiv. Centerpartiet föreslår i stället att det ställs krav på obligatorisk inblandning av förnybart flygbränsle för alla flygplan som tankas i Sverige. Givet att denna typ av bränsle är dyrare än traditionellt flygbränsle blir effekten att flygresor blir något dyrare, men till skillnad från enligt regeringens förslag gynnas bolag med hög kabinfaktor och låg bränsleförbrukning, vilket i sin tur gynnar en grön omställning av flyget.

Slopad nedsättning av koldioxid- och energiskatt

Centerpartiet anser att nedsättningen av koldioxid- och energiskatt på diesel till fordon som används i gruvindustriell verksamhet bör slopas.

Skatt på avfallsförbränning

För att styra mot en ökad återvinning och mer resurseffektivitet vill Centerpartiet att en punktskatt på förbränning av avfall införs. Liknande avgifter finns i flera andra EU-länder.

Skatt på kväveoxid

Kväveoxider bildas vid förbränning och bidrar till förurning och luftföroreningar. För att minska dessa utsläpp infördes 1992 en kväveoxidavgift. Avgiften omfattar energiproduktion för uppvärmning av byggnader, elproduktion och industriella processer. För att öka miljöstyrningen anser Centerpartiet att kväveoxidavgiften bör göras om till en skatt.

Breddad kemikalieskatt

För att snabbare nå målet om en giftfri vardag anser Centerpartiet att kemikalieskatten bör breddas till att omfatta fler varor.

Miljöskatt på plastpåsar

För att uppnå målet i EU:s direktiv om förpackningar och förpackningsavfall, och minska användningen av tunna plastpåsar, vill Centerpartiet att en miljöskatt på plastpåsar införs.

Slopad energiskatt på egenanvändning av sole

För att åstadkomma en mer flexibel elmarknad är det viktigt att det lönar sig att planera sin elanvändning. Mer närproducerad el ökar också flexibiliteten, gör systemet mindre sårbart och kan ge sänkta kostnader, inte minst på landsbygden. För att öka den närproducerade elproduktionen vill Centerpartiet slopa skatten för egenanvändning av sole samt införa möjligheten till skatteavdrag om du är bosatt i en lägenhet men andelsägare i en mikroproduktionsanläggning.

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

Sänkt biomoms

Centerpartiet har kämpat emot höjningen av moms på biobiljetter som hotar många biografer och den tillgängliga kultur de erbjuder. Momsen på biobiljetten måste återställas, men under den tid det tar att göra det måste effekterna av höjningen snabbt bromsas på ett ändamålsenligt sätt.

Övriga skattefrågor

Centerpartiet föreslår att skatte- och tulltilläggen höjs, vilket väntas medföra ökade intäkter om 340 miljoner kronor per år.

Centerpartiet föreslår vidare att lantbruk som bedrivs som aktiebolag ska kunna ompröva sina deklARATIONER sex år tillbaka, vilket redan i dag är möjligt för enskilda näringsidkare, för att på så sätt kunna ändra sina deklARATIONER och frigöra resurser genom att skjuta upp skatten.

Centerpartiet vill även att dagens anståndsregler, som normalt gäller en till två månader vid ekonomiska problem som företaget inte har kunnat påverka, ska ändras till ett år för företag inom berörda näringar (jordbruk och skogsbruk).

Kristdemokraternas motionsförslag

Skattepolitiska riktlinjer

Kristdemokraterna vill se satsningar på äldre genom sänkt skatt på pensioner och slutligen borttagen skillnad i beskattning av löntagare och pensionärer. För seniorer som vill jobba slopas Socialdemokraternas skattehöjningar och jobbskatten sänks.

Kristdemokraterna föreslår också breda skattesänkningar som uppmuntrar till jobb och sänker marginalskatter, samt skattesänkningar och stöd för att stärka barnfamiljers och pensionärers ekonomi. Kristdemokraterna sänker också skatten på sparande och återinför skattereduktionen för gåvor till ideella organisationer för att stärka civilsamhällets möjligheter att hjälpa behövande.

Det friska åldrandet, de äldre som en viktig resurs och ett välfungerande samspel mellan generationerna är viktiga beståndsdelar i Kristdemokraternas seniorpolitik. Därför vill man skapa fler möjligheter för äldre att arbeta längre än till 65 år och förbättra pensionärernas ekonomi, genom att bl.a. ta bort skillnaden i beskattning mellan arbetsinkomst och pensionsinkomst samt borttagen särskild löneskatt för äldre. Dessutom vill man införa fördubblat jobbskatteavdrag för personer över 64 år.

En grundförutsättning för att fler ska komma i arbete är att det lönar sig att gå från utanförskap till arbete. Detta är den huvudsakliga tanken bakom jobbskatteavdraget, som har varit Alliansens viktigaste redskap för att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Att kombinera sänkta arbetsgivaravgifter för äldre över 65 med ett fördubblat jobbskatteavdrag för samma grupp har varit mycket effektivt för att öka såväl arbetsutbud som efterfrågan på arbetskraft och därmed sysselsättningen. Kristdemokraterna föreslår att det dubbla jobbskatteavdraget, som i dag alltså finns för de som är 65 år eller äldre, utvecklas till att gälla grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Förslaget innebär en kraftig skattelättnad för unga upp till 23 år och för nyanlända under de första fem åren i Sverige. Det innebär att de grupper som kan komma i fråga för Alliansens inträdesjobb med Kristdemokraternas förslag skulle få en kraftig skattelättnad.

Personer som varit borta länge från arbetsmarknaden kan i dag få nystartsjobb där arbetsgivaren får borttagen arbetsgivaravgift. För denna grupp personer som kommer från långvarig arbetslöshet eller sjukskrivning, vill Kristdemokraterna också ge dubbelt jobbskatteavdrag baserat på hur länge man varit frånvarande från arbetsmarknaden. För att fler ska ta examen från högre studier tidigare föreslår Kristdemokraterna också en period med dubbelt jobbskatteavdrag för de som tar akademisk examen och börjar jobba före 25 års ålder.

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning

Höjd nedre skiktgräns

Kristdemokraterna föreslår att den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt ska höjas, i ett första steg till en nivå motsvarande en månadslön på 40 500 kronor.

Dubbelt jobbskatteavdrag för vissa grupper på arbetsmarknaden och äldre

Kristdemokraterna föreslår att ett dubbelt jobbskatteavdrag införs för vissa grupper på arbetsmarknaden och för äldre. Det dubbla jobbskatteavdraget ska enligt Kristdemokraternas förslag erbjudas följande grupper:

- personer under 23 år
- personer som tar en akademisk examen före sin 25-årsdag
- personer som vistats i Sverige i högst fem år
- personer som varit arbetslösa i mer än ett år
- personer som är 64 år eller äldre.

Det dubbla jobbskatteavdraget ska för samtliga ovannämnda grupper vara utformat så att det ges fullt ut avseende arbetsinkomster upp till 18 000 kronor och därefter trappas ned för arbetsinkomster upp till 26 000 kronor. För inkomster över 26 000 kronor ska endast det ordinarie jobbskatteavdraget medges. När det gäller personer som tar en akademisk examen före sin 25-årsdag ska det dubbla jobbskatteavdraget medges under två år efter examen. För personer som varit arbetslösa i mer än ett år ska skattereduktionen medges under en tid som förhåller sig till den tid som personen varit arbetslös. För varje månads arbetslöshet över ett år ska personen medges två månaders dubbelt jobbskatteavdrag. En person som varit arbetslös i 18 månader får alltså dubbelt jobbskatteavdrag under ett år, och en person som varit arbetslös i två år får skattereduktionen under två år.

Återställt jobbskatteavdrag

Genom ett förslag i budgetpropositionen för 2016 ändrades reglerna om jobbskatteavdrag så att jobbskatteavdraget trappas av för dem som vid årets ingång inte har fyllt 65 år vid arbetsinkomster som överstiger 13,54 prisbasbelopp per år. Avtrappningstakten för jobbskatteavdraget är 3 procent av den del av arbetsinkomsten som överstiger 13,54 prisbasbelopp. För dem som vid årets ingång har fyllt 65 år trappas jobbskatteavdraget av för arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor per år med en avtrappningstakt på 3 procent. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51). Kristdemokraterna föreslår att jobbskatteavdraget ska återställas för de som tjänar över 50 000 kronor per månad.

Jobbskatteavdrag för föräldrar

Kristdemokraterna föreslår ett jobbskatteavdrag för föräldrar. För 2019 ska skattereduktion ges med 250 kronor per förälder och månad. I ett andra steg ska skattereduktionen höjas till 500 kronor per förälder och månad 2021.

Utjämna skillnaden i beskattning för arbetande och pensionärer

Skillnaden mellan beskattning av förvärvsinkomst och pensionsinkomst ska helt tas bort, menar Kristdemokraterna.

Utbyggt RUT-avdrag

Kristdemokraterna vill att takbeloppet för RUT-avdrag tredubblas till 75 000 kronor. Avdraget ska också kunna medges för fler tjänster, t.ex. tillsyn av hem vid resa eller frånvaro, tvätt av kläder utanför hemmet, flytt av bohag inom bostaden, hämtning och lämning av återvinning, bortforsling av trädgårdsavfall och plantering av växter i trädgård.

Slopad rätt till avdrag för medlemsavgift till fackförbund

En skattereduktion för fackföreningsavgifter med 25 procent av den sammanlagda avgift som en medlem under året har betalat till en svensk eller motsvarande utländsk arbetstagarorganisation, förutsatt att den sammanlagda avgiften under året uppgår till minst 400 kronor, återinfördes genom bestämmelser som trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2017/18:127, bet. 2017/18:SkU21, rskr. 2017/18:287). Skattereduktionen för medlemsavgift till fackförbund ska enligt Kristdemokraterna tas bort.

Ändrade regler om personaloptioner

Kristdemokraterna föreslår mer konkurrenskraftiga skatter på delägarskap för nyckelpersoner i växande företag. Många småföretagare jobbar långa timmar med låg lön i början och har därför sällan möjlighet att erbjuda marknadsmissiga löner till nyckelpersoner. För att underlätta små företags rekrytering av kompetent arbetskraft vill Kristdemokraterna göra det enklare och mer konkurrenskraftigt att erbjuda anställda incitamentsprogram och delägarskap.

Höjt förmånsvärde för bilar

Kristdemokraterna vill se ett höjt förmånsvärde och en ändrad konstruktion för beskattningen av bilförmån. Den ska innebära att beskattningen ökar för bilar över 7,5 prisbasbelopp.

Återinför gåvoskatteavdraget

Alliansregeringen införde den 1 januari 2012 en avdragsrätt för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet med social inriktning eller som främjar forskning. Skattereduktion medgavs med 25 procent av gåvobeloppet och uppgick till högst 1 500 kronor per person och år. Ett år efter att avdraget infördes hade det totala givandet till landets 90-kontoorganisationer ökat från 5,2 till 5,8 miljarder kronor, enligt Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (Frii). Under samma period ökade den genomsnittliga månadsgåvan från

131 kronor per månad till 170 kronor per månad. Siffrorna visade att en tydlig trend var på gång, där fler människor valde att ge pengar till välgörande ändamål.

Kristdemokraterna ser mycket allvarligt på att den rödgröna regeringen tog bort möjligheten att göra skatteavdrag för den som skänker pengar till välgörande ändamål. Trots omfattande protester från hjälporganisationer valde regeringen att slopa detta avdrag den 1 januari 2016, efter vilket det inte längre var möjligt att få skattereduktion.

Kristdemokraterna anser att gåvoskatteavdraget bör återinföras i enlighet med det förslag som presenterades i budgetpropositionen för 2012. Lagändringen ska gälla från den 1 januari 2019.

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

Avskaffad särskild löneskatt för äldre

Den särskilda löneskatten för personer som fyllt 65 år ska enligt Kristdemokraterna avskaffas. Kristdemokraterna vill att de aktuella reglerna återställs till hur de såg ut innan de ändrades genom budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51) och att riksdagen beslutar att förslaget träder i kraft den 1 januari 2019.

Slopat växa-stöd

Den 1 januari 2017 infördes ett tillfälligt s.k. växa-stöd för enskilda näringsidkare som anställer en första person. Det tillfälliga växa-stödet innebär att enskilda näringsidkare som inte har haft någon anställd sedan den 1 januari 2016 och som anställer en person efter den 31 mars 2016 bara ska betala ålderspensionsavgiften om 10,21 procent på ersättningen till den anställde under de tolv första månaderna. Övriga arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt behöver alltså inte betalas. Nedsättningen av arbetsgivaravgifterna gäller till den del ersättningen inte överstiger 25 000 kronor per månad. Anställningen ska omfatta minst tre månader och en arbetstid på minst 20 timmar per vecka. Reglerna gäller t.o.m. den 31 december 2021 (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:FiU1, rskr. 2016/17:49).

Genom ett förslag i budgetpropositionen för 2018 utvidgades definitionen av begreppet enmansföretag i detta sammanhang till att även omfatta aktieföretag som inte har någon anställd eller endast en anställd som också är delägare samt till handelsbolag utan anställda och med högst två delägare.

Kristdemokraterna vill ta bort växa-stödet.

Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter

Återställd beskattning av investeringssparkonto

Kristdemokraterna anser att sparande och investeringar ska främjas. Den dåvarande rödgröna regeringen höjde skatten på sparande på investeringssparkontot två gånger under den förra mandatperioden. I en normal räntemiljö är det en väsentlig försämring av sparformen. Att ändra förutsättningarna i

sämre riktning underminerar också de långsiktiga spelreglerna i sparformen. Intresset för sparande riskerar att minska när lönsamheten för spararna försämras genom politiska beslut. Kristdemokraterna vill därför sänka skatten till nivån före höjningen.

Nedtrappat ränteavdrag

Kristdemokraterna eftersträvar en blocköverskridande överenskommelse om en långsam nedtrappning, under förutsättning att statens ökade inkomster oavkortat går tillbaka till hushållen samt under förutsättning att reformer samtidigt genomförs så att fler hushåll med stabila inkomster kan etablera sig på den ägda bostadsmarknaden. En långsam nedtrappning av ränteavdraget ökar värdet av sparande och amortering och minskar skulduppbyggnad, vilket över tid minskar riskerna i ekonomin och för hushållen. Kristdemokraterna vill påbörja avtrappningen av ränteavdraget i budgeten tillsammans med en sänkning av taket för fullt ränteavdrag från 100 000 kronor till 75 000 kronor.

Bosparande

Sveriges unga vuxna behöver få incitament att spara mer till sitt första boende. En nackdel med de traditionella bosparsystemen är att pengarna sätts in på ett vanligt räntekonto. Med dagens – och förväntat låga framtida – räntor blir avkastningen på pengarna låg, och i takt med att ekonomin växer går spararen miste om tillväxt på pengarna. Kristdemokraterna vill därför utreda en alternativ modell för bosparande, som kan fungera inom systemet för investeringssparkonto (ISK). Det ska möjliggöra att insättningarna kan ske i, företrädesvis, fonder. På så sätt kan avkastningen på pengarna på lång sikt överstiga den på sparkontot. Bosparandet ska kunna ske mellan 18 och 34 års ålder och vara avdragsgillt upp till en fjärdedels prisbasbelopp, vilket innebär ca 11 200 kronor per år i sparande. Används sparandet till andra inköp än bostad sker en retroaktiv beskattning.

Ändrade regler för uppskov med kapitalvinst

En bromskloss på bostadsmarknaden är den bristande rörligheten. Genom ökad rörlighet kan ett stort antal bostäder tillgängliggöras på kort sikt. Kristdemokraterna vill att taket för uppskov på kapitalvinstskatten tas bort om man köper ny bostad. Även betalningen av räntan på uppskovet ska kunna skjutas på framtiden vid köp av ny bostad. På så sätt tvingas inte vinsten vid försäljning fram till beskattning om man köper en ny bostad, utan både reavinstskatt och uppskovsränta betalas när personen inte längre gör något uppskov.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Sänkt skatt på diesel

Totalt uppgår koldioxidskatten och energiskatten för diesel inom jordbruket till 4,30 kronor per liter. Kristdemokraterna föreslår att den totala dieselskatten inom jordbruket sänks till 2,80 kronor per liter. Ett villkor för att få ta del av

sänkningen ska vara att jordbrukaren i fråga till minst 30 procent använder icke-fossilt bränsle.

Skatt på plastpåsar

Krafttag behövs för att minska användningen av konventionella plaster i engångsartiklar och ersätta dem med biologiskt nedbrytbara alternativ. Kristdemokraterna föreslår därför införandet av en ny skatt på plastpåsar i detaljhandeln på 1 krona per påse.

Skatt på avfallsförbränning

Kristdemokraterna inför en skatt på avfallsförbränning på 100 kronor per ton förbränt avfall, i syfte att styra mot ökad materialåtervinning.

Slopad nedsättning av energi- och koldioxidskatt

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har riktat kritik mot de svenska reglerna som innebär att vissa delar av industrin antingen är undantagna från energi- och koldioxidskatterna eller är berättigade till nedsättningar av dessa skatter. Förra året minskades nedsättningarna av koldioxidskatten för diesel i gruvindustriell verksamhet, och Kristdemokraterna föreslår att dessa nedsättningar i nästa steg slopas helt.

Avskaffad flygskatt

Kristdemokraterna anser att den flygskatt som förra regeringen införde bör avskaffas, och finansierar detta i sin budget. I enlighet med detta tillbakavisar man också regeringens försök att något kompensera regionala flygplatser för införandet av denna skatt.

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

Höjda momsskattesatser

Kristdemokraterna föreslår att alla momssatser ska höjas med 1 procentenhet. Momshöjningar är en mindre snedvridande skatt, och momshöjningen används för att delvis finansiera skattesänkningar på arbete.

Höjd moms för naturguider

Den tidigare regeringen införde en sänkt moms på naturguidning. Kristdemokraterna anser att det är en nedsättning av momsen som inte bidrar till ökad sysselsättning. Moms på naturguidning bör därför höjas.

Liberalernas motionsförslag

Skattepolitiska riktlinjer

Skattesystemet har blivit oöverskådligt och ogenomträngligt, och avstegens konsekvenser för andra delar av skattesystemet kan ofta inte bedömas. Ansvar för strukturella reformer inom skattepolitiken åligger nästkommande regering. Skatten på jobb och företagande behöver sänkas och slöseri med

skattepengar upphöra. Skatten på klimat- och miljöskadlig verksamhet behöver höjas så att var och en bär de egna kostnaderna. Skattesystemet måste bli enklare och överskådligt. Fastighetsbeskattningen behöver reformeras i riktning mot ökad rörlighet samtidigt som skattepolitiken bör bidra till att stabilisera prisutvecklingen på fastighetsmarknaden. Därför vill Liberalerna se en bred och fullt finansierad skattereform. Liberalernas skattepolitiska förslag utvecklas närmare i Liberalernas budgetmotion för 2019.

Liberalerna vill att betydligt färre ska betala statlig skatt och att den högsta marginalskatten ska närma sig snittet i OECD. Ambitionen måste vara att som minst återgå till den förra skattereformens princip där enbart 15 procent av löntagarna betalade statlig skatt.

Liberalerna vill därför ytterligare sänka skatten på ett sådant sätt att det breddar arbetsmarknaden med fler lågtröskeljobb, och samtidigt göra det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. Det handlar bl.a. om att sänka beskattningen på en ny anställningsform för låga inkomster och om att vidareutveckla RUT-avdraget. Sverige behöver också genomföra riktade skattesänkningar som breddar arbetsmarknaden för äldre och gör det mer lönsamt att stanna kvar i arbetslivet längre.

Dessa och andra skattesänkningar kan med fördel göras också i väntan på en genomgripande skattereform.

Om företag och deras nyckelmedarbetare beskattas hårdare i Sverige än i våra konkurrentländer är risken att investeringarna sker utomlands i stället. Om skatten inte är tillräckligt låg är också risken att nya företag inte får kraft att växa fram där gamla på grund av relativt låg produktivitet fått lägga ned. En skattereform bör därför dels sänka bolagsskatten, dels inkludera reformer för att underlätta företagande, finansiering och rekrytering. Sänkt optionsbeskattning, moderniserad expertskatt, sänkt skatt för forskningsintensiva företag och skattefritt sparande på investeringssparkonto är några exempel på reformer som Liberalerna vill genomföra de kommande åren. Kapitalinkomstskatten bör på sikt ta steg mot ökad enhetlighet.

Liberalerna vill bl.a. sänka skatten också på låga inkomster för att möjliggöra sparande, införa ett skattegynnade bosparande och sänka de olika flyttskatterna för att öka rörligheten. Samtidigt måste skattesystemet bidra till att dämpa och stabilisera prisutvecklingen på bostäder samt göras rättvisare genom att ränteavdragen på bostadslån stegvis trappas ned.

Att smutsa ned utan att själv stå för konsekvenserna är oetiskt och staten måste korrigera för detta genom att internalisera miljöskadlig verksamhets externa effekter. Bland de skattebaser som kan beskattas hårdare genom skatter eller avgifter finns exempelvis fordon och utsläpp från flyg. Liberalerna har bl.a. föreslagit en omvänd miljöbilsbonus och avskaffade undantag från dieselbeskattning för jordbruks- och gruvnäringen. Staten ska aldrig subventionera sådant som skadar klimatet. Liberalerna stöder inte den nuvarande flygskatten som förhindrar resandet i sig, utan vill att Sverige ska driva på för en europeisk flygskatt som främjar flyg med lägre klimat- och miljöpåverkan.

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning

Höjd nedre skiktgräns och avskaffad värnskatt

Liberalerna föreslår att den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt ska höjas till en nivå motsvarande en månadslön på ungefär 44 400 kronor. Den förhöjda statliga skatten som tas ut på inkomster över den övre skiktgränsen, s.k. värnskatt, ska enligt Liberalerna avskaffas.

Sänkt inkomstskatt för utomlands bosatta

För fysiska personer som är bosatta utomlands tas särskild inkomstskatt ut med 25 procent av skattepliktig inkomst. Det framgår av lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta. Liberalerna vill sänka den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta.

Förstärkt jobbskatteavdrag

En skattesänkning på alla låga arbetsinkomster ska enligt Liberalerna införas. I praktiken ska alla arbetstagare få en skattesänkning på i snitt ca 580 kronor per år.

Genom ett förslag i budgetpropositionen för 2016 ändrades reglerna om jobbskatteavdrag så att jobbskatteavdraget trappas av för dem som vid årets ingång inte har fyllt 65 år vid arbetsinkomster som överstiger 13,54 prisbasbelopp per år. Avtrappningstakten för jobbskatteavdraget är 3 procent av den del av arbetsinkomsten som överstiger 13,54 prisbasbelopp. För dem som vid årets ingång har fyllt 65 år trappas jobbskatteavdraget av för arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor per år med en avtrappningstakt på 3 procent. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51). Liberalerna vill återställa den avtrappning som trädde i kraft 2016.

Sänkt skatt och förhöjt jobbskatteavdrag för äldre

Liberalerna vill avskaffa skillnaden i beskattning mellan arbetsinkomst och pensionsinkomst och ställer sig bakom budgetpropositionens förslag på sänkt skatt för personer över 65 år.

Liberalerna föreslår också att åldersgränsen för det förhöjda jobbskatteavdraget för äldre justeras ned två år för att även inkludera personer som vid årets ingång är 63 år.

Bosparande

Det ska bli lättare att spara ihop till sin första bostad. Liberalerna vill därför att ett skattegynnade bosparande införs fr.o.m. 2020. Liberalernas modell innebär att den som sparar på ett bosparkonto ska kunna få skatteavdrag motsvarande 20 procent av ett takbelopp om 20 000 kronor som sparas under året.

Slopad rätt till avdrag för medlemsavgift till fackförbund

En skattereduktion för fackföreningsavgifter med 25 procent av den sammanlagda avgift som en medlem under året har betalat till en svensk eller

motsvarande utländsk arbetstagarorganisation, förutsatt att den sammanlagda avgiften under året uppgår till minst 400 kronor, återinfördes genom bestämmelser som trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2017/18:127, bet. 2017/18:SkU21, rskr. 2017/18:287). Skattereduktionen för medlemsavgift till fackförbund ska enligt Liberalerna tas bort.

Lägre skatt på personaloptioner

Liberalerna vill sänka skatten på personaloptioner. Personaloptioner ska också enligt Liberalernas förslag vara kvalificerade, och därmed skattegynnade, under fler förutsättningar än i dag. Förvärv av andelar genom kvalificerade personaloptioner ska då inte förmånsbeskattas, utan när andelarna säljs ska kapitalvinsten beskattas.

Utvidgat RUT-avdrag

Liberalerna föreslår att RUT-avdraget vidgas till att även omfatta tvätt-, hämt- och trygghetstjänster. Takbeloppet för den sammanlagda skattereduktionen avseende RUT-arbete ska enligt Liberalerna tredubblas.

Återinförd avdragsrätt för gåvor till ideella aktörer

Liberalerna vill återinföra möjligheten till avdrag för gåvor som ges till ideella aktörer.

Höjt förmånsvärde för icke-miljöbilar

Förmånsvärdet för bilar som inte är miljöbilar ska enligt Liberalerna höjas med 20 procent eller som mest 16 000 kronor per år. I och med det kan förmånsvärdet för miljöbilar enligt Liberalerna återställas till den tidigare nivån.

Skattefrihet för förmån av privat hälso- och sjukvård

Enligt ett förslag i budgetpropositionen för 2018 slopades skattefriheten för förmån av hälso- och sjukvård i Sverige som inte är offentligt finansierad och för förmån av vård och läkemedel utomlands. Som en konsekvens av detta slopades även avdragsförbudet för sådana utgifter i en arbetsgivares verksamhet. Skattefriheten bestod dock för förmån av vård och läkemedel utomlands vid insjuknande i samband med tjänstgöring utomlands. De ändrade bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54).

Liberalerna vill återinföra skattefriheten för förmån av privat hälso- och sjukvård.

Regionalt anpassat reseavdrag

Skäliga utgifter för resor mellan bostaden och arbetsplatsen (arbetsresor) ska enligt 12 kap. 26 § IL dras av, om arbetsplatsen ligger på ett sådant avstånd från den skattskyldiges bostad att han eller hon behöver använda ett transportmedel. Liberalerna vill att reseavdraget reformeras för att huvudsakligen inriktas mot de mer glest befolkade delarna av landet och

föreslår därför en regional anpassning av reseavdraget. Avdraget ska göras mer generöst i kommuner där kollektivtrafiken kan antas vara mindre väl utbyggd, och stramas åt i kommuner där det finns större möjligheter att använda kollektivtrafik.

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

Avskaffad särskild löneskatt för äldre

Regler om särskild löneskatt för äldre gällde mellan 1991 och 2007 och återinfördes genom budgetpropositionen för 2016. Särskild löneskatt infördes då på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Särskild löneskatt infördes även på inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Den särskilda löneskatten bestämdes till 6,15 procent. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51).

Den särskilda löneskatten för äldre ska slopas.

Avdrag från arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling

Av 31 § socialavgiftslagen (2000:980) följer att vid beräkning av arbetsgivaravgifterna på avgiftspliktig ersättning till en person som arbetar med forskning eller utveckling ska avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget för denna person. Avdraget får inte medföra att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften enligt 26 §. Det sammanlagda avdraget för samtliga personer som arbetar med forskning eller utveckling hos den avgiftsskyldige får inte överstiga 230 000 kronor.

Liberalerna anser att takbeloppet för det sammanlagda avdraget ska tas bort.

Slopad regional nedsättning av arbetsgivaravgifter

Bestämmelser om regional differentiering av socialavgifter finns i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) som trädde i kraft den 1 januari 2002 (prop. 2001/02:45, bet. 2001/02:SkU12, rskr. 2001/02:122). Av lagen följer att vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska ett särskilt avdrag göras, om den avgiftsskyldige har utgett avgiftspliktig ersättning för arbete utfört i näringsverksamhet vid ett fast driftsställe i ett visst stödområde som definieras i lagen eller för arbete i annan verksamhet som bedrivs av en ideell förening eller en stiftelse, vid en sådan plats i stödområdet som motsvarar ett fast driftsställe. Stödområdet består i huvudsak av norra Sveriges inland samt delar av Dalarnas och Värmlands län.

Liberalerna föreslår att den regionala nedsättningen av arbetsgivaravgifterna slopas.

Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter

Ändrade regler för beskattning av investeringssparkonto

En höjning av skatten på investeringssparkonton skickar en mycket önskad signal om att det inte ska löna sig att spara. Såväl den enskildes trygghet och handlingsfrihet som samhällsekonominns stabilitet gynnas av att hushållen har besparingar i enkelt likviderbara medel. Liberalerna vill därför återställa den tidigare skattenivån för investeringssparkonton. För att ytterligare stimulera ett brett sparande föreslår Liberalerna dessutom att den som sparar på investeringssparkonton inte ska behöva betala någon skatt alls på de första 100 000 kronorna.

Ändrade regler för uppskov med kapitalvinst

Den svenska fastighetsbeskattningen präglas av mycket höga skatter vid försäljning och inköp av bostäder. Det bidrar bl.a. till lägre rörlighet på bostadsmarknaden och en större bostadsbrist än vad som annars vore fallet. Räntan på den uppskjutna kapitalvinstbeskattningen gör uppskov och bostadsbyten mindre gynnsamma och påverkar rörligheten på bostadsmarknaden. Liberalerna föreslår därför att uppskovsbeloppet inte beläggs med ränta. Liberalerna föreslår också att taket på uppskovsbeloppet ska avskaffas.

Nedtrappat ränteavdrag

Sänkt flyttskatt bör kompenseras med en gradvis nedtrappning av ränteavdraget. Under en tioårsperiod bör ränteavdraget sänkas från 30 till 20 procent av räntebeloppet, vilket bidrar till att kyla ned bostadsmarknaden och förhindra överhettning.

Höjd fastighetsskatt på obebyggd tomtmark

I linje med resonemangen i bl.a. SOU 2015:48 föreslår Liberalerna att den statliga fastighetsskatten på obebyggd tomtmark ska höjas för sådan mark som är avsatt för byggnation av hyresfastigheter. Detta ökar drivkrafterna för markägare att snabbare bebygga detaljplanelagd mark avsedd för flerfamiljsfastigheter.

Höjd fastighetsskatt på kommersiella lokaler

I dagens läge med ett omfattande behov av nya bostäder måste skattesystemet skapa incitament för markägare och byggherrar att bygga bostäder i stället för att använda marken för andra ändamål. Liberalerna föreslår därför en höjning av fastighetsskatten för kommersiella lokaler med 0,5 procent.

Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter

Ändrade regler för periodiseringsfonder

Liberalerna föreslår förändringar av systemet med periodiseringsfonder fr.o.m. med den 1 januari 2020. Förslaget innebär införandet av en gemensam maxgräns för periodiseringar på 30 procent för alla företag. För ett företags

fem första verksamhetsår höjs avdraget för periodiseringsfonder till 50 procent.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Omvänd miljöbonus

Enligt principen om att förorenaren ska betala föreslår Liberalerna en omvänd miljöbilsbonus. Miljöbilsbonusen bör utformas som en förhöjd skatt på bilar med negativ klimatpåverkan, i stället för en särskild premie på bilar med låg klimatpåverkan. Liberalerna föreslår därför en omvänd miljöbilsbonus där bilar som inte skulle vara berättigade till en miljöbilspremie enligt gällande regelverk skulle få en förhöjd fordonsskatt med 2 000 kronor per år under de första fem åren.

Slopade skattelättnader till fossila bränslen

Subventioner eller skattelättnader till fossila bränslen måste successivt tas bort. Sveriges bönder behöver ett krisstöd på grund av torkan, men ett långsiktigt arbete mot de klimatförändringar som leder till extremväder måste bygga på minskad användning av fossila bränslen. Genom Liberalernas gröna skatteväxling sänker man i stället skatten på jobb och företagande. Liberalerna vill också ta bort skattelättnader till diesel inom gruvindustriell verksamhet.

Dubbdäcksavgift

Liberalerna föreslår att en dubbdäcksavgift enligt norsk modell införs för att minska det utsläpp av partiklar som användningen av dubbdäck medför.

Läckageskatt

Användningen av handelsgödsel bidrar till övergödning av vattenområden. Även förekomsten av kadmium i handelsgödsel är ett oroande miljöproblem. Det är därför angeläget att användningen av sådan gödsel minskar och att jordbrukets allmänna miljöpåverkan sjunker. För att uppnå detta syfte bör en ny läckageskatt för jordbruket införas.

Nej till flygskatt på resande

Den nuvarande flygskatten beskattar alla flygresor lika oavsett utsläppsnivåer eller hur mycket biodrivmedel som finns i tanken. Liberalerna vill i stället öka flygbolagens incitament att minska sina utsläpp genom en avgift på flygets koldioxidutsläpp.

Skatt på plastpåsar

Liberalerna är positiva till EU-kommissionens förslag kring en ny EU-avgift som baseras på den plast som inte återvinns i respektive medlemsland. Det kommer att driva på medlemsstaterna att öka takten i återvinningen och att vid behov införa nationella plastskatter. Liberalerna vill redan nu införa en nationell plastavgift på plastpåsar för att styra konsumtionen mot mer återvinning och förnybara råvaror.

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

Höjd moms för naturguider

Liberalerna föreslår att mervärdesskatten på förevisning av naturområden (naturguidning) återställs till sin tidigare nivå. Liberalerna prioriterar skattesänkningar som varaktigt skapar fler jobb, minskar utanförskapet och bidrar till ett hållbarare samhälle före symbolsatsningar.

Slopade regler om gruppregistrering för moms

Möjligheten till gruppregistrering för mervärdesskatt har gjort det möjligt för företag i den finansiella sektorn att undkomma kostnaden för ingående mervärdesskatt. De legala kraven på den finansiella sektorn utgör inte tillräckliga skäl för att den finansiella sektorn ur skattehänseende ska gynnas. Inte heller i övrigt finns tillräckliga skäl för att behålla möjligheten till gruppregistrering för mervärdesskatt. Därför bör reglerna om gruppregistrering för mervärdesskatt för företag inom den finansiella sektorn slopas. Även möjligheten till gruppregistrering för mervärdesskatt för företag i inkomstskatterättsliga kommissionärsförhållanden bör slopas.

Moms på vissa alkoholhaltiga drycker

Liberalerna anser att det är rimligt att drycker med alkoholhalt mellan 2,25 och 3,5 volymprocent beskattas som alkohol och inte som livsmedel. Skattesatsen höjs därmed.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har för första gången att pröva förslag som lagts av en övergångsregering. Konstitutionsutskottet har vid granskningar av en övergångsregerings befogenheter hänvisat till riktlinjer framtagna av Statsrådsberedningen. Enligt riktlinjerna bör en övergångsregering endast avgöra löpande eller brådskande ärenden och inte lägga fram propositioner som är politiskt kontroversiella eller som har en tydlig partipolitisk inriktning. När det särskilt gäller en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering anges att den inte bör innehålla förslag som har en tydlig partipolitisk inriktning. Av regeringsformen följer vidare att den senaste beslutade budgeten ska fortsätta att gälla för det fall riksdagen inte beslutat om en ny budget.

Skatteutskottet ställde sig i yttrande till finansutskottet (2017/18:SkU1y) bakom den skattepolitiska inriktning samt de förslag om bl.a. ändrade inkomstskatter som regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2018.

Utskottet har inget att invända mot budgetpropositionens förslag till förstärkning av det förhöjda grundavdraget för dem som fyllt 65 år eller till förslag om förhöjda socialavgifter för 2019. De alternativa budgetförslag som lämnats i riksdagen föranleder inte utskottet att nu göra en annan bedömning.

Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet regeringens förslag om förändrade skatter och avgifter och avstyrker samtliga motionsförslag.

Lagförslagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag. Utskottet avstyrker motionärernas lagförslag.

Jämför avvikande mening 1 (M), 2 (SD) och 4 (KD).

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag (punkterna 16 – 18).

Utskottets beredning

Under utskottets beredning av förslag till ändringar i skatte- och avgiftsregler hörde utskottet vid sina sammanträden den 4 respektive den 5 december 2018 Skatteverket och företrädare för finansdepartementet om administrationen av ändrade regler samt utformningen av lagförslag.

Skatteverket beskrev utmaningarna med att bl.a. införa ändringar i skattetabeller sent i december, och att detta får följdverkningar för t.ex. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten men även för företag som är arbetsgivare. Myndigheten lämnade beskedet att de förslag som lämnats i budgetpropositionen samt i de olika partiernas budgetförslag och som föreslås att riksdagen beslutar ska träda i kraft den 1 januari 2019 är möjliga att administrera för Skatteverket, med undantag för förslaget att slopa löneskatten för äldre. I det fallet ansåg Skatteverket att ett ikraftträdande var möjligt tidigast den 1 juli 2019. Myndigheten betonade samtidigt att man inte kunde uttala sig med säkerhet förrän man hade tagit del av den av riksdagen antagna lagtexten.

Företrädare för Finansdepartementet redogjorde för sina synpunkter på motionsförslag om bl.a. att sänka skatt för pensionärer, generationsskiften i fåmansföretag, skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet, att slopa den särskilda löneskatten för äldre samt att höja fastighetsskatten på vindkraftverk. Enligt Finansdepartementet var synpunkterna på förslagen rörande skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet, att slopa den särskilda löneskatten för äldre samt höjd fastighetsskatt på vindkraftverk av sådan art att dessa förslag skulle behöva mer beredning innan dessa kunde utfärdas som lag. Därför vore det enligt Finansdepartementet ogenomförbart att kunna utfärda dessa förslag som lag med ikraftträdande den 1 januari 2019.

Motionerna

Moderaterna föreslår i partimotion 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkandena 8 – 11 ändringar i 57 kap. 4, 4 a och 5 §§, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 §, 67 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Sverigedemokraterna föreslår i kommittémotion 2018/19:2377 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 3 att punkten f i 3 § lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt ska upphävas.

Kristdemokraterna föreslår i partimotion 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8 ändringar i 1 och 2 §§ lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, införande av ny lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, ändringar i 1 kap. 11 och 16 §§, 67 kap. 1–2 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) samt nya paragrafer i 67 kap. 20–26 §§ samma lag samt nya rubriker närmast före 67 kap. 20, 23–26 §§ samma lag, samt ändringar i 22 kap. 1 §, 31 kap. 33 § och 38 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244), nya paragrafer i form av 22 kap. 22 § och 23 kap. 7 § samma lag, samt nya rubriker närmast före 22 kap. 22 § och 23 kap. 7 § samma lag.

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag och motionärernas yrkanden om lagändringar i motionerna 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M), 2018/19:2377 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) och 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) har behandlats i sak genom de ställningstaganden som redovisas i det tidigare avsnittet. Utskottet delar de synpunkter som framkommit under beredningen av ärendet.

Utskottet tillstyrker att regeringens lagförslag antas av riksdagen och avstyrker motionsförslagen.

Offentliga sektorns skatteintäkter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens inkomstberäkning för 2019 och preliminära inkomstberäkningar för 2020 och 2021 och avstyrker motionsförslagen om att godkänna Moderaternas, Sverigedemokraternas, Centerpartiets, Kristdemokraternas och Liberalernas inkomstberäkningar.

Jämför avvikande mening 1 (M), 2 (SD), 3 (SD), 4 (KD) och 5 (L).

Propositionen

Övergångsregeringen föreslår (punkt 4 och 5) att riksdagen godkänner den beräkning av statsbudgetens inkomster för 2019 som regeringen redovisar och de preliminära inkomstberäkningar som regeringen redovisar för 2020 och 2021.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna föreslår i sina partimotioner att riksdagen godkänner den inkomstberäkning som redovisas i respektive motion. Sådana yrkanden framställs i partimotionerna 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkandena 5 och 6, 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4, 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 3 och 4, 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkandena 5 och 6 och 2018/19:2988 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i de föregående avsnitten tillstyrkt regeringens förslag och godtagit de bedömningar och övriga ställningstaganden som regeringen redovisat. Utskottet tillstyrker att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för 2019 och den preliminära beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2020 och 2021 godkänns. Motionärernas inkomstberäkningar avstyrks.

Stockholm den 6 december 2018

På skatteutskottets vägnar

Jörgen Hellman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jörgen Hellman (S), Per Åsling (C), Cecilia Widegren (M), Hillevi Larsson (S), Bo Broman (SD), Peter Persson (S), Tony Haddou (V), Borianana Åberg (M), David Lång (SD), Hampus Hagman (KD), Anna Vikström (S), Joar Forssell (L), Eric Westroth (SD), Rebecka Le Moine (MP), Kjell Jansson (M), Sultan Kayhan (S) och Jörgen Berglund (M).

Avvikande meningar

1. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (M)

Cecilia Widegren (M), Boriana Åberg (M), Kjell Jansson (M) och Jörgen Berglund (M) anför:

Moderaternas budgetmotion utgår från Sveriges problem och utmaningar från den politik som vi gick till val på och ger Sverige en ny riktning, som bryter med de senaste årens reformtrötthet. Vi vill att fler ska arbeta mer, varför skatterna på arbete måste bli lägre. Moderaternas politik syftar till att bygga ett samhälle som tar till vara varje människas förmåga, där alla får förutsättningar att växa samtidigt som vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Sveriges välbefinnande vilar ytterst på att människor anstränger sig, driver företag och tar risker. Sveriges långsiktiga tillväxtförmåga bygger inte minst på att vi är ett land där det lönar sig att arbeta och att välja de mest krävande utbildningarna. Drivkrafterna för utbildning och entreprenörskap måste därför hela tiden värnas. Dagens höga marginalsatser straffar dem som gör det, vilket vi inte har råd med. För att stärka drivkrafterna för utbildning och företagande föreslår vi att färre ska betala höga marginalsatser. Vi vill också under mandatperioden ta steg för att avskaffa värnskatteprincipen om "hälften kvar" hade brett stöd för 30 år sedan. Det borde den ha även i dag.

De större prioriterade reformerna i vår budgetmotion är förstärkt jobbskatteavdrag, sänkta anställningskostnader för äldre som arbetar, utökad RUT-avdrag, att färre personer ska betala statlig inkomstskatt och att underlätta för entreprenörers generationsskiftet.

De som kan och vill jobba ska göra det. Bidragsförsörjning leder till utanförskap, men också till lägre tillväxt och högre skatter. Vi utökar därför jobbskatteavdraget så att det lönar sig bättre för fler att gå från bidrag till arbete. Jobbskatteavdraget förstärks med 10 miljarder kronor, vilket innebär att skatten på förvärvsinkomster sänks för personer som inte fyllt 65 år. Lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2019.

Vi föreslår vidare att den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt ska höjas till 490 700 kronor avseende beskattningsåret inklusive den årliga uppräkningsdelen. Förslaget ska träda i kraft den 1 januari 2019.

För att möjliggöra ett längre arbetsliv och skapa fler jobb för äldre föreslår vi att den särskilda löneskatten på lön och annan ersättning samt på inkomst av aktiv näringsverksamhet m.m. ska slopas för personer som fyllt 65 år. Regeringen ska återkomma med ett lagförslag som innebär att den särskilda löneskatten för äldre tas bort från den 1 juli 2019.

Moderaterna avvisar regeringens förslag om sänkt skatt för personer över 65 år som framgår av budgetpropositionen (prop. 2018/19:1). Vi vill i stället att det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år ska förstärkas ytterligare. Det ska ske genom att grundavdragsbeloppet höjs för alla som har fyllt 65 år med en fastställd förvärvsinkomst mellan 51 615 kronor och 1 170 800 kronor per år. Ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2019. Våra skattesänkningar för pensionärer uppgår till 5,2 miljarder kronor för 2019. RUT-avdraget bör ändras, och vi föreslår att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag som kan träda i kraft den 1 juli 2019 med följande innebörd. Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår. Den särskilda begränsningen av skattereduktionen för RUT-tjänster ska tas bort. Skattereduktionen för ROT-tjänster ska enligt förslaget uppgå till högst 50 000 kronor. Vi anser vidare att en utredning ska tillsättas för att bredda antalet tjänster som berättigar till RUT-avdrag. Denna utredning bör även se över ett mer generöst RUT-avdrag för äldre.

Det är viktigt att tillhandahålla goda förutsättningar för ägarskiften i befintliga fåmansföretag för att möjliggöra att upparbetade värden i företag med tillväxtpotential tillvaratas. Det är samtidigt angeläget att förhindra kringgåenden av de s.k. 3:12-reglerna. Det är dock orimligt att det är skattemässigt missgynnat att överlåta sitt företag till närstående jämfört med någon annan. I ett läge med många äldre företagare är det en skadlig ordning som behöver ändras. Alliansregeringen tillsatte därför 2014 en utredning för att komma till rätta med detta. Utredningen presenterade sina förslag i november 2016, men den förra regeringen valde att inte lägga fram förslagen. Moderaterna väljer därför att lägga fram utredningens förslag avseende generationsskifte i denna budgetmotion och föreslår att regeringen ska återkomma med ett lagförslag med denna inriktning.

Vi vill avskaffa överindexeringen av drivmedelsskatter genom att skattesatserna för bensin och dieselbränsle 2019 omräknas med konsumentprisindex (KPI), inte KPI plus 2 procentenheter. Ändringen ska träda i kraft den 1 juli 2019. Vi ökar befrielsen från koldioxid- och energiskatt för dieselbränsle i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna från 143 öre per liter till 193 öre per liter fr.o.m. den 1 juli 2019, samt med ytterligare befrielse med 50 öre från 193 öre till 243 öre på dieselbränsle som förbrukas under perioden den 1 januari 2019 t.o.m. den 31 december 2019.

Den förra regeringen införde en flygskatt, trots att flygskatter, utformade som en fast avgift per resenär, har visat sig ha omfattande negativa samhällsekonomiska effekter. Vi föreslår därför att flygskatten ska avskaffas från den 1 juli 2019.

Mervärdesskatten på förevisning av naturområden utanför tätort samt av nationalparker, naturreservat, nationalstadsparker och Natura 2000-områden ska höjas från 6 procent till 25 procent från den 1 juli 2019. Vi anser att den skattesats på 6 procent som tillämpas i dag ökar komplexiteten i

skattesystemet, saknar sysselsättningseffekter och riskerar att bryta mot EUrätten.

Moderaterna anser att mervärdesskatten på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne inte borde ha sänkts och föreslår nu att skattesatsen återförs till normalskattesatsen 25 procent. Mervärdesskatten på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne höjs därmed från 12 procent till 25 procent från den 1 juli 2019. Förslaget väntas minska företagets och Skatteverkets administrativa börda. Sysselsättningseffekterna bedöms bli försumbara.

En skattereduktion för fackföreningsavgifter med 25 procent av den sammanlagda avgift som en medlem under året har betalat till en svensk eller motsvarande utländsk arbetstagarorganisation, förutsatt att den sammanlagda avgiften under året uppgår till minst 400 kronor, återinfördes genom bestämmelser som trädde i kraft den 1 juli 2018. Möjligheten till skattereduktion för medlemsavgift till fackförbund ska avskaffas fr.o.m. den 1 april 2019. Regeringen ska återkomma med ett lagförslag om detta.

Enligt vår mening bör således finansutskottet med bifall till motion 2018/19:2934 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) avstyrka propositionen.

2. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (SD)

Bo Broman (SD), David Lång (SD) och Eric Westroth (SD) anför:

Sverigedemokraterna har budgeterat för substantiella skattelättnader i fråga om inkomst av tjänst liksom i fråga om inkomst av tidigare tjänst, dvs. pension. I grunden avskaffas därmed själva begreppet inkomst av pension, och vi menar att skattesatsen ska vara densamma vare sig arbetet utförs i dag eller utfördes för många år sedan genom att man utformar ett jobbskatteavdrag för inkomst av både tjänst och pension. Sverige har i dag ett förhållandevis högt skattetryck i ett internationellt perspektiv. Kännetecknande är också att dessa skatter tas ut redan från tämligen låga inkomstnivåer. Det förhöjda grundavdraget för äldre slopar vi eftersom det är mindre omfattande än jobbskatteavdraget.

Vi går fram med en alternativ politik där frivillighet, flexibilitet, incitament och möjligheter står i fokus. I stället för piskor fokuserar våra förslag på ekonomiska och andra incitament som gör det mer attraktivt för de äldre som vill och kan stanna kvar på arbetsmarknaden ytterligare ett par år. Vi sänker deras skatter, gör det billigare för företagen att anställa äldre samt gör det möjligt för äldre att gå ned till deltid i den mån de själva vill.

Vi återinför även möjligheten för individen att spara privat till sin pension, vilket i kombination med förslag om sänkt skatt på investeringssparkonto (ISK) medför att även dagens 90-talister får en möjlighet att bygga en god ekonomisk trygghet och kan se fram emot sin pension.

De senaste årens sänkning av pensionärsskatten är ett steg i rätt riktning, men det går alldeles för långsamt, och sänkningen skulle ha införts för länge

sedan. I stället anser Sverigedemokraterna att pensionärsskatten bör avskaffas omgående. Därutöver föreslår vi att förändringar i det ordinarie jobbskatteavdraget även bör innefatta pensionärer. Sverigedemokraterna vill också slopa den särskilda löneskatten för äldre.

Ett viktigt verktyg för att främja möjligheten att stanna kvar på arbetsmarknaden ett par år efter ordinarie pensionsålder är ekonomiska incitament i form av minskad lönebeskattning, som låter arbetstagaren behålla mer pengar från sitt arbete vid månadens slut. Vi ökar därför jobbskatteavdraget för äldre med tydligt fokus på de lägsta inkomsterna där arbetsinkomster upp till 180 000 kronor per år i praktiken blir helt skattefria.

Den allmänna löneavgiften har höjts successivt och ligger i dag på 10,72 procent. Denna löneskatt uppfattas som djupt orättvis av många företagare och hämmar deras incitament och möjligheter att nyanställa. Sverigedemokraterna vill gå i motsatt riktning och helt avskaffa den allmänna löneavgiften för samtliga företag för de tre första anställda med ett takbelopp om 300 000 kronor i lön per anställd. Företag med en högre lönesumma än 300 000 kronor per anställd eller fler än tre anställda ska betala allmän löneavgift enbart på de delar som överstiger takbeloppet. På så vis skapar vi inte bara besparingar för egenföretagare utan även kraftiga incitament att nyanställa.

Under 2018 införde den rödgröna regeringen tillsammans med passivt stöd från Alliansen en förmånsbeskattning på privata sjukvårdsförsäkringar. Privata sjukvårdsförsäkringar som ger tillgång till privat sjukvård vid sidan av den ordinarie offentliga vården har medfört en avlastning från vårdköerna. En ökad beskattning på privat sjukvård kan medföra att allt fler väljer att ställa sig i de ordinarie vårdköerna och därigenom ytterligare belasta den redan problemfyllda offentliga vården med längre väntetider. Sverigedemokraterna motsätter sig därför sjukvårdsskatten.

Den nuvarande utformningen av ränteavdraget är problematisk på flera sätt. Sverigedemokraterna föreslår därför att ränteavdragen ska trappas ned från nuvarande 30 procent till 25 procent under en femårsperiod, dvs. med 1 procentenhet per år. Därefter ska en grundlig analys genomföras av den privata skuldsättningens utveckling och trend.

Höjningen av den särskilda inkomstskatten för individer som är bosatta utomlands slår särskilt hårt mot många pensionärer som uppburit pension från arbete i offentlig sektor eller tjänstepension från privat sektor och på ålderns höst väljer att spendera tid utomlands. Sverigedemokraterna vill därför att den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta ska sänkas till 20 procent.

RUT-avdraget är ett välbeprövat och i stor utsträckning självfinansierat avdrag som dels har medfört att branscher med mycket svart arbetskraft har blivit lagliga, dels att fler lågutbildade och utrikesfödda getts en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Sverigedemokraterna vill höja taket på avdraget till 50 000 kronor per år för personer under 65 år samt till 100 000 kronor per år för personer över 65 år. Detta gör dels att familjer ges en större möjlighet att ta del av tjänster såsom läxläsning, dels att pensionärer

ges en större möjlighet att använda sig av avdraget för att få hjälp med dagliga saker som att laga mat, flytta möbler eller städa. Vi föreslår även att både RUT- och ROT-avdraget ska begränsas till arbeten utförda inom Sverige. Sverigedemokraterna vill också utvidga dagens ROT-avdrag till att även gälla installation av och abonnemang på hemlarm.

Bostadspolitiken ska skapa förutsättningar för människor att bo och leva i de bostadsformer som passar den egna livssituationen bäst. Sverigedemokraternas vision är ett fungerande samhälle där alla människor bor trivsamt på den plats de önskar och det är lätt att flytta och hitta ny bostad. Samtidigt har det blivit svårare att finansiera sitt boende på grund av nyproduktionens höga hyror och marknadens prisutveckling. Sverigedemokraterna ser ett behov av långsiktig planering för tillgång på bostäder, regelförenklningar inom byggprocessen och samspel med infrastrukturen. Vidare behövs breda åtgärder för att aktivera flyttkedjan, och Sverigedemokraterna vill underlätta för fler flyttkedjor inom bostadsbeståndet genom slopat tak på uppskovsbeloppet och slopad tidsgräns för användande av uppskovet.

Regeringens straffbeskattning på småsparande genom de två höjningarna av schablonbeloppet på investeringssparkontot och kapitalförsäkringen är olycklig ur flera perspektiv. Det blir mindre lönsamt att spara, samtidigt som lånande är kraftigt skattesubventionerat genom ränteavdragen. Vi menar också att det skapar en stor osäkerhet kring en vanlig och populär sparform att två gånger på kort tid höja skatten. Många ser sparformen som ett alternativt pensionssparande, vilket försämras när en allt större avgift går till skatten. Det offentliga ålderspensionssystemet levererar inte, och framtida pensioner kommer att understiga hälften av slutlönen. Sverigedemokraterna vill därför återställa den senaste skattehöjningen på investeringssparkontot och kapitalförsäkringen.

I dag saknas i praktiken helt och hållet möjligheter och incitament att spara till sin egen pension, vilket riskerar att leda till stora inkomstklyftor längre fram. Vi föreslår därför ett helt nytt och skattemässigt väldigt gynnsamt system för privat pensionssparande, som baseras på hur det nuvarande systemet för tjänstepension är uppbyggt. Inget skatteavdrag görs när sparandet äger rum, men man beskattas inte heller när man tar ut sitt sparkapital i form av pension. I stället utgår en låg schablonbeskattning motsvarande 15 procent av föregående års statslåneränta per år. Pengarna kan tas ut tidigast från 55 års ålder och under en period om minst fem år.

Vindkraften har i dag en reducerad fastighetsskatt och betalar enbart 0,2 procent, i stället för den normala industrifastighetsskatten om 0,5 procent. Skatteverket har dock sedan tidigare meddelat i ett ställningstagande att fastighetsskatten för elproduktionsenhet med vindkraftverk är lägre än för övriga elproduktionsenheter, vilket kan vara ett statligt stöd (otillåtet statsstöd) enligt artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Fastighetsskatten för elproduktionsenhet med vindkraftverk får därför endast beräknas med den lägre skattesatsen om takbeloppet (200 000 euro för en period om tre beskattningsår). För att inte snedvrider konkurrensen mellan de

olika kraftslagen och motverka efterlevnaden av statsstödsreglerna föreslår vi att fastighetsskatten på vindkraftverk ska justeras till den nivå som råder för övriga industrifastigheter, vilket även är den nivå som råder för t.ex. kärnkraft- och kraftvärmeverk.

Sverigedemokraterna vill höja återbetalningen av drivmedelsskatt för jord- och skogsbruk så att svenska bönder ligger på samma skattenivå som danska bönder.

Den minskning av växthusgasutsläpp som kan åstadkommas genom en svensk flygskatt är enligt Sverigedemokraterna mycket liten ur ett globalt perspektiv samtidigt som konsekvenserna för vissa delar av Sverige blir dramatiska. Nyttan med flygskatten står därmed inte i proportion till de negativa konsekvenserna. Flygsektorn ingår redan i det europeiska systemet för handel med utsläppsätter och finansierar därmed redan införande av utsläppsreducerande teknik. Sveriges utsläpp av växthusgaser per capita är dessutom redan bland de lägsta inom OECD. Vi vill därför avskaffa den införda flygskatten, och vi vill även se över driftsstödet som är kopplat till merkostnader som uppstått till följd av flygskatten samt administrativa kostnader.

En ytterligare skatt baserad på avstånd, dvs. en skatt som betalas av åkerierna för varje avverkad kilometer, är planerad. Detta kan bli nådastöten för många svenska åkerier eftersom det kan innebära en fördubbling av skattestrycket. Sverigedemokraterna motsätter sig därför kilometerskatten.

Den 1 juli 2018 ändrades beskattningen för personbilar så att fordon med högre utsläpp av koldioxid får en högre skatt medan bilar som drivs med elektricitet eller har mycket låga utsläpp av koldioxid får en reducerad skatt eller i vissa fall även en bonus. Sverigedemokraterna menar att det inte är klarlagt att de bilar som kommer att åtnjuta bonus ger de effekter för klimat eller miljö som utlovats, och även om så vore fallet är kostnadseffektiviteten för att minska utsläpp av växthusgaser mycket låg. Vi föreslår därför att bonus–malus avskaffas och att beskattningen av personbilar återgår till det regelverk som gällde 2017.

Kemikalieskatten, som uppgår till högst 320 kronor per vara, har medfört att vart tionde köp har flyttats från svenska butiker till utländska webbplatser. De uteblivna intäkterna har försämrat förutsättningarna för industriell utveckling och detaljhandel i Sverige. Sverigedemokraterna vill därför avskaffa kemikalieskatten.

Sverigedemokraterna föreslår också att nivån för reduktionsplikten ska sänkas kraftigt så att enbart biodrivmedel med fullgoda klimategenskaper premieras. Förändringen resulterar samtidigt i en prisreduktion för konsumenten på minst 70 öre per liter drivmedel för både bensin och diesel.

Den nedsatta moms på restaurang- och cateringtjänster samt på hämtmat infördes av den tidigare alliansregeringen i en förhoppning att restaurangbranschen skulle kunna anställa fler. Sverigedemokraterna vill återställa dessa båda momssatser och använder i stället utrymmet åt att sänka skatten på arbetsinkomster för främst låg- och medelinkomsttagare. En parlamentarisk

utredning bör tillsättas som ser över möjligheterna att ytterligare växla mellan skatter på konsumtion respektive på arbetsinkomster och som främst tar sikte på fördelningspolitiska effekter. Vi vill också höja mervärdesskatten på burkar och plastflaskor.

Enligt vår mening bör finansutskottet bifalla motion 2018/19:1913 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) och avstyrka propositionen.

3. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (C)

Per Åsling (C) anför:

Centerpartiets skattepolitik

Centerpartiets budgetmotion syftar till att uppnå framför allt tre saker. För det första måste Sverige hålla ihop. Det kräver att arbetsmarknaden öppnas upp för de som i dag står utanför, genom att det blir billigare att anställa, enklare att starta företag och att Arbetsförmedlingen reformeras i grunden. Också den regionala klyvningen måste brytas, med utbyggd infrastruktur i hela landet, regelförenklingar för byggande och minskat regelkrångel för småföretag.

För det andra måste vi säkra tryggheten i hela landet. Var man än bor och arbetar i Sverige måste man kunna känna sig trygg. Det kräver en välfärd som fungerar och finns i hela landet och en polis som klarar av både vardagsbrott och grövre brottslighet. Även försvaret måste förstärkas. I stället för att detaljstyra våra kommuner och landsting vill Centerpartiet kraftigt öka de generella statsbidragen till dessa, så att kommuner och landsting själva får redskapen att klara sina utmaningar.

För det tredje måste den gröna omställningen skyndas på. Sverige ska vara ett föredöme inom miljö- och klimatpolitiken, genom att visa att det går att förena ökad tillväxt med minskade utsläpp. Transporterna, vars utsläpp inte minskat tillräckligt snabbt, behöver ställa om snabbare. Därför vill Centerpartiet bl.a. införa en grön bilbonus för personbilar, premier för transporter som minskar utsläppen och krav på biobränsleinblandning för både flyg och tunga transporter. Vi vill också stärka både lokala och internationella insatser för att skydda hav och vattendrag från övergödning och nedsmutsning, för att säkra både en hållbar vattenmiljö och tillgången till rent dricksvatten.

Givet konjunkturläget anser Centerpartiet att den ekonomiska politiken bör vara försiktigt åtstramande och säkerställa att det finanspolitiska ramverkets mål, särskilt överskottsmålet, nås. Politiken bör fokusera på att genomföra reformer som stärker den svenska ekonomins långsiktiga tillväxtförmåga och sänker jämviktsarbetslösheten. Sparsamhet med våra gemensamma resurser under högkonjunktur gör att vi har möjlighet att klara välfärden även under lågkonjunktur.

Till dess att en ny regering tillträtt styrs Sverige av en övergångsregering. Övergångsregeringen har nu presenterat en övergångsbudget. Denna har tagits

fram utifrån ett antal principer, som stämts av med partierna i Alliansen. Centerpartiets bedömning är att budgetpropositionen i stort avspeglar dessa principer och att övergångsregeringen alltså har agerat på ett sätt som är förenligt med dess begränsade mandat.

Det betyder inte att budgeten innehåller de reformer som Sverige behöver framåt. Tvärt om är budgeten en prolongering av tidigare regeringars beslut. Det stora reformbehovet kvarstår.

Centerpartiet hade inte motsatt sig att budgeten, i brett samförstånd, också hade innehållit relativt okontroversiella reformer på områden där behovet av långsiktiga planeringsförutsättningar är stort. Specifikt råder det relativt bred enighet om att Försvarsmakten, Polismyndigheten samt kommunerna behöver resurstillskott. Det råder också relativt bred enighet om att Sveriges bönder behöver stöd efter sommarens svåra torka. Det är också åtgärder som hade underlättat långsiktig planering och därmed effektivitet. I Centerpartiets rammotion föreslås därför förstärkningar på dessa områden.

De flesta övriga reformer som Sverige behöver kan beslutas relativt snabbt i en ändringsbudget, när en ny regering har tillträtt. Detta gäller dock inte förändringar av inkomstskatterna, som måste beslutas före årsskiftet. Centerpartiet föreslår därför i rammotionen också sänkta inkomstskatter.

Därtill finns ett antal stora och akuta utmaningar som Sverige står inför. Att förbättra integrationen, påskynda den gröna omställningen och värna tryggheten är exempel på sådana. I Centerpartiets budgetmotion föreslås också ett antal första steg för att komma till rätta med dessa problem.

Skatter och regler måste utgå från de små och växande företag som står för huvuddelen av dagens jobbtillväxt. Skattesystemet bör reformeras, med högre skatter på miljöfarliga utsläpp och lägre skatter på arbete och företagande.

Svensk ekonomi behöver lägre trösklar till arbetsmarknaden och fler jobb utan utbildningskrav. Centerpartiet presenterar i sin budgetmotion ett antal konkreta reformer för att åstadkomma detta.

Inträdesjobb är en ny anställningsform som innebär att nyanlända samt ungdomar utan gymnasieexamen ges möjlighet att ta ett arbete till 70 procent av gällande ingångslön samtidigt som inga socialavgifter behöver betalas av arbetsgivaren. Anställningen gäller i maximalt tre år och kan kombineras med nystartsjobb. Inträdesjobben är en kraftfull och helt nödvändig åtgärd för att minska klyvningen på arbetsmarknaden och ge fler chansen att komma in i samhället och få en arbetsgemenskap.

Även ungdomar som har, eller är på väg att ta, en gymnasieexamen har en svårare situation på arbetsmarknaden än andra. Det finns också äldre personer som av olika anledningar gör en sen entré på arbetsmarknaden. För att fler ska få ett enklare inträde på svensk arbetsmarknad vill Centerpartiet därför att ett ingångsavgift införs. Det innebär att ingen arbetsgivaravgift ska betalas på lönen upp till ett tak under de första åren som en person gör entré på svensk arbetsmarknad.

Sommarjobb är för många ungdomar ett sätt att få arbetslivserfarenhet, referenser och en förbättrad privatekonomi. Vi vet att sommarjobb minskar

riskerna att bli arbetslösa senare i livet. Att göra det lättare för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden är viktigt. Inte minst gäller det för de ungdomar som i dag varken arbetar eller studerar. För att underlätta för ungdomar att göra entré på arbetsmarknaden anser Centerpartiet att ett sommarjobbavdrag bör införas. Avdraget innebär att arbetsgivaravgiften slopas helt för personer under 18 år.

Ett annat sätt att göra det lättare att komma in på arbetsmarknaden är att utvidga RUT-avdraget för hushållsnära tjänster. RUT-avdraget skapar arbetstillfällen och möjlighet att starta företag för människor som har svårt att få in en fot på arbetsmarknaden. Det frigör tid för köparen, som hen kan använda för att öka sitt arbetsutbud och som dessutom underlättar för RUT-köparen i dennes vardag. Det minskar också svartarbetet, vilket bidrar till en högre skattemoral och ökar tryggheten för de som i stället kan jobba vitt. Centerpartiet anser att RUT-avdraget bör byggas ut ytterligare. För det första bör fler tjänster inkluderas, vilket också innebär att det blir mindre svåra gränsdragningar för RUT-tjänsterna. För det andra bör taket i RUT höjas. För det tredje bör det utredas om äldre bör ges ett större avdrag än övriga, detta då äldre är flitiga användare av avdraget men ofta har knappa resurser.

För många människor, såväl inrikes födda som nyanlända, skulle småskaligt företagande kunna vara en språngbräda till den svenska arbetsmarknaden och det svenska samhället. Att starta företag är dock ofta både dyrt och krångligt. Det gäller särskilt för personer med liten erfarenhet av svenska lagar, regler, myndigheter och ett ofta komplicerat myndighetsspråk. Utomeuropeiskt födda företagare anser i högre grad att lagar och regleringar utgör ett problem än vad inrikes födda företagare gör. I länder med högre administrativa hinder för företagande är också en lägre andel av de utrikes födda egenföretagare. Att minska den lagstadgade administrativa bördan för småskaligt företagande har därför potential att bidra till integrationen. Centerpartiet föreslår att en ny företagsform införs för riktigt små företag med begränsad omsättning. Ett sådant s.k. ingångsföretag ska fungera som enskild firma gör i dag, men med ordentliga regelförenklingar. Ingångsföretagen ska inte betala vare sig inkomstskatt, egenavgifter eller moms. I stället för vanliga skatter och avgifter betalas en schablonmässigt beräknad skatt, baserad på omsättningen.

Den som startar verksamhet i en affärslokal som står tom ska enligt vårt förslag slippa fastighetsskatten.

Höga kostnader för att anställa är vad småföretag själva anser vara ett av de största hindren för tillväxt. Centerpartiet föreslår därför att arbetsgivaravgiften tas bort helt under de första åren när en enmansföretagare, oavsett bolagsform, anställer sin första medarbetare. Centerpartiet vill också reformera optionsbeskattningen så att svenska företag får goda förutsättningar att använda sig av personaloptioner och förenkla de s.k. 3:12-reglerna ytterligare. På längre sikt bör klyftan mellan beskattningen av kapital- respektive arbetsinkomster minska, vilket skulle möjliggöra än större regelförenklingar.

Centerpartiet anser att människor har rätt att bestämma över sitt eget liv och därmed över de pengar de själva arbetat ihop. Den långsiktiga inriktningen på vår skattepolitik är därför att sänka skatterna på arbete och företagande. Lägre skatter ökar människors självbestämmande och gör det mer lönsamt att driva företag och arbeta. På sikt stärker det därmed även hela landets ekonomi. Arbete och företagande bygger Sverige. Centerpartiet vill se en bred inkomstskattesänkning riktad mot låg- och medelinkomsttagare och föreslår en förstärkning av jobbskatteavdraget som medför 2 000 kronor i sänkt skatt per person och år.

I Sverige är skatterna på arbete, företagande och specialisering höga i ett internationellt perspektiv. Det gör Sverige mindre attraktivt för såväl inhemsk som utländsk specialiserad arbetskraft och minskar incitamenten att utbilda och vidareutbilda sig. Ett antal utredningar har visat att sänkt statlig inkomstskatt leder till fler arbetade timmar, karaktäriseras av hög självfinansieringsgrad och bidrar till en ökad effektivitet i ekonomin. För Centerpartiet är det därför viktigt att gradvis göra marginalskattekurvan mindre brant. Centerpartiet motsätter sig därför de sänkta skiktgränserna och utfasningen av jobbskatteavdraget som den förra regeringen införde.

En av de största utmaningarna på svensk arbetsmarknad är att allt fler kommer att behöva arbeta allt längre. Forskning visar att Sverige behöver fler äldre som vill, kan och får arbeta längre för att klara välfärdens finansiering. Givet de äldres förbättrade hälsa är detta en rimlig och uppnåelig målsättning, som dock kräver en väl avvägd reformpolitik. För personer som arbetar efter att de fyllt 65 år införde alliansregeringen ett förstärkt jobbskatteavdrag. Utvärderingar av reformen visar att sannolikheten att arbeta för de berörda grupperna ökat. Med fler arbetade timmar förstärks den svenska ekonomin långsiktigt. Tyvärr höjde Socialdemokraterna och Miljöpartiet kostnaderna för att anställa personer över 65 år genom att införa en särskild löneskatt för dessa, vilket slår mot sysselsättningen för denna grupp. Centerpartiet vill därför avskaffa den skatten helt.

Vi i Centerpartiet vill slopa rätten till avdrag för medlemskap i fackförbund och rätten till avdrag för s.k. övriga utgifter. Referensräntan som gäller för ränteförmån bör höjas. Det finns en kraft i människors samhällsengagemang som måste värnas och fångas upp. Därför är det angeläget att se över stöd och skattevillkor för frivillig räddningspersonal, exempelvis fjällräddning och brandvårn.

Skattelagstiftningen som i dag gör det dyrare och svårare för företag att sponsra damlag än herrlag ska ses över.

Det finns enligt oss i Centerpartiet även skäl att se över flyttskatter, särskilt på långvarigt ägda fastigheter. Kapitalvinstbeskattningen vid försäljning av bostad bör ses över. En sådan översyn bör också innefatta ränteavdragen.

För Centerpartiet är grön skatteväxling en central del av både miljöpolitiken och den ekonomiska politiken. Högre skatter på miljöpåverkan matchas med skattesänkningar på jobb, företagande och investeringar. Det ger bättre förutsättningar för svenska företag att bidra till svensk ekonomi och

syssetsättning, samtidigt som utsläpp och miljöpåverkan minskar. Genom att växla miljöskatter mot sänkt skatt på arbete sjunker också de höga kostnaderna för att anställa och arbeta. På så sätt stärks svenska företags konkurrenskraft samtidigt som vi rustar svensk ekonomi för den globala gröna omställningen. Sverige har ett högt skattetryck på en rad utsläpp, men ändå en förhållandevis låg andel miljöskatter i förhållande till det totala skatteuttaget. Det finns fortfarande utrymme att höja miljöskatterna på utsläpp och resursförbrukning.

Sverige ska vara ett föredöme inom miljö- och klimatpolitiken, genom att visa att det går att förena ökad tillväxt med minskade utsläpp. Transporterna, vars utsläpp inte minskat tillräckligt snabbt, behöver ställa om snabbare. Därför vill Centerpartiet bl.a. införa en grön bilbonus för personbilar, införa samma skatteförhållanden för busstrafiken som för tågtrafiken när det gäller eldrift, öka miljöstyrningen i fordonsbeskattningen, slopa skattefriheten för förmån av parkeringsavgift och trängselskatt, ge tydligare incitament för val av förmånsbilar och slopa skatteundantaget för fossilgas. Nedsättningen av koldioxid- och energiskatt som gäller fordon i gruvindustriell verksamhet ska slopas. Sverige ska fortsätta att driva på i EU för att det ska fortsätta vara möjligt att skattebefria förnybara drivmedel från koldioxidskatt.

En punktskatt på förbränning av avfall bör införas, och kväveoxidavgiften bör göras om till en skatt. Kemikalieskatten bör breddas till att omfatta fler varor, och en miljöskatt på plastpåsar ska införas. Energiskatten på egenanvändning av solex ska slopas, och det ska införas möjlighet till ett skatteavdrag för den som är bosatt i lägenhet och som är delägare i en mikroproduktionsanläggning. Centerpartiet vill också avskaffa fastighets-skatten på vindkraft.

Den nuvarande flygskatten är ineffektiv. Centerpartiet föreslår i stället krav på biobränsleinblandning för både flyg och tunga transporter.

Det finns i dag ett relativt stort antal stöd riktade till hushållen, som är ämnade att stimulera investeringar i grön teknik. Stöden har vitt skilda villkor och ansökningsprocesser vilket leder till långa väntetider, köer och osäkerhet, vilket missgynnar gröna investeringar. Det som behövs i stället är ett enkelt och snabbt incitament som skapar långsiktiga och tydliga spelregler och som kan svara upp mot det breda och snabbt växande intresse som nu finns i hela landet. Vi föreslår därför att vissa stöd till hushåll ska ersättas med ett enkelt grönt avdrag.

Mervärdesskattenivån för biobiljetter måste enligt oss återställas. Vi föreslår också att skatte- och tulltilläggen höjs, att lantbruksaktiebolag ska kunna ompröva sina deklarationer sex år tillbaka och att tidsfristen för anstånd med betalning av skatt ska ändras till ett år för lantbruksföretag.

Enligt min mening bör alltså finansutskottet med bifall till motion 2018/19:2610 av Annie Lööf m.fl. (C) avstyrka propositionen.

4. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (KD)

Hampus Hagman (KD) anför:

Kristdemokraterna ser mycket allvarligt på att den rödgröna regeringen tog bort möjligheten att göra skatteavdrag för den som skänker pengar till välgörande ändamål. Trots omfattande protester från hjälporganisationer valde regeringen att slopa detta avdrag den 1 januari 2016, efter vilket det inte längre är möjligt att få skattereduktion. Jag anser att gåvoskatteavdraget bör återinföras i enlighet med det förslag som presenterades i budgetpropositionen för 2012. Jag har emellertid hörsammat de synpunkter som har framkommit under beredningen och ändrar därför mitt yrkande till att regeringen ska återkomma med förslag som kan träda i kraft den 1 juli 2019.

Vidare ska den särskilda löneskatten för personer som fyllt 65 år avskaffas. Kristdemokraterna vill att de aktuella reglerna återställs till hur de såg ut innan de ändrades genom budgetpropositionen för 2016. Jag har även i detta fall hörsammat de synpunkter som har framkommit under beredningen och ändrar också här mitt yrkande till att regeringen ska återkomma med förslag som kan träda i kraft den 1 september 2019.

Kristdemokraterna föreslår i sin budgetmotion breda skattesänkningar som uppmuntrar till jobb och sänker marginalsatser, samt skattesänkningar och stöd för att stärka barnfamiljers och pensionärens ekonomi. Den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt ska höjas, i ett första steg till en nivå motsvarande en månadslön på 40 500 kronor.

För seniorer som vill jobba slopas Socialdemokraternas skattehöjningar, och jobbskatten sänks. Vi menar samtidigt att skillnaden mellan beskattning av förvärvsinkomst och pensionsinkomst helt ska tas bort.

Kristdemokraterna sänker också skatten på sparande och återinför skattereduktionen för gåvor till ideella organisationer för att stärka civilsamhällets möjligheter att hjälpa behövande.

En grundförutsättning för att fler ska komma i arbete är att det lönar sig att gå från utanförskap till arbete. Detta är den huvudsakliga tanken bakom jobbskatteavdraget, som har varit Alliansens viktigaste redskap för att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Att kombinera sänkta arbetsgivaravgifter för äldre över 65 med ett fördubblat jobbskatteavdrag för samma grupp har varit mycket effektivt för att öka såväl arbetsutbud som efterfrågan på arbetskraft och därmed sysselsättningen. Kristdemokraterna föreslår att det dubbla jobbskatteavdraget, som i dag alltså finns för de som är 65 år eller äldre, utvecklas till att gälla grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Förslaget innebär en kraftig skattelättnad för unga upp till 23 år och för nyanlända under de första fem åren i Sverige. Det innebär att de grupper som kan komma i fråga för Alliansens inträdesjobb med Kristdemokraternas förslag skulle få en kraftig skattelättnad.

Personer som varit borta länge från arbetsmarknaden kan i dag få nystartsjobb där arbetsgivaren får borttagen arbetsgivaravgift. För denna grupp personer som kommer från långvarig arbetslöshet eller sjukskrivning vill vi också ge dubbelt jobbskatteavdrag baserat på hur länge man varit frånvarande från arbetsmarknaden. För att fler ska ta examen från högre

studier tidigare inför vi också en period med dubbelt jobbskatteavdrag för de som tar akademisk examen och börjar jobba före 25 års ålder.

Kristdemokraterna föreslår att jobbskatteavdraget ska återställas för de som tjänar över 50 000 kronor per månad. Dessutom föreslår vi ett jobbskatteavdrag för föräldrar. För 2019 ska skattereduktion ges med 250 kronor per förälder och månad. I ett andra steg ska skattereduktionen höjas till 500 kronor per förälder och månad 2021.

Vi kristdemokrater vill att takbeloppet för RUT-avdrag tredubblas till 75 000 kronor. Avdraget ska också kunna medges för fler tjänster, t.ex. tillsyn av hem vid resa eller frånvaro, tvätt av kläder utanför hemmet, flytt av bohag inom bostaden, hämtning och lämning av återvinning, bortforsling av trädgårdsavfall och plantering av växter i trädgård.

Skattereduktionen för medlemsavgift till fackförbund ska tas bort.

För att underlätta små företags rekrytering av kompetent arbetskraft vill Kristdemokraterna göra det enklare och mer konkurrenskraftigt att erbjuda anställda incitamentsprogram och delägarskap.

Vidare vill Kristdemokraterna ta bort det tillfälliga s.k. växa-stöd som infördes på regeringens förslag för enskilda näringsidkare som anställer en första person.

Kristdemokraterna anser att sparande och investeringar ska främjas. Den dåvarande rödgröna regeringen höjde skatten på sparande på investeringssparkontot två gånger under den förra mandatperioden. I en normal räntemiljö är det en väsentlig försämring av sparformen. Att ändra förutsättningarna i sämre riktning underminerar också de långsiktiga spelreglerna för sparformen. Kristdemokraterna vill sänka skatten till nivån före höjningen.

En långsam nedtrappning av ränteavdraget ökar värdet av sparande och amortering och minskar skulduppbyggnaden, vilket över tid minskar riskerna i ekonomin och för hushållen. Kristdemokraterna vill påbörja avtrappningen av ränteavdraget i budgeten tillsammans med en sänkning av taket för fullt ränteavdrag från 100 000 kronor till 75 000 kronor. Kristdemokraterna eftersträvar en blocköverskridande överenskommelse om en långsam nedtrappning av ränteavdraget, under förutsättning att statens ökade inkomster oavkortat går tillbaka till hushållen samt under förutsättning att reformer samtidigt genomförs så att fler hushåll med stabila inkomster kan etablera sig på den ägda bostadsmarknaden.

Kristdemokraterna vill därför utreda en alternativ modell för bosparande, som kan fungera inom systemet för investeringssparkonto (ISK). Det ska möjliggöra att insättningarna kan ske i, företrädesvis, fonder. Vidare vill vi att taket för uppskov på kapitalvinstskatten tas bort om man köper ny bostad.

Kristdemokraterna föreslår att den totala dieselskatten inom jordbruket sänks till 2,80 kronor litern. Ett villkor för att få ta del av sänkningen ska vara att jordbrukaren i fråga till minst 30 procent använder icke-fossilt bränsle.

Kristdemokraterna föreslår att en ny skatt på plastpåsar i detaljhandeln införs på 1 krona per påse.

I syfte att styra mot ökad materialåtervinning inför Kristdemokraterna en skatt på avfallsförbränning på 100 kronor per ton förbränt avfall.

OECD har riktat kritik mot de svenska reglerna som innebär att vissa delar av industrin antingen är undantagna från energi- och koldioxidskatterna eller är berättigade till nedsättningar av dessa skatter. Förra året minskades nedsättningarna av koldioxidskatten för diesel i gruvindustriell verksamhet, och Kristdemokraterna föreslår att dessa nedsättningar i nästa steg helt slopas.

Kristdemokraterna anser att den flygskatt som förra regeringen införde bör avskaffas, och vi finansierar detta i vår budget.

Kristdemokraterna föreslår att alla momssatser ska höjas med 1 procentenhet. Mervärdesskatt är en mindre snedvridande skatt, och momshöjningen används för att delvis finansiera skattesänkningar på arbete. Moms på naturguidning bör därför höjas.

Enligt min mening bör således finansutskottet med bifall till motion 2018/19:2991 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) avstyrka propositionen.

5. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (L)

Joar Forssell (L) anför:

Liberalerna vill att marginalskatterna sänks och att den högsta marginalskatten ska närma sig snittet i OECD. Som ett led i detta föreslår vi i årets budgetmotion att den förhöjda statliga skatten som tas ut på inkomster över den övre skiktgränsen, s.k. värnskatt, avskaffas från den 1 januari 2019. Vidare vill Liberalerna avskaffa den avtrappning av jobbskatteavdraget som trädde i kraft 2016. Genom ett förslag i budgetpropositionen för 2016 ändrades reglerna om jobbskatteavdrag så att jobbskatteavdraget trappas av för dem som vid årets ingång inte har fyllt 65 år vid arbetsinkomster som överstiger 13,54 prisbasbelopp per år. Avtrappningstakten för jobbskatteavdraget är 3 procent av den del av arbetsinkomsten som överstiger 13,54 prisbasbelopp. En motsvarande avtrappning görs för personer som har fyllt 65 år. I Liberalernas budgetmotion föreslår vi att avtrappningen av jobbskatteavdraget, som ytterligare höjer marginalskatten i vissa inkomstskikt, ska tas bort. De skatteförändringar Liberalerna föreslår avseende avskaffad värnskatt och återställande av avtrappningen av jobbskatteavdraget förutsätter lagändring för att kunna träda i kraft den 1 januari 2019.

Liberalerna vill att betydligt färre ska betala statlig skatt, och ambitionen måste vara att som minst återgå till den förra skattereformens princip där enbart 15 procent av löntagarna betalade statlig skatt. Liberalerna vill därför ytterligare sänka skatten på ett sådant sätt att det breddar arbetsmarknaden med fler lågröskeljobb, och samtidigt göra det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. I praktiken ska alla arbetstagare få en skattesänkning på i snitt ca 580 kronor per år. Det handlar vidare bl.a. om att sänka beskattningen på en ny anställningsform för låga inkomster och om att vidareutveckla RUT-

avdraget. Sverige behöver också genomföra riktade skattesänkningar som breddar arbetsmarknaden för äldre och gör det mer lönsamt att stanna kvar i arbetslivet längre.

Liberalerna vill avskaffa skillnaden i beskattning mellan arbetsinkomst och pensionsinkomst och ställer sig bakom budgetpropositionens förslag på sänkt skatt för personer över 65 år. Liberalerna föreslår också att åldersgränsen för det förhöjda jobbskatteavdraget för äldre justeras ned två år för att även inkludera personer som vid årets ingång är 63 år.

Liberalerna vill bl.a. sänka skatten också på låga inkomster för att möjliggöra sparande, införa ett skattegynnade bosparande och sänka de olika flytt-skatterna för att öka rörligheten. Samtidigt måste skattesystemet bidra till att dämpa och stabilisera prisutvecklingen på bostäder samt göras rättvisare genom att ränteavdragen på bostadslån stegvis trappas ned.

Att smutsa ned utan att själv stå för konsekvenserna är oetiskt, och staten måste korrigera för detta genom att internalisera miljöskadlig verksamhets externa effekter. Bland de skattebaser som kan beskattas hårdare genom skatter eller avgifter finns exempelvis fordon och utsläpp från flyg. Liberalerna har bl.a. föreslagit en omvänd miljöbilsbonus och avskaffade undantag från dieselbeskattning för jordbruks- och gruvnäringen. Staten ska aldrig subventionera sådant som skadar klimatet. Vi liberaler stöder inte den nuvarande flygskatten som förhindrar resandet i sig, utan vill att Sverige ska driva på för en europeisk flygskatt som främjar flyg med lägre klimat- och miljöpåverkan.

Liberalerna föreslår att den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt ska höjas till en nivå motsvarande en månadslön på ungefär 44 400 kronor. Vidare vill Liberalerna sänka den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta.

Skattereduktionen för medlemsavgift till fackförbund ska enligt Liberalerna tas bort.

Liberalerna vill sänka skatten på personaloptioner. Personaloptioner ska också enligt Liberalernas förslag vara kvalificerade, och därmed skattegynnade, under fler förutsättningar än i dag.

Liberalerna föreslår att RUT-avdraget vidgas till att även omfatta tvätt-, hämt- och trygghetstjänster. Takbeloppet för den sammanlagda skattereduktionen avseende RUT-arbete ska enligt Liberalerna tredubblas.

Liberalerna vill återinföra möjligheten till avdrag för gåvor som ges till ideella aktörer.

Förmånsvärdet för bilar som inte är miljöbilar ska enligt Liberalerna höjas med 20 procent eller som mest 16 000 kronor per år.

Liberalerna vill återinföra skattefriheten för förmån av privat hälso- och sjukvård.

Liberalerna vill att reseavdraget reformeras för att huvudsakligen inriktas mot de mer glest befolkade delarna av landet och föreslår därför en regional anpassning av reseavdraget.

Regler om särskild löneskatt för äldre gällde mellan 1991 och 2007 och återinfördes genom budgetpropositionen för 2016. Den särskilda löneskatten för äldre ska slopas.

Liberalerna vill återställa den tidigare skattenivån för investeringsparkonton. För att ytterligare stimulera ett brett sparande föreslår Liberalerna dessutom att den som sparar på investeringssparkonton inte ska behöva betala någon skatt alls på de första 100 000 kronorna.

Räntan på den uppskjutna kapitalvinstbeskattningen gör uppskov och bostadsbyten mindre gynnsamma och påverkar rörligheten på bostadsmarknaden. Liberalerna föreslår därför att uppskovsbeloppet inte beläggs med ränta. Liberalerna föreslår också att taket på uppskovsbeloppet ska avskaffas.

Sänkt flyttskatt bör kompenseras med en gradvis nedtrappning av ränteavdraget. Under en tioårsperiod bör ränteavdraget sänkas från 30 till 20 procent av räntebeloppet.

Den statliga fastighetsskatten på obebyggd tomtmark ska höjas för sådan mark som är avsatt för byggnation av hyresfastigheter. Vidare föreslår Liberalerna en höjning av fastighetsskatten för kommersiella lokaler med 0,5 procent.

Liberalerna föreslår en omvänd miljöbilsbonus där bilar som inte skulle vara berättigade till en miljöbilspremie enligt gällande regelverk skulle få en förhöjd fordonsskatt med 2 000 kronor per år under de första fem åren.

Genom Liberalernas gröna skatteväxling sänker man skatten på jobb och företagande. Vi vill också ta bort skattelättnader till diesel inom gruvindustriell verksamhet. Vidare vill Liberalerna att en dubbdäcksavgift enligt norsk modell införs för att minska det utsläpp av partiklar som användningen av dubbdäck medför.

En ny läckageskatt för jordbruket bör införas.

Liberalerna säger nej till flygskatt på resande.

Liberalerna vill införa en nationell plastavgift på plastpåsar för att styra konsumtionen mot mer återvinning och förnybara råvaror.

Mervärdesskatten på förevisning av naturområden (naturguidning) bör återställas till sin tidigare nivå.

Reglerna om gruppregistrering för mervärdesskatt för företag inom den finansiella sektorn slopas. Även möjligheten till gruppregistrering för mervärdesskatt för företag i inkomstskatterättsliga kommissionärsförhållanden bör slopas.

Liberalerna anser att det är rimligt att drycker med alkoholhalt mellan 2,25 och 3,5 volymprocent beskattas som alkohol och inte som livsmedel. Skattesatsen höjs därmed.

Enligt min mening bör alltså finansutskottet med bifall till motion 2018/19:2998 av Jan Björklund m.fl. (L) avstyrka propositionen.

Särskilt yttrande

Skattefrågor i budgetpropositionen för 2019 (M, KD)

Cecilia Widegren (M), Borian Åberg (M), Hampus Hagman (KD), Kjell Jansson (M) och Jörgen Berglund (M) anför:

Moderaterna och Kristdemokraterna redogör i våra respektive avvikande meningar för de synpunkter som föranleds av berörda delar av budgetpropositionen för 2019 och våra respektive budgetmotioner. Vi har därutöver aviserat vår avsikt att i finansutskottet avge en gemensam reservation baserat på förslagen i dessa motioner med fokus på viktiga och prioriterade reformer för Sverige.